

Barcelonasocial

Consell Municipal de Benestar Social Informe participatiu 2008-2009

Informe presentat al Plenari del Consell
Municipal de Benestar Social el 30 de
setembre de 2009.

El document íntegre, que inclou el balanç
de les actuacions, es pot trobar a
www.bcn.cat/consellbenestarsocial.

Índex

Introducció	5
-------------------	---

Memòria d'activitat del Consell Municipal de Benestar Social

Organització	8
Presentació i difusió de les propostes 2008	11
Activitat de la Comissió Permanent	11
Activitat dels grups de treball	11
Programes de treball dels grups	12
Altres activitats	14
Participació i seguiment dels programes municipals	15
Participació en altres consells municipals	15
Premi del Consell Municipal de Benestar Social als mitjans de comunicació	16
Web del Consell Municipal de Benestar Social	17

Resposta a les propostes dels grups de treball 2008

Seguiment de les propostes transversals del Consell	21
Seguiment de les propostes específiques dels grups de treball	
Acció comunitària	52
Dona	55
Drogodependències	57
Famílies	59
Gent gran	62
Infància	65
Pobresa	69
Salut	73

Propostes dels grups de treball per al 2009

Acció comunitària	78
Dona	85
Drogodependències	95
Famílies	103
Gent gran	114
Infància	122
Pobresa	131
Salut	134
Institut Municipal de Persones amb Discapacitat	143

Annexos

1. Declaració institucional sobre pobresa	152
2. Acta de la reunió de deliberació del jurat del Premi del Consell Municipal de Benestar Social	161
3. Bases del Premi del Consell Municipal de Benestar Social als Mitjans de Comunicació 2009	168
4. Aportacions del grup d'Infància a la proposta de Llei d'infància de Catalunya	176
5. Normes reguladores del Consell Municipal de Benestar Social	179
6. Composició del Consell Municipal de Benestar Social	187

Introducció

Un any més, a través d'aquest informe participatiu, el Consell Municipal de Benestar Social presenta el treball que ha portat a terme durant el curs 2008-2009, així com el grau d'implementació de les propostes presentades el curs anterior en les polítiques de benestar social del govern municipal.

Aquest curs cal esmentar que la crisi del model econòmic i social per què passem ha estat motiu de preocupació i d'anàlisi en els grups de treball i permanents d'aquest Consell. El perill que aquesta crisi acabi afectant les polítiques de benestar social i repercutint en les famílies i persones més vulnerables ha estat una preocupació compartida. D'altra banda, però, tothom ha estat d'acord que aquesta crisi pot esdevenir una oportunitat per fer aflorar noves formes de convivència i cohesió social i afavorir una major integració de les polítiques públiques relacionades amb l'acció social.

En aquest sentit cal destacar la participació del Consell Municipal de Benestar Social en la Declaració institucional sobre la pobresa que va fer l'Ajuntament el 17 d'octubre de 2008, "**Barcelona social front a la crisi i a l'exclusió social**". La lluita contra la pobresa i l'exclusió social és garantia per a un desenvolupament humà just i sostenible".

Pel que fa a les recomanacions dels grups de treball del Consell, aquest any han posat èmfasi en la necessitat que les polítiques socials tinguin un enfocament més preventiu, transversal i intercultural, així com en la necessitat de donar respostes globals a les noves necessitats que sorgeixen. Enfortir el treball comunitari ha estat una altra recomanació a destacar, així com la importància de l'educació en valors i del treball en xarxa, per tal poder donar respostes més integrals a les persones i famílies davant la complexitat i diversitat de la societat actual. Respecte les

recomanacions de les comissions de participació de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat, s'han centrat en la millora de l'accessibilitat a la ciutat.

Com a fets destacables del Consell en la construcció col·lectiva de les polítiques de benestar al govern municipal, cal indicar la seva participació en: la Declaració institucional sobre la pobresa –ja mencionada–; el Programa d'acció contra la pobresa; el Programa municipal per a la gent gran 2008-2011; el Pla d'acció sobre drogues de Barcelona 2009-2012; el Pla municipal d'interculturalitat; el II Congrés de Dones de Barcelona, i la nova Llei d'infància, a través de les aportacions que el grup d'Infància va fer arribar al Parlament de Catalunya en el període d'informació pública.

Pel que fa el seguiment de les propostes del curs anterior, es pot comprovar que aquelles que incidien directament en les competències municipals han estat majoritàriament incorporades. N'hi ha, però, d'altres que tindran una incorporació més lenta ja que la seva implementació és més complexa, o no depèn directament de l'acció del govern municipal.

Finalment, cal indicar que, un cop més, tota la feina que realitza el Consell Municipal de Benestar Social i que avui es presenta és un exercici de democràcia participativa i coresponsabilitat i vol incidir en la construcció d'una ciutat més cohesionada, igualitària i solidària. El Consell fa seu el compromís municipal d'una Barcelona inclusiva.

**Memòria d'activitat
del Consell Municipal
de Benestar Social**

Organització

El Consell Municipal de Benestar Social és un òrgan de participació i té com a propòsit promoure una cultura de benestar social a la ciutat, validar les línies d'actuació municipal en política social i fomentar la concertació entre els agents implicats. Actua des d'una visió de la política social i del benestar àmplia i integradora. Fa una anàlisi específica de la realitat social des de diferents àmbits, sense perdre de vista una visió global, i proposa accions per transformar-la.

El Consell s'organitza en: Plenari, Comissió Permanent i 8 grups de treball i compta amb una secretaria tècnica municipal. El Plenari és l'òrgan de màxima representació, està presidit pel tinent d'alcalde d'Acció Social i Ciutadania per delegació expressa de l'alcalde i en formen part 73 persones representats d'entitats i institucions de la ciutat, dels grups polítics municipals, dels dos sindicats més representatius i d'experts en les temàtiques que s'aborden.

La Comissió Permanent, presidida pel tinent d'alcalde d'Acció Social i Ciutadania, està formada per 36 persones que formen part del Plenari, i els vuit grups de treball en funcionament compten amb la figura d'un coordinador expert en la temàtica i amb una participació de 359 persones, 141 entitats i 28 experts.

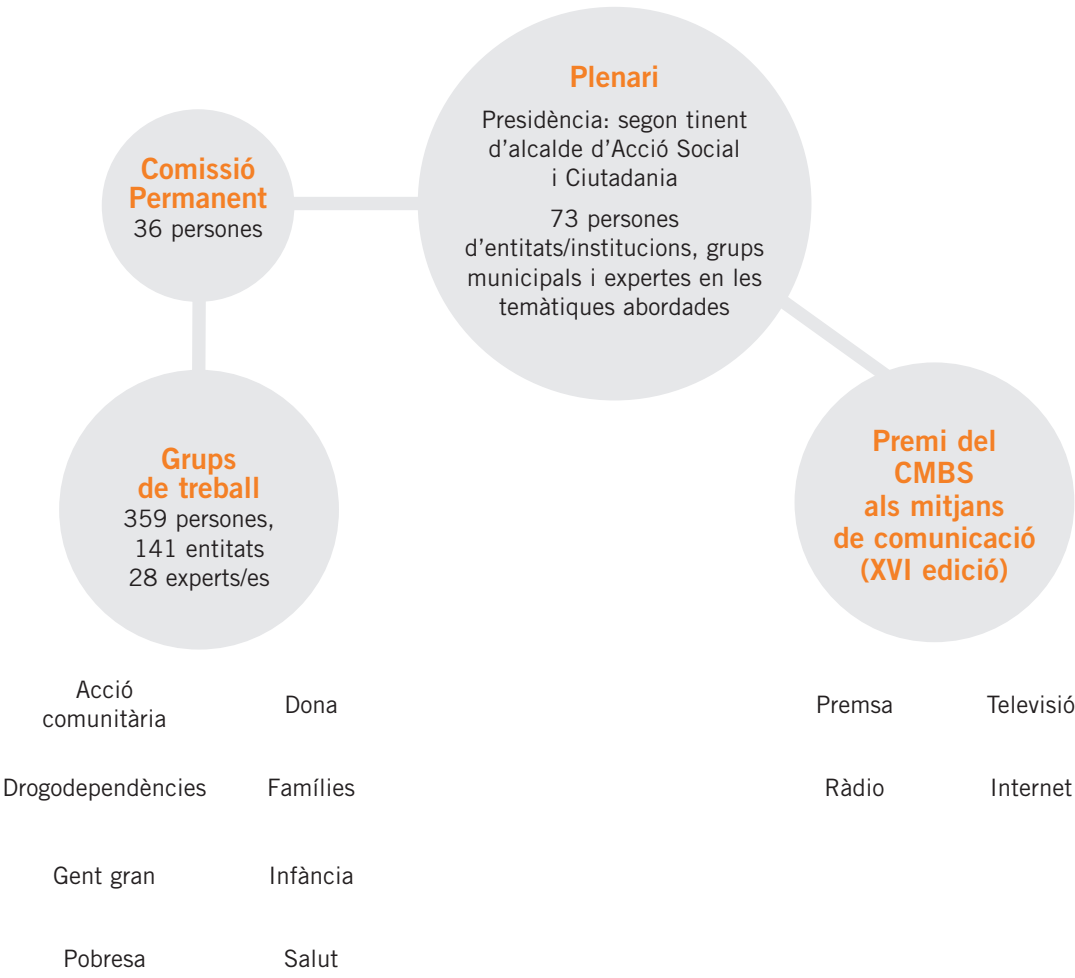
Els grups de treball són temàtics i es configuren amb els representats de les entitats que tenen interès en la temàtica que s'aborda, amb persones individuals expertes en el tema, amb professionals municipals de l'àmbit temàtic de referència, entitats o institucions especialitzades en l'objecte del treball del grup. Altres consells sectorials estan també representats en els grups de treball de referència.

El Consell té una dinàmica de funcionament que va d'octubre a juliol. Així, es va iniciar el mes d'octubre de 2008, amb reunions mensuals dels grups de treball i reunions bimensuals de la Comissió Permanent. El calendari de treball dels grups de treball finalitza al juny de 2009 amb la presentació de les seves propostes a la Comissió Permanent, per a la seva discussió i aprovació. Aquestes propostes són les que queden recollides en aquest informe que es presenta al plenari del Consell per a la seva ratificació i aprovació final.

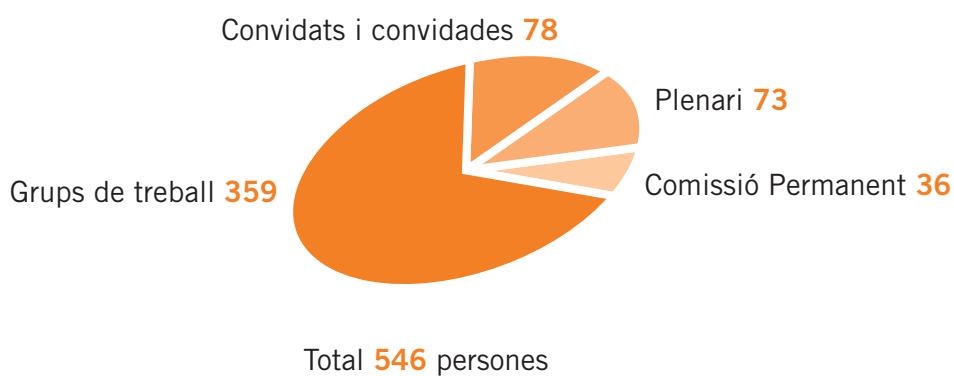
Un cop les propostes presentades pels grups de treball són aprovades pel Plenari del Consell Municipal de Benestar Social se'n fa la difusió en altres consells municipals, entitats i institucions de la ciutat així com a altres ajuntaments. I el tinent d'alcalde d'Acció Social i Ciutadania presenta les propostes a la Comissió de Cultura, Educació i Benestar Social de l'Ajuntament de Barcelona. Posteriorment, el Consell fa un seguiment de la incorporació de les propostes en l'acció municipal.

En els gràfics es pot veure l'organització i composició del Consell, així com la distribució de la participació en els grups de treball.

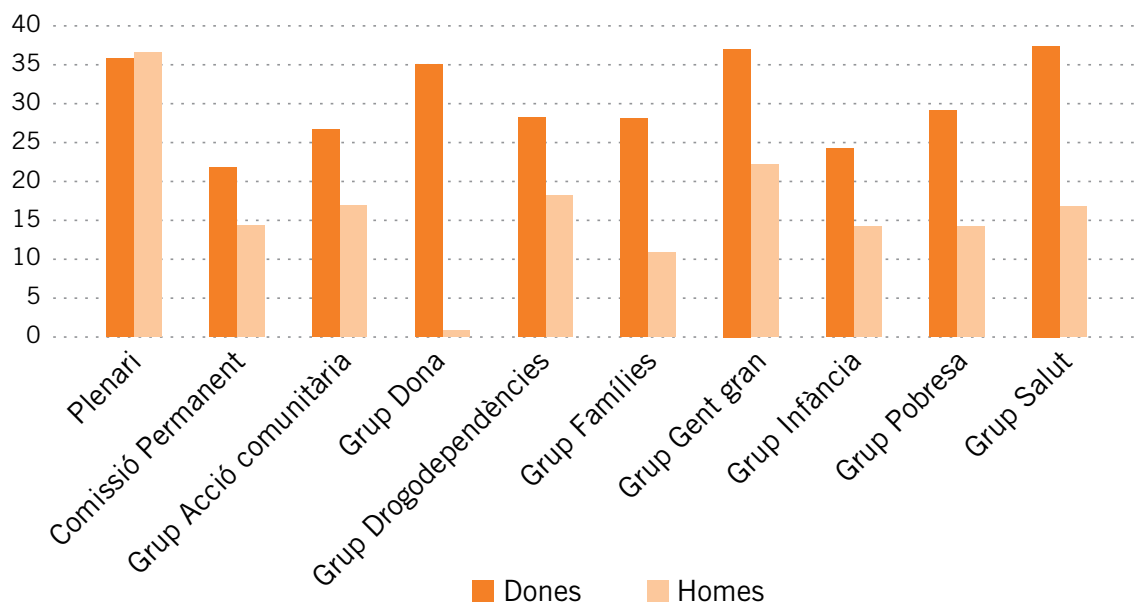
Plenari

Composició

Distribució per grups

Presentació i difusió de les propostes 2008

Després del plenari del Consell, celebrat el 7 de juliol de 2008, es va fer la difusió de les propostes presentades pels grups de treball a totes les entitats del Consell Municipal de Benestar Social, al Consell Assessor de la Gent Gran, al Consell Municipal del Poble Gitano de Barcelona, a l'Associació Barcelona per l'Acció Social, a altres ajuntaments i institucions de la ciutat (col·legis professionals, biblioteques especialitzades, etc.) i a altres ajuntaments. També es difonen a través de la web del Consell.

El dia 18 de novembre de 2008, el segon tinent d'alcalde d'Acció Social i Ciutadania va presentar les propostes a la Comissió de Cultura, Educació i Benestar Social de l'Ajuntament de Barcelona.

Activitat de la Comissió Permanent

- Seguiment del Pla municipal per a la inclusió social 2005-2010.
- Presentació i seguiment del Programa de treball dels grups del Consell Municipal de Benestar Social del 2008-2009.
- Presentació de les propostes 2008-2009 dels grups de treball del CMBS.
- Pressupost de l'Àrea d'Acció Social i Ciutadania 2009.
- Pla director del Consorci de Serveis Socials de Barcelona.
- Premi del Consell Municipal de Benestar Social als Mitjans de Comunicació 2008.
- Presentació i seguiment del Programa de treball dels grups del Consell.

- Xarxes de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva: Xarxa de Famílies Cuidadores.
- Document polític de la Comissió d'inclusió social i democràcia participativa de CGLU (Ciutat i Govern Local Units).
- Mesura de govern per a la contractació responsable: nou impuls de la contractació social i ambiental.
- Pla de treball d'immigració 2008-2011 de l'Ajuntament de Barcelona.
- Pla director de participació de l'Ajuntament de Barcelona.
- Segon balanç d'execució del Pla municipal per a la inclusió social.
- Programa d'acció contra la pobresa.

Activitat dels grups de treball

Durant el curs 2008-2009 s'han reunit els grups de treball d'acció comunitària, dona, drogodependències, famílies, gent gran, infància, pobresa i salut.

Tots els grups estan ja plenament consolidats i estructurats, i compten amb una àmplia participació d'entitats i persones. En aquest sentit, hem continuat amb la línia d'ampliació i diversificació de les entitats participants en els diferents grups de treball.

El tret més destacable d'aquest curs són els canvis que s'han donat en la coordinació de dos grups de treball, el de Dona i el de Pobresa. En el primer cas la coordinació ha estat assumida per Carmina Olivé i Ferrer, i en el cas de Pobresa per Albert Sales i Campos.

Programes de treball dels grups

De manera resumida, els programes de treball dels grups han estat:

Acció comunitària

El grup d'Acció comunitària ha reflexionat aquest any sobre l'acció comunitària en l'àmbit dels serveis socials. S'ha volgut partir d'una concepció àmplia dels "serveis socials", que comprèn els serveis prestats per les administracions i també les accions realitzades per associacions o entitats ciutadanes. Els objectius del treball del grup han estat promoure la consciència de la importància del treball comunitari en l'àmbit dels serveis socials, contribuir a l'esforç que s'està fent per a la definició de criteris per a l'acció comunitària en aquest àmbit i reflexionar sobre les accions comunitàries impulsades pels serveis socials, destacant-ne els elements d'avenç i d'innovació, així com els reptes de futur.

Dona

El grup Dona ha treballat al voltant de dos eixos principals:

1. La preparació i debat per a la participació al II Congrés de Dones de Barcelona (16 i 17 d'octubre de 2009), promogut per la Regidoria de Dona de l'Ajuntament de Barcelona. S'han presentat els objectius, continguts i altres aspectes relatius a la preparació del Congrés, i també s'ha aprofundit en la discussió i elaboració de les aportacions a les ponències que donen contingut al Congrés.
2. El tema de les dones en la participació social i política. S'ha tractat primer des d'una perspectiva més teòrica i/o conceptual, per entendre l'abast de la participació i els elements que hi

intervenen, posant l'èmfasi en les eines i els mecanismes de participació. I en segon lloc s'ha abordat més la perspectiva de gènere i la participació de les dones en diferents moviments socials.

Drogodependències

Aquest curs el grup de Drogodependències ha reprès un compromís del curs anterior, treballant de forma gairebé monogràfica la temàtica de l'alcoholisme, doncs és un tema d'interès que havia quedat pendent d'abordar. S'ha tractat l'alcoholisme des de diferents àmbits: prevenció i alcohol en l'àmbit laboral, en l'àmbit escolar i en l'àmbit sanitari; i l'alcoholisme en sectors poblacionals específics com ara els joves. En aquest sentit, s'ha dedicat una sessió al consum dels joves i l'estat actual a la ciutat de Barcelona i una altra sessió específica d'alcoholisme i dona.

Un altre eix important de treball ha estat la revisió dels objectius del Pla d'acció de drogodependències de Barcelona 2006-2008 i les aportacions que el grup ha realitzat al nou Pla d'acció sobre drogues de Barcelona 2009-2012.

Per últim, es va dedicar una sessió a treballar, internament dins del grup, el tema de la coordinació dels serveis de salut, drogodependències i serveis socials.

Famílies

El tema de treball escollit per aquest curs ha estat "Les relacions intergeneracionals a la ciutat", enfocat-lo des de dues perspectives:

- Des de les diferents etapes del cicle vital de les persones: infants, adolescents, joves, persones adultes i grans.
- Des de dos espais bàsics: el privat familiar i el públic o comunitari.

S'han revisat experiències de caràcter comunitari que promouen les relacions intergeneracionals i d'altres experiències a la ciutat que promouen una major equitat intrafamiliar en la cura d'infants i de persones en situació de dependència.

Gent gran

El grup ha continuat treballant en el tema "Qualitat de vida i qualitat de serveis", tal com es va acordar a l'inici del període anterior. La preocupació del grup per la millora dels diferents tipus de serveis, i per les formes de concebre i valorar la qualitat dels serveis s'ha posat de manifest sovint en la pregunta: "La forma de valorar la qualitat dels serveis contempla la qualitat de vida de les persones?"

S'han volgut conèixer modalitats concretes de valoració de la qualitat i plans de qualitat que s'apliquen a les administracions, s'han presentat experiències i projectes d'entitats que participen en el grup de Gent gran, experiències d'entitats de caire privat, i actuacions innovadores.

Infància

El grup d'Infància ha treballat tres temes diferents:

- **Infància i interculturalitat.** S'ha enfocat el tema de la interculturalitat des de diferents àmbits o perspectives relacionades amb els espais de vida quotidiana dels infants: l'àmbit escolar, l'àmbit del lleure, i l'àmbit de la família.
- **20è Aniversari de la Convenció dels Drets dels Infants: balanç o seguiment de les propostes del grup d'Infància** del CMBS en relació amb els drets reconeguts en la convenció.

Amb motiu dels 20 anys de la Convenció dels Drets dels Infants, s'ha fet una revisió

i balanç de les propostes presentades per aquest al llarg de diversos anys, que feien referència als drets de la Convenció. S'ha analitzat en quins temes s'ha avançat i quins són els reptes de futur.

- **Esborrany de la nova Llei d'infància.** S'ha dedicat una sessió a conèixer i realitzar aportacions a la proposta de la Llei d'infància de Catalunya.

Pobresa

El grup de Pobresa ha centrat el seu pla de treball en el procés d'elaboració del nou Programa d'acció contra la pobresa. D'una banda, hi ha participat com a grup consultiu; i en segon lloc, s'ha dedicat a abordar les conseqüències socials de la crisi econòmica a la nostra ciutat amb l'objectiu d'elaborar propostes bàsiques i concretes que a curt termini contribueixin a implementar accions de millora de manera articulada amb els diferents actors socials de la ciutat.

Salut

Enguany el grup de Salut ha continuat aprofundint la línia encetada el curs passat al voltant dels determinants de la salut i la utilització profitosa dels serveis sanitaris. S'ha introduït també la participació en salut i per tant el paper actiu que ha d'emprendre la ciutadania. Així, s'han abordat temes o experiències diverses com: L'atenció primària de salut: noves realitats, plans i innovacions; Contaminants ambientals i salut; La prestació farmacèutica; i Participació en salut.

D'aquest curs cal remarcar la voluntat del grup d'estar amatent i fer-se ressò de les noves necessitats, preocupacions, interessos en temàtiques de salut, i per tant de la capacitat d'abordar temes emergents i d'actualitat, com ha estat el cas del posicionament sobre la vacuna del virus del papil·loma humà.

Altres activitats

El Consell Municipal de Benestar Social de Barcelona ha participat, també, en les següents jornades i sessions:

11 de desembre de 2008. Fòrum Acció Comunitària: Jornada de presentació de la Guia Operativa de l'Acció Comunitària

El punt de partida d'aquesta iniciativa és el Marc Municipal per a l'Acció Comunitària, que té l'objectiu d'impulsar l'acció comunitària a la ciutat de Barcelona. Amb aquesta guia es volen oferir instruments per avançar en la pràctica de l'acció comunitària a la ciutat i s'adreça als potencials organitzadors i dinamitzadors de processos i accions comunitàries, siguin professionals o voluntaris, públics o associatius. El grup d'Acció comunitària del CMBS ha estat un dels grups consultors en l'elaboració d'aquesta guia.

12 de febrer de 2009. Sessió participativa Pla de l'habitatge de Barcelona 2008-2016

El Consell Municipal de Benestar Social, com a òrgan de participació en temes d'acció social a la nostra ciutat, va col·laborar, juntament amb el Consell Assessor de la Gent Gran de Barcelona, en la presentació del nou Pla d'habitatge de Barcelona. A tal efecte va organitzar una sessió específica i oberta a tots els membres del Consell, on aquests van poder fer arribar les seves aportacions i consideracions al Pla.

Sessió participativa sobre el Programa d'acció contra la pobresa 2009-2012

El Consell Municipal de Benestar Social i l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva van celebrar dues sessions participatives referents al Programa de pobresa.

La primera es va celebrar el 14 d'octubre de 2008. En aquesta sessió es va fer una declaració institucional, alhora que els 98 representants de les diferents entitats, associacions i institucions del Consell i d'àmbit ciutat van transmetre les seves aportacions al Programa.

La segona es va celebrar el 30 de març de 2009, amb la participació de 110 persones representants de les diferents entitats, associacions i institucions del Consell i d'àmbit ciutat. Aquesta sessió participativa responia al compromís que va prendre l'Ajuntament de fer un retorn a les aportacions que els assistents van fer sobre el Programa de Pobresa i la seva incorporació a aquest.

22 de juliol de 2009. Sessió participativa en el Pla Barcelona Interculturalitat

Es va organitzar una sessió de presentació d'aquest Pla, que actualment està en fase de desenvolupament, emmarcat dins el Pla de Treball per a la Immigració 2008-2011 i promogut per la Direcció d'Immigració de l'Ajuntament de Barcelona.

L'objectiu principal d'aquest Pla és definir una estratègia pròpia de ciutat sobre com interpretem i abordem els reptes que planteja l'augment de la diversitat sociocultural.

El plantejament intercultural de gestió de la diversitat es va fonamentar en tres grans principis: principi d'igualtat, principi de

respecte i valorització de la diversitat i principi d'interacció positiva.

El Pla d'interculturalitat s'ha elaborat amb una metodologia participativa que contemplava la participació interna (diverses àrees i sectors de l'Ajuntament) i la participació externa. És en aquest darrer cas on s'emmarca aquesta sessió, adreçada al Consell Municipal de Benestar Social i que es va fer conjuntament amb el Consell Assessor de la Gent Gran de Barcelona.

Participació i seguiment dels programes municipals

El Consell Municipal de Benestar Social ha participat fent aportacions a l'elaboració dels programes municipals. I aquest curs s'ha centrat més en el seguiment i balanç d'aquests programes, plans i accions:

- Pla municipal per a la inclusió social 2005-2010
- Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva
- Programa d'atenció a persones sense sostre
- Programa municipal per a la gent gran 2008-2011. Participació i Gent Gran
- Pla d'acció sobre drogues de Barcelona 2009-2012
- Marc municipal per a l'acció comunitària
- Programa municipal per als infants
- Programa municipal per a les famílies 2006-2010
- Model de Serveis Socials Bàsics
- Programa d'acció contra la pobresa

Participació en altres consells municipals

Consell Econòmic i Social de Barcelona

S'ha continuat amb l'acord de col·laboració establert entre el Consell Econòmic i Social de Barcelona i el Consell Municipal de Benestar Social. Aquest acord permet avançar en la línia d'aprofundiment en les anàlisis dels aspectes socials i econòmics que comparteixen ambdós consells.

El Consell Econòmic i Social de Barcelona és un òrgan consultiu i de participació del qual formen part els agents socials i econòmics més representatius de la ciutat de Barcelona. Té, entre d'altres, les funcions d'elaborar estudis, dictàmens i propostes de resolucions sobre matèries econòmiques i socials a sol·licitud dels òrgans de govern municipal o per iniciativa pròpia a proposta de qualsevol dels seus membres.

L'acord de col·laboració entre els dos consells s'ha concretat, fins ara, en l'establiment d'un mètode per a la sistematització de l'intercanvi d'informació entre ambdós consells, la participació mútua en grups de treball, la realització d'anàlisis i estudis conjunts, la participació estable del Consell Municipal de Benestar Social en la memòria socioeconòmica del Consell Econòmic i Social de Barcelona i l'emissió de dictàmens del Consell Econòmic i Social de Barcelona sobre programes, iniciatives i idees que sorgeixen en relació amb les polítiques de benestar social.

Aquest curs el Consell Municipal de Benestar Social ha participat aportant la seva experiència en el grup de treball de la Memòria Socioeconòmica de Barcelona 2008 del Consell Econòmic i Social de Barcelona, i ha col·laborat en la redacció de la Memòria Socioeconòmica de Barcelona 2008.

Consell de Ciutat

El Consell de Ciutat es va crear com a màxim òrgan consultiu i de participació ciutadana de l'Ajuntament de Barcelona, en el qual els representants de la ciutadania i els representants de l'Ajuntament debaten els afers principals de la ciutat.

Les finalitats del Consell de Ciutat són assistir els poders públics municipals en l'elaboració de la política i la gestió municipal i vincular de la millor manera possible el conjunt d'agents institucionals i individuals de la vida de Barcelona a les preocupacions i l'activitat dels poders públics municipals, i aquests últims a les inquietuds de la ciutadania. Ha de liderar processos de debat, consens i coordinació amb la resta de consells sectorials i consells ciutadans de districte, entorn dels interessos que afecten la qualitat de vida dels ciutadans i ciutadanes.

Un membre associatiu participa en el Consell de Ciutat com a representant del Consell Municipal de Benestar Social i assegurant el vincle entre tots dos consells.

Consell de l'Habitatge Social

El Consell de l'Habitatge Social és l'òrgan consultiu i de participació del Consorci de l'Habitatge de Barcelona. Té per finalitat exercir les seves funcions consultives i de participació en relació amb les diferents accions i interessos vinculats a la planificació, la programació i la gestió de les polítiques d'habitatge a la ciutat.

Té una composició plural i hi participa un membre o representant del Consell Municipal de Benestar Social.

Premi del Consell Municipal de Benestar Social als mitjans de comunicació

Enguany s'ha celebrat la XVI edició del Premi del Consell Municipal de Benestar Social als mitjans de comunicació, que consta de les modalitats de premsa, ràdio, televisió i internet. Aquest premi es va crear l'any 1993 amb l'objectiu de promocionar i consolidar la presència de les temàtiques socials en els diferents mitjans de comunicació, i pretén fomentar el bon tractament de les temàtiques socials en els mitjans de comunicació a Barcelona.

El premi el convoca l'Ajuntament de Barcelona conjuntament amb el Col·legi de Periodistes de Catalunya.

El Consell de Benestar Social es referma en la necessitat d'avançar i establir formes de col·laboració amb els mitjans de comunicació, per promoure la funció social d'aquests. I per potenciar que apostin per un tractament comunicatiu rigorós de les noves necessitats i reptes socials de la ciutat.

El Premi compta amb un jurat molt qualificat, format per membres prestigiosos de totes les facultats de Ciències de la Comunicació de Barcelona, del Col·legi de Periodistes de Catalunya, d'entitats socials de la ciutat, així com per representants dels diferents mitjans de comunicació i experts de les diferents modalitats.

L'acte de lliurament dels premis va tenir lloc el 2 de febrer del 2009, al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona. A la convocatòria del 2008 es van presentar 32 candidatures, amb 66 treballs emesos per 34 mitjans. D'entre els treballs presentats, 22 van ser de la modalitat de premsa, 9 de ràdio, 25 de televisió i 10 d'internet.

Amb l'objectiu d'augmentar la visibilitat del Premi s'ha editat un CD on es recullen els treballs guanyadors de l'edició anterior, i s'ha distribuït a les organitzacions membres del CMBS, als diferents mitjans de comunicació, als col·legiats del Col·legi de Periodisme de Catalunya, etc.

Web del Consell Municipal de Benestar Social

El Consell Municipal de Benestar Social disposa des del curs passat de la web www.bcn.cat/consellbenestarsocial. La web és una eina de comunicació i difusió, que ens ajuda a visibilitzar la tasca que es duu a terme. I també facilita la connexió amb altres webs, a les quals es pot accedir a través d'un vincle.

La informació que es pot trobar a la web és diversa i està organitzada en diferents blocs informatius. Hi ha una part més dinàmica de notícies, que inclou l'activitat pròpia del Consell i també l'agenda d'activitats de temàtica social que es realitza a la ciutat (jornades, xerrades, etc.) i que bàsicament és organitzada per les entitats o organismes que participen en el Consell. S'hi pot trobar també una part d'informació més estàtica, relativa a la composició del Consell, i de documentació (programes municipals, informes participatius del Consell Municipal de Benestar Social, legislació, etc.).

Des de la Secretaria del Consell es treballa per alimentar i actualitzar la informació de la web, i s'aposta per avançar més en aquesta tasca, que ens ajuda a visibilitzar i construir un treball en xarxa.

Resposta a les propostes dels grups de treball 2008

Aquest apartat de l'Informe s'estructura en dos blocs:

- Un primer bloc de seguiment de les propostes de caràcter transversal del Consell. Correspon a les actuacions del conjunt de polítiques municipals orientades a prevenir les dinàmiques d'exclusió social i que es desenvolupen en diferents programes d'acció assenyalats en el Pla d'actuació municipal i en el desenvolupament de les seves mesures.
- Un segon bloc, on s'expliciten amb més detall les actuacions vinculades a les propostes concretes que han fet els grups de treball del Consell el 2008.

Seguiment de les propostes transversals del Consell

Pla municipal per a la inclusió social II Informe de seguiment

Aquest Informe va ser presentat al plenari municipal el 27 de març de 2009.

I. Introducció

El març de 2005 l'Ajuntament de Barcelona posava en marxa el **Pla municipal per a la inclusió social 2005-2010**, en compliment dels compromisos adoptats en el Programa d'actuació municipal 2004-2007, i en el plenari del Consell Municipal de Benestar Social. El Pla fixa el marc on s'articulen el conjunt de polítiques municipals orientades a prevenir les dinàmiques d'exclusió, a atendre les persones i col·lectius socialment vulnerables, i a promoure els itineraris personals d'inserció que permetin la recuperació de l'autonomia i dels vincles de convivència. El **Programa d'actuació municipal 2008-2011** referma l'aposta de culminar el desplegament del Pla en l'horitzó del mandat, per tal d'avaluar-lo a fons el 2011 i poder obrir una nova etapa en l'estratègia cap a una Barcelona inclusiva i solidària.

El Pla situa l'estratègia d'inclusió de Barcelona en el marc de l'Agenda Social de la UE, definida a Lisboa. Explicita, tot seguit, el marc conceptual de partida, a l'entorn dels processos d'exclusió i inclusió social en el context de la ciutat postindustrial. I projecta la base conceptual com a instrument de lectura i interpretació dels perfils socials de Barcelona. En la seva dimensió propositiva, el Pla concreta 37

accions, estructurades en 12 objectius operatius i 6 línies estratègiques. L'entramat de compromisos d'acció es vincula als recursos pressupostaris que s'hi destinen. Es fixen, finalment, els mecanismes de seguiment del Pla i s'apunten les línies mestres de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva.

Pel que fa al **marc conceptual**, el Pla municipal per a la inclusió social aposta per la idea d'inclusió com a nova perspectiva amb capacitat de descriure realitats de desigualtat i vulnerabilitat noves i complexes, així com respostes polítiques innovadores en l'àmbit local. L'exclusió i la inclusió social se situen en la cruïlla de l'eix de les desigualtats clàssiques en la distribució d'oportunitats i recursos materials, amb l'eix emergent de les fractures en els vincles d'integració social i comunitària. L'exclusió, doncs, va més enllà del concepte de pobresa. No el substitueix, sinó que incorpora noves dimensions de risc a la dimensió econòmica de la pobresa. La inclusió, d'altra banda, es configura com a aposta estratègica orientada no només a la igualtat, sinó també a la cohesió i la solidaritat, per tal d'evitar processos de segmentació a la ciutat.

Pel que fa als **perfils socials** de Barcelona, el Pla municipal per a la inclusió social constata, d'una banda, la millora evolutiva del desenvolupament humà i la reducció de les desigualtats entre territoris a la ciutat. Així, per exemple, al llarg de l'última dècada, les persones amb titulació superior

		Desigualtats en la distribució d'oportunitats i recursos materials	
		Elevades	Baixes
Fractures en els vincles	Fortes	EXCLUSIÓ	SEGMENTACIÓ
d'integració social i comunitària	Febles	POBRESA	INCLUSIÓ

creixen un 62%, l'analfabetisme es redueix d'un 54% i l'esperança de vida en néixer augmenta 3 anys. L'índex sintètic de desigualtat entre barris mostra una evolució sòlida cap a la cohesió territorial. D'altra banda, el Pla posa de manifest l'existència de tot un ventall de col·lectius de població socialment vulnerables o en situació d'exclusió, a causa de la seva fragilitat laboral (precarietat), econòmica (un 18,2% de les persones amb una renda inferior al 60% de la mediana), residencial, formativa, sociosanitària (dependències no ateses) o relacional (solitud).

Pel que fa finalment a **les propostes**, el Pla fixa el següent marc d'objectius estratègics:

1. Proposar i impulsar el reconeixement legal i l'accés efectiu als drets socials, per mitjà de les normes i les polítiques públiques necessàries, en els nivells d'administració competents (autonòmic o estatal) com a garantia estructural d'inclusió a la ciutat.
2. Potenciar i articular de forma integrada la xarxa de programes, serveis i prestacions socials d'atenció primària vinculada a la prevenció, l'atenció i la inserció de persones i grups vulnerables o en situació d'exclusió.
3. Potenciar de forma equilibrada en el territori la xarxa de serveis i equipaments socials d'atenció especialitzada, fins a assolir el nivell que permeti l'accés de tothom qui en tingui necessitat. Definir programes integrals d'inclusió orientats als col·lectius en risc en funció de l'edat, la dependència, l'origen, el gènere o l'estructura de la llar.

4. Definir de forma transversal programes i serveis d'inclusió en les dimensions bàsiques del desenvolupament humà: els àmbits socioeducatiu i sociosanitari, l'accés a l'habitatge i la inserció laboral de persones i col·lectius vulnerables.
5. Enfortir la dimensió de promoció social i acció comunitària, així com la participació ciutadana i dels agents socials en el conjunt de programes municipals d'inclusió. Promoure l'articulació de xarxes de relacions comunitàries als barris de Barcelona per tal d'afavorir una ciutat inclusiva.
6. Generar un sistema adequat d'informació i coneixement dels perfils socials i les dinàmiques d'exclusió i inclusió a la ciutat, de l'evolució de les polítiques de benestar, i dels nivells d'accés de la ciutadania als drets socials. Impulsar la participació de Barcelona en espais d'intercanvi i cooperació sobre polítiques d'inclusió social.

Entre el propi Pla i el conjunt de serveis i projectes que el despleguen en el dia a dia, se situa un nivell intermedi amb diversos programes que van estructurant l'estratègia d'inclusió social en àmbits concrets d'actuació. El 2005 es posa en marxa: el Marc Municipal per a l'Acció Comunitària. L'any 2006, el Programa municipal per a la gent gran, i el Programa municipal d'atenció a les persones sense sostre. L'any 2007, el Programa municipal per a les famílies i el Programa municipal per a la infància i l'adolescència. Amb l'elaboració, aquest any 2009, del Programa d'acció contra la pobresa culminarà el desenvolupament del Pla d'inclusió.

II. El treball interinstitucional per a la inclusió

El Pla municipal per a la inclusió social (PMIS) 2005-2010 expressa un compromís clar per un model de serveis socials que ha de garantir l'accés en tant que dret de ciutadania, orientat a la prevenció i al desenvolupament comunitari, d'alta qualitat en els seus dispositius d'atenció i gestionat des de la proximitat, com a garantia ineludible per construir una Barcelona inclusiva i solidària.

Aquest compromís requereix de fortes polítiques municipals, però també d'espais de treball conjunts i acords sòlids entre l'Ajuntament i la Generalitat, en la mesura que el govern de Catalunya manté un nucli competencial molt rellevant en matèria d'acció social. En aquest sentit, cal destacar una doble aposta: a) la constitució i l'enfortiment competencial del **Consorci de Serveis Socials de Barcelona**; b) la progressiva consolidació del **Conveni-Marc** com a instrument de finançament de les polítiques socials desplegades a la ciutat.

1. El Consorci de Serveis Socials de Barcelona

El Consorci de Serveis Socials, previst a la Carta Municipal, té com a objectiu desenvolupar, en l'àmbit de Barcelona, els serveis, establiments, programes i activitats de prevenció, atenció i promoció social, per tal de garantir un bon accés als serveis i dotar la ciutadania d'una atenció de proximitat. D'entre les seves funcions, cal destacar la capacitat de proposar la **planificació general de tota la xarxa de serveis socials a Barcelona** (art. 7.1a) així com **la programació i la gestió dels serveis socials especialitzats** adreçats als col·lectius de dones i infants en risc, persones amb discapacitat i persones drogodependents (art. 7.1c).

- El setembre de 2005 l'Ajuntament i la Generalitat tanquen formalment l'acord sobre els estatuts del Consorci.
- El 27 d'abril de 2006, el DOGC publica els estatuts, aprovats finalment per ambdues institucions: el Consell Plenari de l'Ajuntament i el Consell Executiu de la Generalitat.

	Tipologia	Centres	Places	Despesa (€)
Infància i adolescència	Centres d'acollida	8	277	29.832.717
	Centres residencials d'acció educativa	21	419	
Dones	Pisos d'acollida	2	4	399.384
	Cases d'acollida	1	27	
Persones amb drogodependències	Comunitat terapèutica	1	33	412.383
Persones amb discapacitat	Centres de dia	1	22	7.888.674
	Residències	11	196	
Total		45	978	38.533.159

- El juliol del 2006 se celebra la sessió constitutiva del Consorci, amb el nomenament dels membres del Consell de Govern i de la Comissió Mixta.

Al llarg dels anys 2007 i 2008, l'activitat del Consorci se centra, fonamentalment en: 1) l'elaboració del **Pla director de serveis socials especialitzats de Barcelona**, aprovat el desembre del 2008 com a instrument de planificació territorial; i 2) la recepció de la transferència i gestió d'un primer conjunt de serveis. En concret, es tracta de 45 equipaments en els àmbits d'infància i adolescència, dones, persones amb drogodependències i persones amb discapacitat, amb un total de 978 places i més de 38 milions d'euros de pressupost.

2. El Conveni-Marc de finançament dels serveis socials

Cada any l'Ajuntament i la Generalitat signen un Conveni-Marc per mitjà del qual la Generalitat aporta un volum determinat de recursos per tal de finançar parcialment els serveis socials bàsics i especialitzats que gestiona l'Ajuntament. Al llarg dels anys 2001 a 2004, el Conveni-Marc es va incrementar en una mitjana anual d'un 7,4%. El desembre de 2005, l'Ajuntament i

la Generalitat arriben a un acord d'increment plurianual sostingut de les aportacions autonòmiques, sobre la base d'un criteri estructurador:

- s'acorda que l'aportació de la Generalitat al finançament dels serveis socials bàsics es concretarà, a partir del 2005, en increments anuals successius de manera que l'any 2014 l'aportació de l'Ajuntament no superarà el 33% del cost total dels serveis. El 2004, l'aportació municipal se situava al voltant del 80%.

Després de l'acord de finançament, l'evolució de les aportacions de la Generalitat al Conveni-Marc amb l'Ajuntament al llarg del període 2005-2008 s'explica a la taula següent.

Així doncs, el Conveni-Marc ha passat de 15.302.851 euros el 2005 a 33.526.125 euros el 2008, i pel que fa als serveis bàsics, de 8.772.765 euros a 22.174.125 per al mateix període de temps. Aquesta evolució fa que l'aportació de la Generalitat hagi passat del 20 al 31% de finançament de la despesa en serveis socials bàsics, situant-se, per tant, en una línia de clar enfortiment, però lluny encara de l'objectiu d'arribar al 66% el 2014.

	2004	2005	2006	2007	2008
Serveis bàsics	6.632.703,77	8.772.765,98	11.905.094,00	16.139.912,30	22.174.125,39
Atenció especialitzada	3.057.083,00	6.530.085,62	10.221.956,02	11.317.331,32	11.352.000,00
Total	9.689.786,77	15.302.851,60	22.127.050,02	27.457.243,62	33.526.125,39

En euros.

III. Elements de balanç de caràcter general: despesa, professionals, equipaments i persones ateses

El període 2005-2008 de desplegament del Pla municipal per a la inclusió social ha implicat un clar enfortiment de les dinàmiques de creixement pel que fa a recursos materials, equips professionals, infraestructures i taxes de cobertura dels serveis (és a dir, més persones amb necessitats ateses).

1. Recursos econòmics: enfortint la despesa en polítiques d'inclusió

1.1. Increment de la despesa social de l'Ajuntament

El desplegament del Pla per a la inclusió se situa en un context de creixement del pressupost municipal de serveis a les persones. El mateix Pla esdevé un important factor explicatiu d'aquesta dinàmica de creixement, coherent amb el fet d'haver situat la cohesió social com a una de les prioritats estratègiques de l'acció de govern municipal.

Entre el 2005 i el 2008 la despesa social de l'Ajuntament, en termes absoluts, creix en 177.616.586 euros, un 48,03%. En termes per càpita, l'increment se situa en un 44,82% (de 232,11 a 336,21 euros). En termes relatius, la despesa social passa del 24,7% al 29,1% del total de la despesa corrent de l'Ajuntament.

Indicadors de despesa social	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Despesa social Ajuntament	20.175.633	344.968.754	369.768.568	446.253.143	499.047.469	547.385.154
Despesa social per càpita	202,29	218,54	232,11	277,94	312,86	336,21
Despesa social relativa (1)	25,01%	25,36%	24,73%	27,53%	28,30%	29,10%

(1) Despesa social sobre despesa municipal.
En euros.

1.2. Increment de la despesa en serveis vinculats a la inclusió social

En el marc de l'increment general de la despesa municipal d'atenció a les persones, cal observar l'evolució específica de la despesa en serveis vinculats a la posada en marxa del Pla municipal per a la inclusió social (PMIS).

Entre els anys 2003 i 2005, el volum de despesa municipal en inclusió social creix d'un 19%, passant de 58,8 a 69,5 milions d'euros. Atès que l'aprovació del Pla d'inclusió té lloc el mes de març de 2005, el pressupost de 2006 és el primer que reflecteix directament l'impacte de les dinàmiques d'execució del Pla. L'any 2006

la despesa d'inclusió s'eleva a 81,9 milions d'euros, el que representa un increment del 17,9% respecte el 2005.

Els dos últims anys s'accentua la dinàmica expansiva. El 2008, el pressupost d'inclusió assoleix els 120.618.818 euros, el que representa un increment del 24,8% respecte el 2007 i un 73,3% acumulat des del 2005, any d'aprovació del PMIS. La participació de la despesa d'inclusió sobre el conjunt de la despesa social municipal es manté força estable entre els anys 2003 i 2006 (al voltant del 18%). I mostra una tendència lleugera però significativa a l'alça els dos darrers anys, situant-se el 2008 per sobre del 20% per primera vegada.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Despesa en serveis vinculats al Pla d'inclusió	58.826.948	61.934.598	69.597.511	81.946.619	96.581.113	120.618.818
Despesa en inclusió sobre despesa social municipal	18,1%	17,7%	18,7%	18,1%	19,2%	20,9%

En euros.

Pel que fa a la pauta de distribució de recursos entre serveis i col·lectius, el desplegament del Pla ha focalitzat **cinc àmbits d'atenció prioritària**: a) les persones grans fràgils i en situació de dependència; b) les persones d'alta vulnerabilitat o en situació d'exclusió intensa; c) les persones nouvingudes en procés d'acollida; d) els infants i adolescents vulnerables en contextos de desestructuració familiar; i e) les persones amb discapacitat. La taula següent mostra la dinàmica d'increment de recursos corresponents a aquests col·lectius

al llarg del període 2004-2008. Els percentatges acumulats de creixement des de l'aprovació del Pla d'inclusió el 2005 són tots ells molt significatius: l'atenció a persones vulnerables i nouvingudes es multiplica per 2,5; la despesa en persones grans fràgils queda doblada; i les corresponents a infància en risc i discapacitat creixen de l'ordre del 40%. En total, la despesa en col·lectius d'atenció prioritària passa de 44,3 milions a 84,3 milions d'euros entre 2005 i 2008 (un 90% més).

	2004	2005	2006	2007	2008
Serveis a persones grans fràgils i en situació de dependència	21.278.133	24.667.978	28.22.631	35.229.120	47.037.435
Serveis d'atenció a persones d'alta vulnerabilitat	5.126.541	6.126.357	9.248.577	13.040.213	15.429.415
Serveis d'acollida a persones nouvingudes	2.342.783	2.703.726	4.756.072	5.377.451	6.798.447
Serveis d'atenció a la infància en risc	5.614.397	5.888.459	6.482.767	7.491.338	8.258.918
Serveis d'atenció a persones amb discapacitat	3.914.000	5.012.000	4.888.000	5.934.000	6.820.000
Total	38.275.854	44.398.520	53.698.047	67.072.122	84.344.215

En euros.

2. Professionals i equipaments: enfortint els dispositius de treball per la inclusió

L'increment de la despesa municipal en polítiques d'inclusió s'ha traduït, en primer lloc, en un procés d'enfortiment dels seus

principals dispositius de treball: els equips professionals, i el que es pot anomenar les infraestructures de la inclusió, és a dir, la xarxa de centres d'acollida, atenció i inserció de les persones socialment vulnerables.

Pel que fa als equips, cal destacar la incorporació, entre 2005 i 2008, de 159 nous professionals a la xarxa bàsica; 71 nous treballadors/es i educadors/es que han reforçat els equips d'urgències socials i medi obert (atenció a persones sense sostre, acció socioeducativa amb grups de joves i

espai públic); 76 nous professionals de perfils diversos incorporats a equipaments ampliat o de nova creació; i 27 professionals que s'han incorporat als equips d'atenció a la infància i l'adolescència.

<i>Nombre de professionals</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>
A la xarxa territorial d'atenció social bàsica	385	407	485	544
Als serveis d'atenció social bàsica de ciutat				
• en atenció a urgències socials i en medi obert	63	87	103	134
• a la xarxa d'equipaments	47	88	93	123
Als equips d'atenció a la infància i l'adolescència	61	78	86	88

Pel que fa als equipaments, el desplegament del Pla ha comportat un impuls decisiu a la xarxa, amb dos col·lectius d'atenció prioritària: les persones en situació d'exclusió intensa, amb 7 nous centres per a persones sense sostre; i les persones grans fràgils, amb 14 noves

promocions d'habitatges amb serveis. D'altra banda, s'ha consolidat una extensa xarxa d'equipaments de proximitat, orientats a l'acció socioeducativa i a la inclusió relacional d'infants i de gent gran: 43 casals i ludoteques infantils i més de 60 casals i espais municipals de gent gran.

<i>Equipaments</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>
Equipaments d'atenció social bàsica	39	42	47	50	66
Equipaments d'atenció social especialitzada	14	21	23	29	31
Equipaments de promoció social	93	98	99	100	109

3. Persones ateses: enfortint nivells de cobertura de la població en risc

Els recursos, els professionals i els equipaments són, al cap i a la fi, eines al servei dels objectius finalistes de les polítiques públiques: en aquest cas,

l'increment del nombre de persones en risc ateses, fins a garantir **el dret a processos d'inclusió social** a tothom qui en tingui necessitat. Val a destacar tres tendències d'enfortiment.

	2004	2005	2006	2007	2008
Persones ateses als CSS	39.456	41.793	42.444	44.943	50.658
Persones grans fràgils i en situació de dependència					
• CSS	19.966	21.149	20.735	22.955	24.894
• Atenció domiciliària	5.473	6.103	7.234	8.204	11.640
• Teleassistència	4.373	6.985	16.438	30.024	38.525
Persones d'alta vulnerabilitat					
• Centres d'acollida	1.712	2.275	3.175	3.852	4.307
• Habitatges d'inclusió	–	84	154	158	178
Persones nouvingudes					
• Serveis d'acollida	20.739	26.520	21.036	19.205	21.103
• Serveis d'interculturalitat	615	932	1.200	1.491	2.405
Infància en risc					
• CSS	4.569	6.237	5.337	5.326	6.090
• EAIA	3.087	2.923	3.069	2.890	3.207
Persones amb discapacitat	12.744	14.153	20.849	21.352	22.363

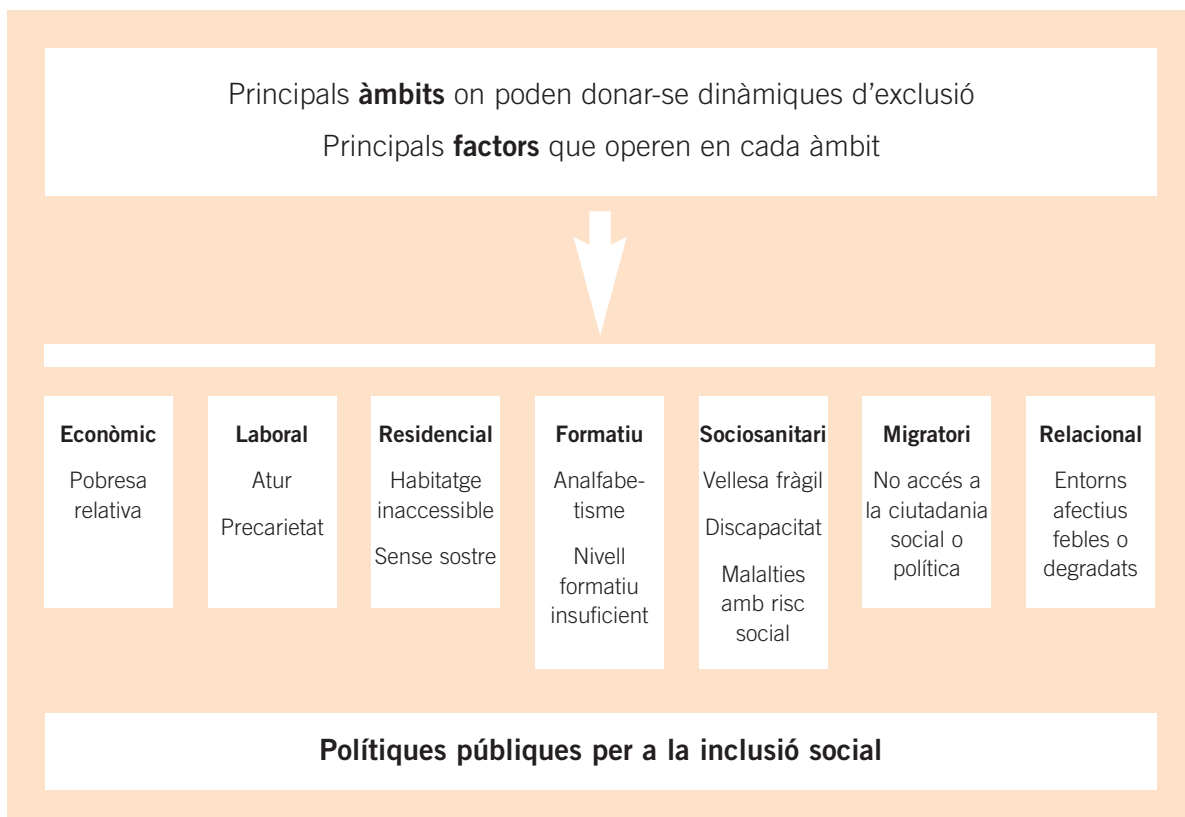
- En primer lloc, la consolidació a l'alça de les persones ateses a la xarxa conformada pels 34 centres de serveis socials (41.793 el 2005, 50.658 persones el 2008), amb un increment relatiu del 21,2%.
- En segon lloc, si es prenen en consideració els cinc col·lectius d'atenció específica prioritària abans esmentats, s'observa també un increment de cobertura rellevant: un total de 98.178 persones vulnerables ateses el 2008, amb un increment d'un 63% respecte de les 60.109 ateses el 2005.

Cal destacar aquí l'expansió substancial de les persones cobertes per l'atenció domiciliària (SAD) i la teleassistència. A finals del 2005 el SAD arribava a 6.103 persones i la teleassistència municipal a 6.985. A finals del 2008 s'havien assolit unes xifres de 11.640 i 38.525 persones

cobertes respectivament. Pel que fa a la resta de col·lectius, els serveis arriben a un nombre molt superior de persones d'alta vulnerabilitat i amb discapacitat. La infància en risc es manté força estable. I l'atenció a persones nouvingudes presenta una punta rellevant el 2005 degut al procés extraordinari de regularització d'immigrants.

IV. Elements de balanç per àmbits d'inclusió

El Pla municipal per a la inclusió social, d'acord a la concepció pluridimensional dels processos d'exclusió i inclusió, proposa una distribució concreta d'àmbits on operen factors d'exclusió i on, en conseqüència, caldria activar **polítiques i accions per a la inclusió social**.

1. Inclusió social en l'àmbit econòmic-laboral

1.1. Prestacions assistencials i ajuts econòmics de serveis socials

La pobresa és la dimensió econòmica de l'exclusió. La Unió Europea considera una situació de pobresa relativa aquella que implica uns ingressos per sota del llindar del 60% de la renda mediana de la comunitat de referència. Així definida, la pobresa relativa és una mesura més vinculada a la desigualtat econòmica que a la privació absoluta i, a més, de caràcter contextual. Aquesta manca de renda, que no permet accedir a un nivell de vida mínimament adequat en el marc social on es produeix, esdevé clarament un risc d'exclusió.

Més enllà de les polítiques estructurals –l'ocupació, l'habitatge social, i les xarxes de salut, educació i atenció a la dependència– els instruments d'acció contra la pobresa passen pels sistemes públics de prestacions econòmiques contributives i d'assistència social. Aquests instruments es troben en

mans de l'administració central i de la Generalitat. En conseqüència, els processos d'inclusió en l'àmbit econòmic dependran dels nivells de cobertura i de les quantitats de les prestacions públiques estatals i autonòmiques. Tanmateix, l'àmbit municipal disposa d'un instrument de menor rellevància, però gens menyspreable: els ajuts de serveis socials, orientats a cobrir necessitats bàsiques puntuals per mitjà d'una prestació econòmica. A aquest esquema de prestacions, a Barcelona, cal afegir un important programa de beques per als menjadors escolars que aquest any 2009 quedarà del tot universalitzat.

El quadre següent mostra la dinàmica evolutiva a Barcelona de: 1) les principals prestacions assistencials (pensions no contributives i rendes mínimes d'inserció); i 2) els ajuts econòmics de serveis socials. En aquest cas es mostra l'important esforç de creixement que ha realitzat l'Ajuntament: els 6.913.694 euros del 2008 impliquen un increment del 61,7% respecte del 2005.

	2005	2006	2007	2008
Perceptors de PNC i RMI	23.281	22.164	21.775	–
Despesa en ajuts econòmics de serveis socials (euros)	4.273.407	4.984.389	6.080.471	6.913.694

1.2. Programes i serveis d'inclusió laboral

El Pla municipal per a la inclusió social fixa com a objectiu operatiu desenvolupar el programa d'inserció laboral de persones en risc d'exclusió com a recurs bàsic d'autonomia en els itineraris personals d'inclusió social. En el terreny de les accions, el Pla estableix el compromís d'enfortir els dispositius d'inserció laboral de persones vulnerables, fins a assolir, el 2010, un mínim de 5.000 nous contractes.

L'any 2008 s'ha assolit la xifra de 2.392 persones en risc d'exclusió inserides amb contracte en el marc dels cinc principals

dispositius municipals d'inclusió laboral: 1) el programa conveniat entre Acció Social i Barcelona Activa per a persones usuàries dels serveis socials, amb 111 contractes; 2) el servei d'inserció laboral de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat, amb 260 contractes signats; 3) els serveis d'inserció laboral de persones nouvingudes a través del SAIER, amb 282 nous contractes; 4) el Pla Jove Formació-Ocupació, amb 752 contractes; i 5) els programes ocupacionals de Barcelona Activa amb 987 persones inserides. Un total de 9.440 persones vulnerables es troben avui incorporades en itineraris d'inserció.

	<i>Participants (persones ateses)</i>	<i>Contractes signats (persones inserides)</i>
Inclusió laboral de persones vulnerables derivades pels serveis socials	538	111
Inclusió laboral de persones amb discapacitat a través dels serveis de l'EAL	573	260
Inclusió laboral de persones nouvingudes a través dels serveis del SAIER	877	282
Inclusió laboral de joves a través del Pla Jove Formació-Ocupació	2.257	752
Inclusió laboral de diversos perfils de risc a través de programes de Barcelona Activa	5.195	987
Total	9.440	2.392

Les 2.392 persones vulnerables que han completat el seu procés d'inclusió laboral el 2008 representen un enfortiment de

l'estratègia molt rellevant respecte del 2005, any d'aprovació del Pla d'inclusió, quan les persones inserides van ser 1.300.

	2005		2008	
	<i>Participants</i>	<i>Contractes signats</i>	<i>Participants</i>	<i>Contractes signats</i>
Programes d'inclusió laboral	5.364	1.300	9.440	2.392

2. Inclusió social en l'àmbit d'habitatge i cobertura de necessitats bàsiques

En aquest àmbit de desplegament del Pla d'inclusió social cal distingir entre:

- les estratègies d'accés i suport a l'habitatge de persones vulnerables
- l'atenció a persones sense sostre en la xarxa de centres d'acollida
- els dispositius de cobertura de necessitats bàsiques

2.1. Accés i suport a l'habitatge

L'accés i el suport a l'habitatge de persones i famílies socialment vulnerables, com a recurs bàsic d'autonomia i factor d'inclusió, és un dels eixos vertebradors del Pla. S'han desplegat, en conseqüència, un conjunt de serveis i programes. En concret:

- l'abordatge de problemàtiques d'habitatge des de l'atenció social primària
- el servei de suport per a l'accés a l'habitatge
- els habitatges d'inclusió social
- els habitatges dotacionals per a joves i gent gran

Pel que fa als **serveis socials d'atenció primària**, val a destacar tres instruments d'acció: a) les prestacions econòmiques

vinculades a l'habitatge (ajuts puntuals al lloguer, ajuts preventius per risc de desnonament). L'any 2008, han representat més del 50% del total de les prestacions econòmiques de serveis socials; b) el programa d'arranjaments vinculat a l'atenció domiciliària, que ha crescut el 20,2% l'últim any; i c) les consultes de caràcter jurídic relatives a l'habitatge, a través del col·lectiu d'advocats que treballa als centres de serveis socials, amb 2.841 unitats d'atenció el 2008 (un 7,4% més que el 2005).

El **Servei de Suport per a l'Accés a l'Habitatge** és un dispositiu conjunt d'Acció Social i el Patronat Municipal de l'Habitatge orientat a la mobilització de pisos buits en règim de lloguer, vinculant-los a les necessitats de persones i famílies ateses pels serveis socials de l'Ajuntament. La propietat rep compensacions i garanties a canvi d'un lloguer assequible; i d'altra banda, les persones i famílies que hi accedeixen segueixen durant un temps vinculades a un pla de treball amb els serveis socials. Al llarg del període 2005-2007, s'han formalitzat 420 contractes que han cobert 1.469 persones (3.719 persones des de l'inici del servei).

L'Ajuntament ha posat en marxa el **Programa d'habitatges d'inclusió amb suport socioeducatiu**, adreçats a consolidar processos d'autonomia i pautes de vida

quotidiana normalitzades en persones i famílies prèviament ateses en la xarxa de centres d'acollida i, per tant, amb trajectòries d'exclusió residencial intensa. El programa ha crescut de les 39 places de 2005 a les 120 places disponibles al final de 2008. Amb el compromís d'assolir 200 places el 2011.

Finalment, el programa d'habitatges socials per a l'emancipació de la **gent jove** compta ja el 2008 amb 1.960 habitatges; i el programa d'habitatges amb serveis i tutelats per a **persones grans**, amb 906 habitatges.

Inclusió social residencial. Síntesi 2008

Servei de Suport per a l'Accés a l'Habitatge: 3.719 persones

Habitatges municipals d'inclusió: 178 persones

Habitatges per a joves: 2.940 persones

Habitatges amb serveis per a la gent gran: 968 persones

Total: 7.805 persones

Un total de 7.805 persones estan ateses al final de 2008 en alguna de les quatre tipologies d'inclusió residencial. Aquestes polítiques s'han de contextualitzar en l'esforç global de Barcelona en política pública d'habitatge. La millor estratègia contra l'exclusió residencial passa per una política potent d'habitatge protegit i de lloguers assequibles. En aquest sentit, el nou Pla d'habitatge de Barcelona 2009-2016 aporta tot un conjunt d'instruments i programes innovadors que impliquen un gir global de la política d'habitatge cap a la inclusió residencial.

2.2. Atenció a persones sense sostre i cobertura de necessitats bàsiques

El Pla municipal per a la inclusió social fixa com a compromís el disseny d'un model mixt d'equipaments d'inclusió per a persones sense sostre, conformat per una xarxa diversificada, territorialment equilibrada i compartida de centres municipals i concertats. El Programa municipal d'atenció a persones sense sostre concreta el disseny de la xarxa sobre la base de la tipologia següent:

- equips professionals de medi obert, primera acollida i tractament
- centres de dia
- centres d'acolliment nocturn
- equipaments integrals
- serveis de cobertura de necessitats bàsiques (alimentació i higiene personal)

El conjunt d'aquesta xarxa, reforçada amb el Programa d'habitatges d'inclusió, es posa al servei de construir itineraris d'inclusió social amb les persones sense sostre, amb l'objectiu que aquestes puguin recuperar un projecte vital autònom i els elements necessaris de vinculació social.

El quadre següent mostra l'oferta de places en tota la tipologia de centres d'acollida i centres de dia, orientada a població altament vulnerable, que conforma actualment el sistema municipal.

<i>Tipus de servei</i>	<i>Equipament</i>	<i>Places</i>	
		<i>Acolliment nocturn</i>	<i>Centre de dia</i>
Acollida	Zona Franca	120	70
	Nou Barris	90	30
	Sant Gervasi	60	–
Atencions bàsiques	Meridiana	50	50
	Poble Sec	–	30
	Horta	30	40
Inserció	Can Planas	50	50
	Sant Joan de Déu	50	–
	Santa Lluïsa Marillac	34	45
	Llar Pere Barnés	20	–
	Hotels i pensions	120	–
Habitatges d'inclusió	Nord, Sud i Oest	114	–
Total (1.053 places)		738	315

Evolució de l'oferta de serveis

L'any 2005, quan s'aprovà el Pla d'inclusió social, la ciutat disposava de 1.356 places d'atenció a persones d'alta vulnerabilitat

social; d'elles, 476 eren d'acolliment i només 50 de centre de dia. Actualment el programa presenta una oferta global de 2.109, un increment del 56%.

	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>
Centres d'acolliment	309	476	656	708	738
Habitatges d'inclusió	–	39	72	72	114
Centres de dia	50	50	170	205	315
Serveis d'alimentació	768	768	771	845	942
Total	1.127	1.356	1.669	1.830	2.109

Evolució dels indicadors d'atenció

L'any 2008, 4.485 persones sense llar van ser ateses en el conjunt de centres d'acollida, un 51,6% més de les 2.958 del 2005. Les persones usuàries dels centres de

dia s'han multiplicat per tres al llarg del període de vigència del Pla d'inclusió, mentre que les persones ateses als serveis d'alimentació han crescut un 12,8%.

<i>Persones ateses</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>
Servei d'inserció social	2.874	3.459	4.158	4.164
Centres d'acolliment	2.275	3.175	3.852	4.307
Habitatges d'inclusió	84	154	158	178
Centres de dia	661	1.024	1.332	2.120
Serveis d'alimentació	11.075	11.640	11.448	12.503

<i>Serveis de cobertura de necessitats bàsiques</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>Variació (%)</i>
Serveis d'alimentació (nombre d'àpats)	264.115	339.573	+ 28%
Serveis d'higiene (nombre d'utilitzacions)	17.543	21.418	+ 22%

No només és important l'evolució de les persones ateses, sinó també **la intensitat dels serveis prestats** a aquestes. En aquest sentit, destaquen dos indicadors vinculats a la cobertura de necessitats bàsiques. L'any 2008, els serveis de menjadors socials han ofert un 28% més d'àpats que el 2007 (l'Ajuntament ofereix 942 àpats diaris en els menjadors socials) i els serveis d'higiene han registrat un 22% més d'usos.

3. Inclusió social en l'àmbit educatiu

La immensa majoria dels aspectes i les polítiques públiques en matèria educativa van molt més enllà del camp d'acció del Pla d'inclusió. El fet que l'educació hagi esdevingut un servei públic de caràcter universal proporciona un context favorable a la inclusió social en la seva dimensió formativa. La qualitat de les escoles i la

capacitat d'aquestes de vincular-se a objectius educatius socialment definits, i a xarxes educatives en el territori, esdevé un dels eixos vertebradors del projecte global de ciutat cohesionada i convivencial.

El Pla municipal per a la inclusió social posa l'èmfasi en aquelles qüestions que se situen a cavall entre, d'una banda, els serveis i projectes educatius i, d'altra banda, la realitat de la població socialment vulnerable o bé les dinàmiques en clau comunitària. Fixa també com a objectiu instrumental el desplegament de protocols de coordinació i mètodes de treball en xarxa entre els equips socials i educatius que operen en el territori.

El quadre següent mostra l'evolució d'un conjunt d'indicadors que reflecteixen l'evolució d'aquesta dimensió de la formació estretament vinculada a la inclusió social, sobre la base de quatre blocs temàtics:

	2005-2006	2006-2007	2007-2008
Educació i necessitats socials			
• alumnat en règim d'inclusió	1.176	1.462	1.682
• evolució de les beques-menjador	6.405	7.868	11.864
• cobertura de les beques-menjador	65%	75%	100%
• evolució despesa en beques-menjador (euros)	3.962.078	4.635.640	7.021.115
Educació i petita infància			
• escoles bressol municipals	52	57	59
• places en escoles bressol municipal	3.304	3.688	3.797
Educació i transició al treball			
• alumnat matriculat a FP	22.500	23.900	24.354
Educació i entorn (Projecte Educatiu de Ciutat)			
• nombre de projectes	56	56	58
• entitats vinculades	231	232	310

- **Educació i necessitats socials**, on es posa de manifest, en primer lloc, el creixement de la cobertura pel que fa als dispositius d'educació especial, garantia social i formació d'adults (**àmbit dels serveis**), amb 1.682 persones incorporades el 2008 (un 43% més que el 2005), i en segon lloc l'enfortiment del programa de beques-menjador (**àmbit de les prestacions**), amb 11.864 ajuts el 2008-2009, fet que implica assolir la cobertura total de la demanda i arribar als 7.021.115 euros (un 77,2% més que el 2005).
- **Educació i petita infància**, on es posa de relleu l'obertura de 7 escoles bressol municipals entre 2005 i 2008, amb un increment del 14,9% de places, fins a assolir una cobertura de 3.797 infants. L'Ajuntament segueix treballant en el desplegament del programa d'expansió progressiva i sostinguda de l'oferta d'escoles bressol a la ciutat.
- **Educació i transició al món del treball**, on s'evidencia una tendència a l'increment de l'alumnat de formació professional, un 11,5% al llarg dels últims 5 anys i, més rellevant encara, unes pautes d'inserció laboral remarcables: un 62,35% aconseguen feina abans de 6 mesos d'haver finalitzat la formació i, d'aquests, un 50% ho fan amb contracte indefinit.
- **Educació i entorn**, on es constata la consolidació del Projecte Educatiu de Ciutat, amb 58 projectes en marxa i 310 entitats vinculades, cosa que el fa esdevenir una dimensió rellevant de l'enfortiment del capital social de la ciutat i, per tant, de les dinàmiques d'inclusió relacional.

4. Inclusió en l'àmbit sociosanitari

La situació de dependència d'arrel sociosanitària es configura com a un factor important de risc d'exclusió, intensificat per les dinàmiques de canvi social afeblidores del rol cuidador prèviament exercit per les dones en la família tradicional, i pel fet de no disposar encara d'un marc de serveis socials universals del tot desplegat. Aquesta vulnerabilitat s'expressa principalment en tres col·lectius:

- les persones grans fràgils i en situació de dependència
- les persones amb discapacitat
- les persones amb malalties de risc social

Les persones grans fràgils i en situació de dependència

La prevenció de riscos d'exclusió i el suport al benestar material i emocional de les persones grans fràgils es tradueix, en el marc del Pla d'inclusió, en dues grans apostes de política pública:

L'aposta per l'atenció domiciliària i el suport als entorns cuidadors

El suport a les persones grans –i als seus cuidadors/es– en la realització de les activitats de la vida diària, per tal que mantinguin o millorin la seva qualitat de vida sense renunciar a l'entorn afectiu habitual (domicili, família, barri) és una de les principals apostes estratègiques del Pla d'inclusió, en tant que definidora d'un model d'atenció que situa la promoció de l'autonomia, la proximitat i el benestar emocional al bell mig dels seus principis rectors. La traducció d'aquesta aposta en xifres assenyala una dinàmica clarament expansiva: al llarg del període de vigència del PMIS la cobertura de teleassistència s'ha multiplicat per 6 i la del SAD per 2. Els

programes de Respir han crescut un 45%. I el 82% dels programes individuals d'atenció, signats en el desplegament de la Dependència al llarg del 2008, contempnen recursos d'atenció social en el domicili.

L'aposta pel programa d'habitatges amb serveis per a la gent gran

Els habitatges amb serveis i tutelats van adreçats a persones grans autònomes, amb entorns cuidadors febles i amb necessitat d'algun tipus de suport social en la seva vida quotidiana, amb l'objectiu de millorar les condicions d'habitabilitat i de seguretat i benestar material i emocional. Al llarg del 2005, es van posar en marxa 199 habitatges nous, un increment del 68,1% respecte el 2004. Al final de 2005, 651 persones estaven acollides al programa, en el marc de 491 habitatges en 9 promocions diferents. L'any 2006 s'incorporen 118 habitatges en 2 promocions. I al llarg dels anys 2007 i 2008 es posen en marxa 184 habitatges en 3 nous equipaments. Avui el programa compta ja amb 844 habitatges en 15 promocions diferents. 183 més estan en fase de construcció i 368 en projecte. Des de l'any 2006, l'acord entre Acció Social i el Patronat Municipal de l'Habitatge emfasitza la dimensió social del programa: orientació cap a persones grans de rendes més baixes, i increment de recursos de lliure disposició (del 60% al 85% de l'índex de renda de suficiència). Acció Social hi destina més de 400.000 euros/any a suport al lloguer de les persones grans en habitatges amb serveis.

	2005	2006	2007	2008
Persones grans amb resolució de grau i nivell de dependència	–	–	5.298	7.040
Persones grans ateses amb teleassistència	6.635	15.616	28.522	36.598
Persones grans ateses amb SAD	4.882	5.787	6.563	9.312
Persones grans ateses al programa Respir	379	496	571	551
Persones grans acollides d'urgència	355	400	468	519
Persones grans en habitatges amb serveis	707	734	818	968

Les persones amb discapacitat

Les pautes d'intervenció en els col·lectius de persones amb discapacitat, des de la perspectiva de la inclusió social, segueixen uns paràmetres molt semblants als de les persones grans fràgils: és a dir, atendre la dependència des dels entorns de vida quotidiana, promovent l'autonomia personal i amb serveis de qualitat. Aquest concepte s'expressa en dos grans àmbits: 1) els serveis de suport; 2) les polítiques d'accessibilitat.

Pel que fa a les **polítiques de suport**, l'IMD ha enfortit el seu servei d'orientació, assessorament i tramitació, que ha crescut d'un 61,2% el nombre d'atenció des del 2005; s'ha mantingut una estratègia de

potenciació dels serveis d'atenció precoç (458 nens/es atesos l'últim any); i s'ha estès la cobertura de l'atenció domiciliària, arribant a 2.871 persones amb discapacitat el 2008, un 90% més que el 2005.

Pel que fa a les **polítiques d'accessibilitat**, val a destacar el bloc de mobilitat, amb més de 1.000 km de carrers adaptats i tota la flota d'autobusos accessible. Al costat d'això, el servei de transport adaptat especial ha incrementat, entre 2005 i 2008, d'un 26,4% el nombre d'usuaris/es, i d'un 33,8% el nombre de viatges. Finalment, el servei integral de suport al bany, com a expressió del lleure plenament accessible, s'ha consolidat a l'alça amb 320 persones usuàries i més de 2.000 serveis de bany realitzats.

	2005	2006	2007	2008
Persones amb discapacitat ateses al SAP (informació, orientació i tramitació)	9.136	16.179	14.979	14.730
Infants amb discapacitat atesos als EIPI (serveis d'atenció precoç)	397	471	469	458
Persones amb discapacitat ateses al SAD	1.505	1.784	2.023	2.871
Mobilitat accessible				
• Carrers accessibles (km)	657	819	945	1.010
• Busos accessibles	861	1.067	1.086	1.091 (100%)
Servei Porta a Porta				
• Persones usuàries	2.190	2.263	2.455	2.770
• Nombre de viatges	189.270	237.462	243.082	253.750
Servei de suport al bany				
• Persones usuàries	234	204	218	320
• Serveis proveïts	1.395	1.130	1.948	2.153

Més enllà de les polítiques consolidades, l'IMD ha posat en marxa, des del començament de 2007, un Programa experimental de vida independent, per mitjà del qual 14 persones autogestionen els seus propis assistents personals, com a alternatives d'autonomia, tant als recursos residencials com a la dependència de l'entorn familiar.

Les persones amb malalties de risc social

Un tercer àmbit de polítiques d'inclusió en el camp sociosanitari ve configurat per l'atenció als col·lectius amb malalties de risc social, fonamentalment persones amb malalties mentals i amb drogodependències. El Pla municipal per a la inclusió social assenyalava l'objectiu d'enfortir la coordinació i el treball compartit entre les xarxes social i de salut per tal de millorar l'atenció a les necessitats d'aquests col·lectius.

Pel que fa a l'evolució dels principals indicadors d'activitat, s'observa una tendència a l'estabilitat en atenció sociosanitària; un enfortiment dels dispositius de salut mental, amb increments del 44% i del 27% respectivament en places i persones ateses; i un lleuger increment en inicis de tractament per drogodependències, amb un lleuger descens en programes de manteniment de metadona.

En un pla més qualitatiu, Acció Social de l'Ajuntament i el Consorci Sanitari de Barcelona han començat a treballar, el 2006, en un **Programa intersectorial d'atenció en salut mental a les persones sense llar**. El programa s'estructura en quatre estratègies de treball: a) el suport psiquiàtric a la intervenció social en medi obert; b) el suport psiquiàtric als processos de tractament social; c) la presència i

intervenció d'equips psiquiàtrics en els centres d'acolliment; d) els protocols d'accés-derivació cap al centre psiquiàtric

de referència i de vinculació a la xarxa de salut mental.

	2005	2006	2007
Atenció sociosanitària			
• Llits	2.009	2.058	2.078
• Persones ateses	7.383	6.545	7.055
Atenció en salut mental			
• Places	205	247	296
• Llits	473	490	511
• Persones ateses	40.479	46.411	51.627
Drogodependències			
• Inicis de tractament	4.037	4.001	4.050
• Programa de manteniment amb metadona	9.211	8.812	8.532

5. Inclusió social en l'àmbit de la immigració

El Pla municipal per a la inclusió social assumeix l'objectiu de desenvolupar els programes socials que permetin incorporar la diversitat d'origen i cultural com un valor bàsic de la ciutat inclusiva. A Barcelona, el nombre de població d'origen immigrant ha crescut de forma important al llarg dels últims anys, i se situa avui a l'entorn del 18% de la població de la ciutat. És una immigració jove, d'origen divers, assentada territorialment en tots els districtes, amb nivells formatius propers a la mitjana de la ciutat, amb una aportació rellevant a la creació de riquesa, i gràcies a la qual Barcelona torna a guanyar població.

A aquest conjunt d'elements positius, cal afegir els grans reptes que implica la nova diversitat. Barcelona opta per un model intercultural, de reconeixement i

acomodació positiva de les diferències, construït sobre una doble base: marcs de diàleg i convivència sòlids, a partir de regles bàsiques compartides i respectades; i marcs també sòlids de cohesió social, amb serveis universals, pròxims i de qualitat.

Barcelona fa aquesta aposta des de l'acord polític –el Pla de treball d'immigració ha estat avalat pels cinc grups municipals– la transversalitat i la responsabilitat compartida de tots els àmbits d'actuació municipal. La perspectiva d'inclusió social, segons el que marquen els objectius del Pla municipal, aporta tres elements: a) l'atenció normalitzada de les persones immigrants en la xarxa de serveis de benestar; b) l'enfortiment dels dispositius específics d'acollida; c) l'ampliació de recursos per tal de donar resposta al nou volum de necessitats sense que ningú no en quedi exclòs.

	2005	2006	2007	2008
Serveis d'acollida (SAIER)				
• Persones ateses	26.520	21.036	19.205	21.103
• Unitats d'atenció	63.180	48.255	45.446	49.773
Intervencions de mediació intercultural	932	1.200	1.491	2.405
Serveis lingüístics				
• Nouvinguts inscrits en cursos de català	13.664	17.078	20.038	27.600
• Intervencions de traducció telefònica	754	354	340	635
• Intervencions de traducció presencial	3.441	2.211	2.923	4.074
Persones ateses al programa de reagrupament familiar	7.535	8.916	9.741	1.650
Sol·licituds d'arrelament social	416	868	1.188	–

Les xifres recollides apunten en aquesta direcció. El SAIER, component central de les polítiques d'acollida, ha atès 21.103 persones l'any 2008, amb 49.773 unitats d'atenció, un 9,8% més que el 2007. El servei de mediació intercultural ha realitzat a la ratlla de les 2.400 actuacions de mediació interpersonal (un 61,3% més que el 2007). I els serveis d'acolliment lingüístic s'han enfortit per tal d'inscriure 27.600 persones en cursos de català i fer possibles 4.074 traduccions presencials, i 635 intervencions en el servei que permet que l'atenció social a qualsevol persona nouvinguda es pugui fer en 34 llengües diferents. Aquestes xifres impliquen increments d'entre el 39,3% i el 86,7% respecte el 2007. Finalment, el Programa de reagrupament familiar ha anat creixent de forma sostinguda –un 29,2% entre 2005 i 2007–, encara que es preveu un cert estancament l'any 2008, possiblement degut als primers efectes de la situació de crisi econòmica. Les sol·licituds d'arrelament social segueixen creixent, un 13,9% l'últim any.

A banda d'això, els serveis socials d'atenció primària han completat l'elaboració i aplicació dels protocols d'acollida, i s'han enfortit tant els equips professionals com el volum de prestacions econòmiques. I, d'altra banda, diferents plans comunitaris de la ciutat han seguit fent de la interculturalitat el seu eix vertebrador (Poble Sec, Casc Antic, Poblenou, Besòs, Roquetes...).

6. Inclusió social en l'àmbit relacional

El Pla municipal per a la inclusió social emfasitza en diverses de les seves línies de treball la dimensió relacional de la inclusió. La solitud no desitjada, l'afebliment dels vincles afectius, la manca d'inserció en entorns comunitaris, les dificultats d'ús d'espais no accessibles, la desatenció d'infants i adolescents en grups familiars desestructurats o les relacions interpersonals amb elements de violència són processos o situacions que comporten, tots ells, riscos reals d'exclusió. Enfront de tot això, el Pla d'inclusió estableix el compromís d'articular polítiques i serveis de:

- promoció social
- inclusió relacional de persones d'alta vulnerabilitat

La promoció social

La primera dimensió de la inclusió relacional és l'articulada pel conjunt de serveis de promoció social de proximitat: a) un conjunt de serveis i programes de caràcter socioeducatiu per a infants i adolescents (ludoteques, espais i casals infantils; programes d'activitats de lleure educatiu en temps de vacances...) i b) un ampli ventall de casals municipals de gent gran que, juntament amb l'oferta de viatges, la targeta rosa o la xarxa d'hortos urbans, s'orienten cap a l'objectiu d'un envelliment actiu i

saludable, inserit en marcs enriquidors de relacions interpersonals.

Pel que fa a infància, una xarxa consolidada de més de 40 casals i ludoteques arribava l'any 2007 a més de 164.000 usos, mentre que 54.268 infants participaven en l'oferta municipal de vacances el 2008, una oferta que ha crescut de forma important al llarg dels quatre últims anys (un 58% més de places). En gent gran, una xarxa de més de 60 casals en procés de creixement agrupa per sobre de 49.000 persones inscrites, i 253.691 persones grans disposen de Targeta Rosa (137.495 de les quals en la modalitat gratuïta), la qual esdevé una eina no només de mobilitat, sinó també de relacions socials i accés a activitats culturals i ciutadanes.

	2005	2006	2007	2008
Promoció social				
Infància i adolescència				
• Casals i ludoteques municipals (usos)	94.427	157.183	164.397	
• Programa d'estiu (lleure socioeducatiu)	34.339	47.197	53.623	54.268
Persones grans				
• Casals de gent gran municipals (inscrits)	41.658	47.645	49.005	
• Targeta rosa (nombre de targetes)	262.366	261.813	254.079	253.691
Inclusió relacional de persones vulnerables				
Infància i adolescència				
• Infants atesos pels EAIA	2.923	3.069	2.890	3.207
• Infants a la xarxa de centres oberts	–	643	876	1.031
Joves				
• Barris amb intervenció socioeducativa	22	34	31	40
• Grups de joves amb qui s'ha intervingut	68	128	189	215
• Joves en activitats vinculades al programa	1.905	2.327	2.429	2.802
Dones				
• Dones ateses per l'EAD	864	917	971	1.035

La inclusió relacional de persones d'alta vulnerabilitat

El Pla municipal per a la inclusió social estableix l'objectiu de desenvolupar la xarxa de suport a les famílies vulnerables i la infància en risc per tal de facilitar la realització dels seus projectes vitals. Sobre aquesta base, concreta tres accions: a) incorporar serveis socioeducatius familiars en el marc del SAD; b) millorar els dispositius d'atenció a la infància i adolescència en situació de risc; c) enfortir la vinculació dels serveis d'inclusió al Pla operatiu contra la violència vers les dones.

El nou model de SAD que entrarà en vigor l'any 2009 incorpora i formalitza una modalitat d'atenció domiciliària de caràcter socioeducatiu, amb voluntat d'anar ampliant el servei a aquelles famílies desestructurades que en tinguin necessitat.

Pel que fa als resultats de l'acció municipal en la resta d'àmbits d'inclusió relacional de persones vulnerables el 2008, cal destacar els aspectes següents: a) 3.207 infants han estat atesos pels EAIA i 1.031 han participat a la xarxa de centres oberts; c) 2.802 joves de 215 grups en 40 barris de la ciutat s'han vinculat a activitats del programa "A partir del carrer"; i d) 1.035 dones han estat ateses per l'EAD. En total 8.075 infants, joves o dones, tots ells en grups familiars de risc, han rebut el suport dels diferents dispositius d'inclusió l'any 2008, xifra que implica un 41,8% més de cobertura respecte les 5.692 persones ateses l'any 2005.

V. La participació i el treball en xarxa per la inclusió social

El Pla municipal per a la inclusió social conté una aposta nítida per la participació ciutadana i el treball en xarxa entre l'Ajuntament i el teixit associatiu, en tant que estils i mètodes d'elaboració i implementació de les estratègies d'acció. Així doncs, no només polítiques municipals d'inclusió més potents, sinó també més participades i amb més elements de complicitat i coresponsabilitat. Tres àmbits de concreció:

- l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva
- l'acció comunitària
- els consells de participació social

1. L'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva

El 5 d'abril de 2006 es constitueix **l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva**. Al llarg dels gairebé 3 anys d'existència, la seva dinàmica ha estat de clara expansió i consolidació: de 262 a 411 entitats; i de 3 xarxes d'acció amb 81 entitats participants a 6 xarxes amb 191 organitzacions.

	<i>Entitats adherides</i>	<i>Xarxes d'acció</i>	<i>Entitats a les xarxes</i>
2006	262	3	81
2007	375	5	178
2008	411	6	191

L'aposta municipal per l'Acord Ciutadà com a marc del treball en xarxa amb les entitats per a la inclusió social queda ben reflectit en els quadres següents. El 2005 l'Ajuntament havia signat 41 convenis i concerts d'inclusió i donava suport a 70 entitats per

mitjà de subvencions, amb una despesa total de 2.989.245 d'euros. Al final de 2008, els convenis i concerts signats han passat a 64, les subvencions a 94 i la despesa total a 6.545.672 euros, més del doble.

2005	41 convenis/concerts		2.717.560 euros				
2009	69 convenis/concerts		6.181.538 euros				
	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>05/08</i>	<i>08/09</i>
Convenis d'inclusió social	1.491.906	1.969.097	2.067.551	3.194.957	3.354.704	+114%	+5%
Concerts d'inclusió social	1.225.654	1.262.426	1.300.300	2.149.878	2.826.834	+75%	+31%
Total	2.717.560	3.231.523	3.367.851	5.344.835	6.181.538	+96%	+16%
Base 100	100	118,9	123,9	196,6	227,4		

Subvencions

2005	70 entitats amb suport	271.685 euros
2008	94 entitats amb suport	364.134 euros

Síntesi (entitats amb concert, conveni o subvenció d'acció social)

	<i>Total d'entitats</i>	<i>Total despesa municipal</i>
2005	111	2.989.245
2008	163	6.545.672
2005/2008	+ 46,8%	+118,9%

2. L'acció comunitària: barris participatius per la inclusió social

El treball compartit entre el teixit associatiu i els serveis públics de proximitat en l'àmbit del barri, i les iniciatives ciutadanes d'intercanvi i solidaritat amb suport municipal, configuren l'aportació de les polítiques d'inclusió a l'objectiu global d'una ciutat socialment vertebrada, amb una xarxa potent de capital social i ciutadania activa. L'acció comunitària s'estructura en quatre grans tipus d'iniciatives:

- Plans de desenvolupament comunitari (PDC)
- Projectes comunitaris dels centres de serveis socials

- Programes comunitaris d'intercanvi: bancs del temps i altres modalitats
- Programes comunitaris de solidaritat: voluntariat social i bon veïnatge

L'any 2008, l'Ajuntament dóna suport a 55 plans i projectes comunitaris i a 39 programes d'intercanvi i solidaritat, en els quals estan directament implicades al voltant de 400 entitats. Al llarg del període 2005-2008 s'han incorporat al Marc Municipal per l'Acció Comunitària un total d'11 nous plans i 23 programes d'intercanvi i solidaritat.

Plans i projectes comunitaris

Plans comunitaris	18 plans	148 programes
Projectes comunitaris de serveis socials	37 projectes	207 activitats

55 plans i projectes comunitaris

Programes comunitaris d'intercanvi i solidaritat

Bancs del temps i xarxes d'intercanvi	14 iniciatives
Programes de voluntariat social i bon veïnatge	25 programes

39 programes d'intercanvi i solidaritat

Aquest conjunt d'iniciatives estan distribuïdes per tots els districtes de la

ciutat, seguint la següent pauta de presència territorial:

	<i>Plans i projectes comunitaris</i>	<i>Programes d'intercanvi i solidaritat</i>	<i>Total acció comunitària per districtes</i>
Ciutat Vella	2	7	9
Eixample	5	3	8
Sants-Montjuïc	3	3	6
Les Corts	2	2	4
Sarrià-Sant Gervasi	3	1	4
Gràcia	7	5	12
Horta-Guinardó	8	3	11
Nou Barris	16	5	21
Sant Andreu	4	2	6
Sant Martí	5	5	10

2.1. Els plans de desenvolupament comunitari

L'any 2005, l'Ajuntament de Barcelona i la Generalitat acorden situar els plans de desenvolupament comunitari (PDC) en un marc de cooperació interinstitucional. En aquest sentit, l'Ajuntament elabora el **Marc Municipal per a l'Acció Comunitària**, com a concreció, a Barcelona, del document **Catalunya: civisme i convivència**. Ambdues institucions acorden el nombre de plans als quals donaran suport, la seva distribució territorial i l'assignació de recursos econòmics. Ajuntament i Generalitat assumeixen el cofinançament dels plans al 50%.

	<i>Districte</i>	<i>Plans de desenvolupament comunitari</i>
PDC de continuïtat (previs a l'aprovació del Marc Municipal)	Ciutat Vella	Pla integral del Casc Antic (PICA)
	Horta-Guinardó	Pla comunitari del Carmel "Carmel Amunt"
	Nou Barris	Pla comunitari de Roquetes
	Nou Barris	Pla comunitari de Trinitat Nova
	Nou Barris	Pla comunitari de Verdum
	Nou Barris	Pla comunitari de Torre Baró
	Sant Andreu	Pla comunitari de Baró de Viver
PDC posats en marxa al llarg del 2005	Ciutat Vella	Pla integral de gent gran de la Barceloneta
	Sants-Montjuïc	Pla comunitari del Poble Sec
	Gràcia	Pla comunitari del barri de La Salut
	Sant Martí	Pla comunitari del Besòs "Fem Besòs, fem Ciutat"
PDC posats en marxa al llarg del 2006-2007	Les Corts	Pla comunitari de Les Corts
	Nou Barris	Pla comunitari de Ciutat Meridiana
	Sant Martí	Pla comunitari de Poblenou "Apropem-nos"
PDC posats en marxa al llarg del 2007-2008	Sarrià-Sant Gervasi	Pla comunitari de Sarrià
	Eixample	Pla comunitari de Sagrada Família
PDC posats en marxa al llarg del 2008-2009	Sant Andreu	Pla comunitari de Navas
	Gràcia	Pla comunitari del Camp d'en Grassot "Radars"

3. Els consells de participació social

Els **consells de participació social** (Benestar, Gent Gran, Poble Gitano, i Gais, Lesbianes i Transsexuals), així com

l'Associació Barcelona per l'Acció Social (ABAS), han estat també espais de referència per al desplegament participatiu del Pla d'inclusió:

<i>Consells de participació social</i>	<i>Entitats</i>
Consell Municipal de Benestar Social	259
Consell Assessor de la Gent Gran	35
Consell Municipal del Poble Gitano	16
Consell Municipal de Gais, Lesbianes i dones i homes Transsexuals	50
Associació Barcelona per l'Acció Social	69

	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>
Entitats vinculades	415	616	780
Persones participants	5.167	5.325	13.766

El període 2005-2007 ha implicat l'expansió tant de les entitats com de les persones participants als consells: 780 entitats (un creixement del 87,9%) i 13.766 persones, gairebé el triple que el 2005. El pressupost que l'àrea d'acció social i ciutadania ha assignat el 2008 per al funcionament dels consells s'eleva a 986.515,09 euros el 2008.

VI. Pla municipal per la inclusió social. Síntesi del balanç

Síntesi de balanç per àmbits

- L'any 2008, 2.392 persones en risc d'exclusió han estat inserides en el marc de programes d'inclusió laboral (1.300 persones el 2005).
- 7.805 persones vulnerables han accedit a l'habitatge per mitjà dels programes d'inclusió residencial (mediació per al lloguer social, habitatges d'inclusió, joves i gent gran amb pocs ingressos).
- La despesa en ajuts econòmics de serveis socials arriba als 22,2 milions d'euros des de l'aprovació del Pla d'inclusió, amb un creixement, entre 2005 i 2008, d'un 61,7%.
- 4.485 persones sense sostre acollides i 12.503 cobertes per serveis d'alimentació el 2008 (un 26,4% més que el 2005). 5 nous centres d'acolliment i 2.109 places d'atenció nocturna, centre de dia i menjador social (un 56% més que el 2005).
- 28.833 alumnes en diferents modalitats d'escola inclusiva (petita infància, educació especial, transició al món laboral). 310 entitats vinculades al Projecte Educatiu de Ciutat. Cobertura universal de les beques-menjador el curs 2008-2009 (11.864 ajuts).
- 11.640 persones grans o amb discapacitat amb atenció domiciliària i 38.525 amb teleassistència municipal el 2008.
- Tots els autobusos de TMB accessibles i 253.750 viatges en el servei Porta a Porta l'any 2008 (un 34% més que el 2005).
- 51.627 persones ateses a la xarxa de salut mental i 7.055 en els serveis sociosanitaris públics. 12.088 persones han iniciat tractament per drogodependències des de l'aprovació del Pla d'inclusió.
- 21.103 persones immigrades ateses al SAIER i 2.405 mediacions interculturals. El 2008, 27.600 persones nouvingudes s'han incorporat a programes d'acolliment lingüístic. 11.391 persones ateses en processos de reagrupament familiar i arrelament social el 2008.
- 54.268 nens i nenes han participat l'estiu del 2008 en el programa de lleure socioeducatiu (34.339 el 2005). 6.525 infants, adolescents i joves vulnerables en programes d'atenció i inclusió relacional (EAIA, centres oberts i servei "A partir del carrer").
- 411 entitats adherides a l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva, de les quals 189 adherides en alguna de les 6 xarxes d'inclusió. 780 entitats als cinc consells de Participació Social d'àmbit de ciutat, amb 13.766 participants.
- 69 convenis i concerts d'inclusió social amb entitats, amb una despesa de 6,2 milions d'euros el 2008 (2,7 milions el 2005).
- 55 plans i projectes comunitaris i 39 programes d'intercanvi i solidaritat (bancs del temps, voluntariat social i bon veïnatge) amb suport municipal en tots els districtes de la ciutat.

Síntesi de balanç dels elements de caràcter general

Més concertació interinstitucional

Posada en marxa i enfortiment del Consorci de Serveis Socials, amb l'aprovació del Pla director de serveis socials especialitzats i l'aprovació de transferències per valor de més de 40 milions d'euros. Creixement del Conveni-Marc de finançament dels serveis socials, que assoleix, el 2008, una xifra de 33 milions d'euros.

Més recursos econòmics

De 69,5 a 120,6 milions d'euros en serveis vinculats al Pla d'inclusió entre 2005 i 2008. Un 73,3% d'augment acumulat al llarg del període. De 43,3 a 83,3 milions d'euros en serveis d'atenció als cinc col·lectius prioritaris. Un 90% de creixement entre 2005 i 2008.

Més i millors dispositius de treball

Més de 200 nous professionals incorporats als equips de serveis socials (xarxa bàsica territorial, serveis de ciutat i EAIA) i 76 a la xarxa de centres vinculats al Pla d'inclusió. **45 nous equipaments socials** (centres de serveis socials, centres d'acollida, menjadors socials, habitatges amb serveis, casals infantils i de gent gran.)

Més persones ateses

De 41.000 a més de 50.000 persones ateses a la xarxa bàsica entre el 2005 i el 2008. I de 60.000 a 98.000 persones –al llarg dels mateixos anys– cobertes pels diferents serveis d'atenció als cinc col·lectius prioritaris. A començament de 2009, al voltant de **148.000 persones en risc social es troben vinculades a Barcelona a serveis i itineraris d'inclusió.**

Més innovació en polítiques d'inclusió

- Programa de millora de l'escolaritat i prevenció de l'absentisme escolar
- Servei d'atenció domiciliària socioeducativa
- Programa d'acompanyament al reagrupament familiar
- Programa intersectorial d'atenció en salut mental a persones sense llar
- Programa Cap a la Vida Independent de persones amb discapacitat

Més participació i treball en xarxa amb les entitats

411 organitzacions adherides a l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva, amb 6 xarxes d'acció que aglutinen 191 entitats. 6.545.672 euros de suport municipal per mitjà de concerts i convenis d'inclusió. **55 plans i projectes comunitaris i 39 programes d'intercanvi i solidaritat.** 13.766 persones i 780 entitats directament vinculades als cinc consells de participació social.

Seguiment de les propostes específiques dels grups de treball

Acció comunitària

- Promoure accions comunitàries que utilitzen el llenguatge artístic i cultural.
- Impulsar estratègies perquè l'acció comunitària impregni transversalment l'Ajuntament de Barcelona.
- Dotar de més recursos les accions comunitàries.
- Impulsar mecanismes de reconeixement professional del treball comunitari.
- Promoure una avaluació del treball comunitari: importància del procés, i del mitjà i llarg termini.
- Generar estratègies d'aprenentatge institucional.

L'any 2008 es va impulsar un pla de treball amb les direccions dels centres de serveis socials amb l'objectiu d'emmarcar l'acció comunitària en el nou model de serveis socials. El model de serveis socials bàsics contempla l'àmbit de la gestió relacional des de diferents dimensions, i una d'elles és la inserció i vinculació dels Centres de Serveis Socials a l'entorn comunitari on operen.

Aquest procés s'ha concretat en l'elaboració de dos projectes específics que al llarg del 2009 es socialitzaran a tots els centres.

Al llarg del 2008-2009 s'ha realitzat un estudi de contrast de quatre plans de desenvolupament comunitari que incideix directament en l'aspecte avaluat. D'altra banda, s'està realitzant un estudi sobre els bancs del temps, les xarxes d'intercanvi i les cooperatives de consum agroecològic de tipus qualitatiu que pretén aprofundir en la realitat d'aquest sector.

El curs 2008-2009 s'ha editat i presentat la *Guia operativa d'acció comunitària*, amb la finalitat d'oferir instruments per a la pràctica de l'acció comunitària a la ciutat. En ella s'ofereixen propostes de treball i reflexions operatives que volen ser útils per a la pràctica de l'acció comunitària a la ciutat. La guia s'adreça als potencials organitzadors i dinamitzadors de processos i accions

comunitàries a la ciutat, siguin professionals o voluntaris, públics o associatius, doncs s'entén que l'Ajuntament no és l'únic promotor d'acció comunitària. L'elaboració de la guia ha estat fruit d'un procés de reflexió participatiu i plural, amb la voluntat de recollir els coneixements pràctics de molts operadors: gent diversa vinculada a les experiències comunitàries que es desenvolupen a la ciutat (tècnics que treballen a l'administració local, gent de les entitats, personal dels serveis públics educatius, sanitaris i d'altres, tècnics vinculats als processos comunitaris per encàrrecs concrets, ciutadans que hi participen voluntàriament, etc.).

Una bona pràctica en la línia de promoure accions comunitàries que utilitzen el llenguatge artístic i cultural és l'acord de col·laboració establert entre l'Associació Sociocultural DJ's contra la Fam i l'Ajuntament de Barcelona, el qual té per objectiu organitzar, promoure i gestionar projectes de contingut cultural contemporani per posar la cultura al servei de l'acció social, generant un benefici personal, intel·lectual i/o econòmic per a grups i/o col·lectius desfavorits en el més ampli aspecte, els quals, tot i estar immersos en una societat del benestar, queden normalment exclosos, no només de les

necessitats bàsiques sinó de qualsevol tipus de contingut artístic o d'interès cultural.

L'Associació Sociocultural DJ's contra la Fam, amb el seu projecte PACAS (Programa d'activitats culturals d'acció social) ofereix a les entitats i centres que treballen amb persones en situació d'exclusió social un conjunt de tallers professionalitzats gratuïts: taller de vídeoart, cuines del món, producció de so, interpretació, dansa, etc.; i, també suport econòmic a diferents projectes.

L'acció i filosofia de DJ's Contra la Fam s'inscriu en el Pla municipal per a la inclusió social 2005-2010 i s'articula en el marc de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva.

Actualment s'està treballant de forma interna dins de l'Ajuntament per la creació de la Xarxa de Cultura per a la Inclusió, impulsada des de dues àrees municipals: la Direcció d'Acció Social i Ciutadania i l'Institut de Cultura de Barcelona. S'està en la fase inicial de disseny, en la qual es proposen els objectius i la missió, entre d'altres aspectes que es decidiran posteriorment en el procés de configuració i construcció de la futura xarxa. En termes generals es pretén articular una xarxa orientada al desenvolupament de la cultura com a factor d'inclusió social. La composició de la Xarxa haurà de ser diversa i comptar amb la participació d'entitats de la ciutat orientades a la inclusió social, entitats que desenvolupin projectes culturals orientats a la inclusió social, així com institucions culturals significatives de la ciutat.

Des de l'àmbit de Salut s'està desenvolupant una línia de treball decidida d'impuls del treball comunitari als barris de la ciutat, que engloba els següents àmbits d'intervenció:

Els plans de desenvolupament comunitari

Existeixen comissions de salut a diversos plans de desenvolupament comunitari de la ciutat i en concret a Roquetes, Besòs, Barceloneta, Trinitat Nova, Sagrada Família i Poble Sec.

En aquestes comissions o taules de treball participen, a més de les entitats, l'ASPB i el CAP de referència del territori. S'acostuma a seguir una metodologia basada en l'APOC (atenció primària orientada a la comunitat). En alguns barris s'han realitzat projectes com ara Les receptes de l'àvia a Roquetes, o l'Escola de Salut a la Barceloneta.

El programa Salut als Barris

La Generalitat, per acord de Govern, es va comprometre a desenvolupar el programa Salut als Barris, com a programa complementari als barris receptors de la subvenció de la Llei de barris.

A Barcelona es va encarregar a l'Agència de Salut Pública el desenvolupament d'aquest programa als barris de la ciutat. En l'actualitat s'està desenvolupant als barris de Poble Sec i Roquetes i es comença el procés de treball als barris de Ciutat Meridiana, Vallbona i Torre Baró, Casc Antic i Barceloneta. La metodologia per desenvolupar el programa és la següent: es convoquen les entitats i serveis del barri relacionats amb l'àmbit de la salut per conformar un grup de treball estable, s'elabora el diagnòstic de salut del barri objecte del programa i es fa una prioritització participada de les necessitats. Es realitza una proposta d'accions que cal desenvolupar i s'implementen i avaluen.

Altres activitats i experiències de caràcter comunitari que es desenvolupen a la ciutat en l'àmbit de la salut, promogudes des de l'Ajuntament

- Jornades de Participació i Salut, de les quals se n'han celebrat tres edicions. La primera Jornada de Participació i Salut es va celebrar al maig del 2004 impulsada per la Regidoria de Salut Pública de l'Ajuntament de Barcelona. Al llarg d'aquests anys s'han tractat els temes de: Barcelona, ciutat saludable, Desigualtats en Salut i, l'impacte de les polítiques públiques en la Salut.
- Quinzenes de la Salut promogudes pels consells de gent gran dels districtes.
- Jornades de Salut Mental desenvolupades pel Consell de Salut del Districte de Nou Barris.
- Activitats relacionades amb la salut de les dones desenvolupades des de consells de dones dels districtes.

Salut comunitària des dels centres d'atenció primària

El 2004 es va constituir la xarxa Actuant Units per a la Salut (AUPA), com a xarxa de centres de salut que duen a terme activitats d'orientació comunitària. La xarxa es va iniciar en vuit centres i actualment està constituïda per una trentena de centres a tot Catalunya. La metodologia que utilitzen els centres és la d'atenció primària orientada a la comunitat (APOC).

Les temàtiques que es treballen són la salut maternoinfantil, la salut en població immigrant, l'obesitat infantil, grups de dones immigrants promotores de salut, prevenció del consum d'alcohol entre joves, malestar psicològic en població adulta, promoció d'hàbits saludables entre la gent gran, accions per a la cura de les persones cuidadores, etc.

A Barcelona, els centres que formen part d'aquesta xarxa són: Barceloneta, El Carmel, Chafarinas-Trinitat Nova, Larrard, Les Hortes-Poble Sec, Roquetes, Sant Gervasi, Vallcarca i Vila Olímpica.

Dona

- Promoure els usos dels temps:
 - Millorar la comunicació en els projectes de l'Ajuntament
 - Crear espais oberts de reflexió
 - Incidir-hi des de tots els serveis municipals i especialment en la mobilitat
 - Col·laborar amb sindicats per reconèixer-ho com un dret
 - Promoure estudis
 - Demanar una administració municipal exemplificadora
 - Ampliar la cobertura del SAD
 - Fomentar l'associacionisme de dones
- Promoure un "pacte de mínims" entre dones de diferents partits polítics.

Des de la Regidoria d'Usos del Temps es ve treballant per fer visibles les polítiques d'usos del temps impulsades des de l'administració. Es destaca els programes següents:

Programa Temps de Treball

La **Xarxa d'Empreses NUST** està composta d'empreses de branques d'activitat, sectors i dimensions diverses, que volen col·laborar en l'aplicació de mesures d'usos del temps dins l'àmbit laboral.

S'han unit amb la voluntat de compartir experiències, ensenyar i aprendre les unes de les altres. Es tracta d'innovar i d'afrontar nous reptes conjuntament i aposten per un model productiu més paritari i socialment sostenible; elaboren polítiques de Recursos Humans per facilitar la gestió del temps i possibilitar que homes i dones puguin compatibilitzar la seva vida laboral, personal i familiar, afavorint un major grau d'equitat entre les persones; i aposten per potenciar el capital humà i millorar la qualitat de

treball, augmentant així la productivitat i la competència, i també el benestar del seu personal. En aquest sentit, cal destacar les accions següents:

- S'han increment de 35 a 50 les empreses membres de la xarxa.
- Al voltant de 90.000 persones són beneficiàries directes d'aquestes polítiques.
- S'han realitzat 6 jornades de formació i d'intercanvi d'experiències i bones pràctiques tant nacionals com internacionals.
- S'ha realitzat la primera edició de la guia *Bons exemples per guanyar temps: l'empresa i les persones*, que recull experiències d'aplicació de polítiques d'usos del temps en les empreses de la xarxa.
- S'ha editat un vídeo en tres idiomes on es mostren les experiències de bones pràctiques desenvolupades per les empreses membres de la xarxa.

Programa Proximitat

Aquest programa ha ampliat durant el període 2008-2009 el projecte **Temps de barri, temps educatiu compartit**, amb l'objectiu de millorar el temps de les famílies, mitjançant l'actuació en xarxa dels agents educatius i socials dels barris, fomentant la cohesió social promovent una major diversitat d'activitats que col·laborin a millorar el nivell cultural de les criatures, donant una major igualtat d'oportunitats a tothom. Es destaca:

- Increment de 8 a 22 barris d'actuació.
- Increment de la presència a districtes: de 3 a 8 districtes.
- Agents participants: 687 (socials i educatius).
- Participació en les activitats de més de 20.000 infants.
- Increment de 6 a 16 patis escolars oberts, amb un total de 30.900 usos durant aquest període.

Promoció d'estudis i espais de reflexió al voltant dels usos del temps

Estudis

- L'ús social del temps a la regió metropolitana de Barcelona (2007)
- Procés participatiu Temps de Barri, Temps Educatiu Compartit (2008 i 2009)
- L'ús social del temps a Barcelona. Una visió prospectiva (2008)

Dossiers

- Usos del temps i cultura (2007)
- Organització del temps de treball, competitivitat i qualitat de vida (2008)
- Temps i salut (presentació: abril de 2009)
- Temps i masculinitats (presentació: octubre de 2009)
- Cristina Brullet: Estratègies, dinàmiques i polítiques del temps de cura. Un estat de la qüestió.

Web Laboratori

- Banc de recursos
- Treballs d'investigació
- Publicacions
- Enllaços
- Butlletí electrònic

Jornades

- Jornada europea Cap on va el nostre temps?, escenaris de futur (febrer de 2009)

Finalment, pel que fa a les subvencions adreçades a projectes dels districtes o de ciutat en l'àmbit de les dones, l'Ajuntament de Barcelona, l'any 2009, ha atorgat la quantitat de 191.000 euros.

Drogodependències

Adaptació de la xarxa i els recursos als nous consums actuals:

- Adequació dels recursos i més diversificació.
- Seguiment de l'aplicació clàusules socials en les contractacions de l'Ajuntament.
- Recursos específics per persones toxicòmanes molt cronificades.
- Accions per donar valor al treball professional.
- Complementarietat de les xarxes (drogues, salut mental, serveis socials).
- Incrementar períodes d'estada a les unitats de crisi a un/dos mesos.
- Dispensació de metadona: en formes farmacèutiques sòlides. Unitats de dispensació en comissaries en per a cassos d'agressivitat contínua.
- Campanyes de prevenció i tractament alcoholisme.
- Facilitar espais públics de lleure als joves.

L'Agència de Salut Pública (ASPB), a través del Pla d'acció sobre drogues de Barcelona 2009-2012 (PADB 2009-2012) contempla un Pla d'equipaments, en el qual es preveu la creació de:

- Un centre d'atenció integral dins la ciutat adaptat per a persones malaltes drogodependents en situacions d'exclusió.
- Places en pisos terapèutics de reinserció sociolaboral per a persones amb problemes de drogues que han avançat en el seu procés terapèutic.
- Un pis-refugi per a dones maltractades, que pugui acollir les dones que ho precisen encara que mantinguin un consum actiu de drogues.
- Una comunitat terapèutica per a adolescents amb problemàtica de consum de drogues (el qual es preveu que pugui tenir abast de la Regió Metropolitana de Barcelona).

El PADB també contempla els casos de persones toxicòmanes amb necessitats

especials a través d'iniciatives com el programa OH Sense Sostre que presta l'Associació Rauxa i que està subvencionat per l'ASPB, el qual va donar servei a 40 persones al llarg de l'any 2008.

Pel que fa a donar valor al treball professional i a la corresponent formació, el PADB compta amb un programa de formació continuada dels professionals de serveis especialitzats de la xarxa social, sanitària, judicial, educativa, etc. que atenen persones amb problemàtica de drogodependències. D'altra banda, els nous contractes-programa que l'ASPB ha signat l'any 2009 ja inclouen la formació i accions que afavoreixin la cura dels professionals.

En la línia d'afavorir la complementarietat entre la xarxa de drogues, la de salut mental i la de serveis socials, cal dir que el PADB s'ha dissenyat amb la col·laboració i el consens del Pla director de salut mental i addiccions, el Consorci de Serveis Social de Barcelona i l'Àmbit de Benestar Social de l'Ajuntament de Barcelona.

D'altra banda, atès que a la ciutat de Barcelona no hi ha centres de crisi, el PADB contempla la creació d'una unitat.

Pel que fa a incloure de forma específica la prevenció i el tractament de l'alcoholisme a totes les campanyes, programes i unitats de servei de drogodependències de la xarxa, val a dir que per al PADB l'alcohol és un dels temes prioritaris.

També s'està treballant conjuntament amb les forces de seguretat en un programa específic de mesures alternatives per a menors que consumeixen a la via pública. En el nou PADB es preveu ampliar aquest programa amb la inclusió de l'alcohol.

L'ASPB, amb la col·laboració de l'Institut d'Esports de Barcelona, porta a terme el Programa de marxa fent esport, adreçat als joves.

A més, l'Ajuntament continua amb el desplegament del Pla d'equipaments juvenils de Barcelona 2008-2015, que es va aprovar l'any 2008 i en el qual es definien els models de serveis i programes funcionals dels tipus d'equipaments juvenils bàsics per a la promoció social i associativa: punt d'informació juvenil, casal de joves i espai jove. Els equipaments juvenils s'adrecen a la població adolescent (12 a 15) i a la població jove (16 a 29) de la ciutat. Aquest Pla suposa l'increment i diversificació de l'oferta existent d'equipaments juvenils, i es concreta amb la creació de nous espais i equipaments. Concretament, la ciutat passarà de cinc punts d'informació juvenil a tenir-ne dotze, es disposarà de cinc serveis d'informació i assessorament especialitzat en temes, i es passarà de set casals de joves i dos espais d'adolescents a un total de disset casals de joves.

La implementació de la xarxa d'equipaments juvenils té en compte criteris com ara l'equilibri territorial. I s'ha previst un pla d'inversions en dues fases, amb un pressupost assignat per al 2008-2011 que ascendeix a 13.901.900 euros.

Al plenari municipal del desembre del 2008 es va aprovar la Mesura de Govern per a la Contractació Responsable: Nou Impuls de la Contractació Social i Ambiental. L'entrada en vigor de la Llei 30/2007 de contractes del sector públic obre una oportunitat per donar un nou impuls a la contractació responsable, ja que permet incorporar les clàusules socials i ambientals, bé com a criteri de valoració o bé com a condició especial d'execució. Per aquest motiu es van establir els contractes i la quantia vinculada a reserva social, és a dir, es va establir la contractació de determinades prestacions amb empreses qualificades com empreses d'inserció sociolaboral, i entre elles, les que integren persones amb problemes de drogoaddicció o alcoholisme que es trobin en procés de rehabilitació i reinserció social. Concretament es va aprovar que la quantia global que assumiria a partir de l'exercici econòmic del 2009 l'Ajuntament de Barcelona no seria inferior a 5 milions d'euros.

Famílies

Les famílies i la diversitat cultural: el fenomen del reagrupament familiar:

- Difondre la Guia de drets i deures.
- Afavorir les condicions per a l'obtenció del permís de treball.
- Promoure activitats per a joves després de l'escolaritat obligatòria.
- Facilitar la mediació i visibilitzar el treball de bones pràctiques.

En el marc del Pla municipal d'immigració de l'Ajuntament de Barcelona s'han impulsat diverses iniciatives per facilitar el coneixement i la informació de la ciutat a les persones nouvingudes. En aquesta línia, s'han editat diverses guies d'acollida per a persones nouvingudes que donen informacions bàsiques sobre la vida ciutadana a la ciutat.

Un dels objectius prioritaris del Pla municipal d'immigració és la realització de l'acollida d'aquestes persones, i per això s'han dissenyat les Bases d'acollida, que es proposen incidir prioritàriament sobre les persones immigrades nouvingudes que es troben en la primera fase del procés d'acomodació a la ciutat.

L'elaboració del document *Bases d'acollida* va comptar amb la participació i col·laboració de nombroses entitats que desenvolupen actuacions d'acollida de la població immigrada a la ciutat de Barcelona (associacions, sindicats, etc.), així com de tècnics municipals i tècnics d'agències consorciades amb l'Ajuntament de Barcelona que gestionen polítiques en l'àmbit local. La seva finalitat és possibilitar que les persones nouvingudes accedeixin a la informació i als recursos bàsics que han d'afavorir la seva integració a la societat receptora.

La Direcció d'Immigració impulsa la publicació de documents i materials que facilitin la distribució de la informació

relacionada amb tots els actors, les institucions, els col·lectius i els tràmits vinculats als processos d'immigració en el marc de la ciutat de Barcelona. En l'àmbit de l'acollida trobem les guies de recursos per districtes, el *Manual de procediments* i la *Guia interna de contactes*:

Les **guies d'acollida de butxaca** de Barcelona donen informació sobre els vuit passos bàsics que ha de fer una persona quan arriba a la ciutat de Barcelona: 1. Empadronar-se, 2. Obtenir la targeta sanitària 3. Informar-se sobre la seva situació legal. 4. Escolaritzar els infants. 5. Formar-se i buscar feina. 6. Aprendre les llengües. 7. Telèfons d'interès. 8. Serveis i recursos del districte.

Els districtes que han col·laborat per a l'adaptació dels serveis del territori són: Nou Barris, Horta-Guinardó, Sant Martí, Sants-Montjuïc, Sant Andreu, les Corts, l'Eixample, Ciutat Vella, Gràcia i Sarrià-Sant Gervasi.

Aquest any 2009 s'han actualitzat i afegit algunes de les fitxes al *Manual de procediments*, incorporant una fitxa relativa als serveis per a persones amb discapacitat i actualitzant les relatives a l'àmbit educatiu.

El **Manual de procediments** recull en forma de fitxa sintètica els 25 tràmits més habituals que una persona nouvinguda demana quan arriba a la ciutat. Els tràmits que es recullen inclouen, entre d'altres, els relatius a empadronament, informe

d'arrelament, assessorament legal, recursos sanitaris, escolarització de l'alumnat, cursos de llengua catalana, casals i ludoteques, homologació o convalidació títols, etc. El Manual està adreçat als professionals i voluntaris de l'acollida, tant de les entitats socials com de les institucions públiques que fan atenció al públic.

L'estratègia d'acollida de la ciutat és una estratègia en xarxa que combina els serveis del SAIER, el principal equipament públic d'acollida de la ciutat, amb la tasca que fan les 85 entitats que formen la Xarxa d'Acollida, juntament amb els projectes que s'impulsen directament des de la Direcció d'Immigració i els diversos programes d'acollida que es coordinen des dels districtes.

Els agents d'acollida són els grups i organitzacions (entitats, serveis públics, xarxes socials, etc.) que generen algun tipus d'efecte sobre els processos d'acollida de la població immigrada.

La Xarxa d'Acollida de Barcelona està integrada per un conjunt de 85 entitats sense ànim de lucre que proporcionen informació i/o assessorament a persones nouvingudes amb l'objectiu de promoure'n l'autonomia personal i la integració social, alhora que es prova d'aconseguir una cohesió social més efectiva del conjunt de la ciutadania. Les entitats de la Xarxa d'Acollida proporcionen informació i/o assessorament a persones nouvingudes en els àmbits següents: tràmits administratius, assessorament legal, formació i/o inserció laboral, classes de llengua, sessions de coneixement de l'entorn, salut, atenció social, atenció psicològica i educació no formal.

En relació amb les iniciatives o projectes que faciliten la convivència, cal destacar el

programa Barcelona Diàleg Intercultural, que s'ha desenvolupat el 2008 coincidint amb l'Any Europeu del Diàleg Intercultural. El programa recull activitats que inciten al reconeixement, coneixement, diàleg, debat, memòria i innovació, dins d'aquesta realitat cultural diversa. Moltes d'elles han estat de caire cultural i festiu:

- Cavalcada de Reis: els Reis Mags d'Orient es van convertir en ambaixadors del programa Barcelona Diàleg Intercultural.
- Carnaval'08: es van programar més d'un centenar d'activitats entre les quals va tenir un lloc destacat la Gran Rua de la ciutat, que va comptar amb la participació de 53 comparses amb més de 2.800 persones desfilant.
- La Mercè'08: Les festes de la Mercè es van convertir en una de les activitats principals del programa Barcelona Diàleg Intercultural. En bona part dels escenaris van tenir lloc activitats de música i arts escèniques produïdes específicament amb motiu de la celebració del Barcelona Diàleg Intercultural.
- 7è Festival Asia - Casa Àsia.
- Nits del ramadà: al llarg de tres dies i després de la posta de sol, quan el musulmans que segueixen el ramadà ja poden menjar, es van realitzar un seguit d'activitats lúdiques per apropar la cultura musulmana al gran públic.
- L'Associació Sociocultural Ibn Batuta va organitzar durant el mes de setembre diverses activitats per tal de mostrar i compartir menjars i activitats festives vinculades al ramadà, com ara l'Iftar o la festa de l'Adha.

Pel que fa a les necessitats de formació dels joves immigrants, a Barcelona es desenvolupen diversos projectes no exclusius:

- El Programa Barcelona Emprèn en Igualtat de BCN Activa s'adreça a dones amb responsabilitats familiars, aturats o aturada/es de llarga durada, immigrants o persones amb una discapacitat per facilitar la creació d'empreses i facilita l'accés al microcrèdit a través de la Fundació Un Sol Món de Caixa Catalunya, soci promotor d'aquesta iniciativa.
- El Convent de Sant Agustí és l'espai de referència per als programes d'inclusió laboral per a persones amb especials dificultats, i desplega les següents activitats per informar, orientar, motivar, formar i promocionar l'ocupació a Barcelona: punt d'informació i desenvolupament del Programa d'Inserció Sociolaboral; seu de la Xarxa d'Inserció Sociolaboral de Barcelona; punt d'atenció del Pla Jove; programació de seminaris i activitats per a l'orientació professional i la recerca de feina i programes d'orientació i inserció laboral per a persones en atur.
- El Pacte per a l'Ocupació de Qualitat a Barcelona 2008-2011 és l'instrument a partir del qual l'Ajuntament de Barcelona, Comissions Obreres del Barcelonès, la UGT de Catalunya, Foment del Treball, PIMEC i, per primera vegada, la Generalitat de Catalunya defineix i acorda el marc i les prioritats en el desenvolupament de les polítiques actives d'ocupació i desenvolupament local a Barcelona.

El Pacte aposta per un model de creixement econòmic que generi oportunitats d'ocupació per a totes les persones, especialment aquelles amb majors dificultats d'inserció en el mercat laboral, com a condició per a una ciutat

inclusiva i cohesionada socialment. Cal plantejar una adequada integració de la nova immigració mitjançant accions d'informació, formació i acollida laboral, i un adequat aprofitament del capital humà de població nouvinguda altament qualificada que pot estar infraocupada. En aquest sentit, vol desplegar una estratègia d'inclusió laboral de les persones més vulnerables en estreta coordinació i complementarietat amb el conjunt d'entitats que treballen a la ciutat i en la qual estigui implicat, també, el sector empresarial.

Es pretén garantir una formació bàsica de qualitat per a tots els joves seguida d'una formació professional inicial que permeti al jovent adquirir les aptituds i habilitats necessàries per desenvolupar-se amb èxit en el model econòmic actual: l'ús de les TIC i el domini de llengües, especialment l'anglès. Així mateix, vol reforçar els mecanismes de retorn al sistema educatiu d'aquells joves que l'han abandonat prematurament i promocionar, d'acord amb la xarxa de recursos de la ciutat, la utilització de les diferents vies d'accés a la formació i a l'acreditació de competències.

Es pretèn desplegar un nou model d'orientació professional amb una col·laboració permanent amb les empreses per poder gestionar les necessitats de professionals en alguns sectors amb la formació professionalitzadora del jovent.

Gent gran

Qualitat de vida i qualitat dels serveis:

- Incorporar criteris per informar el disseny de les normatives d'aplicació de la nova legislació pel conjunt d'actuacions, professionals i voluntàries.
- Promoure la formació ètica dels diferents professionals i agents que hi intervenen.
- Fomentar vies i formats comprensibles d'informació dels serveis de gent gran. Donar suport a la funció informativa de les entitats.

Des de l'Ajuntament de Barcelona s'està treballant i avançant en la línia d'incorporar el prisma de la qualitat de vida i la qualitat dels serveis en els serveis i equipaments que s'ofereixen a la gent gran de la ciutat. Aquesta voluntat es concreta en diferents actuacions engegades, entre les quals destaca el **Programa marc dels serveis socials d'atenció domiciliària**, aprovat el setembre de 2008, que incorpora uns aspectes clau per millorar el nivell de resposta i la qualitat dels serveis socials d'atenció domiciliària. La definició del nou model de prestació incorpora totes les línies de millora derivades de l'exercici d'anàlisi del darrer període i té en compte els mitjans necessaris per atendre els nous escenaris de demanda existents i previstos i els requeriments tècnics que han de garantir una prestació de serveis de qualitat.

Els serveis d'atenció domiciliària s'orienten a donar una atenció integral i personalitzada, adreçada a persones i famílies per millorar la seva qualitat de vida en el seu entorn habitual, proporcionant-los un univers ampli i coordinat de suports de caire preventiu, assistencial, socioeducatiu i rehabilitador.

D'entre el conjunt de principis orientadors dels serveis d'atenció domiciliària que es plantegen, destaquem el reconeixement a la persona com a subjecte de drets, que es concreta en:

- El dret d'accés universal als serveis en condicions d'igualtat, equitat i justícia redistributiva.
- El dret que sigui respectada la seva dignitat.
- El dret a rebre una atenció personalitzada.
- El dret a participar activament en el seu propi pla d'atenció.

En el programa també s'estableixen els drets i deures de les persones ateses en els serveis socials d'atenció domiciliària, i un dels drets que s'especifiquen és el dret de les persones a la participació en el procés d'avaluació de la seva situació, de decisió dels suports més idonis i de com orientar el seu propi procés de millora.

Així doncs, podem concloure que es tracta d'un programa que incideix plenament en el tema de la qualitat de vida i la qualitat de serveis, i que té una significació cabdal, ja que es configura com el principal servei –per grau de cobertura i recursos destinats– del catàleg dels serveis socials bàsics de la ciutat. En termes quantitatius, cal esmentar que al llarg del període 2009-2012 es doblarà el nombre de persones ateses, i l'Ajuntament hi destinarà més de 219 milions d'euros per garantir la cobertura de les necessitats que se'n derivin.

L'any 2009 s'ha iniciat un projecte de millora de la qualitat de les residències municipals

per a la gent gran, a través d'una col·laboració entre l'Ajuntament de Barcelona i la Fundació Avedis Donabedian. El projecte de millora està basat en el model de la Joint Commission International, fundació per a l'acreditació i el desenvolupament assistencial. Un dels beneficis o aportacions d'aquest model és que es tracta d'un model centrat en l'atenció al pacient o usuari. És a dir, desenvolupa un enfocament assistencial que pren l'usuari com a eix central i requereix una atenció interdisciplinària basada en les seves necessitats i expectatives. Avalua la qualitat de l'atenció del pacient al llarg de tot el procés assistencial, des de la seva arribada a l'organització fins el moment de l'alta o seguiment. Aquest model cobreix la totalitat del centre i no els departaments o serveis de forma independent, ja que s'entén que l'usuari rep els serveis del conjunt de la institució i no de forma fraccionada.

S'ha treballat la primera i segona fase del projecte, que corresponen a la formació als professionals i al diagnòstic de situació respectivament, i s'han iniciat les següents fases: disseny i propostes de millora, i implantació del projecte.

S'ha aprovat també, el juliol de 2009, el **Pla director de serveis socials especialitzats de Barcelona**. Les propostes que planteja estan enfocades a la millora de les cobertures, la implantació de nous models d'atenció, l'impuls de la qualitat en l'atenció, l'assumpció de la gestió i programació dels serveis socials especialitzats des del Consorci de Serveis Socials, i el foment del coneixement i la innovació en l'àmbit dels serveis socials. L'objectiu és consolidar, completar i desenvolupar una xarxa de serveis socials universal i de qualitat per a la ciutadania de Barcelona mitjançant la planificació estratègica dels serveis socials especialitzats, per tal de garantir la cobertura de les necessitats socials,

especialment dels col·lectius amb més risc d'exclusió. El sistema de serveis socials de Barcelona s'ha de convertir en el quart pilar de l'estat del benestar, estructurant el sistema en una gran xarxa de serveis bàsics i especialitzats, per tal d'atendre amb proximitat i equitat totes les persones que tenen dret a rebre atenció social. L'horitzó del pla és fins l'any 2013 i té cinc línies de treball, 16 objectius operatius i 300 mesures concretes. El Pla director va adreçar als col·lectius de risc de la ciutat i entre ells les persones en situació de dependència i la gent gran.

Una altra actuació és l'adequació de les normes de convivència dels habitatges amb serveis, concretament amb l'aprovació del **Règim intern dels habitatges amb serveis per a la gent gran** de l'Ajuntament de Barcelona, el març de 2009. Els habitatges són la llar habitual i permanent de les persones a les quals se'ls adjudica, les quals tenen per tant dret a un ambient d'intimitat adequat a les seves característiques personals. Compten amb el suport d'un equip de professionals per atendre les seves necessitats, que tenen la funció, entre d'altres, de col·laborar per aconseguir un nivell òptim de qualitat de vida. L'equipament permet a les persones grans de la ciutat gaudir d'un habitatge adaptat, segur, confortable i integrat en la comunitat, on troben el suport necessari per mantenir la seva autonomia personal el màxim temps possible. Es distingeixen uns serveis generals, adreçats a tots els usuaris, i uns serveis de suport, que poden precisar els usuaris en funció de la seva situació personal. En el reglament es defineixen unes normes de convivència i respecte mutu que abracen diferents aspectes: l'habitatge, l'equipament, la convivència, els espais comuns d'activitats i convivència. També s'estableixen els òrgans de participació.

Continua també el procés d'implementació del Pla de millora dels casals i espais de gent gran municipals, i s'està aplicant de forma gradual; s'ha passat de 13 centres l'any 2008 a un total de 17 centres l'any 2009. El mateix pla preveu, en el seu model organitzatiu, la redacció d'un reglament de casals i espais. En relació amb aquest punt, cal dir que s'està treballant a l'actualitat l'elaboració del Règim de funcionament dels casals i dels espais de gent gran municipals de Barcelona. Aquest règim ha d'articular una sèrie de mesures encaminades específicament al foment de l'envelliment actiu i a la promoció de la participació de la gent gran. Identificarà les finalitats dels centres, les normes de conducta, regularà el funcionament dels òrgans de participació i sancionarà aquelles conductes que poden lesionar o deteriorar la convivència en el si del servei. Contemplarà un apartat específic dels drets i deures de les persones.

D'altra banda, quan parlem de qualitat de vida i de serveis, també entenem que s'han de promoure els drets i llibertats de les persones grans amb dependència. En aquest sentit, el Consell Assessor de la Gent Gran i els consells de gent gran dels districtes de Barcelona, al llarg del període 2004-2008, van treballar per a l'elaboració i difusió del ***Document obert de drets i llibertats de les persones grans amb dependència***. Aquest document es presenta com un text obert de reconeixement dels drets i les llibertats de les persones grans amb dependència, i tenia per finalitat impulsar una cultura que promogués l'autonomia i la participació de les persones grans amb dependència, i que estimulés les organitzacions de serveis a reconèixer la seva capacitat de decidir i escollir. Va ser aprovat inicialment en la I Convenció Les veus de la Gent Gran, el febrer de 2003.

En el curs de la investigació prèvia a la redacció del *Document obert de drets i*

llibertats de les persones grans amb dependència, es va tenir coneixement que el Comitè Europeu per a la Cohesió Social havia convocat un grup de persones expertes amb l'objectiu d'estudiar la qualitat de vida de les persones grans amb dependència i que havia elaborat un document que inclou els drets i les recomanacions que podrien ser incorporats a una possible Carta europea. Aquests continguts van ser l'eix de la nostra proposta a l'hora de fer el nostre *Document de drets i llibertats de les persones grans amb dependència*.

El Consell Assessor de la Gent Gran de Barcelona va assumir el compromís de continuar difonent i sensibilitzant la ciutadania sobre els drets i les llibertats de les persones grans amb dependència, i com una de les iniciatives d'aquest objectiu s'està duent a terme aquest curs 2008-2009 un projecte on es realitza, en els àmbits de districtes i de ciutat, uns cinefòrums on es visiona una pel·lícula de temàtica relativa als drets i llibertats de les persones grans amb dependència, i després s'inicia una tertúlia dinamitzada per una persona experta.

Infància

Participació dels infants:

- Promoure'n la visibilitat.
- Millorar i incrementar l'oferta d'espais públics de lleure. Impulsar i recuperar espais públics oberts.
- Incorporar les entitats de lleure infantil en les iniciatives de participació.
- Fomentar l'associacionisme. Crear consells d'infants als barris i districtes.
- Impulsar espais més lliures i espontanis de participació i noves metodologies.
- Instrumentalitzar mecanismes d'avaluació.
- Promoure la preparació i formació dels adults.
- Incorporar la participació d'infants en els plans de desenvolupament comunitari.

Respecte a la participació dels infants, des de l'Ajuntament de Barcelona s'han mantingut les accions i projectes iniciats en anys anteriors i que ja estan consolidats, i alhora s'ha intentat avançar en algunes accions o iniciatives més innovadores. Així, en la línia continuïsta i de manteniment, cal esmentar els següents projectes:

- **L'Audiència Pública als nois i noies de Barcelona.** El curs 2008-2009 s'ha fet la quinzena edició i ha comptat amb la participació d'aproximadament 1.400 nois i noies dels cursos de sisè de primària, ESO i de centres d'educació especial d'una trentena de centres educatius de la ciutat. El projecte abasta diferents activitats, com són l'acte lúdic de presentació, el treball als centres, el treball intercentres, la video-conferència amb altres ciutats de l'estat que celebren l'Audiència, el manifest final amb propostes, la petició de l'Audiència pública, la celebració de l'Audiència i la valoració final.
- **El pregó de la Laia: la veu dels infants.** S'ha fet la cinquena edició del pregó de la Laia, en el marc de les festes d'hivern de

la ciutat. Ha comptat amb la participació de 350 nens i nenes dels cursos de tercer a cinquè de primària d'un total de 12 centres educatius de la ciutat.

- **Audiència dels nens i nenes de Nou Barris.** Se n'ha realitzat la tercera edició i hi han participat nens i nenes dels cursos de cinquè i sisè de primària de diferents centres educatius del districte. Ha estat el primer any que s'ha vinculat amb l'Audiència Pública de nois i noies de Barcelona.
 - **Consells escolars municipals de districte.** En els consells escolars hi participen representants dels alumnes de secundària.
 - **Agenda 21 Escolar.** Se n'ha fet la vuitena edició, que ha comptat amb la participació d'infants dels cicles d'infantil, primària, secundària, cicles formatius i escoles d'adults d'un total de 240 centres educatius.
- Com a iniciatives noves engegades destaquem:
- **Servei d'Informació i Dinamització als IES.** El Servei d'Informació i Dinamització als centres d'educació secundària és,

d'una banda, un espai d'atenció presencial estable, situat al centre docent, que posa a l'abast dels i les joves tot un seguit de recursos informatius d'interès, i, d'altra banda, un conjunt d'accions i estratègies que promouen experiències de participació per part dels i les joves.

Aquest servei és un dels sis instruments del programa "informaciójovebcn" que, en el marc de les polítiques de joventut, tenen l'objectiu d'afavorir la ciutadania activa i el desenvolupament social del sector de la població adolescent (de 12 a 16 anys) de la ciutat, mitjançant el foment de la participació i de l'associacionisme juvenil (Programa d'actuació municipal 2008-2011 – adolescència i joventut). Vol fomentar la participació de l'alumnat en la realització d'activitats i projectes, donar suport a la dinamització estudiantil del centre, fer promoció de l'associacionisme en qualsevol dels seus nivells i establir relacions amb altres agents socials del territori –o entorn (equipaments, serveis...)–. A cada centre d'educació secundària el servei es concreta en la posada en marxa del que s'anomena • jip (Punt "Jove, Informa't i Participa").

El Servei d'Informació i Dinamització als centres d'educació secundària va adreçat a joves d'entre 12 i 16 anys escolaritzats en els centres d'educació secundària de Barcelona. En una primera fase aquest servei s'implementarà en els instituts públics de Barcelona que així ho sol·licitin, i per al curs 2009-2010 ho han sol·licitat de 46 centres (d'un total de 66 IES que hi ha a la ciutat).

- **Procés participatiu Projecte Diagonal.** En el curs 2009-2010 i en el marc global d'aquest procés participatiu s'ha dissenyat una acció específica adreçada als infants per possibilitar i fer real la participació d'alumnes de 23 centres educatius, amb

la col·laboració del IMEB. Les aportacions es presentaran en el marc d'una exposició a la Sala Ciutat (21 de setembre de 2009).

- **Procés participatiu del Pla municipal per a la interculturalitat.** Des de la direcció del Programa d'immigració, s'ha iniciat l'any 2009 un procés de participació ciutadana amb relació al Pla BCN interculturalitat que contempla un procés de participació interna de l'Ajuntament i una participació externa. El Pla vol fomentar la participació de la ciutadania a través de la formulació de cinc preguntes, unes qüestions ideades per reunir el màxim d'opinions respecte al punt en què es troba la convivència a la ciutat i enfocades a l'aportació d'idees per fer un projecte compartit. En aquesta direcció també s'han engegat accions per fer efectiva la participació dels infants, organitzant sessions participatives a través del marc escolar (sessió participativa del professorat de primària i secundària dels centres educatius públics i concertats de Barcelona, treball amb els infants, etc.).

En el marc del Projecte Educatiu de Ciutat, s'estan organitzant les **X Jornades del PEC** (final de novembre de 2009), que tractaran el tema de "Democràcia, educació i participació ciutadana", amb l'objectiu de debatre sobre democràcia i participació ciutadana per promoure els valors democràtics de convivència i educació. Els eixos de treball de les jornades són:

- Els sistemes de representació en educació.
- La participació en educació.
- La presa de decisions en educació.

Des de l'Ajuntament també es col·labora amb entitats d'infància per promoure la **participació dels infants**. Així, per exemple, s'està donant suport a Fedaia (Federació d'entitats d'atenció i educació a la infància i

adolescència) per al projecte I tu, què opines?, que ha impulsat l'any 2009 en el marc de l'aniversari de la Convenció dels Drets dels Infants. És un projecte que pretén fer sentir les veus dels infants i adolescents més vulnerables de la nostra societat en relació amb tot allò que els afecta i poder així fer efectiu el dret a la participació activa i democràtica. El resultat, és a dir, les opinions dels infants, es donaran a conèixer en el marc del Fòrum La veu dels infants i adolescents. Promovem la seva participació (octubre de 2009), i permetrà obrir un debat amb els professionals que atenen aquests infants.

Des de l'Àrea d'Acció Social i Ciutadania s'està fent una aposta decidida per a la millora i l'increment de l'oferta d'espais públics de lleure per a infants en dues direccions complementàries, una d'elles és la millora dels equipaments existents, i l'altra, l'ampliació o dotació de nous equipaments o serveis.

En aquest sentit, cal esmentar que s'està iniciant un Pla de millora dels equipaments infantils de Barcelona, que pretén abordar el procés de millora dels actuals equipaments de promoció infantil: casals infantils i ludoteques. Aquest pla té com a finalitat la revisió del model actual, i si s'escau, la incorporació de nous aspectes, d'acord amb la legislació vigent. En un primer nivell, s'ha començat amb una fase de diagnòstic a nivell de ciutat.

Però la mesura més rellevant duta a terme l'any 2009 és l'impuls dels **centres oberts d'infància**, que es contemplen com a elements integrants del model de serveis socials bàsics. El 2008 es va aprovar una mesura de govern sobre l'enfortiment de l'atenció socioeducativa a la infància, i ara s'han concretat els objectius i el pla de treball per fer-la efectiva, en una doble perspectiva: l'ampliació i augment de

recursos destinats a la Xarxa de Centres Oberts i la posada en marxa del Servei Municipal de Centres Oberts d'Infància, amb l'obertura del primer equipament l'octubre de 2009.

L'any 2009 s'ha volgut ampliar la Xarxa de Centres Oberts fins arribar als 15 (representa un increment del 50% des de la seva creació), amb un nombre total de places de 863, per tal d'atendre poc més del miler d'infants i adolescents.

Durant el 2008 i 2009 l'Ajuntament de Barcelona ha conveniat amb 11 entitats i institucions la col·laboració econòmica estable en 16 centres oberts per a infants i adolescents, xifra que ha suposat un importantíssim increment en el suport econòmic a aquests espais d'atenció a la infància, destinant uns recursos econòmics de 514.000 euros (un 71,4% més que el 2007).

El setembre de 2009 s'inaugurarà un centre obert de titularitat pública, i està previst que el 2010 se n'obri un altre. D'aquesta forma es configura un sistema mixt de centres oberts finançats amb fons públics, on la presència directa de l'Ajuntament queda assegurada alhora que s'aposta per una presència important de la iniciativa social.

En el marc de l'acord que es va signar l'any passat entre l'Àrea d'Acció Social i Ciutadania de l'Ajuntament i l'Obra Social de "la Caixa" per a la realització de projectes de reforç escolar i prevenció de l'absentisme en nens i nenes vulnerables de diferents barris on es desenvolupen plans comunitaris impulsats per l'Ajuntament, el 2008 es va inaugurar una ciberaula al districte de Sant Andreu. El 2009 se n'obrirà una altra al Districte de Sant Martí, i s'està treballant per obrir-ne dos més el 2010.

Amb l'objectiu d'apropar el Programa municipal per a la infància i l'adolescència

2007-2010, als infants i adolescents de la ciutat, s'ha fet una publicació específica. En aquesta edició s'ha tingut cura del llenguatge, la imatge i el format, utilitzant un disseny clar, entenedor i amè per als infants, per tal de donar a conèixer el Programa municipal per a la infància i l'adolescència 2007-2010 als infants. S'ha fet una distribució per les escoles de la ciutat.

L'any 2006, Barcelona va rebre el reconeixement de l'UNICEF com a Ciutat Amiga de la Infància per les accions que s'hi desenvolupen a favor de la infància i que estan recollides al Programa municipal per a la infància i l'adolescència 2007-2010. En aquest sentit, es destaca la promoció dels camins escolars i els camins amics, el pregó de la Laia (festes d'hivern de la ciutat), la celebració del Dia Internacional dels Infants (20 de novembre), o la publicació del quadern *Barcelona, ciutat amiga de la infància* adreçat als infants i adolescents, entre altres.

Pobresa

Criteris per a l'elaboració d'un pla municipal de pobresa amb l'objectiu d'eradicar la pobresa:

- Contemplar la varietat de causes i manifestacions de la pobresa.
- Desenvolupar un observatori permanent de la pobresa.
- Actuar sobre les causes i la varietat de situacions. Implementar polítiques d'inserció laboral i social.
- Mesures d'ajuts i programes per atendre situacions de crisi temporal.
- Confluència de polítiques de diferents àmbits (laboral, formatius, de rendes...).
- Cooperació amb altres nivells de l'administració.
- Promoure la cooperació social i el treball en xarxa, reforçar i fer més operativa la xarxa d'inserció sociolaboral.
- Contemplar la prevenció de la pobresa de forma transversal en d'altres polítiques generals.

En el marc del desplegament del Pla municipal per a la inclusió social 2005-2010 s'ha elaborat el **Programa d'acció contra la pobresa**. El Programa d'actuació municipal 2008-2011 pren el compromís de desenvolupar-lo i n'especifica els objectius prioritaris que cal cobrir: l'atenció a les persones i famílies econòmicament vulnerables i a la infància en risc, el reforç de les polítiques d'inclusió en matèria d'habitatge i ocupació, l'enfortiment del conjunt de prestacions econòmiques i el ple desplegament dels dispositius d'atenció en casos d'exclusió social severa.

El Programa d'acció contra la pobresa s'ha elaborat amb un procés participatiu, en el qual, entre altres agents, ha participat el grup de Pobresa del CMBS, i ha recollit en gran mesura les aportacions i propostes que aquest grup va formular. A continuació apuntem algunes de les línies estratègiques i accions contemplades, les quals estan més interrelacionades amb les propostes que va formular el grup.

El Programa d'acció contra la pobresa s'estructura en quatre blocs: el primer fa una diagnosi de la situació de vulnerabilitat econòmica a la ciutat; el segon situa el marc normatiu de referència del Programa; en el tercer s'exposa l'actual capacitat de resposta municipal per fer front a les situacions de risc d'exclusió, i el quart bloc és el pròpiament programàtic, i està ordenat en cinc línies estratègiques, 20 objectius i 55 accions, 29 de les quals constitueixen innovacions que cal desplegar. D'aquestes 55 accions, destaca un decàleg d'accions d'execució prioritària, relacionades amb els dispositius d'ajut econòmic i cobertura de necessitats bàsiques, l'accés a l'habitatge per a situacions personals i familiars d'alta vulnerabilitat, els serveis d'inclusió laboral, l'atenció a la infància en risc, l'increment d'equipaments d'inclusió per a casos d'exclusió social severa, i l'ampliació del treball en xarxa amb les entitats d'iniciativa social.

Del conjunt del Programa s'identifiquen com a accions prioritàries:

1. Sistema integral de cobertura de necessitats alimentàries (inclou un programa d'alimentació social de persones grans vulnerables).
2. Suport econòmic d'inclusió i serveis d'urgència social.
3. Sistema de suport social i formatiu a les persones en situació d'atur.
4. Programa d'inclusió laboral de persones en situació de pobresa i exclusió.
5. Estratègies d'inclusió residencial:
 - Habitatges d'emergència social i noves modalitats d'habitatge dotacional
 - Xarxa única d'habitatges d'inclusió.
6. Ajuts i beques a famílies vulnerables per a activitats socioeducatives.
7. Desplegament del programa municipal de centres oberts d'infància.
8. Centre d'atenció integral a persones drogodependents en situació d'exclusió.
9. Increment d'equipaments i places d'atenció a persones sense sostre.
10. Ampliació fins a 10 xarxes d'acció en el marc de l'Acord Ciutadà.

En l'àmbit pressupostari, entre 2009 i 2010, l'Ajuntament destinarà més de 110 milions d'euros de despesa i 36,7 milions d'euros d'inversió a deu accions prioritàries contra la pobresa. El nou Programa culmina el Pla municipal d'inclusió social 2005-2010, que ha representat des de 2005 un augment del 73,3% de la despesa municipal contra l'exclusió.

En concret, la despesa vinculada al Programa d'acció contra la pobresa representa prop del 35,5% del conjunt de la despesa municipal d'acció social (l'altre 64,5% serveix per finançar serveis

universals). La distribució de recursos s'ha focalitzat en cinc àmbits d'atenció prioritària: les persones grans fràgils i en situació de dependència, les persones d'alta vulnerabilitat o en situació d'exclusió intensa, les persones nouvingudes en procés d'acollida, els infants i adolescents en contextos de desestructuració familiar, i les persones amb discapacitat. Els serveis d'atenció i suport a aquests col·lectius han experimentat entre 2004 i 2008 increments pressupostaris d'entre el 57 i el 261%.

En la línia estratègica 1 del Programa: "Atenció integral a persones i famílies en situació de vulnerabilitat i pobresa, basada en el reconeixement de drets, l'empoderament, l'autonomia personal i la vinculació social; així com en el caràcter preventiu, comunitari i activador dels recursos que s'ofereixen" s'estableix, en el marc dels serveis socials bàsics, un pla de suport personal-familiar que ha d'implicar en tot cas l'assignació d'un professional de referència i d'un itinerari integral d'atenció acordat amb cada beneficiari/a.

La proposta de desenvolupar un **Observatori Permanent de la Pobresa**, per orientar, avaluar i elaborar indicadors útils per a una política preventiva, queda recollida i desenvolupada en el Programa d'acció contra la pobresa, concretament en la línia estratègica 5: "Gestió del coneixement com a base estratègica en la definició i aplicació d'una acció local orientada a la inclusió social i la superació de la pobresa". Algunes de les accions proposades són:

- La definició i difusió, en el marc de l'Observatori Social Barcelona, d'un programa d'estudis i investigacions aplicades en l'àmbit d'acció contra la pobresa i l'exclusió social a Barcelona.
- La implantació i consolidació, en el marc del Pla de sistemes d'informació d'acció social, d'eines de gestió de la informació que aportin, de forma permanent,

coneixement sobre les necessitats i demandes socials a la ciutat i sobre l'impacte de les respostes per fer front a la vulnerabilitat i a la pobresa.

- El disseny d'un sistema comú d'indicadors per a l'anàlisi diagnòstica que ha d'orientar el conjunt d'iniciatives d'acció contra la pobresa que han d'incloure els plans d'acció social territorials (PAST).
- La implantació d'un sistema de *benchmarking* entre els diferents territoris de la ciutat, a partir del qual es puguin comparar els resultats de les diferents estratègies d'acció i prevenció de la pobresa desenvolupades i possibilitar la transferència de pràctiques paradigmàtiques.
- La creació i difusió d'un banc de bones pràctiques entorn d'iniciatives d'inclusió i lluita contra la pobresa desenvolupades pels diferents actors.

El programa contempla la cooperació amb altres nivells de l'administració i també el desenvolupament d'una intensa cooperació social, que eren dues de les propostes que formulava el grup. Aquest objectiu es concreta en la línia estratègica 3: "Treball integrat i cooperació entre institucions i agents socials en el marc d'una estratègia d'acció en xarxa de responsabilitat pública de prevenció i atenció a la pobresa".

Coordinació i transversalitat. Les polítiques d'inclusió s'han de complementar amb altres àmbits del govern municipal i, molt especialment, amb els relatius a l'ocupació, l'habitatge, l'educació i la salut. En aquest sentit, cal destacar la importància d'eines com el Pacte per a l'Ocupació de Qualitat a Barcelona 2008-2011, el Pla de l'habitatge 2008-2016, el Projecte Educatiu de Ciutat o el Pla de salut de Barcelona. L'impuls decidit a la participació es caracteritza per la mobilització ciutadana que implica les 411 entitats adherides a l'Acord Ciutadà per a

una Barcelona Inclusiva i les 6 xarxes d'acció avui operants, que agrupen 191 organitzacions que actuen de manera concertada amb l'Ajuntament. Les accions que es volen emprendre són:

- L'establiment d'un acord, integrat en el Conveni-Marc de serveis socials entre la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Barcelona, per tal d'incrementar de manera sostinguda els recursos econòmics orientats a l'acció contra la pobresa a la ciutat.
- L'enfortiment dels projectes interinstitucionals d'inclusió social avui en marxa. Establiment d'espais estables de coordinació entre el Programa municipal d'acció contra la pobresa i els programes d'intervenció amb col·lectius vulnerables dels diferents departaments de la Generalitat.
- La participació de l'Ajuntament de Barcelona en el Pla per a la inclusió i la cohesió social de Catalunya, i la plena col·laboració de l'Ajuntament de Barcelona amb l'Observatori de la Pobresa, la Inclusió i la Vulnerabilitat Social, impulsat pel Departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat de Catalunya.
- La consolidació, en el marc de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva, de les xarxes d'acció que intervenen de forma directa en l'àmbit de la vulnerabilitat social i la pobresa: xarxa d'atenció a persones sense sostre.
- El seguiment i avaluació del desplegament d'aquells compromisos i prioritats compartides per les organitzacions socials i l'Ajuntament que, integrades en el Marc Estratègic per a l'Acció Social, estan focalitzades en l'àmbit de l'acció contra la pobresa.
- L'ampliació progressiva i consolidació, en el marc de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva, de la línia de concerts, convenis i subvencions a la

xarxa d'entitats socials de la ciutat que impulsen projectes de prevenció i atenció a col·lectius en situació de vulnerabilitat.

- La creació d'una Taula Intermunicipal, impulsada per l'Ajuntament de Barcelona, que generi un espai compartit de treball amb els municipis de l'entorn metropolità, per tal d'intercanviar i coordinar estratègies d'acció contra la pobresa i, en especial, criteris comuns en relació amb col·lectius itinerants i persones afectades per processos d'exclusió severa.
- La consolidació del període de presidència de la Comissió d'Inclusió Social i Democràcia Participativa de CGLU (Ciutats i Governos Locals Units), i l'enfortiment dels compromisos en la promoció global de polítiques d'inclusió social, i en la consecució dels Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni.
- El disseny d'un portal web com a eina de comunicació i de transferència de pràctiques i coneixements entre ciutats de tot el món, i la posada en marxa, en el marc de CGLU (Ciutats i Governos Locals Units), d'un Observatori Internacional de Polítiques Locals d'Inclusió Social.
- La consolidació de la participació de l'Ajuntament de Barcelona en el Fòrum d'Acció Social d'Eurociutats, a través dels grups de treball d'atenció a persones sense sostre i d'inclusió social.

Amb relació als **serveis d'atenció a les persones sense sostre** cal destacar el Programa d'intervenció per a persones sense sostre amb malaltia mental, que ja ha atès més de 500 persones des de la seva creació el 2007. Aquest servei pluridisciplinari estableix una intervenció coordinada entre els professionals de la xarxa de salut i de la xarxa social, i ha tractat 265 persones durant el primer any d'experiència i 267 el 2008. Tot i que el 1999 ja s'havia posat en marxa un programa per a les persones sense sostre

i malalties mentals en col·laboració amb el Consorci Sanitari de Barcelona, el nou programa ha permès millorar l'atenció, arribar a un major coneixement de la població i augmentar la presència del col·lectiu sense sostre a la xarxa de salut.

Per aconseguir aquests resultats, el Consorci s'ha coordinat amb els serveis socials municipals i les entitats de la ciutat. Mentre el primer ha creat l'equip psiquiàtric ESMess per a persones sense sostre amb nou professionals i ha establert com a centre psiquiàtric de referència el Centre Fòrum de l'Hospital del Mar, els segons han cedit espai i material als centres on intervé l'ESMeSS i han col·laborat amb els seus professionals. Aquest equip de l'ESMeS intervé en tots els carrers de la ciutat a petició de l'equip de carrer dels serveis d'inserció social, als centres de dia Arrels i Poble Sec, en vuit centres residencials i ajuda a les persones allotjades als hostals.

La Xarxa d'Atenció a Persones Sense Sostre de Barcelona, impulsada per l'Ajuntament de Barcelona en el marc de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva, està integrada actualment per 24 organitzacions que treballen en l'àmbit de l'atenció a les persones sense sostre. La seva missió principal és enfortir la capacitat d'organització de la ciutat per acompanyar les persones sense sostre en un procés de recuperació de la màxima autonomia personal, contribuint a millorar la capacitat de resposta dels serveis prestats, tant des de l'Administració pública com des de les diverses entitats d'iniciativa social.

La Xarxa va organitzar el 7 de juliol de 2009 una jornada tècnica on van participar tots els agents implicats amb la finalitat d'avaluar les estratègies que cal seguir en el futur per millorar l'atenció que es presta a aquest col·lectiu.

Salut

- Incloure la perspectiva de gènere en l'*Informe de salut de Barcelona*. Fomentar-ne l'ús.
- Donar suport a iniciatives de participació de les organitzacions de pacients.
- Reforçar i ampliar l'estructura proveïdora de serveis per a l'atenció a les persones amb dependència. Coordinació de les xarxes de salut i de serveis socials.
- Promoure la perspectiva de la salut en les diferents polítiques municipals i en els plans de desenvolupament comunitari.
- Incentivar el coneixement d'experiències de salut comunitària i afavorir la coordinació dels diferents agents sanitaris.
- Difondre el Programa de dispensació personalitzada de fàrmacs.

Entre les mesures del Pla d'actuació municipal de l'Ajuntament de Barcelona 2008-2011 es contempla incrementar el coneixement de l'estat de salut de la població mitjançant l'explotació de l'Enquesta de Salut de Barcelona, amb especial atenció a la salut de la gent gran i als aspectes de gènere i executant una enquesta a la població adolescent sobre els estils de vida relacionats amb la salut (alcohol, tabac, drogues, sexualitat...).

Amb l'objectiu de fer públic l'estat de la salut de la població, cada any l'Agència de Salut Pública de Barcelona presenta al Plenari Municipal, al grup de Salut del CMBS i als consells de salut dels districtes, l'*Informe anual de Salut de Barcelona* i l'informe de salut de cada districte. Aquest 2009 es farà el 25è informe de salut, tot aprofundint en la perspectiva de gènere. També cal destacar que durant aquest any 2009 es faran públics els resultats de l'enquesta FRESC (Factors de Risc en Estudiants de Secundària), que es va realitzar durant el 2008 recollint dades dels estils de vida dels estudiants de secundària de la ciutat.

A més de l'enquesta FRESC, el nou Pla d'acció de drogodependències de Barcelona 2009-2012, aprovat en Plenari Municipal el passat mes de juliol, incorpora nous mecanismes de recollida d'informació sobre el consum d'alcohol i psicofàrmacs entre la població de Barcelona.

El Pla d'actuació municipal també fa referència al foment de la participació d'organitzacions de pacients i familiars, i incorpora, en l'objectiu 3 de l'apartat de Salut, el foment de la participació com a condicionant de salut, a través d'òrgans reals de participació amb la ciutadania organitzada (incloent-hi associacions de veïns i organitzacions de malalts), els professionals i la població en general.

Així, el compromís municipal en l'àmbit de la participació es concreta en les següents accions:

- Acord entre la Direcció de Salut i Torre Jussana-Centre de Serveis a les Associacions, per a la realització d'un diagnòstic d'entitats d'afectats i grups d'ajuda mútua de Barcelona, i l'actualització i reedició de la guia d'entitats i grups d'ajuda mútua de Torre Jussana.

- Subvencions de salut: el 2009 s'ha creat un nou apartat motiu de subvenció que és el de Promoció de la participació en l'àmbit sanitari, en el qual s'han atorgat 12 subvencions a entitats per un valor total de 53.800 euros.
- Per al 2010 està prevista la realització de nous convenis de col·laboració amb entitats en matèria de salut, en la seva majoria entitats d'afectats i familiars. La formalització d'aquests convenis suposarà un reconeixement a la tasca de les entitats i un compromís de l'Ajuntament per al finançament d'algunes de les seves activitats.
- Suport des de la Gerència d'Acció Social i Ciutadania, en el marc de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva, a la Xarxa d'Entitats de Suport a Famílies Cuidadores. Es tracta d'una xarxa de vuit entitats d'afectats i de familiars d'afectats que té com objectiu donar suport i reconeixement a la tasca de les famílies i persones cuidadores.
- El 2009 s'ha constituït el darrer Consell de Salut de Districte, i s'ha completat així la xarxa dels 10 districtes. El 2010 està prevista la coordinació dels agents municipals d'aquests organismes i l'oferta de formació als diferents membres dels consells.
- Durant el 2010 es preveu que es farà efectiva l'ampliació i reforma del Consell de Salut de Barcelona, ampliant-ne la composició i connectant-lo amb l'estructura participativa dels districtes.

Quant al foment del treball comunitari en matèria de salut, cal destacar que actualment hi ha a Barcelona sis plans de desenvolupament comunitari amb comissions de salut constituïdes: Barceloneta, Sagrada Família, Poble Sec, Trinitat Nova, Besòs i Roquetes. En aquestes

comissions hi participen els districtes, l'Agència de Salut Pública i professionals del CAP del barri.

A més dels plans de desenvolupament comunitari, l'Agència de Salut Pública, des de 2007, impulsa el programa Salut als Barris en col·laboració amb el Consorci Sanitari de Barcelona i els districtes. El programa s'implementa en barris que han estat beneficiaris de la Llei de barris, amb l'objectiu de reduir-ne les desigualtats. El programa es caracteritza pel treball conjunt de tots els agents de salut del territori i la participació comunitària en totes les fases del seu desenvolupament. La primeres experiències van ser a Roquetes i al Poble Sec, però el 2009 s'ha iniciat la implementació del programa a tres territoris més: Casc Antic, Zona Nord (Ciutat Meridiana, Torre Baró i Vallbona) i la Barceloneta.

També cal destacar que l'Ajuntament ha participat i ha donat suport actiu a la Jornada de Salut i Participació organitzada pel CAPS el passat mes de maig, que tenia com un dels seus objectius principals l'intercanvi d'experiències de salut comunitària.

Com a activitats que tenen l'objectiu de treballar per a la consecució d'una ciutadania responsable de la seva salut, cal fer esment, a més del treball comunitari que s'implementa en general en el marc dels PDC o del programa Salut als Barris, a la difusió i reedició d'*Els Remeis de l'Àvia*, un recull de remeis per a problemes de salut lleus realitzat en el marc del Pla de Desenvolupament Comunitari de Roquetes per part de veïns i veïnes, amb la supervisió de metges de l'atenció primària i l'edició a càrrec de l'Agència de Salut Pública. El seu objectiu és augmentar l'autonomia dels pacients en relació amb la seva salut i reduir-ne l'excessiva medicalització.

També cal destacar el treball de prevenció i promoció de la salut que es realitza en els consells de salut dels districtes, a través de la informació que es dóna en les reunions i el treball amb les diferents entitats que hi participen. Un exemple recent n'és la difusió per part de l'Agència de Salut Pública del document *Bases per a un envelliment actiu i saludable*, que s'ha presentat als consells de salut i que està previst que també es presenti en els consells de la gent gran de la ciutat.

Amb l'objectiu de treballar per a una ciutadania responsable de la seva salut, l'Agència de Salut Pública impulsa programes específics com el SIRIAN, adreçat a promoure els serveis de salut sexual i reproductiva entre dones en situació de vulnerabilitat, el programa d'intervenció en saunes per prevenir les malalties de transmissió sexual, o els programes d'educació per a la salut en el marc escolar.

Sobre la salut com a element transversal en totes les polítiques municipals, cal destacar la consolidació i tradició dels programes preventius de l'Agència de Salut Pública adreçats a la població escolar, i també la posada en marxa de nous programes com el programa Envelliment Actiu i Saludable, del qual es preveu que es deriven diferents accions conjuntes entre la Gerència d'Acció Social i Ciutadania de l'Ajuntament, l'Agència de Salut Pública i el Consorci Sanitari de Barcelona.

També cal fer esment del programa Activitat Física i Salut, que relaciona la salut amb la promoció de l'activitat física. L'Agència de Salut Pública, el Consorci Sanitari de Barcelona i l'Institut Barcelona Esports estan treballant conjuntament en el disseny i posada en marxa del Pla Activitat Física i Salut, on es promocionarà l'exercici de l'activitat física com a element indispensable per a una vida saludable.

Diversos documents i estudis elaborats per l'Agència de Salut Pública tenen també un caràcter transversal o són encarregats des de diferents departaments municipals, i posen l'accent en les condicions de vida i de treball de les persones com a determinants de la salut (usos del temps i salut, treball i salut a Barcelona, la salut dels qui conviuen amb persones que tenen necessitats especials d'atenció o dependència a Barcelona...).

Respecte la relació de l'Ajuntament de Barcelona amb l'impuls i protagonisme de l'atenció primària a la ciutat, cal esmentar el compromís de l'Ajuntament a l'hora de facilitar sòl per a la construcció de nous equipaments allà on les infraestructures han quedat obsoletes. Es treballa per aproximar els límits de les àrees bàsiques de salut als dels barris i als dels serveis socials bàsics. Alhora, es fa un seguiment de la millora dels serveis d'atenció primària de salut, fomentant-ne l'avaluació objectiva i col·laborant amb el Consorci Sanitari de Barcelona en la valoració de l'eficàcia i eficiència de les intervencions. A més, cal tenir en compte que els consells de salut dels districtes són un espai on els veïns evidencien les mancances o problemes dels serveis i on s'arriben a acords i compromisos per a subsanar-los.

Quant a l'aplicació de la Llei de promoció de l'autonomia i l'atenció a les persones en situació de dependència, l'Ajuntament de Barcelona es proposa en el mandat 2008-2011 potenciar i articular el conjunt de serveis de proximitat orientats al suport de la vida quotidiana de les persones grans, en especial de les més fràgils, i ampliar i millorar sota criteris d'equilibri territorial la xarxa de serveis i equipaments adreçats a les persones grans en situació de dependència.

Pel que fa a donar suport i formació a les persones cuidadores informals, cal tornar a fer esment al suport que des de l'Ajuntament s'està donant a la Xarxa d'Entitats de Suport a Famílies Cuidadores, que té com a objectius millorar la capacitat de les entitats per donar respostes de suport a les famílies cuidadores, visibilitzar la tasca que fan els cuidadors/es no professionals tot promovent-ne el reconeixement públic, i proposar criteris d'atenció, compartir coneixements i intercanviar experiències entre les entitats.

En la tasca de fomentar entre la ciutadania (i especialment entre la gent gran) el Programa de dispensació personalitzada de fàrmacs promogut pel Col·legi de Farmacèutics, s'està estudiant amb el Consorci Sanitari de Barcelona la difusió que se'n pot fer a través de la Xarxa Municipal de Serveis Socials i la Xarxa de Casals de Gent Gran.

Propostes dels grups de treball per al 2009

Grup de treball sobre ACCIÓ COMUNITÀRIA

Composició del grup

Coordinador

Ismael Blanco i Fillola, expert

Secretàries tècniques

Pilar Solanes i Salse, secretària

Elena Mas i Viale, secretària adjunta

Participants

Representants de les entitats membres del Consell

Pilar Bespín i Minguillón, Grup Municipal PSC
Núria Codern i Bové, Creu Roja de Barcelona
Anna de Eguia i Corral, Federació Catalana de Voluntariat Social

Ernest Gutiérrez i García, UGT de Catalunya

Anna Jardí i Ramos, UGT de Catalunya

Antoni Latres i Sallent, Grup Municipal CiU

David Lizoan Bennett, Grup Municipal PSC

Begoña Martí, Col·legi Oficial d'Infermeria de Barcelona

Zaida Palet, Federació d'Associació de Veïns i Veïnes de Barcelona

Carlos Vallejo i Vallejo, CCOO

Tècnics i tècniques municipals

Lourdes Egea i Soldevila, Agència de Salut Pública de Barcelona

Rosa Gibert i Pibernat, Direcció de Joventut de la Regidoria de Dona i Joventut

Amor González i Fernández, Divisió de Serveis Personals del Districte de Sant Martí

Marta González i Fernández, Pla Integral Besòs

Patricio Hernández i Claret, Direcció d'Acció Social i Ciutadania

Maribel Pasarín i Rua, Agència de Salut Pública de Barcelona

Jordi Vizcaíno i Martí, Direcció d'Acció Social i Ciutadania

Representants d'altres entitats

Josep M. Armengou i Iglesias, expert en Salut Pública
Xabier Ballesteros i Olazabal, Xarxa Comunitària de Sant Antoni

Nieves Batista, La Casa Amarilla

Carmen de la Madrid, Cooperativa d'Estratègies de Transformació Comunitària Sostenible

Mercè de la Torre, Per l'altre Cor Cremat de Barcelona-Ajut al Quart Món

Raquel Debat, La Casa Amarilla

Carmen González i Agarra, AAVV Porta

Àgia Luna, Xarxa Art i Barri

M. Rosa Lunas i Masnou, presidenta de FOCAGG i d'ACFUC

Diana Moret i Layunta, Materiactiva DJ's contra la Fam

Artur Parcerisa i Aran, Departament de Didàctica i

Organització Educativa, Universitat de Barcelona

Felisa Pérez i Anton, Associació Benestar i Desenvolupament i Federació Catalana de

Drogodependències

Eduard Puig, Pla de Desenvolupament Comunitari del

Besòs

Marcel·lí Puig, Xarxa Art i Barri

Patricia Quinteiro i Sautiso, Materiactiva DJ's contra la Fam

Rosa Romeu, Fundació Catalana de l'Esplai

Noelia Sotus, tècnica comunitària del PDC del Poble Sec

Elisenda Vegué i Gisbert, Cooperativa Etc's

Teresa Visa i Pérez, Associació per a les Nacions

Unides a Espanya

Invitats i invitades per a temes específics

Xabier Ballesteros, Xarxa Comunitària de Sant Antoni
Bet Bàrbara i Cirera, directora del Centre de Serveis
Socials de Roquetes/Canyelles i Trinitat
Susana Bonet i Casals, directora dels Centres de
Serveis Socials Dreta de l'Eixample
Moisés Carmona, IGOP
Gerard Corriguelas i López, director de Centre de
Serveis Socials Barceloneta
Àngels Crugeira i Arnau, directora del Centre de
Serveis Socials de Sant Andreu
Mercè de la Torre, Per l'altre Cor Cremat de Barcelona -
Ajut al Quart Món
Xavier Latorre, Xarxa Comunitària de Sant Antoni
Marta Llobet, docent de Treball Social de la Facultat
de Pedagogia de la Universitat de Barcelona
Xavier Martínez, Ateneu Candela
Pilar Minguillón i Arribas, directora del Centre de
Serveis Socials del Coll
Sílvia Navarro i Pedreño, directora tècnica d'Acció
Social
Montse Palou i Alique, directora del Centre de Serveis
Socials del Districte de Sant Martí
Isabel Pérez i Martínez, directora del Centre de Serveis
Socials Garcilaso
M. Eugenia Piola, tècnica comunitària del Pla
Comunitari de la Gent Gran de la Barceloneta
Laia Plaza, Ateneu Candela
Jaume Prat, Centre de Serveis Socials de les Corts
Zona Oest
Rosa Romeu, treballadora social
Teresa Torres i Manyench, directora del Centre de
Serveis Socials La Taxonera
Belén Torres i Minoves, treballadora social del Centre
de Serveis Socials Can Felipa
Núria Ventura i Orga, directora del Centre de Serveis
Socials Poblenou

Temàtica

El grup d'Acció comunitària (GAC) ha reflexionat aquest any sobre l'acció comunitària en l'àmbit dels serveis socials. Concretament, hem volgut partir d'una concepció àmplia dels "serveis socials", que compregui no només els serveis prestats per les administracions, sinó també les accions realitzades per associacions o entitats ciutadanes. No obstant això, una part important de les reflexions i propostes que fem afecten directament els centres de serveis socials d'atenció primària.

El punt de partida de la nostra reflexió ha estat el reconeixement que la perspectiva de l'acció comunitària ha anat guanyant pes en els serveis socials de la ciutat al llarg dels últims anys. Tot i això, constatem que hi ha una distància important entre els discursos i les pràctiques. És a dir, mentre en els discursos es tendeix a donar molta importància al treball comunitari, en les pràctiques hi ha una tendència freqüent a prioritzar el treball individual-assistencial, deixant el treball comunitari en un segon pla.

Objectius

En aquest context, els objectius del GAC han estat els següents:

- Promoure la consciència de la importància del treball comunitari en l'àmbit dels serveis socials.
- Contribuir a l'esforç que s'està fent per a la definició de criteris per a l'acció comunitària en aquest àmbit.
- Reflexionar a l'entorn de les accions comunitàries impulsades pels serveis socials, destacant-ne els elements d'avenç i d'innovació, així com els reptes de futur.

Continguts de les sessions

La metodologia adoptada enguany pel GAC ha estat similar a la d'altres anys: s'ha posat molt l'accent en l'aprenentatge a través de les experiències i s'ha deixat un espai en les dues darreres sessions del curs per sistematitzar les reflexions del grup i consensuar les propostes. Concretament, aquestes han estat les sessions de treball:

5/11/2008

- Informació i seguiment del procés de proposta de *Guia operativa de l'acció comunitària*, a càrrec de Moisès Carmona, de l'Institut de Govern i Polítiques Públiques (IGOP) de la UAB.
- Proposta i discussió de la programació del curs 2008-09.

3/12/2008

- Procés professional del treball social comunitari per compartir i contrastar, a càrrec de Rosa Romeu.
- Per què ens tornem a plantejar el tema del treball comunitari en el marc dels serveis socials?, a càrrec de Marta Llobet.

14/01/2009

- L'Ateneu Candela i l'Oficina de Drets Socials, a càrrec de Laia Plaza i de Xavier Martínez.
- L'experiència de la Xarxa Comunitària de Sant Antoni – xarx@antoni, a càrrec de Xavier Latorre i de Xabier Ballesteros.

11/02/2009

- El projecte del Bon Veïnatge del Districte de Les Corts, a càrrec de Mercè de la Torre (Associació Altre Cor Cremat de

Barcelona, Ajut al Quart Món) i Jaume Prat, director del Centre de Serveis Socials de Les Corts Zona Oest de l'Ajuntament de Barcelona.

- El projecte NASACO, a càrrec d'Isabel Pérez, directora del Centre de Serveis Socials Garcilaso de l'Ajuntament de Barcelona.

25/03/2009

- Serveis socials i el Pla comunitari del Poblenou. El Programa Apropem-nos, a càrrec de Belén Torres, treballadora del Centre de Serveis Socials del Poblenou de l'Ajuntament de Barcelona.
- L'experiència del Pla comunitari de la gent gran de la Barceloneta: èxits i reptes, a càrrec de M. Eugènia Piola, tècnica comunitària del Pla comunitari de la gent gran de la Barceloneta i Gerard Corriguelas, director del Centre de Serveis Socials Barceloneta de l'Ajuntament de Barcelona.

24/04/2009

- Les polítiques d'acció comunitària de l'Ajuntament de Barcelona, a càrrec de Ricard Gomà, President del Consell Municipal de Benestar Social.
- Presentació del projecte CINTRA, a càrrec de Silvia Navarro, directora tècnica d'Acció Social de l'Ajuntament de Barcelona.
- PC's CITY. Criteris tècnics i metodològics que han d'orientar el lideratge i/o participació dels centres de Serveis Socials en projectes comunitaris, a càrrec de Susana Bonet, Isabel Pérez, Teresa Torres i Núria Ventura, directores de CSS.
- "Calaixos". Una proposta de classificació de les atencions col·lectives dels Serveis Socials d'Atenció Bàsica, a càrrec de Bet

Bàrbara, Àngels Crugeira, Pilar Minguillón i Montse Palou, directores de CSS.

13/05/2009

Elaboració de les conclusions del GAC:

- Què entenem per treball comunitari i per què és important en l'àmbit dels serveis socials?
- Quines són les principals dificultats?

10/06/2009

Discussió i aprovació de les propostes del GAC.

Conclusions

Què entenem per treball comunitari en l'àmbit dels serveis socials i per què és important?

Els principals elements que defineixen el treball comunitari són els següents:

- Treball focalitzat en una comunitat-territori (una comunitat que conviu en un espai físic).
- Treball amb les persones (no només per a les persones).
- Treball per a l'autonomia (pretén trencar amb la cultura paternalista).
- Treball des de les capacitats (no només les limitacions).
- Participació ciutadana, com a element fonamental, intrínsec al treball comunitari.
- Treball que promou la creació de xarxes comunitàries.

- Treball orientat a la conscienciació social, la capacitat i l'empoderament.

Aquests principis poden estar presents en el treball individual, grupal i comunitari (no són exclusius del treball comunitari).

Haurien d'estar presents no només en els serveis socials, sinó també en qualsevol servei de proximitat (sanitaris, educatius...).

Algunes de les oportunitats que es deriven del treball comunitari són:

- Per als treballadors/es socials és una oportunitat per "sortir del seu despatx" i conèixer millor el medi on treballen.
- També representa una oportunitat per ser coneguts; el treball comunitari permet que la gent conegui millor qui ets, què fas... i a l'hora, ser percebuts com a propers.
- Des del treball comunitari que fan els serveis socials es pot activar o donar suport a iniciatives veïnals.
- Es pot ajudar a construir xarxa comunitària.
- El treball comunitari permet trencar amb la individualització de les problemàtiques i de les respostes.
- Contribueix a la creació d'una identitat comunitària, sovint reactivant el que ja teníem (xarxes informals, vincles, lligams entre el veïnat...).
- El treball comunitari pot estimular els canvis que necessita la pròpia administració: transversalitat, proximitat, horitzontalitat...
- És una oportunitat per aprendre a treballar en xarxa.

Quines són les principals dificultats?

- Es fa poc treball comunitari (són casos esporàdics on es donen condicions molt específiques –un director de centre molt compromès, un barri petit, etc.).
 - Sovint, les iniciatives de treball comunitari dels treballadors/es socials desperten recels en la mateixa administració i troben dificultats per ser “autoritzades”.
 - Manquen referents clars dins de l’administració (sovint les associacions tenen dificultats per entendre a qui han d’encaminar la demanda de suport a les seves iniciatives comunitàries).
 - Manca una cultura del treball comunitari entre els i les professionals.
 - Manca formació (coneixement de metodologies, principis, criteris...).
 - Fer treball comunitari genera inseguretats professionals perquè no és el que s’està acostumat a fer.
 - Manca la pedagogia del treball comunitari (reconeixement del valor del treball comunitari).
 - Manca transversalitat dins de l’administració.
 - El treball comunitari acaba descansant massa en el “voluntarisme” dels professionals.
 - Rigideses organitzatives. Manca de flexibilitat horària (desajustament entre horaris professionals i comunitaris).
 - Manca de coneixement, per part dels professionals, dels recursos en el barri i de les necessitats reals.
 - El treball comunitari requereix una voluntat política que no és prou ferma, no tant en la formulació dels objectius, sinó en la seva transmissió o operativitat cap a l’Administració.
 - Manquen recursos humans i materials. El treball individual-assistencial absorbeix gran part d’aquests recursos.
 - Manca identitat comunitària entre els propis veïns.
 - S’observen dificultats per assumir el lideratge compartit que suposa el treball comunitari.
 - Les iniciatives comunitàries tendeixen a tenir un caràcter “reactiu” (davant de problemes, dificultats...), no “proactiu”.
 - Orientació cap a la productivitat: l’avaluació tendeix a centrar-se molt en aspectes quantitatius, com els casos atesos, el nombre de projectes o accions comunitàries impulsades o la quantitat de recursos que s’hi destinen. Els números proporcionen seguretat, encara que sovint no diuen res.
 - Dificultat de valorar resultats o impactes i fer-ho de forma simplificada, sense sobrecarregar els processos comunitaris.
 - No tenim una idea clara de què són els serveis socials i quina és la seva funció en el territori.
 - Una consideració de caràcter més general que es vol esmentar és la dubtosa dicotomia treball individualitzat/treball comunitari. El treball comunitari serà més eficaç en funció que ho sigui el treball individual dels professionals. Sense una acció àgil i resolutiva en l’àmbit de la qualitat professional davant de cada persona que s’atén, difícilment es podrà ser eficaç sobre el col·lectiu.
- Totes aquestes dificultats estan relacionades amb el que, en l’apartat anterior, hem anomenat “oportunitats”. En definitiva, cal entendre que l’acció comunitària és sempre un procés gradual de canvi i aprenentatge. Tot i això, cal pensar en quines són les dificultats i quines mesures poden ajudar a

accelerar i a consolidar aquest procés de canvi.

Propostes

Principis i criteris generals

- Donar **un impuls polític clar i decidit a l'acció comunitària en els serveis socials**. Per això, l'importància de l'acció comunitària ha de ser reconeguda no només en els discursos, sinó, sobretot, en les pràctiques.
- Garantir que l'acció comunitària sigui assumida com un **repte transversal** per part de l'administració. No s'ha d'entendre com un repte específic dels serveis socials, sinó també dels serveis educatius, sociosanitaris, culturals, esportius...
- El treball comunitari requereix de tècnics comunitaris, però no pot ser una responsabilitat exclusiva d'aquest tipus de professionals. Cal **promoure la implicació en el treball comunitari dels tècnics i professionals dels diferents àmbits** temàtics de l'administració.
- Millorar la capacitat de resposta de l'administració a les iniciatives comunitàries impulsades pel teixit associatiu, evitant que aquesta resposta s'allargui excessivament en el temps. La lògica departamental de l'administració no hauria de perjudicar les iniciatives comunitàries associatives, que sovint no encaixen en aquesta lògica perquè pretenen ser transversals.
- Cal afavorir la visibilitat de l'acció comunitària en diferents àmbits i serveis. Donar valor a totes les pràctiques comunitàries que existeixen a la ciutat, independentment de si són impulsades

per l'administració o pel teixit associatiu.

- Afavorir la formació i l'aprenentatge, tot i que no es pot confiar tot a la docència que imparteixin els "experts". S'han de promoure espais compartits de reflexió; l'aprenentatge a través de l'intercanvi d'experiències. Aquests espais han de ser inclusivament i transversals.
- Promoure una avaluació qualitativa, participada i orientada a l'aprenentatge. L'avaluació de l'acció comunitària no pot ser només "numèrica" ni controlada unilateralment per part de l'administració.

Propostes per a l'enfortiment de l'acció comunitària en l'àmbit específic dels serveis socials

- **Potenciar les accions comunitàries en comunitats geogràfiques reduïdes** (carrers, places, barris...), amb significat per la quotidianitat de la gent.
- Garantir **que els serveis socials continuïn jugant un paper important en les accions comunitàries a la ciutat**. Entre d'altres coses, això implica que cal assegurar la seva presència en els espais d'impuls i seguiment de les accions comunitàries del territori.
- **Impulsar els canvis organitzatius necessaris en els centres de serveis socials d'atenció primària** per tal que el treball comunitari sigui viable i efectiu.
- **Millorar la capacitat d'escolta dels centres de serveis socials** en el territori. Afavorir espais de participació a nivell de districte, evitant les rigideses que caracteritzen alguns espais massa formalitzats o institucionalitzats.

Propostes concretes i prioritàries

- Que l'Ajuntament elabori i es comprometi a desenvolupar espais i accions orientades a dues finalitats bàsiques:
 - Afavorir la visibilitat a les experiències d'acció comunitària a la ciutat impulsades per agents diversos (catàleg, web, etc.).
 - Promoure l'intercanvi i la reflexió compartida entre elles (espais virtuals i presencials).
- Que l'Ajuntament, en el marc del model de serveis socials bàsics, elabori una proposta concreta de reorganització dels serveis socials, per tal de garantir que el treball comunitari en aquest àmbit sigui viable i efectiu.

Grup de treball sobre DONA

Composició del grup

Coordinadora

M. Carmen Olivé i Ferrer, experta
Neus Roca Cortés, experta (fins el gener de 2009)

Secretàries tècniques

Pilar Solanes i Salse, secretària
Elena Mas i Viale, secretària adjunta

Participants

Representants de les entitats membres del Consell

Olga Arderiu Ripoll, Col·legi d'Advocats de Barcelona
Ana Bustamante del Prado, Fundació "la Caixa"
Montserrat Carreras i Liébanas, Grup Municipal ERC
Núria Cuxart, Col·legi Oficial d'Infermeria de Barcelona
Sylviane Dahan, Federació de Veïns i Veïnes de Barcelona
Anna de los Riscos, Consell de la Joventut de Barcelona
Olga Fernández i Martín Corral, CCOO
Assumpció Franquesa i Segura, Càritas Diocesana de Barcelona
Anna Gimeno i Febrer, Grup Municipal CiU
Maria Herrero i Mellado, Grup Municipal PSC
M. Lluïsa Ibáñez i Boira, Grup Municipal PP
Meri Illic i Dimich, Federació Catalana de Voluntariat Social
Vanessa Martí i Navarro, Creu Roja de Barcelona
Laura Moreno i Ortís, UGT de Catalunya
Pilar Rebaque i Mas, Col·legi d'Advocats de Barcelona
Teresa Torns i Martín, experta

Tècnics i tècniques municipals

Clara Fàbregas, Guàrdia Urbana de Barcelona
Beatriz García i Idoate, Direcció de Joventut de la Regidoria de Dona i Joventut
Cinta Llorens i Sanz, Divisió de Serveis Personals, Districte Horta-Guinardó
Malika Zedjaoui, Direcció de la Dona de l'Ajuntament de Barcelona

Representants d'altres entitats

Gemma Altell i Albajes, Fundació Salut i Comunitat
Consol Farré i Anguera, Associació Catòlica Internacional de Serveis a la Joventut Femenina
Marta Mas i Perulles, Espais per a la Igualtat
M. Rosa Micàs i Estalayo, Acció Contra la Violència Domèstica Barcelona
Maria Olivares i Usaac, experta
Natalia Paleo, Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya
Ana Perales i Tortosa, AAVV Porta
Teresa Reñé, Fundació Maria Aurèlia Capmany

Invitats i invitades per a temes específics

Montse Cervera, representant del moviment feminista
Sylviane Dahan, Federació de Veïns i Veïnes de Barcelona
Eva Alfama i Guillén, politòloga i investigadora de l'IGOP
Laia Jorba i Galdós, docent de Teoria Política de la UAB i investigadora de l'IGOP i del Departament de Ciències Polítiques de la UAB
Adriana Sabaté, participant en moviments juvenils i moviments de cooperació i solidaritat
Llum Ventura
Malika Zedjaoui, de la Direcció Dona de l'Ajuntament de Barcelona

Aquest curs el grup Dona ha tingut dos eixos de treball, de diferent complexitat:

1. La preparació i debat per la participació al II Congrés de Dones de Barcelona, 16 i 17 d'octubre de 2009.
2. El tema de les dones en la participació social i política. Per cobrir aquest eix vam comptar amb la presència de diverses estudioses sobre el tema.

A nivell organitzatiu, cal fer esment que al llarg del curs s'ha produït un canvi en la coordinació del grup i a l'actualitat l'assumeix Carmina Olivé, infermera i professora de la Universitat de Barcelona.

Preparació i debat per la participació al II Congrés de Dones de Barcelona, 16 i 17 d'octubre de 2009

Amb relació al **II Congrés de Dones de Barcelona**, s'han dedicat tres sessions de treball, dues de discussió i elaboració de les aportacions a les ponències, i una reunió prèvia de presentació del Congrés (ponències, organització, metodologia participativa, etc.), a càrrec de Malika Zedjaoui, secretària del Consell de les Dones de Barcelona.

En aquesta sessió s'explica la finalitat del congrés, de fer balanç després de 10 anys de polítiques de dones a Barcelona, i també la voluntat d'endegar un procés participatiu per definir el model de ciutat des d'una perspectiva de gènere. També es vol construir les polítiques municipals de dones del futur.

Es descriu el **fil conductor** d'aquest congrés: **"les dones com a agents de transformació de la ciutat de Barcelona"**. Treballar per fer una ciutat de dones i homes lliures, diversos

i iguals en oportunitats. Aconseguir que les dones s'incorporin a la ciutat amb plens drets per fer una societat veritablement democràtica i representativa.

Les protagonistes del Congrés han de ser les **dones ciutadanes**, i aquí s'inclou les entitats de dones i entitats feministes de la ciutat, les dones no associades i les entitats de la ciutat interessades en els temes de dones.

Els eixos temàtics del Congrés es vertebraran mitjançant una ponència inicial que amb la participació de les dones agafarà forma i contingut coral. Els eixos són:

- Les dones transformem des de la ciutadania
- Les dones transformem des dels temps i els treballs
- Les dones transformem des de la cultura
- Les dones transformem des de l'espai públic

Així doncs, comencem el curs amb un debat precongressual, que com no podia ser d'altra manera, és ric i variat.

Les primeres qüestions tenen a veure amb la metodologia de participació (hi ha qui creu que es parteix de ponències massa elaborades, o que els partits polítics, sindicats i en general des de les institucions formals caldria tenir més protagonisme) o de quina manera es vehiculitzarà el que ja hi ha fet, com el Pacte de Mínims entre dones de diferents partits polítics. El grup es qüestiona de quina manera es poden incloure iniciatives elaborades i pensades en altres moments.

Es valora com interessant tot el procés de participació que es desenvolupa durant aquest curs i que culmina a l'octubre, perquè realment representi participació i que les dones ho visquin com a tal. No

obstant això, també s'apunta la necessitat de fer mini congressos previs al congrés per poder copsar amb més intensitat les aportacions de tot aquest procés.

Es constata la importància d'arribar a totes les dones, les joves, les de comarques, etc., perquè la seva visió sovint s'oblida.

Un dels eixos, el qual s'ha estat treballat abastament en el grup Dona, és el que fa referència a "Les dones transformem des dels temps i els treballs". Pensem que en aquest sentit cal portar a terme accions positives, especialment pel que fa referència als horaris de treball de les dones, siguin assalariades, autònomes i/o empresàries.

Pel que fa directament a les aportacions a les ponències, vam participar en el debat de la ponència **Les dones transformem des de la cultura**, que correspon a l'eix temàtic 2 del II Congrés de les Dones de Barcelona.

Del treball de grup en van sortir les següents aportacions:

Aportacions favorables o en concordança amb la ponència

El concepte de cultura suposa tenir els més amplis coneixements de tot. Quan es parla o es tracta el tema de la cultura és imprescindible o necessari fer visibles a les dones i a la vegada pensar que també és necessari que les dones fem visibles punts de vista diversos. La cultura està en contínua transformació.

Es remarca molt favorablement la idea expressada en aquesta ponència d'entendre la cultura com a vida, i pensar en les cultures en plural, no com una única cultura. La concepció que la cultura és vida ens referma la idea que fem cultura en la quotidianitat, fem cultura en la forma com cuidem als altres (la cura a la vida quotidiana i la pública).

S'assenyala la importància del llenguatge. Hem d'aprendre que nosaltres mateixes som les que impartim cultures i no és el que ens mostren. Les dones hem de creure en nosaltres mateixes, fugint de la cultura patriarcal. Es vol trencar amb el que ens han donat per fet que és cultura, per tal de fer i avançar cap a una cultura real de dones, feta o vista "amb ulls de dones".

En aquesta ponència es proposa una visió de la cultura que és la que sempre hem volgut transmetre des del feminisme i encara continua vigent. A la proposta de transformar i canviar es proposa una manera diferent d'estar al món, d'actuar, de parlar, etc. I aquest és el valor que hem de fer visible, la proposta d'una mirada diferent, la de les dones. El document reivindica aquesta manera diferent de fer.

S'ha recollit la idea de cultura en sentit ampli i és significatiu fer visible que les dones som grans transmissores de valors.

Es vol destacar que és la ponència més oberta, més suggeridora i més plural de totes les ponències del Congrés, per la temàtica que tracta i per la manera de plantejar-la. La cultura és entesa com a transformació de les persones i per tant, per això és més inclusiva.

Aportacions crítiques a la ponència

S'expressa també una opinió diferent respecte a l'enfocament que es fa en la ponència de transformació des de la cultura. Es parteix de la idea que les coses que tradicionalment han fet les dones no són visibles en la cultura. I la visió que aporta la ponència és insuficient o reduccionista, perquè hem estat fent més coses que la cura de les dones. Aquesta visió corre el risc de fer més rígid l'estereotip tradicional segons el qual les dones hem nascut per tenir cura dels altres. Hem d'anar alerta, i

reivindicar que la cultura és el saber de la cura (del manteniment de la vida) però incorporant també i necessàriament molts altres sabers.

Les dones tenen i aporten altres sabers que és necessari valorar socialment. Així, per exemple, les dones són pintores, fusteres..., saben lluitar i liderar una revolta o comitè sindical i podríem afegir un llarg etcètera. Haurien d'estar més explicitats en la ponència els sabers de les dones en la vida pública.

En definitiva, es considera imprescindible contemplar una visió de la cultura en sentit ampli. Una visió que incorpori també el culte a la bellesa, a la creació. Incidir o explicitar que cultura són també les narracions col·lectives sobre la vida, narracions col·lectives vistes des del que han fet i aportat les dones. I per tant cal incidir-hi a nivell d'accions a fer.

Les manifestacions abstractes com per exemple la música, quan pots dir que és d'homes o de dones? Segons qui ho ha fet?

Es troba a faltar també que en el document no es reculli res de les cultures de les dones a Barcelona, dels espais, grups o centres de dones que hi ha actualment a la ciutat. És un tema que està molt abandonat, es constata que no hi ha un recull o visibilització de les cultures que estan fent les dones a Barcelona.

Ens estem estereotipant amb el tema de la cura. S'ha de posar èmfasi amb la resta d'activitats i realitzacions que fem les dones en l'espai públic. La cura forma part o pertoca a homes i dones i per tant també hem d'incloure els homes. El valor de la cura és imprescindible i té molt valor per a la societat, però no hem de posar l'èmfasi en el fet que ho fan o incumbeix sempre a les dones.

També vam debatre la ponència **“Les dones transformem els espais de la ciutat per a la vida quotidiana”**, que correspon a l'eix temàtic 4 del II Congrés de les Dones de Barcelona.

Es veu la importància que el disseny de la ciutat i la transversalitat de gènere sigui un concepte que s'introdueixi en els plans d'igualtat de l'Ajuntament de Barcelona i en general en la planificació i actuació urbanística des dels seus plantejaments inicials. Acompanyant l'informe econòmic creiem hi hauria d'haver un informe de pacte de gènere, elaborat de manera participativa. Una manera d'incorporar la vida quotidiana al disseny de la ciutat amb un impacte d'ús adaptat a la ciutadania i que incorpora valors d'habitabilitat.

Pel que fa a la legislació, és important que ordeni i reflecteixi la visió de gènere d'una manera global i transversal. Un exemple el trobem en la Llei de barris que s'està aplicant a l'actualitat a la ciutat de Barcelona.

Es veu el tema de l'habitatge com urgent i alhora difícil de tractar.

Pensem que aquests elements a tenir en compte de l'organització de les ciutats els plantejem més les dones que els homes. No obstant això, les dones no estem en llocs de decisió, fet que creiem que caldria plantejar en el Congrés de les Dones de Barcelona. Alhora, instem els homes a implicar-se més en la vida privada, per tal que puguin copsar aquestes necessitats, i per tant puguin fer propostes a aquest nivell, alhora que també les acceptin de la veu de les dones.

Un altre element de realitat o realisme que es planteja i es demana que es faci en el Congrés, és posar o acordar aquelles accions, propostes o activitats que es puguin concretar en accions realitzables. Estem

cansades ja de paraules boniques o de somnis irrealitzables.

Pel que fa a la necessitat de mesurar els impactes de gènere i per tant construir indicadors de gènere, s'assenyala que aquests indicadors o no existeixen o estan en els seus inicis, i són necessaris com a instruments per a l'avaluació dels projectes urbanístics de la ciutat.

El tema de la seguretat, que tracta la ponència, s'hauria de segregar de l'espai públic, ja que considerem que és un concepte més ampli, i no només hauria d'incloure la seguretat física, sinó abastar un concepte de seguretat integral més ampli o global (econòmica, de salut, de benestar, etc.), tot i que es prioritzi la seguretat física.

Es comenta que en els plans d'equipaments hi ha moltes diferències entre els districtes de la ciutat. En aquells districtes en els quals encara no n'hi ha o no estan implementats, es pot aprofitar l'oportunitat d'incloure la perspectiva de gènere tant en els plans com en el disseny dels equipaments.

Respecte als plans d'equipaments que ja estan elaborats, cal veure en quina mesura es poden revisar i com es pot incorporar la perspectiva de gènere.

Cal incorporar i recuperar les dones ciutadanes que tenen unes necessitats concretes i reals. La pregunta és: com les incloem? No només cal incorporar dones arquitectes, professionals, etc. Tenen el mateix valor les dones qualificades amb reconeixement professional que les dones ciutadanes anònimes; la qüestió és com ho fem per recollir la seva veu. Per tant apuntem aquest interrogant de cara al Congrés. Quins mecanismes utilitzem per fer-ho?

A l'hora de plantejar el tema de l'espai públic és necessari contemplar la doble

vessant "macro" i "micro", és a dir, és important pensar en termes globals, però alhora no descuidar la concreció. A tall d'exemple, volem esmentar el tema dels abocats d'escombraries: si pensem en clau d'espai públic, hem de considerar que els abocats actuals són de difícil utilització per a la gent gran, dones amb disminució, etc. Pel seu pes i per la seva alçada, una tasca tan senzilla pot resultar inabastable per a aquests col·lectius.

Les dones en la participació social i política

Pel que fa al tema de la **participació social de les dones**, hem fet diferents activitats, totes elles interessants. Hem comptat amb la col·laboració de la Dra. Laia Jorba, professora de Teoria política de la UAB, i de la Dra. Eva Alfama, investigadora de l'IGOP, que ens van fer exposicions teòriques referents al tema, i vam comptar, així mateix, amb la participació de Montserrat Cervera, Silvià Dahan, Adriana Sabaté i Llum Ventura, que des de les seves respectives mirades participatives ens van donar una perspectiva pràctica de la participació de les dones.

En aquest sentit, de la ponència de la Dra. Laia Jorba podríem destacar que el model participatiu de democràcia es caracteritza perquè fa èmfasi en els drets socials i culturals de la ciutadania. Tothom té drets, deures i responsabilitats.

Anteriorment l'Estat neix per garantir la propietat, és a dir, en els sistemes liberals els drets polítics anaven associats a drets garantistes, es garantien els drets individuals.

Per participació política s'entén qualsevol acció de la ciutadania dirigida a influir en el

procés polític i els seus resultats. Hi ha diferents tipus de participació política; segons el criteri que utilitzem es contraposen l'electoral versus el no electoral, el convencional versus el no convencional, sortida versus veu. Per “sortida” s'entén quan un ciutadà o ciutadana vol sortir del sistema com a opció de càstig (per exemple, l'abstencionisme), mentre que per “veu” s'entén la participació més expressiva en les seves diferents formes.

Qui participa?

Segons la Tipologia de Milbrath (referida a països anglosaxons) es pot fer la següent classificació: apàtics (evitar el debat públic) 30%; espectadors 60% i gladiadors (van a lluitar i a per totes; són una gran minoria) 10%.

Segons la Tipologia de Barnes i Kaase es pot distingir entre: inactius, conformistes, contestataris, reformistes i activistes.

La participació no està ben distribuïda a nivell quantitatiu, els qui participen són una minoria i per tant és la veu d'uns pocs la que es té en compte. Igualment, els perfils de la participació són molt desiguals. Això cal tenir-ho en compte a l'hora de fer polítiques en la perspectiva de si es vol contemplar tothom o de vegades fer polítiques determinades a col·lectius específics.

Explicacions de la participació

Hi ha diverses causes explicatives de la participació. D'una banda, hi ha els factors **micro**, que fan referència als recursos i actituds individuals (per exemple qui té més educació pot entendre més amb què li afectarà o repercutirà la política, els impactes dels processos polítics). Els factors **meso** són factors intermedis, com és el cas de participar en xarxes socials, i permeten

un major contacte amb d'altres, o per imitació. I per últim tenim els factors **macro**, que són factors de tipus estructural que faciliten la participació (per exemple, l'existència d'una descentralització efectiva, el que no hi hagi censura...).

Actualment es planteja o qüestiona si la participació està o no en crisi. Es dona un distanciament de la política o no implicació de ciutadans i ciutadanes en la participació política. Respecte a aquesta idea hi ha dues lectures o concepcions diferents: una que creu que sí hi ha un distanciament de la política, a causa de la major complexitat de la societat, i una altra que creu que no és cert que hi hagi aquest distanciament. Així, per exemple, els joves participen en el que els interessa i per tant no podem dir que no participin. El que no es pot fer és mesurar exclusivament amb paràmetres quantitatius i que tenen relació amb la participació formal política, com votacions o abstenció, ja que sovint aquest col·lectiu participa socialment i es manté al marge a l'hora de fer una participació formal.

Eines i mecanismes de participació

La majoria de mecanismes de participació estan organitzats amb iniciativa dels Ajuntaments (per exemple, els consells de participació). Són mecanismes més o menys formalitzats, amb implicació de diferents sectors: ciutadania, entitats i administració. Les entitats representen a un 5% de la població, i tenen persones molt actives, i molt formades en els temes que tracten, que sovint veuen amb recel la participació de ciutadans “a títol individual” que no estan tan formats.

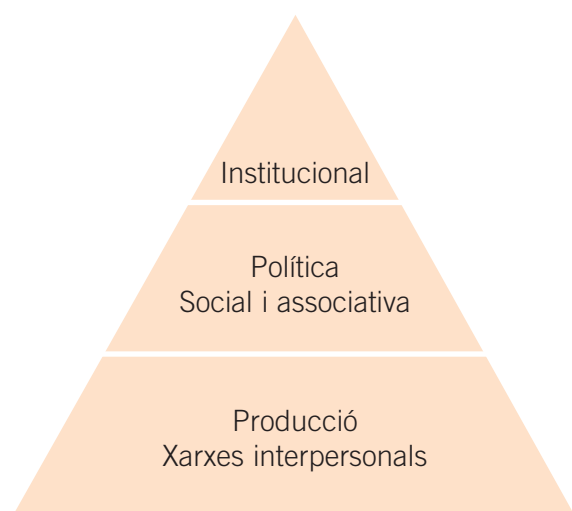
Un element que té implicacions o repercussions en el tema de gènere i participació és l'element religiós-cultural. Així, per exemple, l'islamisme no permet a les dones que ensenyin el seu cos, i per això

els fa cobrir-se o tapar-se el cos, mentre que el catolicisme, que aparentment pot semblar més obert, en realitat és més subtil i el que fa és vetar a les dones la seva “veu pública”. Aquest fenomen explica molt bé el tema de la no participació pública de les dones en la nostra cultura, és a dir, per què les dones assumeixen menys el rol de lideratge i participen menys.

Quan es construeix la democràcia i es reivindiquen els drets individuals, es fa per als homes, però també és cert que alhora s’ha obert la possibilitat perquè les dones també ho reclamessin.

Pel que fa a la ponència de la Dra. Eva Alfama, **La dimensió de gènere en la participació social en moviments socials**, planteja cinc eixos de participació de les dones:

- I. Institucional, lligades a la presa de decisions
- II. Política, lligada al discurs públic i les pràctiques polítiques
- III. Social i associativa, lligada a la veu
- IV. Producció i reproducció de la vida
- V. Xarxes interpersonals, lligades a la presència: feminismes.

La piràmide pretén mostrar la participació i si la mirem veurem que les dones se situen a la base, que és on n’hi ha més i menys presa de decisions.

Les diferents dimensions que hem de considerar en analitzar la participació han d’abastar la presència, però també la veu, el discurs i la decisió. Aquests són els diferents graus de participació.

I a la vegada hi ha diferents elements que expliquen la presència. Un primer element són les possibilitats o condicions materials que permeten poder participar. I bàsicament és el temps. Un segon element és l’interès per estar en determinats llocs en funció de les necessitats de cadascú. Un tercer element molt fort és l’allunyament de la política i la socialització de les dones, segons la qual la idea és que “la política és quelcom que no té a veure amb nosaltres” (no puc, no sé, no....). Provoca o es manifesta en una incomoditat per prendre un paper actiu. Es busca l’acceptació, i la gestió dels conflictes és molt complicada, de manera que es produeix una fugida d’aquest espai de lideratge.

Les idees que es destaquen d’aquesta sessió de treball són:

- Importància del tema de la invisibilitat/visibilitat. Les dones no volen estar o no volen passar a l’espai públic, al de la visibilització i això s’explica per la socialització femenina, és un nivell més intern. Això passa en els moviments mixtos i també en el propi moviment feminista.

S’apunta la idea que el tema del gènere continua sent complicat en els moviments socials. No s’ha aconseguit que aquest discurs i la seva pràctica realment s’assumeixi en els propis moviments. Per això hi ha aquesta separació entre les dones joves i el moviment feminista. Aquest hauria d’estar també a les altres

lluïtes i no es pot quedar només en el seu reduït; però els altres moviments o lluites socials han d'assumir aquesta demanda d'igualtat.

- El repte que tenen els moviments socials és que els falta assumir de les idees feministes el com construir la relació? Veure com ho treballen o ho construeix en el que és quotidià.

A la sessió del mes de maig s'organitza una taula oberta per debatre el tema de les **visions de la participació de les dones en diferents moviments socials.**

Es fa un diàleg obert amb Montserrat Cervera, Sylviane Dahan, Adriana Sabaté i Llum Ventura, cadascuna va partir de la seva participació. Així doncs, Sylviane des de l'AAVV presenta la seva visió i necessitats amb perspectiva de col·lectiu. Montserrat des del feminisme i les dones de negre i en l'àmbit de la salut, mira si s'ha avançat i en quins termes des dels anys 70. Adriana, que és jove, ens explica la seva experiència des que arriba a Barcelona per cursar estudis universitaris, com participa en organitzacions estudiantils (AEP), posteriorment en altres de solidaritat amb diferents pobles oprimits, i així va marcant el seu compromís. Llum es defineix com a empresària i parla de la crisi de les institucions; es considera independent i de manera lliure participa en les campanyes en les que creu.

Després d'aquesta presentació, anem fent altres preguntes que responen de manera consecutiva:

- Una convidada ens parla de la seva generació, de com ha fet història en contra del patriarcat, valora les noves masculinitats, tot i que són incipients; una altra ens parla dels usos del temps, tema abastament parlat al grup, i una altra parla de com les dones, a més d'educar els fills

els toca reeducar els marits, parla de l'autoritat de les dones i l'acció que han dut a terme cap a la igualtat, que sovint ha estat un parany que ha portat les dones a imitar els homes i no a assolir una igualtat de drets.

- Una altra es manifesta antisistema, ja que el sistema consolida el que no funciona, margina temes de dones, i mira les utopies. Una altra, en referir-se al poder establert apunta a fer accions que canviïn les coses, la revolució feminista pot passar per desactivar el poder, accions amb aquesta perspectiva poden tenir resultats.

Hi ha aportacions de les dones de la taula i del grup.

Es parla de la contraposició dels valors centrals i dominants i la cerca de contravalors. No es pot confondre i prendre com a sinònims la política i l'administració; quan s'institucionalitzen accions nascudes de la ciutadania, sovint es perverteixen. Es produeixen contradiccions i frustracions en aquests afers, semblaria que si s'institucionalitza agafen més força però sovint perden tot allò que els donava la gent que hi creia.

Es pensa que es pot fer la revolució, i cada dia pot ser un bon dia!

La reunió és interessant i aporta una nova perspectiva en el tema que hem estat treballant aquest any, doncs des de la participació en diferents àmbits socials de les dones hi veiem allò que en les primeres xerrades vam veure amb mirada teòrica.

Es remarca la idea de la relació entre les dones com una proposta política forta. Com una estratègia, on els temps que es dediquen a relacionar-se estan destinats a canviar i pensar una societat diferent, amb valors diferents i amb una organització també distinta.

Es valoren com a positius per a la participació els espais de dones i sembla que ara el que seria interessant és treballar pels espais mixtos de participació.

I per últim s'assenyala que en les institucions públiques hi ha hagut un canvi de discurs molt important, sobretot perquè les dones que hi són han fet feina i l'han creat. Després, però, en la quotidianitat (el barri a barri) no es veu. No s'ha aconseguit la transversalitat del tema dona. I per això s'han de trencar dinàmiques i aconseguir canvis. En aquesta línia s'apunta que cal incidir més en el tema de la presa de decisions. Seria potser més convenient treballar un sol tema en un espai formal, com pot ser per exemple un Consell, però assegurar que sigui vinculant i tingui transcendència a la realitat.

Abans de donar pas a les propostes que el grup Dona ha elaborat per aquest curs, es vol apuntar una **recomanació**, en la línia que es constata la importància de l'existència dels plans d'igualtat i es valora com un avenç, però es vol subratllar la necessitat d'aconseguir que tinguin més impacte, és a dir, que no siguin mesures o accions en les que només s'hi acullen les dones, sinó que transcendeixi en beneficis compartits per dones i homes.

Propostes

El II Congrés de Dones de Barcelona és una oportunitat que ens permet fer propostes des del treball participatiu que hem fet aquest any

- Proposar, afavorir i organitzar, en el marc del Congrés i dins el marc de la ponència "les dones transformem des de la ciutadania", un debat paral·lel sobre el tema de la participació política de les dones.

- Tenint en compte que el valor del Congrés rau en el procés participatiu desenvolupat aquest curs, i que es concreta en el Congrés el mes d'octubre, detectem que falten espais de debat i d'articulació col·lectius intermedis. Proposem reforçar el procés participatiu programant i organitzant "minicongressos" que permetin espais de treball col·lectius per a cadascun dels eixos temàtics. Si no es poden fer a priori, proposem fer aquest procés posterior al Congrés.
- Atès que la pobresa és un fet real, que segons les dades va augmentant, que la pobresa també té gènere i que el 17 d'octubre és el Dia Internacional de Lluita contra la Pobresa, pensem que caldria incloure aquest tema en el marc del Congrés i fer-ne una menció o tractament especial.
- És urgent i de justícia fer més visible la "producció cultural" que estan fent les dones a la ciutat de Barcelona, tant les dones més significades públicament com les que estan als barris; i per tant demanem que es faci un treball previ de coneixement i recull de les diferents experiències, projectes i iniciatives existents. Per concretar més, es proposa que des del CIRD s'engegui una línia de treball que ho faci viable.
- Es demana que en el marc del Congrés o bé en altres àmbits o espais es visualitzi.

Participació de les dones en la transformació dels espais de la ciutat per a la vida quotidiana

- Pensem que l'Ajuntament hauria de ser exemple quant als plans dels barris:
 - Cal que estudiï els usos de les diferents zones.
 - Hauria de fer una anàlisi participativa amb les persones que els han d'utilitzar.

- Cal que es faci de tal manera que les persones prenguin consciència que ha estat escoltades les seves.
 - Es demana a l'Ajuntament de Barcelona que en el moment de la planificació i actuació urbanística contempli les mirades de gènere, començant pel moment d'inici del planejament urbà.
 - Es demana que en la fase d'informació pública dels projectes urbanístics s'inclogui, igual que es fa amb l'informe econòmic, un informe de pacte de gènere. El procés d'informació ha de ser participatiu, és a dir, s'ha de consultar a la gent o ciutadania a qui impactarà, i ha de contemplar la diversitat, és a dir, considerar l'equitat de gènere, les diferents edats, les diferents necessitats de mobilitat, etc.
 - Es demana que en els districtes de la ciutat on encara no hi ha plans d'equipaments o no estan realitzats, s'inclogui la perspectiva de gènere en aquests i per tant també en el disseny dels equipaments. Respecte als districtes on els plans d'equipaments ja estan elaborats, cal plantejar en quina mesura es poden revisar i incorporar-hi la perspectiva de gènere.
- pròpies entitats. I es proposa aprofitar el marc del II Congrés de Dones com a oportunitat per difondre i fer conèixer aquesta proposta.
- Demanar a l'Ajuntament que en els diferents espais de ciutat en els quals es convoca a la ciutadania en general, com és el cas per exemple de l'espai d'associacions en les festes majors de la ciutat i dels barris de Barcelona, s'organitzi alguna activitat o taller per difondre aquest idea entre les entitats de la ciutat. I també en altres activitats com poden ser les mostres d'entitats, etc.
 - Demanar al Casal d'Associacions de l'Ajuntament de Barcelona que ofereixi tallers i/o altres serveis d'assessorament i suport a les entitats, que els permetin o ajudin a fer aquest procés de revisió o anàlisi dels processos interns de participació.
 - Es proposa al Consorci d'Educació de Barcelona que promogui i articuli projectes o activitats a les escoles per educar als infants i joves en uns valors que incorporin o donin reconeixement a "l'àmbit domèstic o privat" i anar avançant en una educació en la igualtat i en la coresponsabilització de la cura de les persones.

Participació social i institucional de les dones

Per avançar cap a una igualtat participativa i aconseguir canvis per afrontar la discriminació de sexe i també de classe social, cal repensar la manera com participem, en definitiva, reflexionar i fer visible el procés de participació. I més concretament es proposa:

- Plantejar a la xarxa associativa de dones que es facin seva la proposta de fer un procés d'autoreflexió o revisió interna dels processos de participació de les seves

Grup de treball sobre DROGODEPENDÈNCIES

Composició del grup

Coordinadora

Judith Cobeña i Guàrdia, experta

Secretàries tècniques

Pilar Solanes i Salse, secretària

Elena Mas i Viale, secretària adjunta

Participants

Representants de les entitats membres del Consell

Josep Baltasar i Albesa, CCOO del Barcelonès

Teresa Bermúdez i Sánchez, Càritas Diocesana de Barcelona

Francisco Blázquez Martínez, Comissió de Drogues del Col·legi d'Advocats de Barcelona

Núria Busquets i Llopis, Grup Municipal PSC

Oriol Escolies i Plou, Federació Catalana de Voluntariat Social

Marta Escudero i Torras, Col·legi Oficial de Treball Social i Assistents Socials de Catalunya

Andrea Gàlvez i Prats, Creu Roja de Barcelona

Oriol Gil i Badenes, Consell de la Joventut de Barcelona

Oswaldo Hernández i Aguilar, UGT

Montse Martínez i Gubern, Col·legi Oficial d'Infermeria de Barcelona

Miquel Monras i Arnau, Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya

Joan Puigdollers i Fargas, Grup Municipal CiU

Marta Solé i Andrés, Fundació "la Caixa"

Ernesto Sierra, Creu Roja de Barcelona

Mercè Ugalde i Apalategui, Universitat de Barcelona

Tècnics i tècniques municipals

M. Teresa Brugal, responsable del Servei de Prevenció i Atenció de Drogodependències de l'Agència de Salut Pública de Barcelona

Conrad Casas i Segalà, gerent de l'Agència de Salut Pública de Barcelona

Carles Gil i Miquel, coordinador del Consell de Participació Social

Marta Giral i Maldonado, Direcció de Joventut

Agustín Hernando i Maldonado, Guàrdia Urbana

Andreu Parera i Prats, Acció Social i Ciutadania

M. Eugènia Sánchez i Carrete, Regidoria de Salut Pública

Representants d'altres entitats

Anna Altabàs i Reñé, Àmbit Prevenció

Glòria Cabrera i Deulofeu, Federació Catalana de Locals d'Oci Nocturn (FECALON)

Guillermo Canales i Sagarminaga, Associació Institut Genus

Oriol Escolies i Plou, Projecte Home

Maria Estrada, Col·legi de Farmacèutics de la Província de Barcelona

Esther Gonell i Doñate, Fundació Mensalus

Rut Grau García, Regió Policia Metropolitana de Barcelona, Mossos d'Esquadra

F. Xavier Gutiérrez, Regió Policia Metropolitana de Barcelona, Mossos d'Esquadra

Esther Henar i Pérez, Associació Benestar i Desenvolupament

Ramon Lamiel i Villaró, Consorci de Serveis Socials

Eva Lligoña i Trulla, Institut per a la Promoció Social i de Salut

Enriqueta Moyano, Grup d'Ajuda Mútua Alcohòlics Rehabilitats

Alicia Pascual i Martí, Institut Genus, SL

Laurio Perdiguero i Cámara, AAVV Porta

Felisa Pérez i Antón, Federació Catalana de Drogodependències

Cristina Rodríguez Caba, Col·legi de Farmacèutics de la Província de Barcelona

Josep Rodríguez i Roca, Consorci de Serveis Socials de Barcelona

Oriol Romaní i Alfonso, Grup Igia

Joan Segura i Vallès, Fundació Catalana de l'Esplai

Rosa Suárez i Vázquez, Centre d'Estudis sobre Promoció de la Salut

Invitats i invitades per a temes específics

Teresa Brugal, Agència de Salut Pública de Barcelona

Conrad Casas, gerent de l'Agència de Salut Pública de Barcelona

Ricardo Chacón Barcaiztegui, treballador social d'ADIF

Albert Espelt, responsable tècnic del Sistema d'Informació de Drogues de Barcelona, de l'Agència de Salut Pública de Barcelona

José Luis Martínez López, treballador social d'ADIF

David Pere, coordinador de l'Observatori de Nous Consums de Drogues en l'Àmbit Juvenil

Alicia Rodríguez Martos, psiquiatra del Servei d'Atenció a les Drogodependències de l'Agència de Salut Pública de Barcelona

Lidia Segura, psicòloga de la Subdirecció General de Drogodependències del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya

Jaume Serrano, metge psiquiatre, coordinador del CAS Horta-Guinardó (ASPB-INPROSS)

M. Gràcia Tort, presidenta de l'Associació d'Alcohòlics Recuperats TERAL

Aquest curs el grup de Drogodependències ha reprès un compromís del curs anterior, i ha treballat de forma gairebé monogràfica la temàtica de l'alcoholisme, ja que és un tema d'interès que havia quedat pendent d'abordar.

Un altre eix important de treball ha estat la revisió dels objectius del Pla de drogodependències de l'Ajuntament de Barcelona i les aportacions que el grup ha realitzat al nou Pla.

Per últim, es va dedicar una sessió a treballar, a nivell intern del grup, el tema de la coordinació dels serveis.

De forma resumida, presentem a continuació el pla de treball d'aquest curs, que s'ha desenvolupat en diferents reunions.

La primera sessió del mes d'octubre es va dedicar a definir el programa de treball del curs.

En la segona sessió es va fer la **presentació dels resultats de l'enquesta de Salut de Barcelona 2006**, a càrrec d'Albert Espelt, responsable tècnic del Sistema d'Informació de Drogues de Barcelona de l'Agència de Salut Pública de Barcelona. I també es va presentar el tema dels **nous consums de drogues en l'àmbit juvenil**, amb la participació de David Pere Martínez, coordinador de l'Observatori de Nous Consums de Drogues en l'Àmbit Juvenil.

Respecte als resultats de l'Enquesta de Salut de Barcelona, es comenten les dades que fan referència al consum de substàncies psicoactives (alcohol, cànnabis i cocaïna). L'enquesta s'ha realitzat des d'una visió de salut pública, per la qual cosa no es mesuren únicament paràmetres de salut, sinó que també s'incorporen mesures de dades més socials, d'estils de vida...

Respecte al consum d'**alcohol**, s'observen dos patrons. D'una banda, en la gent jove hi

ha més consumidors de risc en les classes socials més altes, mentre que en la població adulta passa al contrari, és a dir, hi ha més consumidors de risc en la classe social més baixa. Respecte al consum de **cànnabis**, s'observa una clara correlació entre l'edat i el consum, de forma que els més joves són els que en consumeixen més.

En relació als **nous consums de drogues en l'àmbit juvenil**, s'observa que en el consum d'**alcohol** en adolescents es dona el fenomen del *binge drinking*, beure una gran quantitat d'alcohol en poc temps. En els joves el consum es concentra en caps de setmana i respon a la idea que sense alcohol no hi ha festa. Conviu amb els malestars de l'alcohol.

Respecte al consum de **cànnabis** en els adolescents, es dona menys presència en l'espai públic i va perdent el valor transgressor. El consum de **begudes energètiques** està en difusió i s'utilitzen com a substitutes dels estimulants. S'està donant una resignificació de la **cocaïna** a nivell relacional, en el sentit que s'està normalitzant; ara la consumeix tothom no només els *yuppies*. I gaudeix d'una certa normalitat per a certs grups de consumidors, doncs es consumeix en qualsevol context.

El consum de drogues en els joves és un consum que es dona en el seu context d'oci. El consum de cocaïna, de forma similar a l'alcohol, està molt estesa, però dona molt poca percepció de risc. Els joves no tenen la percepció de tenir un problema i per tant no fan demanda de tractament.

Un tema que preocupa és el dels comportaments agressius del consum de cocaïna versus l'alcohol, i són les famílies les que en pateixen les conseqüències. El problema és que aquest tipus de situacions no s'atenen des dels serveis de salut mental, ni tampoc des dels serveis de drogues. Són

situacions que produeixen greus trastorns a les famílies i també als serveis.

És necessari aplicar el criteri d'afavorir condicions per a l'autoregulació del consum dels joves, però és molt difícil d'aplicar-la. Es constata que les polítiques molt dures o més punitives no serveixen per afavorir l'autoregulació del consum i en canvi polítiques més flexibles aconseguen més bons resultats en els joves; un exemple d'això és l'experiència d'Holanda. Per això, en aquesta línia, el grup de Drogodependències recomana l'aplicació de polítiques més flexibles o permissives amb el consum.

A la tercera sessió es va convidar a José Luis Martínez, treballador social d'ADIF, que ens va parlar de la **intervenció en drogodependències en l'àmbit laboral: l'experiència d'ADIF**.

En aquesta sessió es va presentar una experiència d'intervenció i prevenció de drogodependències a nivell d'àmbit laboral, concretament el Programa d'intervenció en drogodependències que ha realitzat l'empresa ADIF. Es tracta d'un programa que contempla les dues vessants: la de prevenció i la de tractament.

D'aquesta experiència es destaquen les següents idees:

- És important i decisiu que un pla o programa d'actuació contra les drogodependències en el marc d'una empresa es reguli i formalitzi en el conveni col·lectiu d'aquesta, ja que s'assegura la perdurabilitat en el temps.
- L'àmbit laboral és un context idoni per intervenir en les situacions de consum de drogues, ja que són persones integrades laboralment, i alhora pot existir una garantia per als treballadors que no es prendran mesures coercitives sobre ells.

Les característiques que defineixen aquest programa són: la confidencialitat (el tema del consum de drogues és abordat dins l'empresa com un problema de salut, sotmès al secret professional), la voluntarietat, la participació de tot el col·lectiu laboral, el fet que no és punitiu i que està subvencionat.

Algunes de les dificultats assenyalades són:

- Les del propi treballador per reconèixer el problema i pels recels que suposa que la "pròpia empresa m'ajudi".
- Companyerisme mal entès, que acaba tapant el problema.
- Amb els professionals, pels paràmetres utilitzats per "mesurar" quan el consum és anormal o de risc.
- A nivell de l'estructura empresarial, pot existir cert "temor a la imatge que es dona com empresa", és a dir temor a la visibilització del consum com a reconeixement del problema.

Es conclou que és de gran ajut tenir regulat dins l'empresa un Pla d'actuació sobre el consum de drogodependències, i garantir als treballadors que no hi haurà pèrdua del lloc de treball. També és important tenir en compte que no és necessari proveir una dotació econòmica especial per atendre aquestes situacions. Es pot recórrer a la xarxa pública per fer els tractaments.

A la quarta sessió es convida Alicia Rodríguez-Martos, psiquiatra del Servei d'Atenció a les Drogodependències de l'Agència de Salut Pública de Barcelona, per parlar de dos estudis fets per l'Agència de Salut Pública de Barcelona: l'IBAT (**Intervenció breu en lesionats de trànsit**) i el COBAT (**Consell Breu en Lesionats de Trànsit**). També es convida Lúcia Segura, psicòloga de la Subdirecció General de Drogodependències del Departament de

Salut de la Generalitat de Catalunya, que ens presenta el **programa Beveu menys**.

En el primer estudi, “Intervenció breu en lesionats de trànsit”, es volia estudiar l’efectivitat de la intervenció breu comparada amb la intervenció mínima, per reduir el consum d’alcohol en lesionats de tràfic que arriben al servei d’urgències. S’oferia una intervenció breu motivacional (què pot guanyar o perdre si canvia d’actitud...) i es feia el seguiment als tres, sis i dotze mesos següents. Per concloure s’assenyala que la lesió és un factor de motivació per al canvi. L’accident de trànsit representa un moment d’especial receptivitat que cal aprofitar per intervenir, ni que sigui amb un simple consell, tant efectiu com una intervenció més extensa.

L’altre estudi, “Consell breu en lesionats de trànsit”, pretenia incorporar a la pràctica habitual dels serveis d’urgències (a càrrec de la plantilla) un procediment de cribatge i consell breu. S’avaluava la seva implementació en dos hospitals de Barcelona i s’avaluava el compliment amb el programa i protocol (context, grau d’implementació, coneixement i fidelitat al model) i l’opinió dels professionals. Es conclou que cal fer més pedagogia dels beneficis d’aquest tipus d’intervencions i que cal també donar o facilitar els mitjans necessaris per poder assumir tasques preventives al servei d’urgències.

En relació al programa Beveu menys, es constata que la implementació del programa de prevenció d’alcoholisme a l’atenció primària de salut és un tema complex. Crea resistències, tot i que és un programa exitós; per això és necessari promoure un canvi cultural. L’objectiu és dotar els professionals de l’atenció primària de coneixements i instruments per fer identificació precoç i intervencions breus.

Un element clau és el contracte amb els proveïdors. Se’ls demana una sèrie de qüestions que han de contemplar respecte al tema de l’alcohol, i el finançament o pagament està supeditat al compliment d’aquests criteris.

Perquè sigui efectiva la implementació del programa Beveu menys, el model ha de contemplar: donar informació, aconseguir un canvi d’actitud dels professionals (perspectiva motivacional), un context laboral de suport (reconeixement, mitjans i tenir espai de derivació del pacient). Les variables clau són el seguiment i el suport tècnic.

Actualment cal crear referents a l’atenció primària en tema de drogues, formar-los per tal que ells formin els seus companys. S’ha fet un acord de col·laboració amb associacions (d’infermeria, CAMFIC i altres) i s’està implementant.

Com a conclusions s’apunten les següents idees:

- Les intervencions breus són efectives i cost-efectives.
- La seva implementació és viable però lenta.
- Necessiten suport continuat que faciliti la iteració.
- Les intervencions breus requereixen un marc global en el qual les polítiques de l’alcohol s’abordin des d’una perspectiva de salut pública.
- Qualsevol desenvolupament futur ha de contemplar la implicació més activa del col·lectiu d’infermeria.
- La implementació s’ha de reforçar mitjançant incentius contractuals.

A la cinquena i sisena sessió es treballa el Pla de drogodependències de l’Ajuntament de Barcelona, revisant els objectius anteriors i fent les aportacions que es consideren

oportunes en els diferents àmbits que contempla el Pla: la població addicta, l'àmbit de la infància, adolescència i dona, i per últim l'abordatge de ciutat. Tot el recull d'aportacions realitzades a l'esmentat Pla, es van fer arribar en el seu moment a l'Agència de Salut Pública de Barcelona, per tal de poder ser preses en consideració dins els terminis o calendari d'elaboració previ a l'aprovació per part del plenari municipal. En l'apartat de propostes, que es presenta més endavant, s'han recollit algunes de les propostes o aportacions que es consideren més rellevants, i en els annexos d'aquest informe es recull el document sencer d'aportacions al Pla de drogodependències.

A la setena sessió es va treballar el tema **alcohol i gènere; abordatge de l'alcoholisme femení**, amb la participació del Dr. Jaume Serrano, metge psiquiatre coordinador del CAS Horta-Guinardó.

En aquesta sessió es va presentar el Programa d'alcoholisme que es porta a terme des del CAS Horta-Guinardó, juntament amb altres programes de tractament. A l'hora de tractar el tema d'alcohol i gènere, cal considerar els aspectes biològics, els psicopatològics i els aspectes socials. El programa de tractament engloba estratègies motivacionals orientades al canvi, farmacològiques de desintoxicació i prevenció de nous consums i terapèutiques individuals i grupals. S'ofereix suport familiar i incorpora una valoració social adreçada a detectar problemes de violència de gènere.

Les conclusions assenyalades en aquesta sessió són:

- La detecció des de l'atenció primària de salut és molt important, perquè hi ha molta presència de patologia orgànica.
- S'han d'adaptar els suports farmacològics amb els psicoterapèutics, a nivell individual i grupal.

- L'alcoholisme en la dona presenta característiques diferencials de gènere, pautes culturals de consum amb una connotació social de la malaltia diferent. En les teràpies individuals i grupals hi ha dificultats per reconèixer i afrontar el problema, més intent de solucionar els problemes interpersonals, càrregues familiars i maternitat (a vegades és el motiu dels estats més depressius i dels problemes afectius), imatge social negativa i per això es fa un consum amagat, nivell d'autoestima baix, falta de suport de la parella, a vegades violència, major malestar psicològic.
- Té molta importància el treball comunitari que acompanya la intervenció o tractaments, en les seves diferents vessants: participació en taules rodones, en el Consell de Salut del districte, les associacions d'alcohòlics rehabilitats.

A la vuitena sessió es debat el tema de **la coordinació dels serveis i professionals; proposta d'abordatge**.

En aquesta sessió es realitza un treball de reflexió i discussió interna del grup per tal de tractar el tema de la coordinació dels serveis i professionals. Es va partir de la formulació de les següents preguntes o qüestions a les quals es volia donar resposta per tal d'aprofundir i avançar en el tema:

- Com ens coordinem amb altres serveis?
- Amb qui ens coordinem?
- Amb quines entitats m'agradaria coordinar-me?
- Com podem millorar la coordinació? I entre els serveis i entitats que estem al grup de Drogodependències?

Bàsicament es discuteixen tres àmbits de coordinació: la coordinació entre els cossos de seguretat i els professionals dels centres d'atenció a les drogodependències, entre els

serveis d'urgències i el CAS, en temes d'alcohol, i per últim entre els serveis de drogodependències i els serveis socials de la ciutat.

Es constata la necessitat de disposar primer d'informació dels serveis i recursos, com a pas previ de la coordinació, és a dir, conèixer els dispositius, recursos i criteris per tal de saber on adreçar les persones.

I es reitera la idea que el grup de Drogodependències ja enuncïava el curs passat d'assenyalar el tema de la coordinació de les xarxes d'atenció, com a tema imprescindible i fonamental per al treball i abordatge de les necessitats de les persones drogodependents. S'han d'establir i estandarditzar millor formes de coordinació o relació entre elles, crear protocols conjunts o altres mecanismes de coordinació per tal d'interrelacionar-se millor. I avançar també en la qüestió de disposar de sistemes d'informació compartits, que permetin conèixer quina població hi ha i s'atén des dels diferents àmbits o xarxes i el tipus d'intervenció que es fa. També és important contemplar l'actualització de la informació, per mitjà d'instruments informàtics (web...), que permetin tenir un mapa dels recursos d'atenció a persones sense sostre, incloses les que tenen problemes de drogodependències, de salut mental lligada a les drogodependències, a nivell de tota la ciutat de Barcelona, que inclogui tant els serveis i equipaments de titularitat municipal, com els conveniats, o els que presten directament les entitats i associacions.

Propostes

1. Es proposa demanar a l'Ajuntament que faci un Programa d'atenció i prevenció de l'alcohol i altres drogues, per a tots els seus treballadors oferint-los garanties (no pèrdua del lloc de treball i reinserció al mateix lloc de treball de treballadors i treballadores consumidores) i amb caràcter confidencial, voluntari i no punitiu. I també es demana als sindicats que intervinguin mitjançant la negociació col·lectiva del conveni i es facin seva aquesta petició.
2. En el programa Beveu menys cal millorar el sistema de registre. S'hauria de recollir la quantitat de consum, per tal que sigui una dada útil per valorar si hi ha conducta de risc. I d'aquesta forma millorar el sistema de cribatge dels casos de persones dependents de l'alcohol, per a poder-les derivar al professional especialista.
3. Cal implementar sistemes de coordinació entre el professional especialista en drogodependències i el professional de l'atenció primària a l'hora de la derivació de pacients, per tal de resoldre la disfunció que actualment es dona de desconeixement dels professionals de referència i manca de retorn de la informació.
4. S'ha de fomentar la implicació de tots els professionals com a agents de salut i col·laboradors per a la detecció i cribatge de persones consumidores d'alcohol i es proposa fomentar intervencions dels professionals de farmàcia que poden fer una bona intervenció, en determinades situacions o col·lectius de persones.
5. Es demana sistematitzar les intervencions existents en relació amb el cribatge del

tema alcohol en les urgències hospitalàries i en els ingressos hospitalaris, i afavorir el seguiment dels tractaments aprofitant la intervenció en aquest moment. Es considera que aquest tipus d'intervenció cal fer-la extensiva a les actuacions d'urgència relacionades amb d'altres tipus de drogues.

Per estendre o implementar projectes del tipus "Intervencions breus amb conductors bevedors de risc" en serveis d'urgències, és necessari motivar els propis metges, i assegurar que hi hagi una persona que coordini i segueixi la implementació d'aquests projectes. Cal fer un treball de sensibilització dels caps d'urgències hospitalàries i sobretot dels comandaments intermedis.

6. Es proposa avançar en l'ús o aplicació de sistemes d'informació que unifiquin codis en tots els serveis i sistemes d'identificació de les persones que permetin el traspàs o compartir informació entre diferents serveis. És a dir, treballar per fer efectiva la integració de dades d'usuaris, entre diferents recursos o serveis. I es proposa també avançar o treballar perquè es pugui compartir la informació personal útil, entre els serveis sanitaris i la xarxa de serveis socials. És necessari repensar el sistema de comunicació entre tots els sectors implicats, malgrat les limitacions que estableix la Llei de protecció de dades de caràcter personal.
7. Es proposa que la concepció, definició i disseny de nous recursos es dugui a terme amb una visió o enfocament més transversal, que integri les diferents vessants o necessitats de les persones drogodependents: socials, sanitàries i laborals. És necessari dotar-nos de recursos o serveis que donin resposta a les noves necessitats de la població que

s'atén en els serveis (sense sostre, malalts mentals....).

8. Es proposa la creació d'un catàleg o "banc d'experiències" que de manera molt fàcil permetés disposar d'un coneixement bàsic del que es fa a la ciutat amb objectiu preventiu de les drogodependències.
9. Respecte als programes preventius adreçats a joves es valora la necessitat d'avançar cap a noves maneres i metodologies per treballar, que siguin més imaginatives, que no abordin només la informació, ja que es considera que en general aquesta és ben coneguda pels joves. En aquest sentit es proposa que es pensin tipus d'actuacions/programes conjuntament amb els joves de manera que puguin ser més atractius i adaptats a l'entorn en què viuen, tenint present l'ús del Facebook, Twitters i altres eines (noves tecnologies...).
10. Els CAS han d'estar integrats en el barri, i s'ha de promoure la coordinació d'institucions o serveis com l'Hospital, el CAS i els serveis de salut mental del territori i els grups d'ajuda mútua, per tal de poder treballar bé les derivacions i evitar que "es perdin els casos".

Els serveis d'atenció han de realitzar un treball comunitari actiu i persistent, establint complicitats amb l'entorn: el territori, els professionals, els líders veïnals, els familiars i els grups d'ajuda mútua del barri.
11. Cal fer més visible el tema de la dona alcohòlica, promovent més iniciatives d'informació, com per exemple fer programes radiofònics o programes setmanals de televisió amb la participació de professionals competents.

12. S'hauria d'incentivar la creació de locals d'oci o espais de consum sense alcohol, amb l'aplicació de mesures especials com la reducció de taxes o impostos.
13. Cal instrumentalitzar i formalitzar per escrit protocols d'actuació entre els serveis d'atenció a les drogodependències i els cossos de seguretat per a actuacions preventives, a nivell de ciutat, que garantís una coordinació més homogènia.
14. Modificar l'ordenança del civisme, per incloure el tema de la prohibició i control de consums i venda d'alcohol al carrer o via pública als menors de 18 anys. I demanar que en els casos de consum d'alcohol a la via pública, de menors de 18 anys, es puguin aplicar mesures alternatives de tractament enlloc de sancions econòmiques o multes.
15. Promoure l'ampliació o creació de "taules de prevenció de Drogodependències" als districtes on no n'hi ha.
16. Garantir que en les festes públiques promogudes per l'Ajuntament no s'incentivi el consum de begudes alcohòliques i no es patrocini amb empreses de begudes alcohòliques.

Grup de treball sobre FAMÍLIES

Composició del grup

Coordinadora

Cristina Brullet i Tenas, experta

Secretàries tècniques

Pilar Solanes i Salse, secretària

Elena Mas i Viale, secretària adjunta

Participants

Representants de les entitats membres del Consell

Francina Alsina i Canudas, Federació Catalana de Voluntariat Social

Paquita Cubero i Vicente, UGT

M. José García, Càritas Diocesana de Barcelona

Jordi Giró i Castañer, Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona

Maria Herrero i Mellado, Grup Municipal PSC

Chelo Matías de Castro, Creu Roja de Barcelona

Jordi Morató Aragonés, Federació d'Associacions de Mares i Pares d'Alumnes de Catalunya

Laura Rafart i Virgili, CCOO

M. Dolors Rubio i Vázquez, Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya

Joan Trullàs i Graells, Consell Assessor de la Gent Gran de Barcelona

Tècnics i tècniques municipals

Merche Alvira i Latorre, Direcció de Nous Usos Socials del Temps

Carmina Català i Galofré, Direcció d'Acció Social

Teresa Folguera i Moré, Consell Escolar Municipal de Barcelona

Marta Giralt Maldonado, Direcció de Joventut

Mercè González, Direcció d'Immigració

Aleix Ripoll-Millet, Direcció de Serveis d'Acció Social

Representants d'altres entitats

Miquel Àngel Alabart, QUETZAL

Sònia Bardají, Associació de Famílies Monoparentals
Mercè Bassedas i Ballús, Sindicatura de Greuges de Barcelona

Carme Calafat i Signier, Associació Benestar i Desenvolupament

Anna Codorniu i Hernández, Associació de Famílies Monoparentals

Imma Fernández i Verde, Associació de Familiars de Malalts d'Alzheimer de Barcelona

Teresina Fons i Solé, ADDIF

Cristina López i Villanueva, Universitat de Barcelona

M. Rosa Lunas i Masnou, presidenta de FOCAGG i d'ACFUC

Pilar Núñez i Nerin, INTRESS

Adela Pascual i Ballabriga, Associació de Fons de Coneixements i Experiències

Concepció Pujolar i Cantijoch, Associació de Familiars de Malalts d'Alzheimer de Barcelona

Cintia Reschke, Marató amb nadó

Invitats i invitades per a temes específics

Maite Bertran i Cortés, tècnica de la Direcció de Nous Usos Socials del Temps

Félix Castillo, psicòleg, psicoterapeuta familiar, professor del Postgrau de Coaching Sistèmic de l'Escola de Teràpia Familiar de l'Hospital de Sant Pau de Barcelona (UAB)

Marleny Colmenares, IMEB

Carme Garate Molina, tècnica del Programa de Gent Gran del Districte de Sants-Montjuïc

Ricard Gomà i Cardona, segon tinent d'alcalde d'Acció Social i Ciutadania i president del Consell Municipal de Benestar Social

Jordi González Ribas, tècnic del Programa de Gent Gran del Districte de Sants-Montjuïc

Pau Marí-Klose, investigador del CIIMU

Núria Vendrell, psicòloga especialista en infància i adolescència, i docent i supervisora d'espais familiars

1. El tema escollit i l'enfocament inicial

Aquest curs el grup s'ha centrat en **les relacions intergeneracionals a la ciutat**. La nostra societat mostra tendències cap a la fragmentació de les relacions socials i, seguint aquesta inèrcia, es tendeix també a fer una oferta de temps i espais d'oci i serveis socials que separen i segreguen els diferents grups d'edat (infants, adolescents, joves, adults, gent gran, gent molt gran).

Contràriament, un element molt important del nostre benestar prové del fet que formem part de grups i xarxes socials intergeneracionals que ens aporten cura, suports, sentit de pertinença i vincle social. Davant d'aquesta contradicció ens varem preguntar si a Barcelona es dóna suficient suport a les persones perquè puguin crear i mantenir **vincles intergeneracionals a la vida quotidiana** de manera satisfactòria (xarxes familiars i d'amistat, relacions laborals, comunitàries i associatives). Podíem provar de detectar fortaleeses i debilitats en aquest sentit.

Vàrem compartir una idea inicial: avui, l'existència de serveis comunitaris a la ciutat i de xarxes de suport a la cura i atenció als altres és la clau perquè les persones puguem crear i mantenir els vincles familiars i intergeneracionals que desitgem.

Per exemple, perquè les persones joves puguin tenir els fills que desitgen i tenir-ne cura, cal que puguin disposar, per exemple, d'escoles bressol i de permisos laborals generosos.

O bé, perquè puguem tenir cura de la nostra gent gran ens calen suports i serveis comunitaris de proximitat.

Dit d'una altra manera, si no ens dotem de serveis comunitaris de cura i suport a les persones i a les xarxes familiars i d'amistat, és més probable que incrementin els comportaments socials poc solidaris, la

soledat i el sentiment d'aïllament social, així com les desigualtats en el benestar de les persones.

Altres preguntes podien orientar el nostre treball: Com trobar l'equilibri entre les solidaritats familiars desitjades i el suport dels serveis comunitaris? Com potenciar relacions de reciprocitat, cura i solidaritat entre generacions, i entre dones i homes, dins i fora les famílies? En aquest sentit, quines polítiques socials cal reforçar a la ciutat?

2. Però, com podríem abordar aquesta problemàtica tan extensa?

Vam decidir que enfocaríem les relacions intergeneracionals des de dues perspectives:

- A.** Des de les diferents edats de la vida: infants, adolescents, joves, persones adultes i grans.
 - B.** Des de dos espais bàsics: el privat familiar i el públic o comunitari.
 - Des de l'espai privat familiar es van proposar molts temes de reflexió: la coresponsabilitat entre homes i dones en la cura dels familiars dependents; la conciliació familiar i laboral en equitat; els problemes d'ús i organització dels temps de la vida quotidiana; el paper de les dones immigrades incorporades a les llars com a cuidadores de les persones grans i el poc reconeixement professional que reben; el paper controvertit d'àvies i avis en la criança; la manca de temps de mares i pares amb fills i filles; la violència intergeneracional i masclista a les llars.
- Podíem **revisar experiències a la ciutat que promouen una major equitat intrafamiliar en la cura d'infants i de persones en situació de dependència**.
- Des de l'àmbit públic o comunitari calia parlar de serveis i xarxes que poden

promoure, o no, vincles de pertinença i de solidaritat intergeneracional. Per exemple: la xarxa família-escola com a espai comunitari de primer ordre; els punts d'informació i atenció a les famílies; la mobilitat i els transports; temps i espais compartits entre generacions (espais lúdics, d'acompanyament i suport escolar); xarxes i associacions de persones immigrades; les relacions intergeneracionals a la feina (els sindicats tenen en compte la importància d'aquest tipus de relacions?); què passa amb la jubilació? s'estan posant suficients recursos a la ciutat perquè el saber de la gent gran passi a les generacions que segueixen?

Podíem **revisar experiències de caràcter comunitari que promouen les relacions intergeneracionals**.

De fet, vam ser conscients que el que ens estàvem plantejant superava de molt les possibilitats de treball d'un sol curs. Per tant, és probable que el curs vinent continuem treballant en la mateixa línia. Finalment, durant aquest curs s'ha reflexionat sobre les següents experiències, a partir de les quals es fan les propostes finals a l'Ajuntament.

3. Els temps compartits entre infants en edat escolar i famílies

Pau Marí-Klose, investigador del CIIMU i professor de sociologia de la UB ens va parlar de **temps compartit i funció educativa de les famílies: el capital social en la creació de capital humà**.

Es van presentar dades i tendències de canvi familiar que poden explicar l'increment d'alguns dèficits de capital social familiar: 1) la menor presència de persones adultes a la llar; 2) l'emergència de noves estructures familiars; 3) les dificultats de les persones immigrades en els processos de

reunificació familiar i la manca de la xarxa familiar de suport.

A la discussió es va valorar:

- La importància del capital social de les famílies (temps per la transmissió de sabers, actituds i valors entre generacions; associacionisme; participació comunitària; etc.) com a factor de desenvolupament social dels infants. La recerca mostra que un bon capital social de les famílies afavoreix millors rendiments escolars dels fills i filles. Aquest efecte és molt notable en el cas de famílies amb rendes baixes i molt especialment en el de famílies immigrades. Cal, per tant, reforçar els temps de les famílies amb els infants i promoure un marc comunitari que els acompanyi.
- Hi ha un gran buit entre escola i família. Cal enfortir la relació de l'escola amb les famílies tenint en compte la diversitat d'aquestes i les seves dificultats a la vida diària. Hi ha famílies autòctones i immigrades amb llargues jornades de treball i horaris atípics, factors que agreugen les dificultats de relació intergeneracional i entre famílies i escola. I molt especialment en situacions de monoparentalitat. L'escola pot ser un punt important de creació de relacions i cohesió social.
- Cal insistir, pel seu caire preventiu, en les polítiques dirigides a la petita infància i a les seves famílies.

4. Cicle de vida i relacions intergeneracionals a les famílies

Félix Castillo, psicòleg, psicoterapeuta familiar i professor del Postgrau de Coaching sistèmic de l'Escola de Teràpia Familiar de l'Hospital de Sant Pau ens va parlar del **rol d'ostatge en l'evolució de les relacions familiars**.

Les etapes del cicle familiar són cada vegada menys estandarditzades. Mostren una dinàmica en espiral en què segons el moment del cicle de vida prenen més rellevància unes o altres relacions entre les generacions. Es va parlar de les habilitats personals en les relacions interpersonals i intergeneracionals; sobre el plaer i el dolor en la construcció dels afectes i les relacions, i sobre la gestió dels conflictes amb fort component emocional.

Una idea central: Les dificultats i conflictes en les relacions interpersonals no són senyals d'incapacitat, en general són moments de creixement, de canvi de regles de les famílies. La idea que "la normalitat no conté crisi o malestar", és una idea molt equivocada.

D'aquesta sessió se'n desprèn la necessitat de serveis d'orientació i suport a les transicions i conflictes personals dins les famílies, moments que cal tractar des d'una perspectiva sistèmica i relacional i amb una gran sensibilitat per atendre les especificitats de les diferents cultures familiars. També es constata la necessitat de créixer com a individus amb capacitats de relació i gestió de conflictes.

5. La petita infància i les seves famílies: compartir temps i espais de relació intergeneracional

Núria Vendrell, psicòloga i especialista en infància i adolescència, docent i supervisora d'espais familiars de la xarxa de la Diputació de Barcelona ens va parlar dels **espais familiars d'atenció i suport a la petita infància i les seves famílies (0-3 anys)**.

Les realitats familiars són diverses. D'aquí que els serveis i recursos d'atenció a la petita infància i les seves famílies han de ser diversificats. No només calen escoles bressol. Els espais familiars són una forma

preventiva de treballar reforçant les funcions educatives de les famílies i el lligam intergeneracional.

Si bé ha canviat l'organització diària de la vida de les famílies, l'infant continua necessitant temps de relació amb la mare, el pare i les persones significatives del seu entorn familiar per poder construir vincles primaris positius i profunds que li donin seguretat i estabilitat al llarg de la vida.

La realitat del dia a dia de moltes famílies fa que alguns pares i mares siguin "virtuals" i que les àvies i els avis es converteixin en punts de referència fonamentals. Per això també poden participar als espais familiars. Els avis i àvies poden aportar molt i cal facilitar l'intercanvi d'experiència entre generacions per comprendre millor les expectatives de cadascú.

Els espais familiars 0-3 també són molt favorables per generar xarxa en els barris, en una societat que tendeix a l'atomització i la fragmentació social. Per exemple, l'experiència dels espais familiars al barri del Raval de Barcelona és fantàstica, però s'ofereixen poques places. Hi participen famílies culturalment més diverses que les que es troben espontàniament en el parc. Faciliten relacions interculturals basades en la confiança i orientades a la cura dels infants i de les persones que se'n ocupen, sobretot mares, però no únicament. Algunes famílies immigrades no desitgen portar els seus infants a l'escola bressol però a moltes sí que els interessa tenir una xarxa de relació i d'acompanyament a la criança. Per tot això els espais familiars 0-3 fan una contribució molt important a la cohesió social, diferent a la que han vingut fent les escoles bressol.

Costa molt que els polítics entenguin que cal alguna cosa més que l'escola bressol. En tot cas l'Ajuntament de Barcelona va ser pioner en la creació d'espais familiars 0-3 (La Casa

dels Colors, programa Ja tenim un fill...), però ara està perdent pistonada. Altres municipis, en canvi, els estant creant amb noves idees, potser fins i tot amb menys recursos.

- És el moment de nodrir aquesta xarxa d'espais per a les famílies amb infants 0-3, a Barcelona ciutat, i crear un programa d'accions i atenció a la petita infància més integral i divers.
- Les accions a l'etapa 0-3 de l'Ajuntament de Barcelona s'estan centrant de manera massa exclusiva en escoles bressol convencionals. Cal donar molt més suport polític als espais familiars i a les relacions intergeneracionals i comunitàries que s'hi generen.

6. La infància en edat escolar, temps de barri i famílies

Maite Bertran de la Direcció dels Usos del Temps i Marlen Colmenares de l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB) van presentar al grup el programa **Temps de barri, temps educatiu compartit**.

Després de la presentació del programa, que està tenint molt d'èxit i molt de suport municipal, les preguntes es disparen. Arriba la informació a totes les famílies? Es té en compte les famílies i la infància en risc? Com funciona el circuit d'informació? Es fa a través de les escoles? Es connecta amb serveis socials? quins són els interlocutors? Quina relació té el programa amb els plans d'entorn? El programa Temps de barri pot "perjudicar" a les entitats més petites com, per exemple, les AMPA?

El projecte Temps de barri no és un catàleg d'activitats extraescolars o de lleure establert de manera uniforme a tots els territoris. Ans el contrari, intenta detectar les mancances del barri i potenciar les connexions i interrelacions entre entitats (escoles

diverses, AMPA). Es treballa molt la confiança per facilitar la creació de xarxa. És molt important per als responsables del programa estar molt en contacte amb les AMPA i vigilar perquè no quedin "amagades" les intervencions i propostes de les petites entitats. El programa Temps de barri disposa d'una coordinació a cada districte amb la funció de fer aquest paper de reconeixement i connexió.

El projecte Temps de barri també fa possible que els caps de setmana les famílies amb infants es trobin amb d'altres famílies fent activitats de lleure. Serveix de formació per a algunes famílies. Cal avançar més en la línia d'obrir els patis dels centres escolars a la ciutat, com a espais col·lectius i comunitaris. De moment l'obertura d'alguns patis escolars ha estat tot un èxit i algunes escoles ho viuen com una manera de promocionar-se.

Més preguntes: On és la gent gran en el projecte Temps de barri? S'assenyala la importància dels lligams trigeneracionals per a la socialització dels infants, no només entre pare, mare i infants.

- La societat serà cada vegada més envellida i cal introduir a tots els programes i accions comunitàries les relacions entre generacions (dues, tres i quatre), no només entre col·lectius o grups d'edat, per separat. Per exemple, a Temps de barri, temps compartit cal fer més explícita la crida a participar dels avis i les àvies (no només en el sentit de parentiu sinó també com a crida a la gent gran).

7. Relacions entre escolars i avis i àvies del casal del barri

Carme Garate i Jordi González, tècnics del Programa de gent gran del Districte de Sants-Montjuïc, ens presenten el programa **Aprendre amb la gent gran**.

Es tracta d'una experiència d'interrelació entre gent gran i alumnes de primària. Es va iniciar fa 19 anys. L'objectiu principal és crear espais de relació entre infants escolars i gent gran del Casal de barri. El programa continua perquè ha demostrat el seu èxit i l'assoliment d'objectius. Engloba diferents projectes o activitats que s'han desenvolupat al llarg del temps: el projecte base, les activitats i tallers i el projecte "compartint escola".

Es destaca com a factor d'assoliment d'èxit la **proximitat en el territori** de les escoles participants i el casal d'avis. La proximitat ha facilitat que alguns nens o nenes visitin –fora del programa i per iniciativa personal– algunes àvies i avis que han conegut gràcies a les activitats conjuntes. També es destaca la **flexibilitat de les activitats** i continguts. Algunes activitats es fan "a mida de cada escola".

El grup fa diverses reflexions al respecte. En síntesi:

- Cal parlar d'un nou model d'escola més integral –en un sentit social i comunitari– que passaria per promoure projectes com aquests o similars. Tota escola hauria de tenir alguna acció de relació intergeneracional i comunitària.
- Aquest tipus de projectes es poden incloure sense gaire dificultat ni esforç en el currículum, per exemple en l'assignatura Coneixement del medi social.
- Si aquestes experiències tinguessin més difusió potser més àvies, avis i persones grans s'apuntarien a participar-hi.

8. La perspectiva de les mares i els pares joves

Miquel Àngel Alabart, psicopedagog, fundador de l'Associació Quetzal i professor associat a la Facultat de Ciències de l'Educació de la UAB ens va parlar de **dimensió privada i dimensió política de la cura dels fills petits**.

Les famílies han canviat tendint a una major diversitat en la seva estructura, però també canvien en un aspecte menys evident: **la manera d'entendre la criança**. Creix la tendència, encara minoritària, que reclama una criança més pròxima als fills i filles, més compartida entre mare i pare, que vol més temps per a la vida familiar en el dia a dia. Però els pares i mares que aposten per aquest model de vida es troben amb molts obstacles i dificultats.

Han de renunciar a part de la jornada de treball remunerat amb la corresponent disminució de sou i sovint amb problemes de cotització a llarg termini. A Barcelona es complica encara més pel cost tan elevat dels habitatges. Tot plegat suposa viure situacions de precarietat econòmica. I, sovint, una major pèrdua en la situació laboral de les mares.

Les jornades laborals són molt llargues i inflexibles. Sovint l'empresa no facilita la flexibilitat.

Les famílies joves –i molt especialment moltes famílies recent immigrades– es veuen abocades al dilema d'escollir. O bé els fills viuen en una certa **pobresa material**, o bé en una certa **pobresa emocional**. La pobresa material està més quantificada. A Barcelona ciutat la pobresa dels infants se situa prop del 25%. La **pobresa emocional** està menys quantificada, però en tenim indicis. El nombre creixent de famílies separades és indicador de malestar emocional. Són situacions que poden tenir

repercussions negatives en els fills i filles (estrès, hiperactivitat, crisi de valors, desatenció, etc.). Segons el ponent, es calcula entre un 8 i un 9 per cent d'infants en tractament psicològic.

La reivindicació de més temps per a la criança de les criatures a vegades s'ha confós en el nostre país amb un discurs “no progressista”, i per això des de les esquerres polítiques (també sindicats i feminisme), a voltes no s'ha entès i no s'ha donat prou importància al tema.

El problema és que les famílies amb infants no tenen temps per tirar endavant campanyes reivindicatives. Es poden associar, però tenen molt poc temps, entre la feina remunerada i les responsabilitats de la criança. Quetzal proposa solucions que ajudin a les famílies a ocupar-se dels seus fills, amb **assessorament i disposició de temps**. Algunes d'aquestes propostes, comenta, ja estan recollides en el Programa municipal per a les famílies 2006-2010 de l'Ajuntament.

Mesures que proposa el ponent:

- Ajut econòmic a mare i/o pare del mateix import que el cost que suposa la plaça d'escola bressol (avui entorn d'uns 6.000 euros), acompanyat si cal d'una supervisió o assessorament. Mesura que permetria l'elecció de la modalitat de criança durant el primer any de vida del nadó. Generalitat i Ajuntament haurien de prendre posició davant d'aquesta petició.
- Política d'habitatge social.
- Més espais familiars i d'assessorament familiar (per a moments puntuals de crisi i transició).
- Suport econòmic específic per a llars monoparentals amb pocs recursos.
- Preus reduïts en serveis culturals, de lleure, transports.

- Promoció del lleure en família.
- Les escoles bressol són necessàries, però també ho són altres serveis com mainaderes o espais familiars. La bondat de les escoles bressol depèn de la ràtio infants/educador, de la formació dels educadors i educadores, de si els horaris són o no flexibles. També cal ser més flexible en el tema de l'alimentació per poder tenir en compte les opcions raonables de les famílies.

El grup de treball considera que:

- A la nostra història més recent, les feministes a Barcelona van defensar i lluitar per la creació d'escoles bressol, i pel dret de les dones al treball remunerat en condicions d'equitat. Van lluitar i lluiten per la igualtat d'oportunitats entre homes i dones. Però és cert que cal millorar les estratègies que portin a defensar, també, els drets de les mares, dels pares i dels infants més petits a disposar de recursos temporals i econòmics per desenvolupar lliurement el millor model de criança que considerin.
- Partim d'un paradigma econòmic que organitza el temps de les persones en funció del treball remunerat. La realitat és que treballem 8 hores diàries –o més– i per tant o tenim serveis de qualitat per tenir ateses les criatures o sinó malament. Necessitem aquests serveis mentre es lluita per un canvi més radical en l'organització dels temps de la vida quotidiana.
- Cal valorar la feina de la cura, pensar que és una feina molt important i necessària per al benestar i que pot ser agradable. No s'han de devaluar les feines domèstiques i de socialització. Hem de lluitar contra la situació de desigualtat entre dones i homes en les feines de cura. Però no pas a costa de no valorar les necessitats dels

infants o de les persones en situació de dependència. La realitat és que els pares i mares d'avui en dia no tenen temps i això els dificulta els temps de cura. Tot i així són les dones les que més càrrega assumeixen.

- És fonamental reivindicar la reducció de les jornades de treball i cal que els sindicats ho assumeixin com a reivindicació principal, ja que fins ara no li han donat la importància que té.
- En les famílies monoparentals el dia a dia és més complicat i els serveis socials no arriben a tot. Moltes mares necessiten suport econòmic. En altres països europeus existeixen ajuts i són diversos.
- Els recursos i mesures han de ser diversos, perquè els estils i les situacions de vida també ho són. Però hem de tenir clar cap a on volem anar. Cal tenir un projecte clar i estratègic per incrementar l'ètica política i comunitària de la cura. És necessari recuperar el valor de la xarxa comunitària i de la xarxa familiar en la cura de les persones. Però calen recursos públics perquè aquestes xarxes puguin funcionar amb finalitats de suport, cura i sociabilitat sense reproduir les desigualtats de gènere, origen o ètnia i classe social.

9. El darrer debat: serveis socials bàsics i suport a les famílies

Cal fer esment de l'intens i extens debat –imprevist– que es va generar a la darrera reunió del grup Famílies. **Com s'està enfocant l'atenció a les persones i les seves famílies en el procés de desenvolupament dels serveis socials bàsics a la ciutat?**

De fet, aquesta pregunta ja havia aparegut a l'inici del curs, però llavors vam considerar que l'Ajuntament estava en un procés molt complex de creació de la nova estructura dels serveis socials a la ciutat, i, per tant, calia tenir paciència per veure com es concretava, a la pràctica, el Programa de famílies 2006-2010. Tanmateix al final del curs s'han tornat a plantejar molts dubtes al respecte. A manera de síntesi, es recullen algunes afirmacions i interrogants que, raonablement, caldrà reprendre a l'inici del curs vinent.

- No s'ha creat una Taula de seguiment del Programa famílies 2006-2010 tal com es va plantejar en el seu moment. El grup Famílies sempre va demanar de poder-hi participar o d'estar informat d'una o altra manera.
- El grup Famílies insisteix molt en que des de la política social municipal cal reforçar les relacions familiars positives perquè tenen un caràcter preventiu de primer ordre i permeten afrontar millor les situacions de vulnerabilitat social de les persones. A qualsevol edat de la vida.
- La incorporació d'un espai d'atenció a famílies amb infants de 0-3 anys, a dos nous centres oberts per a infància i adolescència (que sempre han acollit infants en risc) pot ser molt oportú per a una atenció més integral a la xarxa familiar d'aquests infants. Tanmateix, no sembla que sigui l'inici d'una estructura per atendre les famílies al llarg del cicle de vida familiar.

- El grup Famílies ha estat sempre a favor d'uns espais d'atenció a les famílies que no es limitin a l'atenció de situacions de risc (l'atenció especialitzada també ha d'existir, no en dubtem pas) sinó que **tendeixin de manera molt clara a presentar-se com a serveis universals de suport a tota mena de grups familiars i al llarg del cycle de vida de persones i famílies.**

Uns serveis/espais d'atenció integral amb **punts d'informació** (drets i deures per raons familiars; informació de serveis a persones i famílies de qualsevol edat); **accions de prevenció** (programes socioeducatius i comunitaris; promoció d'habilitats parentals des de la primera criança a l'adolescència dels fills i filles; mediació familiar; promoció de l'autonomia; etc.); **programes de suport** a qui té cura de persones en situació de dependència; **programes de creació i coordinació de xarxes de cura i suport; programes de promoció de les relacions intergeneracionals i interculturals; acompanyament als processos de reagrupament familiar i inserció social;** etc.

És a dir, des de sempre, la proposta del grup de treball ha estat a favor de crear uns centres/espais municipals de suport integral a les persones i les seves xarxes relacionals i comunitàries, d'entre les quals la familiar és la més bàsica per a la gran majoria de la ciutadania. Per què no parlar, per exemple, de **centres de barri d'atenció familiar i comunitària? O d'espais familiars de barri?** Per què no s'aludeix de manera explícita a uns espais d'atenció a persones i famílies?

La manera concreta d'entendre la universalització seria **oferir un servei/espai a totes les famílies en situació de possible conflicte, malestar, crisi o desorientació transitòria en determinats**

moments del seu cycle de vida. Per exemple: arribada d'un infant; inici d'un Alzheimer; crisi i ruptura conjugal; adolescent que desborda; reagrupament familiar; embaràs no desitjat, etc. No només a persones i famílies en alt risc o vulnerabilitat crònica. Espais on es fes un treball d'orientació personal i col·lectiva i s'afavorís la creació de xarxa social al barri.

- És a dir, preocupa quins seran els objectius, funcions i recursos que tindran els espais d'informació i atenció a les famílies (que potser es coneixeran amb una altra denominació). N'hi haurà a tots els serveis socials? Hi haurà un únic punt a la ciutat? Com s'articularen els serveis socials amb els espais d'atenció a les famílies? Com s'articularen els espais familiars amb els serveis més especialitzats?
- Des del grup de treball s'entén que l'Ajuntament està fent un procés complex i que, per tant, la implementació d'un nou sistema de serveis socials i d'atenció universal a les persones i famílies haurà de ser progressiva. Però no es veu clar quin model d'atenció integral a les famílies s'està desenvolupant. El grup de treball aposta per un tipus de servei o espai que apunti clarament cap a la universalització, que tingui en compte les relacions intergeneracionals al llarg del cycle de vida personal i familiar, i la promoció de xarxa comunitària.

Propostes

1. **Proposem incorporar en tots els serveis socials bàsics (SSB) un espai familiar (caldrà trobar el nom més adequat) de caràcter integral i polivalent, amb finalitats d'informació, prevenció, orientació, acompanyament i capacitació, i des d'on s'activin xarxes de suport, entre iguals i entre generacions, al llarg del cycle de vida.**

Sabem que hi ha debat sobre si aquests espais han de ser integrats com a una àrea dels centres d'atenció primària de serveis socials (ara serveis socials bàsics), o bé han de ser espais independents dels SSB.

En tot cas el grup de treball tendeix a pensar que els serveis socials bàsics han de poder atendre de manera explícita a les persones per raó dels seus vincles i responsabilitats familiars. Han de ser **espais específics** (més que especialitzats) on les persones i les famílies, al llarg del seu cycle vital, puguin ser orientades, compartir, consultar i ser ateses en situacions de necessitat.

Des d'aquests espais de proximitat es poden promoure accions i programes molt diversos en habilitats parentals; habilitats de cura; gestió de conflictes; acompanyament en les ruptures; orientacions socioeducatives; promoció de xarxes socials; repartiment en equitat de tasques i responsabilitats familiars, etc. I, per descomptat, haurien de poder derivar, quan s'escaigui, a serveis especialitzats. De la mateixa manera alguns **serveis especialitzats** podrien derivar als espais familiars dels serveis socials bàsics a aquelles persones i famílies amb necessitats de relació social, de participació en xarxes comunitàries, de barri i associatives.

El grup de treball considera que els espais

entre iguals són vitals, perquè permeten compartir els malestars. Són espais d'higienització familiar que poden ser molt diversos en els seus formats i prestacions. Des de tertúlies mensuals –trobada lliure de famílies amb una direcció mínima orientada a optimitzar les seves intervencions davant dels conflictes– a grups d'ajuda mútua focalitzats en problemàtiques específiques.

També es considera que les xarxes socials formals i informals són molt importants per afrontar les situacions difícils. Permeten compartir les situacions de desorientació i conflicte. Permeten evitar l'aïllament de les persones dins les llars, una situació favorable a la violència contra les dones, els infants i la gent gran.

2. **Proposem reforçar les accions i programes que permeten optimitzar els temps de les famílies amb els infants i amb la gent gran, tot promovent un marc comunitari que els acompanyi.**

En aquesta línia es valora de manera molt positiva el programa **Temps de barri, temps educatiu compartit**. Es proposa que s'estengui a tota la ciutat i es recomana que les persones responsables del programa explorin més la possibilitat de promoure a través de les seves accions les relacions entre tres i quatre generacions.

La societat serà cada vegada més envellida i cal introduir a tots els programes i accions comunitàries les relacions entre dues, tres i quatre generacions com a element d'integració i cohesió social.

3. Proposem una major atenció política i més recursos per al desenvolupament d'espais per a famílies amb infants de 0 a 3 anys, ja existents a la ciutat.

Hi ha acord unànime en el grup sobre aquest punt. Són espais preventius i socioeducatius de primer ordre que tenen una dinàmica diferent de la de les escoles bressol convencionals. I són una expressió molt concreta del que es ve defensant fins aquí. Es poden ubicar dins d'un equipament educatiu, una escola bressol, o, d'acord amb la primera proposta, en els serveis/espais familiars dins dels serveis socials bàsics.

Els espais familiars 0-3 són molt favorables per generar xarxa en els barris, en una societat que tendeix a l'atomització i la fragmentació social. Per exemple, l'experiència dels espais familiars al barri del Raval de Barcelona és fantàstica, però s'ofereixen poques places. Hi participen famílies culturalment més diverses que les que es troben espontàniament en el parc. Faciliten relacions interculturals basades en la confiança i orientades a la cura dels infants i de les persones que se n'ocupen, sobretot mares, però no únicament. Algunes famílies immigrades no desitgen portar els seus infants a l'escola bressol però a moltes sí que els interessa tenir una xarxa de relació i d'acompanyament a la criança.

4. Proposem la millora o creació de mecanismes comunitaris per enfortir la relació de l'escola amb les famílies tenint en compte la diversitat d'aquestes i les seves dificultats a la vida diària.

Hi ha un gran buit entre escola i família. Les llargues jornades de treball i els horaris laborals atípics agreugen les dificultats de relació intergeneracional i entre famílies i escola. Per això, cal introduir la visió

comunitària en les relacions famílies i escola, en la línia del programa Temps de barri, temps compartit.

Sovint sembla que el llenguatge i els motius de preocupació són diferents a l'escola i a les famílies. L'escola (i les famílies) es preocupa(en) pels ritmes d'aprenentatge; les famílies (i l'escola) es preocupen perquè fills i filles estiguin motivats per anar a escola. Però la confrontació apareix per manca d'estratègies conjuntes. Com crear ponts i facilitar la col·laboració? Fan falta nous professionals dins les escoles (psicòlegs, mediadors, educadors socials...? O bé, cal un **servei comunitari en el territori** i per a totes les famílies i escoles de la zona? Els serveis/espais familiars (caldrà donar un nom definitiu a aquesta idea) dins els serveis socials bàsics podrien ocupar-se de promoure aquests ponts i articular la coordinació?

5. Proposem que el nou Consorci d'Educació faci un recull de bones pràctiques i propostes per treballar millor les relacions intergeneracionals en el camp educatiu. Tota escola hauria de tenir alguna acció de relació intergeneracional i comunitària.

El grup ha valorat de manera molt positiva el programa Aprendre amb la Gent Gran, que promou espais de relació entre infants escolars i gent gran del casal de barri. Un model d'escola més integral –en un sentit social i comunitari– passaria per promoure projectes com aquests, o similars, que es podrien integrar sense grans dificultats en l'assignatura Coneixement del medi social.

Grup de treball sobre GENT GRAN

Composició del grup

Coordinadora

Mercè Pérez i Salanova, experta

Secretàries tècniques

Pilar Solanes i Salse, secretària
Elena Mas i Viale, secretària adjunta

Participants

Representants de les entitats membres del Consell

Antoni Cervera i Alemany, Col·legi Oficial de Metges de Barcelona
Josep Espinàs i Xivillé, UGT
Montserrat Gramunt i Pubill, Grup Municipal CiU
M. Lluïsa Ibáñez Boira, Grup Municipal PP
Vicens Ibáñez i Martínez, Grup Municipal CiU
M. Rosa Lunas i Masnou, Federació Catalana de Voluntariat Social
Montserrat Marcos i Rovira, Grup Municipal PSC
Anna M. Massó i Campamà, Grup Municipal CiU
Maria Moreu, Càritas Diocesana de Barcelona
Montserrat Mora i Fernández, Col·legi de Doctors i Llicenciats en Ciències Polítiques i Sociologia de Catalunya
Josep Muñoz i Puerta, Consell Assessor de la Gent Gran
Isabel Quintana i Sánchez, Col·legi Oficial d'Infermeria de Barcelona
Gemma Rocés i Bellmunt, Creu Roja de Barcelona
Teia Roger i Canals, Fundació Viure i Conviure de Caixa Catalunya
Rosalina Sicart, Col·legi de Pedagogs de Catalunya
Josep Solans i Domínguez, Fundació Viure i Conviure de Caixa Catalunya
Dolores Solís i Donat, CCOO
Albert Sorrosal i Puyal, Vocalia de Gent Gran de la Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona
Pepita Vergara i Beltran, Col·legi Oficial de Treball Social i Assistents Socials de Catalunya
Cristina Vidal i Martí, Fundació Pere Tarrés
Josep Vila i Miravent, Grup Municipal CiU
Josep Zalacaín i Suárez, Grup Municipal CiU

Tècniques municipals

Montserrat Borràs i Solé, Direcció de Participació Social
Cèlia Ciurana i Munté, Direcció d'Acció Social
Antoni Fernández i Lozano, Direcció de Participació Social
Lluïsa López i Robles, Direcció de Drets Civils

Representants d'altres entitats

Antonio Aguayo i Sánchez, Asociación Foro para la Defensa de la Tercera Edad
Oriol Alsina i Español, Fundació Amics de la Gent Gran
Pere Ardite, Associació Catalana de Recursos Assistencials (ACRA)
Sergi Arenas, Universitat Autònoma de Barcelona
M. Pia Barenys i Pérez, Universitat Autònoma de Barcelona
Adela Boixadós i Porquet, Universitat Autònoma de Barcelona
Llibert Cristià i Rovira, La Tercera Edat per al Tercer Món
Carmen Domínguez i Alcón, Universitat de Barcelona
Conrad Ensenyat i Sacristan, Belluga't
Maria Furriol i Teixidó, Consell Nacional de Dones d'Espanya
Asunción López i Vázquez, AAVV Porta
M. Rosa Lunas i Masnou, Associació Catalana de Familiars, Usuaris i Col·laboradors de Centres Geriàtrics Assistits
Montserrat Llopis i Graells, Associació Catalana de Recursos Assistencials (ACRA)
Àngel Marcos i Martín, Asociación Foro para la Defensa de la Tercera Edad
Mercè Mas i Quintana, experta
Antoni Navarro i Monteys, Institut Tutelar ACFUR
Roser Ponsatí i Capdevila, Consell de Dones de Sarrià-Sant Gervasi
Llúcia Prats i Martí, Associació d'Ajuda a Assistents Socials Jubilats Equip 65
Concepció Pujolar i Cantijoch, Associació de Familiars de Malalts d'Alzheimer de Barcelona
Pilar Rodríguez i Benito, Associació Benestar i Desenvolupament
Assumpció Ros i Florenza, Federació d'Entitats d'Assistència a la Tercera Edat
Eulàlia Serra i Bertran, Alzheimer Catalunya

Invitats i invitades per a temes específics

José Miguel Aliaga, responsable del programa de qualitat d'AUREN, i els serveis i/o projectes ACRA
Oriol Alsina, director-gerent d'Amics de la Gent Gran
Pere Ardite, vocal de la junta directiva d'ACRA i gerent de la Residència la Torrassa
Xavier Canals, tècnic de qualitat de la Subdirecció General de Programació i Avaluació de l'ICASS
Elena Fernández Gamarra, psicòloga i directora d'Alzheimer Catalunya
Ricard Gomà i Cardona, segon tinent d'alcalde d'Acció Social i Ciutadania i president del Consell Municipal de Benestar Social
Montserrat Llopis, directora general d'ACRA
Sílvia Merino, directora de la Residència Falguera (Fundació Vallparadís)
Sílvia Navarro i Pedreño, directora tècnica de la Direcció Tècnica d'Acció Social
Gemma Rocés, Creu Roja
Pilar Rodríguez i Benito, directora de l'Àrea Sociosanitària i responsable de qualitat d'ABD
Assumpció Ros, presidenta de Feate

El grup ha continuat treballant en el tema **qualitat de vida i qualitat de serveis**, tal i com va determinar a l'inici del període anterior. La preocupació del grup per la millora dels diferents tipus de serveis i per les formes de concebre i valorar la qualitat dels serveis s'ha posat de manifest sovint en la pregunta: la forma de valorar la qualitat dels serveis contempla la qualitat de vida de les persones?

Les diferents sessions i el programa de treball del grup d'aquest curs ha estat el següent:

- 25 novembre: **Presentació de l'escala multidimensional per avaluar la qualitat de vida de les persones usuàries dels serveis socials de Catalunya**, a càrrec de Xavier Canals, tècnic de qualitat de la Subdirecció General de Programació i Avaluació de l'ICASS.
- 9 desembre: **Presentació d'experiències d'entitats que treballen la qualitat de vida i la qualitat de serveis: els serveis i projectes de l'ABD** (Associació Benestar i Desenvolupament), a càrrec de Pilar Rodríguez i Benito, directora de l'Àrea Sociosanitària i responsable de Qualitat, i **els serveis i projectes de Creu Roja**, a càrrec de Gemma Rocés i Bellmunt, responsable de Gent Gran i Teleassistència de Barcelona.
- 27 gener: **Presentació d'experiències d'entitats que treballen la qualitat de vida i la qualitat de serveis: els serveis i projectes de FEATE** (Federació Entitats Tercera Edat), a càrrec d'Assumpció Ros, presidenta de FEATE, i de José Miguel Aliaga, responsable del programa de qualitat d'AUREN, i **els serveis i/o projectes d'ACRA** (Associació Catalana de Recursos Assistencials), a càrrec de Montserrat Llopis, directora general d'ACRA, i de Pere Ardite, vocal de la junta directiva d'ACRA i gerent de la Residència

La Torrassa, i de Sílvia Merino, directora de la Residència Falguera.

- 24 febrer: **El model de serveis socials bàsics de l'Ajuntament de Barcelona: reflexions entorn de la qualitat**, a càrrec de Sílvia Navarro, directora tècnica d'Acció Social de l'Ajuntament de Barcelona.
- 17 març: **Presentació del Programa municipal per a la gent gran 2008-2011. Participació i Gent Gran**, a càrrec de Pilar Solanes, directora de Participació Social de l'Ajuntament de Barcelona.
- 14 abril: **Desenvolupament d'una pràctica basada en l'atenció centrada en la persona amb demència: el Care Mapping**, a càrrec de Elena Fernández Gamarra, psicòloga, directora d'Alzheimer Catalunya Fundació. **Amics de la Gent Gran: passió pel voluntariat**, a càrrec d'Oriol Alsina, director-gerent d'Amics de la Gent Gran.
- 16 juny: **Elaboració conclusions i propostes del grup de Gent Gran del curs 2008-2009.**

Qualitat de vida i qualitat dels serveis: concepcions i pràctiques

Presentacions a càrrec de Pilar Rodríguez de l'Associació Benestar i Desenvolupament, Gemma Rocas de Creu Roja, Assumpció Ros de FEATE, Montserrat Llopis d'ACRA, Pere Ardite de la Residència La Torrassa, Sílvia Merino de la Residència Falguera (teràpia i educació assistida per animals de companyia), i Oriol Alsina d'Amics de la Gent Gran.

Les persones de les diferents entitats en presentar-nos la seva perspectiva sobre la qualitat en marcs institucionals, centres residencials i programes ens han permès apropar-nos a diverses plasmacions de la qualitat dels serveis i també comprendre

com la qualitat dels serveis es pot relacionar amb la qualitat de vida.

Així, ens hem pogut apropar als models d'assegurament de la qualitat que algunes entitats estan treballant i, especialment, a la forma com ho estan fent. Entre les organitzacions no lucratives, la qualitat és concebuda com un compromís que acompanya els compromisos envers: la comunitat en clau de proximitat i interdependència; les persones –els residents, les famílies, els treballadors, els òrgans de gestió, els voluntari–; i la transparència en la gestió de les entitats –en els diferents apartats, els recursos econòmics, la inversió dels possibles beneficis, la gestió dels recursos humans o la difusió dels resultats–. Aquesta aproximació a les entitats ens ha permès conèixer iniciatives que van més allà de l'atenció a les persones residents en un centre, com és el cas de la diversificació de serveis, creant-ne de nous per millorar la qualitat de vida de les persones grans que viuen a casa seva en múltiples camps. També ens ha permès advertir sobre la pluralitat d'estratègies d'actuació.

L'atenció centrada en les persones significa acceptar allò que té d'única cada persona, respectar la seva dignitat i intimitat, ajudar-la a descobrir el seu potencial i a acceptar els canvis que es produeixen a la seva vida, i fomentar l'expressió dels seus desigs i aspiracions. A la pràctica, incorporar la qualitat de vida en els serveis significa aportar respostes a les necessitats de confort –la calidesa, la seguretat–, de preservació de la identitat, de sentir-se part d'un grup o d'una relació, de mantenir lligams amb altres, de tenir un projecte de vida malgrat les limitacions funcionals, així com de conèixer les expectatives i preferències de les persones que requereixen els serveis.

En reconèixer l'heterogeneïtat existent en el col·lectiu de persones grans, se subratlla la importància d'aplicar aquest enfocament en els serveis adreçats a persones que pateixen risc d'exclusió social, persones habitualment poc escoltades ja que no tenen al seu abast mecanismes de participació. No ens referim a persones en situació d'aïllament social, sinó a aquelles que pateixen solitud, persones que malgrat mantenir contacte amb la seva família i/o amb veïns, no disposen de lligams sòlids dels quals rebre suport, persones que, en ocasions, poden patir abusos i maltractaments.

L'absència d'aquests lligams, sovint, no és reconeguda socialment com una situació que cal atendre; aquesta visió, unida al baix reconeixement de l'activitat voluntària, produeix un cercle viciós perquè no fomenta el compromís social dels ciutadans, concretat en accions de solidaritat. És ben clar que les administracions públiques tenen una responsabilitat bàsica, però la societat civil també en té de responsabilitats. En aquest sentit, les experiències presentades en el grup subratllen: la importància de la sensibilització social, i la cooperació entre les entitats i els poders públics; ambdós han de promoure el "compromís social" dels ciutadans del qual l'activitat voluntària n'és una clara mostra.

La qualitat dels serveis té dues vessants: una determinada per la societat i la cultura, i l'altra determinada per la comprensió del que les persones volen i esperen dels serveis. Ambdues vessants assenyalen la importància de superar una visió sobre la qualitat dels serveis centrada en els procediments o uns sistemes d'avaluació que no permetin apropar-se al sentir de les persones grans.

El grup, a través de la presentació d'experiències concretes, ha constatat que és factible aplicar aquest nou enfocament; a

la vegada ha identificat diferents tipus d'obstacles, com ara: les concepcions, predominants, sobre la qualitat dels serveis centrades en els processos o en la malaltia i/o la discapacitat, les condicions laborals, o determinats requeriments administratius. Així, reiteradament, s'ha plantejat la necessitat de bastir una nova cultura que nodreixi les transformacions necessàries per posar en pràctica el principi de l'atenció centrada en les persones.

En diferents sessions ens hem plantejat la importància de valorar quina és la satisfacció de les persones grans que utilitzen els diferents serveis i les dificultats per fer-ho, tot advertint que els instruments del tipus enquesta esdevenen insuficients. En llurs respostes a les enquestes, les persones grans acostumen a evitar l'expressió de desacord amb els serveis que reben. En l'anàlisi sobre aquest tipus de resposta es formulen dos motius: el component principal d'agraïment i la por a perdre el servei. Per això, sembla més adient la utilització d'altres vies. Algunes de les vies que es plantegen en l'àmbit residencial són: 1) les entrevistes individuals; 2) l'estudi de les queixes i l'estímul continuat als suggeriments; 3) la introducció de noves maneres de tractar els temes als consells de seguiment per tal de fer més estimulant la participació; 4) els estudis d'opinió; i, 5) la posada en marxa de grups de participació. Aquestes vies han mostrat resultats positius: d'una banda, han proporcionat informació rellevant, i d'altra banda, han permès que les persones grans tinguin consciència que poden dir i aportar, i que tenen el dret a fer-ho, reforçant així la seva dimensió de ciutadans.

Qualitat de vida i qualitat dels serveis: instruments d'avaluació

Presentació de l'Escala per avaluar la qualitat de vida, a càrrec de Xavier Canals, tècnic de la Subdirecció de Programació i Avaluació de l'ICASS, i de l'instrument Dementia Care Mapping, a càrrec d'Elena Fernández d'Alzheimer Catalunya

La presentació de l'Escala per avaluar la qualitat de vida de les persones usuàries dels serveis socials de Catalunya va permetre que coneguéssim el model de qualitat de vida en què es basa. Les nocions bàsiques d'aquest model són: l'autodeterminació, els recursos, el propòsit de vida i el sentiment de pertinença. L'instrument és de caràcter multidimensional i disposa d'un conjunt d'indicadors per cadascuna de les 8 dimensions. La seva aplicació permet lectures en tres nivells: l'individual, el de les organitzacions de serveis i el del sistema de serveis socials. Tot i que el model de qualitat de vida en què es fonamenta recull les dimensions objectiva i subjectiva, l'escala se centra en la dimensió objectiva, i des d'aquesta facilita informació als professionals i a les organitzacions sobre els plans d'atenció individuals com també sobre el conjunt de l'activitat.

El grup va plantejar qüestions relatives a: 1) la formació necessària per aplicar l'Escala tant en conceptualment –ja que l'escala introdueix una nova concepció dels plans d'atenció i de la seva avaluació–, com en la seva aplicació; 2) la periodicitat de l'aplicació, atesa l'evolució de la situació de les persones; 3) la implicació de les entitats productores dels serveis pel que fa als efectes en termes d'augment de documentació a treballar i en termes d'activitats d'intercanvi; i, 4) la preocupació perquè aquest, o d'altres instruments, fomentin la visió de la persona gran com a ciutadà, i per tant estimulin la seva participació.

La presentació de l'instrument Dementia Care Mapping (DCM) ens va permetre apropar-nos als fonaments d'una pràctica d'atenció centrada en la persona amb demència, basada en adoptar el seu punt de vista –"posar-se en les seves sabates"–, tot combinant l'empatia i les habilitats d'observació. Així, el resultat de l'aplicació d'aquesta eina d'observació ofereix un mapa on es recullen: 1) un conjunt de 23 conductes/situacions, 2) els nivells de benestar i malestar, 3) els obstacles a l'expressió, i 4) els aspectes positius en el treball amb les persones. L'aplicació d'aquesta eina requereix un aprenentatge específic, assolible per qualsevol dels professionals que atenen les persones grans.

El grup va subratllar l'interès d'aquest instrument com una forma pràctica de promoure la qualitat dels serveis centrada en les persones; també va reconèixer que els resultats de la seva aplicació ofereixen informació útil per a totes les persones implicades en l'atenció. Igualment, va recalcar dos aspectes positius: el mapa obre la possibilitat de diferenciar entre la valoració de la família i/o dels professionals i el que les persones grans expressen, aquesta diferenciació posa en primer terme la persona i en segon terme la malaltia; i, permet identificar les intervencions que convé mantenir com aquelles que cal modificar.

Pla municipal de gent gran

Presentació a càrrec de Ricard Gomà, segon tinent d'alcalde d'Acció Social i Ciutadania, i president del Consell Municipal de Benestar Social

El pla aplica la perspectiva de l'"envelliment actiu", formulada per l'Organització Mundial de la Salut; aquesta aplicació es fa tant en l'àmbit de la promoció com en el de

l'atenció a través d'actuacions de suport i d'activació de les condicions de benestar, material i emocional. Els apartats del pla relatius al nou model de serveis socials bàsics i al Consell Assessor de Gent Gran han estat objecte de presentacions específiques.

La presentació ens va proporcionar informació sobre les actuacions de suport a l'autonomia de les persones grans en matèria de: 1) serveis d'atenció domiciliària; 2) teleassistència, que incorpora explícitament la funció d'acompanyament i ha experimentat un increment important; 3) habitatges amb serveis, actualment n'hi ha en tots els districtes de la ciutat concretant la funció d'equipament de proximitat, especialment útil per a aquelles persones que viuen en habitatges degradats i/o amb problemes de mobilitat; i, 4) residències i centres de dia, la construcció de les quals presenta retards respecte a la planificació inicial. El grup va valorar positivament les línies d'actuació i el creixement en els recursos disponibles; també va manifestar la seva preocupació pel retard en el pla d'equipaments residencials i de centres de dia, tot subratllant el nombre insuficient de places disponibles a la ciutat.

Model de serveis socials bàsics

Presentació a càrrec de Silvia Navarro, directora tècnica d'Acció Social de l'Ajuntament de Barcelona

La presentació ens va permetre conèixer: 1) els principis que sostenen aquest model, 2) com es planteja la qualitat, i 3) el pla previst pel seu desplegament. Dues nocions són elements claus: l'autonomia personal i la vinculació social; ambdues nocions estan inscrites en una visió ecològica de l'acció social, visió que es desplega tant en el catàleg de serveis com en el circuit d'atenció, en el qual es posa èmfasi en

l'accés – “la porta d'entrada”–, així com en l'itinerari a través de l'articulació de les diferents fases. Pel que fa al disseny organitzatiu, es planteja: 1) el criteri de flexibilitat per tal de dur a terme el suport social a les famílies al llarg del cicle vital i l'adaptació a entorns canviants; i, 2) l'aplicació d'una lògica de xarxa en termes d'organització i d'interacció amb els diferents actors que intervenen. El desenvolupament del treball en xarxa ha de permetre la participació d'aquesta pluralitat d'actors en la producció i socialització dels coneixements, i afavorir dinàmiques de treball més proactives enlloc de reactives.

Pel que fa a la qualitat, aquesta es concep com element central en la fase de disseny del model d'atenció que ha d'orientar la prestació de serveis, i per tant no es concep com un afegit o quelcom a tenir en compte després de definir i produir el servei. En els serveis socials, la qualitat és calidesa, és a dir, cura en el tracte i la relació, acollida, coneixement i reconeixement de l'altre.

El grup, que valora positivament aquest model, manifesta especial interès en cinc aspectes: 1) la relació amb els serveis sanitaris; 2) els nexes amb els plans comunitaris; 3) les respostes dels professionals; 4) la participació dels usuaris; i, 5) les vies previstes per comunicar als ciutadans tots aquests canvis. A la vegada, subratlla l'interès en el seguiment del Projecte CINTRA (Compromís i innovació per transformar l'Acció Social), que s'està duent a terme de forma experimental durant l'any 2009 en tres centres –Barceloneta, Marina, Fort Pienc–, per tal de conèixer els resultats d'aquest període així com el seguiment de les fases següents d'experimentació i de generalització.

Programa municipal per a la gent gran 2008-2011 Participació i Gent Gran

Presentació a càrrec de Pilar Solanes, directora de Participació Social de l'Ajuntament de Barcelona

El Programa, aprovat pel Consell Assessor de la Gent Gran (CAGG), entre d'altres temes, aborda els següents: els temes derivats de les Convencions de la Gent Gran, la incorporació de nous mètodes i dinàmiques derivats de la nova configuració del Consell –major nombre i diversitat d'entitats membres–; i, l'articulació amb tots els consells de districte a través de dos representants de cada consell.

Els eixos generals del programa són l'envelliment actiu i la construcció d'una ciutat per a totes les edats. La presentació ens va proporcionar informació detallada sobre els objectius i la programació d'actuacions. Els dos eixos esmentats es desglossen en tres apartats: el Consell en marxa, que integra les activitats que són competència del Consell; la gent gran del segle XXI, que integra una ampli ventall de temes; i, la gent gran i la vida quotidiana als diferents territoris. Així mateix, la presentació va proporcionar informació detallada sobre les iniciatives previstes per a la difusió del *Document obert de drets i llibertats de les persones amb dependència*, iniciatives que permetran ampliar l'abast de la sensibilització sobre aquesta temàtica.

El grup va mostrar el seu acord amb les línies de treball i el seu interès a continuar col·laborant en el programa de participació, així com en els treballs preparatoris de la futura Convenció de la Gent Gran. Tanmateix, en el debat es varen subratllar els següents aspectes: 1) la conveniència que els membres dels consells de districte disposin d'informació sobre els temes concrets de les noves legislacions (dades i informació detallada) a fi de poder facilitar

les explicacions adients als membres de les entitats que representen; 2) l'interès que el Programa municipal per a la gent gran 2008-2011 Participació i Gent Gran sigui conegut per altres grups de treball del Consell Municipal de Benestar Social, especialment pels grups de treball sobre Famílies i sobre Acció Comunitària; 3) la importància que els membres del Consell Assessor de Gent Gran formin part de grups o comissions de treball i que es visualitzin els resultats de l'activitat d'aquells grups i comissions, així com els impactes que se'n deriven; i, 4) especialment, pel que fa a la difusió del *Document obert de drets i llibertats de les persones amb dependència*, s'indicà la conveniència de cercar vies de difusió per aquell grup de persones grans que viuen soles i que disposen d'escassos lligams socials.

Propostes

Al llarg de les diferents sessions s'ha posat de manifest la confluència en una direcció: la qualitat dels serveis s'ha de basar en la premissa de l'atenció centrada en les persones. Les diferents presentacions, des de l'interior de les organitzacions i des de l'exterior, ens ha permès acostar-nos a enfocaments i pràctiques que tenen aquesta premissa com a nucli i també ens ha permès identificar una sèrie d'aspectes clau en què basem les propostes que es presenten a continuació. Aquests aspectes clau són: 1) el canvi de cultura i els reptes d'adaptació que això comporta per a les administracions públiques, les organitzacions que presten els serveis i els professionals, i 2) la comunicació als ciutadans sobre aquest enfocament.

1. El principi d'atenció centrada en la persona ha d'informar: 1) el disseny de

les normatives d'aplicació de la nova legislació per al conjunt d'actuacions; 2) els models de contractació per a la prestació de serveis i, 3) els sistemes d'acreditació.

2. Les entitats que presten els serveis han de: 1) identificar els canvis en els processos de treball que es deriven de l'aplicació del principi de l'atenció centrada en la persona; 2) explicitar els beneficis que comporta per a les persones grans, i 3) desplegar vies per augmentar la participació de les persones grans a les que atenen i per conèixer quina és la seva valoració dels serveis i les seves preferències. Les administracions públiques han de fomentar i donar suport a aquest procés, així com donar valor a les actuacions esmentades en les clàusules per a la contractació de la prestació de serveis. En aquest sentit, i complementàriament al que hem esmentat, es proposa: la creació del Premi "L'atenció centrada en la persona" que reconegui les bones pràctiques en l'àmbit de l'atenció a la gent gran i ajudi a visualitzar l'aplicació d'aquest model en la pràctica.
3. Els plans de formació continuada dels professionals han d'atendre l'aprenentatge, teòric i pràctic, per tal d'orientar llurs pràctiques en termes d'atenció centrada en la persona, tot parant especial atenció a: 1) la relació dels professionals amb les persones grans, els seus familiars i persones properes; 2) l'expressió de la dimensió emocional, i 3) l'aplicació de la dimensió ètica. Les administracions públiques han de preveure aquesta formació pels professionals que treballen en el sector públic –en la planificació, la gestió, i l'atenció directa–, i donar suport i col·laborar amb les entitats privades que ho requereixin.
4. Les condicions de treball de les organitzacions, públiques i privades, han d'incorporar la cura de tots aquells professionals que intervenen, com també en el cas dels voluntaris, explicitant les modalitats i iniciatives concretes que s'apliquen a aquest efecte.
5. Respecte les entitats en què participa la gent gran: 1) oferir informació sobre el principi d'atenció centrada en la persona i el nou model de serveis socials bàsics; 2) demanar la seva col·laboració en la difusió; 3) recollir les seves aportacions, especialment en allò relatiu a la comunicació, l'accés i la participació dels ciutadans que utilitzen els serveis com a usuaris, així com respecte a l'arrelament dels centres de serveis socials a l'entorn comunitari, i 4) realitzar posteriorment el retorn sobre l'aplicació de les seves aportacions.
6. Recollir l'experiència dels professionals dels serveis socials bàsics que es deriva del seu contacte quotidià amb persones grans i familiars ja que aquells professionals, sovint, són els primers en copsar les limitacions en la comprensió de la informació sobre els serveis.
7. Així mateix, el grup es proposa fer el seguiment de la implantació del model de serveis socials bàsics, i cooperar en el desplegament del Programa municipal per a la gent gran 2008-2011 Participació i Gent Gran.

Grup de treball sobre INFÀNCIA

Composició del grup

Coordinadora

Jose Fernández i Barrera, experta

Secretàries tècniques

Pilar Solanes i Salse, secretària
Elena Mas i Viale, secretària adjunta

Participants

Representants de les entitats membres del Consell

José M. Alonso i Varea, Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya
M. Dolores Balibrea i Pérez, Audiència Provincial de Barcelona, Secció 6
Pitu Buxó, Grup Municipal PSC
Rafael Contreras i Martínez, Grup Municipal ICV-EUiA
Marta Cots i Sastre, Consell de la Joventut de Barcelona
Anna Fernández i Fernández, Federació Catalana de Voluntariat Social
Núria Gaig i Janer, Grup Municipal PSC
Núria Galán i Orriols, Consell de la Joventut de Barcelona
Jordi Giró i Castañer, Federació d'Associació de Veïns i Veïnes de Barcelona
Nati Manzano, Càritas Diocesana de Barcelona
Jordi Morató Aragonès, Federació d'Associacions de Mares i Pares d'Alumnes de Catalunya
Xavier Puigdollers i Noblom, Grup Municipal CiU
Rosa M. Pujadó Polo, Comissió de la Infància de Justícia i Pau
Laura Rafart i Virgili, CCOO
José Antonio Ruiz i Montes, Creu Roja de Barcelona
Marta Sanchis i Franch, Càritas Diocesana de Barcelona
Marta Solé Andrés, Fundació "la Caixa"
Maria Valencia i Vera, Moviment de Centres d'Esplais Cristians-Fundació Pere Tarrés

Tècnics i tècniques municipals

Dolors Cabrera i Alonso, Institut Municipal d'Educació
Neus Canelles i Vilardell, Direcció de Drets Civils
Jordi Casanovas i Berdaguer, Direcció de Joventut de la Regidoria de Dona i Joventut
Carmina Català i Galofré, Direcció d'Acció Social
Carles Gil i Miquel, coordinador del Consell de Participació Social
Anna Montolio i Fornons, Direcció d'Acció Social

Representants d'altres entitats

Patricia Alberó, Associació de Benestar i Desenvolupament
Clara Darder i Lissón, COM ràdio
Paco Estellés, Federació d'Entitats d'Atenció i Educació a la Infància i l'Adolescència
Raúl López i Cancho, Federació d'Esplais Catalans (ESPLAC)
M. Rosa Martínez i Barella, Escola d'Infermeria, Universitat de Barcelona
Pilar Núñez i Nerín, Institut de Treball Social i Serveis Socials
M. Rosa Pérez, Direcció General d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència de la Generalitat de Catalunya
Clara Roca de Torres, Institut d'Infància i Món Urbà
Josep M. Villena i Segura, DIOMIRA

Invitats i invitades per a temes específics

Francesca Blanch Salesas, Direcció de Serveis d'Acció Social
Marleny Colmenares i González, coordinadora del Fòrum d'Educació i Immigració
Carles Galdón, ACEC
Carme Gómez Granell, directora del CIIMU
Albert Grau, ex-director IES Miquel Tarradell i inspector d'Educació
Raúl López, ESPLAC
Manel Malloll, inspector d'Educació
Joan Mayoral, subdirector General de la DGAIA
David Moya, professor de Dret Constitucional de la Universitat de Barcelona i membre de l'Institut de Dret Públic
Mawa Ndiaye, tècnic de l'Àrea de Participació i Interculturalitat de l'Agència Catalana de Joventut de la Generalitat de Catalunya
Imma Pérez i Rovira, secretària de la Secretaria d'Infància i Adolescència de la Generalitat de Catalunya
Glòria Rendón i Toro, Direcció d'Immigració. Gerència d'Educació Cultura i Benestar de l'Ajuntament de Barcelona

Aquest curs el grup d'Infància ha tractat diferents temàtiques. Bàsicament s'ha treballat i/o aprofundit en dos eixos, que per diferents raons s'han considerat d'actualitat. En primer lloc el tema de la infància i la interculturalitat des de diferents àmbits o perspectives relacionades amb els espais de vida quotidiana dels infants: l'àmbit escolar, l'àmbit del lleure, i l'àmbit de la família. S'han dedicat un total de tres sessions de treball per conèixer diferents experiències.

En segon lloc, atès que enguany se celebra del 20è aniversari de la Convenció dels Drets dels Infants, el grup va considerar pertinent fer un balanç o seguiment de les propostes del grup d'Infància del CMBS amb relació als drets reconeguts en la convenció. S'han dedicat dues sessions a realitzar un treball intern del grup, d'anàlisi i reflexió, per tal de veure quina concordança s'ha donat entre els drets reconeguts a la Convenció i les propostes que el grup ha formulat aquests darrers anys. Es qüestionava en quins temes s'ha avançat, quins són els reptes de futur, i alhora s'ha fet un seguiment de les propostes que el grup ha realitzat al llarg d'aquests anys. Ha quedat pendent, per manca de temps, que cada entitat participant en el grup fes aquest procés de valoració-avaluació de forma interna en la seva entitat i posteriorment es realitzés una devolució o posada en comú en tot el grup d'Infància.

I per últim, vam dedicar una sessió per conèixer l'esborrany de la Llei d'infància a Catalunya.

A continuació fem un breu repàs per blocs temàtics del treball i reunions realitzades al llarg d'aquest curs. A la primera sessió del curs es va decidir la programació del curs 2008-2009, així com les possibles experiències o projectes que es volien conèixer i debatre.

Infància i interculturalitat

Per treballar el tema de la infància i la interculturalitat en l'àmbit del lleure es va convidar Mawa Ndiaye, tècnic de l'Àrea de Participació i Interculturalitat de l'Agència Catalana de Joventut de la Generalitat de Catalunya, perquè ens expliqués el projecte Calidoscopi. També es varen convidar representants de diversos moviments de lleure infantil de la ciutat, concretament Carles Goldón, representant del Moviment de Centres d'Esplais Cristians, i Raúl López, representant d'ESPLAC (Federació d'Esplais Catalans), perquè ens aportessin la seva visió i pràctica real del tema.

El projecte Calidoscopi s'emmarca dins un pla d'actuació per a la interculturalitat en el lleure i compta amb una trajectòria de vuit anys de funcionament. Inicialment va sorgir com una iniciativa de la Fundació Jaume Bofill, que ho va treballar conjuntament amb la Generalitat, i en l'actualitat està impulsat per l'Agència Catalana de Joventut.

Es parteix de la idea del lleure com a oportunitat per fer la integració de nens/es nouvinguts. És necessari aprofitar que els esplais i agrupaments estan molt integrats en els barris i alhora representen una oferta educativa molt valuosa, que s'havia de fer conèixer a les famílies nouvingudes.

En un inici es plantegen fer formació de monitors en l'educació intercultural i l'edició de materials de suport adreçats a les famílies.

Els objectius generals del projecte són: sensibilitzar les famílies immigrades sobre els beneficis de l'educació en el lleure, promoure la participació dels infants i adolescents immigrants en els espais de lleure, promoure la formació dels educadors i impulsar la coordinació entre els moviments d'educació en el lleure i els col·lectius de persones immigrades.

Es remarca la idea de la importància

d'establir vincles entre els centres de lleure i les escoles, per tal de donar-se a conèixer i captar la participació de més famílies i nens/es. El repte amb què es troben els centres de lleure infantil és com trobar vies de comunicació amb els mestres o amb les AMPA, i que aquestes es vagin enfortint.

Es constata una dificultat a la pràctica, ja que continua costant la incorporació de nenes/es d'origen immigrant en els centres d'esplais. Les famílies necessiten espais de lleure durant la setmana, més que el cap de setmana, però el funcionament dels esplais és el cap de setmana.

És necessari convèncer els pares o famílies perquè portin els seu fills als esplais o agrupaments, i per això cal redefinir missatges, imatges... buscar noves formes de comunicació. S'apunten alguns elements o aspectes de millora, com pot ser adreçar la difusió dels centres de lleure a les famílies, ja que és un element estratègic.

S'apunta com una dificultat el fet de no tenir un cens actualitzat de les entitats representants de les persones nouvingudes d'un barri.

Els esplais han de saber explicar a l'administració que tenen un espai en l'àmbit de la inclusió i per tant demanar a aquesta que en tregui profit i compte amb ells.

Per tractar la perspectiva de l'àmbit familiar en la infància i la interculturalitat es va presentar el Programa d'acompanyament a nuclis familiars reagrupants, impulsat des de la Direcció d'Immigració de l'Ajuntament de Barcelona, i es va convidar Glòria Rendón, responsable del programa.

En aquesta reunió es presenta i explica el Programa d'acompanyament a nuclis familiars reagrupants que ha posat en marxa l'Ajuntament de Barcelona per a persones que tenen la seva situació regularitzada.

Es presenta el tema del reagrupament, informant de què és el reagrupament familiar, qui són els familiars reagrupables, quines són les obligacions de l'Ajuntament segons el que estableix l'actual normativa d'estrangeria (fer l'informe d'habitatge), algunes dades de les sol·licituds rebudes i les característiques sociològiques dels sol·licitants. També s'explica el programa, que s'ha endegat inicialment en alguns districtes de la ciutat.

Es destaca que la decisió del reagrupament familiar és important i transcendent, perquè són persones que viuen i estan en situació de regularitat i fan una aposta per viure a mig i llarg termini a la ciutat. Es plantegen estratègies de participació a la ciutat i estratègies per aprendre l'idioma (el català), és a dir d'establir vincles amb la ciutat. També és cert que per a la infància és un moment de pors i incertesa, perquè sovint es dona la situació que fa temps que els pares i els fills no es veuen. Hi ha temors sobre com exercir l'autoritat, entre d'altres. Les dificultats no venen donades únicament per qüestions econòmiques, sinó també pels canvis familiars que han causat ruptures i trencaments importants de les famílies, o per situacions familiars noves (nous germans...).

És important treballar l'acollida dels joves, promovent que participin en activitats del barri, ja que s'ha constatat que les dues primeres setmanes després d'arribar a Barcelona són clau per tal que els joves es vinculin a activitats del barri.

Cal fer una tasca de desmitificar els estereotips, fer un treball de disminuir els estereotips creats tant per part de les persones autòctones com del col·lectiu de persones nouvingudes. Un exemple és el cas de les bandes en les famílies nouvingudes; molts pares tenen una forta preocupació perquè els seus fills no es posin o participin en bandes.

S'assenyala la preocupació per la franja de joves de 16 a 18 anys, perquè és un sector de població en el qual es donen problemes importants, ja que la Llei d'estrangeria és molt restrictiva i no permet treballar a aquests joves i sovint no volen o no poden fer estudis (si no estan tramitats els papers de convalidació d'estudis...), circumstància que els aboca a estar-se al carrer sense fer res.

Les recomanacions que s'apunten són:

- Treballar amb els infants i joves immigrants la vinculació amb la xarxa social on viuen, i per això és fonamental el conèixer i coordinar-se amb les entitats del territori.
- Fer un treball de sensibilització dels pares o famílies perquè ells s'integrin a entitats del barri, ja que és un factor que garanteix l'èxit del procés migratori dels fills.
- En definitiva, cal intentar fer un treball d'afavorir la creació de xarxes, ja siguin amb l'entorn del barri, com també xarxes pròpies de persones nouvingudes, ja siguin grups d'autoajuda o altres.

Per treballar l'àmbit de l'educació en la infància i la interculturalitat es fa la presentació de la *Guia de menors i estrangers. Formació i treball* emmarcada en el Fòrum d'Educació i Immigració del Projecte Educatiu de Ciutat i de l'Institut Municipal d'Educació, a càrrec del Dr. David Moya, professor de Dret Constitucional de la UB i membre de l'Institut de Dret Públic, Manel Mallol, inspector d'Educació, Albert Grau, exdirector del IES Miquel Tarradell i inspector d'Educació, i Marleny Colmenares, coordinadora del Fòrum d'Educació i Immigració.

L'objectiu de la Guia és informar i orientar els diferents professionals que treballen amb població adolescent i joves immigrants sobre quin és el marc jurídic aplicable a aquests

joves estrangers, sobretot quan acaben els estudis obligatoris (a partir dels 16 anys). S'identifiquen sis supòsits o situacions en què estan els menors estrangers des del punt de vista jurídic o legal (van des del menor nacional de la Unió Europea, fins al menor tutelat per l'administració pública sense autorització de residència). I per a cadascuna de les situacions, s'analitza l'accés a l'educació postobligatòria, l'accés al mercat laboral i la millora possible de la situació jurídica.

S'alerta de les repercussions que pot tenir el context actual de crisi econòmica, que pot marcar una diferència entre el que diu la legislació i la praxi, perquè la situació de les famílies és molt més precària i serà més precària encara la inserció de joves que presenten problemes laborals, en un context de crisi econòmica i de mercat laboral constrenyit.

Amb relació al tema del treball infantil, es comenta que és un element molt diferenciat des del punt de vista cultural. Hi ha cultures que accepten molt bé que els educadors o mestres els diguin que el seu fill el que ha de fer és estudiar i no treballar, però n'hi ha d'altres que no. És una feina o tasca de sensibilització, del dia a dia, i de coordinació dels professionals de l'ensenyament amb altres agents (EAP...) per dialogar i fer entendre a les famílies que no poden tenir els seus fills menors treballant.

Es detecta un problema o disfunció important del sistema educatiu amb els menors immigrants de més edat. Arriben nois que desconeixen l'idioma, amb poca formació acadèmica i amb edat d'acabar l'ESO i des d'Educació normalment s'escolaritza per data de naixement. La realitat és que aquests nois no s'integren a la classe i deixen l'escola al cap de pocs dies. Hi ha una manca d'adaptació curricular, per tal de poder arribar als 16

anys amb uns mínims coneixements que els permetin després fer una formació ocupacional.

A la sessió del mes de desembre es realitza la presentació de l'esborrany de la nova Llei d'infància de Catalunya, amb la participació d'Imma Pérez, secretària de la Secretaria d'Infància i Adolescència de la Generalitat de Catalunya i de Joan Mayoral, subdirector general de la DGAIA.

En aquesta sessió es presenta l'esborrany de la nova Llei d'infància de Catalunya, que en aquell moment estava pendent d'aprovació per part del parlament català.

La missió de la llei és unificar la legislació. Es caracteritza per ser la primera llei que abasta tots els infants i adolescents i toca totes les temàtiques.

L'àmbit de la llei són tots els infants menors de 18 anys que es trobin a Catalunya, encara que sigui eventualment.

Els conceptes claus de la llei són:

- Promoció (actuacions proactives per fomentar el benestar)
- Atenció (actuacions per prevenir possibles situacions que van malament)
- Protecció
- Prevenció (actuar sobre probabilitats i no pas fets que hagin tingut lloc)
- Participació

Es destaca que s'ha fet un títol específic per a la prevenció, perquè s'entenia que era l'assignatura pendent de les polítiques d'infància. També hi ha un altre títol específic de maltractament infantil, perquè abarca totes les capes socials, no només els nens atesos des de la DGAIA, i totes les situacions familiars.

Amb relació a la futura Llei d'infància, el grup d'Infància vol posar èmfasi en la

importància de l'aplicació d'aquesta i dels mecanismes que es poden o s'han d'introduir per garantir al màxim l'aplicació de la llei, i per això és necessari que hi hagi una voluntat política ferma que ho faciliti.

Finalment, s'han dedicat dues sessions per a l'abordatge de la Convenció dels Drets dels Infants i per al treball de recull de les propostes del grup d'Infància des de l'any 1999 fins al 2008.

En aquesta sessió es presenta de forma molt breu el contingut de la Convenció i els drets que recull o propugna, que es poden agrupar de forma genèrica en els drets de protecció, els drets de provisió i els drets de participació, les "3 P".

La visibilitat de la infància s'ha vist sobretot a partir de la protecció de la infància, doncs han estat els drets més prioritzats a la pràctica. Els drets de provisió engloben els relatius al respecte a la salut, l'educació o escola, etc. I els drets de participació són els més innovadors i aporten la visió dels infants com a subjectes.

Quant a les propostes realitzades pel grup d'Infància, s'obre un debat o intercanvi d'opinions entre els membres del grup amb relació a quines són les pròpies impressions de la correspondència que hi ha entre les propostes elaborades pel grup al llarg dels darrers anys i els drets que es recullen en la Convenció. I alhora quina impressió tenim de les actuacions realitzades amb relació a la consecució de les propostes del grup.

Les propostes que es consideren més reeixides són:

- Promoure la visibilitat dels infants. Hi ha més conscienciació dels temes relatius a la infància, ara se'n parla, els mitjans de comunicació per exemple tracten temes com la Llei d'infància. Comença a donar-se una preocupació, per part de la societat civil.

- Amb relació a la Llei d'infància i una proposta de l'any 2006 on es feia palesa la necessitat de preveure diverses formes de dur a terme les compareixences de menors (en declaracions judicials) es comenta que s'ha aconseguit legislar. La llei actualment regula la utilització de mitjans com la videoconferència o altres, la qual cosa ha representat una millora en l'atenció a la víctima. A la pràctica s'està aplicant molt amb menors l'ús de les videoconferències en casos de maltractaments. També s'ha avançat en la implantació de protocols (mèdics..) per detectar situacions de maltractaments infantils. A la pràctica per detectar el maltractament estan més preparats els metges que no pas els mestres. És un tema de formació dels professionals i també de treballar o no directament amb el maltractament.

Cal fer dues lectures respecte al grau de consecució o avenç de la proposta del grup d'Infància. D'una banda, és veritat que existeix un desenvolupament legislatiu, i això representa un avenç, però pel que fa a l'aplicació de la legislació es constata que hi ha mancances de mitjans per implementar-lo. Així, per exemple, no hi ha un sistema d'ordinadors connectats en xarxa que permeti compartir informació, treballar en xarxa...

També es comenta que en temes de mediació familiar cal fer una inversió necessària per tal de possibilitar que sigui o es faci efectiva.

- En el projecte de l'Audiència Pública dels Infants de Barcelona que promou l'IMEB, des d'aquest organisme han recollit i incorporat la proposta del grup d'Infància i es plantegen revisar el procés de tràmit de demanar l'audiència amb l'alcalde, per tal que siguin els infants els veritables protagonistes en la gestió del procés.

- En el marc del Programa per a una barcelona inclusiva, s'ha aprovat una mesura de govern per impulsar convenis amb entitats de lleure de la ciutat, amb l'objectiu de potenciar que els infants en situació de risc social participin en els esplais i/o agrupaments. També s'hi han incorporat joves amb dificultats per fer de monitors. En l'àmbit de les federacions d'entitats de lleure hi ha un conveni entre l'Ajuntament i cinc federacions per la globalitat de la seva activitat i no per projectes concrets (que és el que passa en les subvencions) i està inclòs com a partida pressupostària consolidada en el pressupost municipal.

Cal, però, diferenciar el que són les activitats de lleure d'estiu de les activitats de lleure que es realitzen continuadament al llarg del curs. En aquest darrer cas hi ha més problemes o dificultats, perquè les entitats no saben a qui adreçar-se quan hi ha problemes econòmics de pagament de quotes, sortides.. en el cas de famílies necessitades.

- S'ha valorat molt bé la realització de la proposta d'impulsar i recuperar espais públics i promoure la implicació de diferents agents o entitats. Es destaca com a actuació realitzada el Projecte Temps de barri, temps educatiu compartit.
- S'ha creat des del Síndic de Greuges de Catalunya la web dels infants i el Consell Assessor dels Infants. L'any 2006 el grup d'Infància va demanar a l'adjunt per a la defensa dels infants i adolescents del Síndic que s'adeqüés una estratègia comunicativa perquè els infants poguessin accedir fàcilment al Síndic.
- Barcelona ja està declarada Ciutat amiga de la infància (proposta any 2006).

- Es va crear dins el Consell Municipal de Benestar Social el grup de Famílies, a proposta del grup d'Infància (any 2003).
 - S'ha aconseguit l'atenció sanitària de tots els infants dins la xarxa ordinària de salut, encara que siguin menors sense papers (proposta any 1999). I també s'ha resolt la protecció legal en què queden els menors, des del punt de vista econòmic, que són orfes de pares que no han cotitzat a la Seguretat Social.
 - En temes de conciliació (proposta any 1999), s'ha avançat tant en la funció pública com en l'empresa privada. S'han allargat els permisos de paternitat i maternitat i s'ha aconseguit una certa flexibilització dels horaris en algunes empreses. És important que s'hagi legislat el tema i moltes mesures d'aquestes deriven de la nova legislació, la Llei de conciliació. També hi ha una sensibilització en el carrer que es comença a incorporar també a les empreses.
- L'Ajuntament de Barcelona ha creat la Regidoria dels Nous Usos dels Temps i s'han creat nous recursos en els territoris com són les ludoteques i espais de petita infància.
- Respecte a la proposta de revisar la formació de les persones que s'ocupen de la petita infància, s'ha avançat en la regulació del tema a les ludoteques. Les dificultats ara se situen més en la mancança de cobertura de la demanda.
 - La proposta que es va formular de potenciar la figura del metge de família ha reeixit, perquè s'ha universalitzat la cobertura o assistència sanitària.
 - Amb relació a la proposta de garantir la participació dels infants en la presa de decisions sobre les formes de preservar la seva salut i tractar les seves malalties, es

comenta que s'ha regulat en el nou Codi de Família el consentiment informat de l'infant. Concretament es regula que s'ha d'informar a l'infant, però qui decideixen són els pares. En el cas que hi hagi desacord entre pares i fills, si es considera una situació d'urgència o de risc de vida, pot decidir el metge.

A continuació es presenten les propostes del grup d'Infància amb relació al treball realitzat durant aquest curs.

Propostes

- L'administració o serveis públics haurien de facilitar, en els casos necessaris:
 - la gratuïtat de la formació de monitors immigrants,
 - beques a les famílies per a activitats de lleure dels seus fills que es realitzin durant l'any (no només a l'estiu), i
 - locals dignes i amb facilitats d'horaris als centres d'esplai per a la realització de les seves activitats.
- Es demana a l'administració que impulsi més campanyes de foment i valoració de l'educació en el lleure i de difusió dels centres de lleure de la ciutat, per tal d'aconseguir l'augment de la participació en aquest tipus de centres. És necessari apropar la cultura del lleure a les famílies immigrades, per tal de treballar la interculturalitat, però també per a totes les famílies i infants.
- Cal editar materials de difusió dels centres de lleure que tinguin en consideració l'ús dels dos idiomes (català i llengua estrangera), i que utilitzin un llenguatge que no reproduïxi estereotips.

- Es demana a l'Ajuntament de Barcelona que l'any 2010 estengui l'aplicació del Programa d'acompanyament a nuclis familiars reagrupants a tots els districtes de la ciutat i el difongui i doni a conèixer. I a la vegada, cal que reforci la idea o enfocament de treball i que faci xarxa a nivell de territori.
- Es demana que en ser una experiència reeixida es pugui ampliar o redimensionar el projecte a famílies que ho sol·licitin, tot i que no passin pel circuit de reagrupament. És a dir, aprofitar els bons recursos i accions que es porten a terme des del projecte perquè hi puguin accedir també les famílies immigrades no reagrupades que ho sol·licitin.
- Es proposa impulsar o articular un projecte de banc de famílies novingudes que pugui fer una tasca d'autoajuda o ajuda mútua per a altres famílies immigrades no reagrupades legalment.
- Es demana a l'Ajuntament de Barcelona que a nivell polític demani a les autoritats competents estatals el canvi de legislació necessària per tal que els joves immigrants majors de 16 anys puguin accedir al mercat laboral, siguin o no fills d'una família reagrupada.
- Es proposa fomentar la creació dels recursos necessaris encaminats a la inserció laboral adaptada, és a dir, adreçada al col·lectiu de joves immigrants que tenen alguna discapacitat, i que es faci en els circuits ja establerts.
- Es proposa ampliar la difusió de la Guia de menors i estrangers. Formació i treball no només al col·lectiu d'ensenyants, sinó també a altres professionals o tècnics que treballen o intervenen en l'àmbit d'infància. També es recomana ampliar la informació dels recursos d'inserció sociolaboral inclosos a la guia, i incloure

aquells que siguin d'abast de fora de la ciutat.

- Es demana garantir al màxim l'aplicació de la futura Llei d'infància de Catalunya, i per tant se sol·licita que es disposin els recursos econòmics suficients per tal que sigui efectiu el desplegament de la llei i els municipis puguin assumir les competències que se'ls atorga.
- Es demana que s'avalui l'aplicació de la Llei d'Infància de Catalunya al cap d'un any de la seva aprovació. I per tant, des de l'Ajuntament de Barcelona i des del Consorci de Serveis Socials de Barcelona cal preveure i definir o establir els indicadors necessaris per realitzar aquesta avaluació.

Amb relació a la nova Llei d'infància, es van fer arribar al Parlament de Catalunya, en el seu moment (durant el període d'informació pública), les aportacions que va realitzar o considerar el grup d'Infància del Consell Municipal de Benestar Social (vegeu l'annex 4).

Per últim, el grup vol fer un recordatori d'algunes de les propostes formulades durant el període comprès entre l'any 1999 i el 2008, perquè es consideren menys assolides i es demana per tant que s'avanci en la seva realització:

- Incorporació d'una metodologia avaluativa que permeti fer efectiva l'avaluació dels projectes d'infants a l'Ajuntament. (any 2008)
- Impuls d'un marc de treball en xarxes d'infància, en els territoris, que es concreti en un protocol normatiu. (any 2006) (A la pràctica existeix una taula o xarxa al districte d'Horta-Guinardó, Interxarxes, la Xarxa per a la criança de la petita infància del Districte de Sant Andreu, la xarxa Xafir al barri del Raval i se n'ha creat una altra al Districte de Sarrià-Sant Gervasi).

- Creació d'un òrgan que coordini i articuli les accions municipals per a la infància i adolescència, tal com contempla el Programa municipal per a la infància i l'adolescència. (any 2006)
- Incloure un desglossament en el pressupost corresponent al Programa municipal per a la infància i l'adolescència, dins el pressupost municipal, per tal de visibilitzar la infància. (any 2006)
- Que cada vegada que neixi un nen o nena a la ciutat de Barcelona, l'alcalde li envii el fulletó informatiu dels drets dels infants, per tal de visibilitzar els drets de la Convenció. (any 2005) Actualment s'envia una carta de benvinguda, però aquesta hauria d'anar acompanyada de la corresponent informació dels drets de la Convenció.
- Edició del PAM amb un llenguatge adequat pels infants. (any 2004) Tot i que sí s'ha realitzat recentment la publicació del Programa municipal d'infància i adolescència en un format i llenguatge adequat i atractiu per als infants.
- Millora i increment de l'oferta i disponibilitat d'espais públics de lleure per als infants (any 2008). Cal possibilitar la participació dels infants, per tal de tenir en compte la seva opinió i visió a l'hora de fer el disseny d'espais públics. I cal també donar més suport infraestructural a les entitats d'infants i adolescents.
- Suport explícit de l'Ajuntament per demanar al Parlament de Catalunya la creació de la figura de l'observador parlamentari, per tal que sigui consultat sobre les lleis que puguin afectar a la infància. (any 2005)

Grup de treball sobre POBRESA

Composició del grup

Coordinadors

Albert Recio i Andreu, expert (fins l'octubre de 2008)
Albert Sales i Campos, expert

Secretàries tècniques

Pilar Solanes i Salse, secretària
Elena Mas i Viale, secretària adjunta

Participants

Representants de les entitats membres del Consell

Teresa Bermúdez i Sánchez, Càritas Diocesana de Barcelona
Amparo Bernad i Caballero, Grup Municipal PSC
Berta Borràs, Grup Municipal CiU
Montserrat Catarineu i Pérez, Col·legi Oficial d'Infermeria de Barcelona
Gladys Cuzco i Lescano, Grup Municipal PSC
Raquel de Haro, CCOO del Barcelonès
Anna de los Riscos, Consell de la Joventut de Barcelona
Josep Espinàs i Xivillé, Unió de Jubilats i Pensionistes de la UGT
Anna Gudiol i Corominas, Justícia i Pau
Josep M. Modol, Federació Catalana de Voluntariat Social
Zaida Palet, Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona
Miguel Pozo i Navarro, Creu Roja de Barcelona
Paula Veciana, Fundació Caixa Catalunya
Marta Zaragoza i Esteve, Fundació "la Caixa"

Tècnics i tècniques municipals

Carme Fortea i Busquets, Direcció de Benestar Social
Herminia Gil i Canales, Barcelona Activa

Representants d'altres entitats

Mireia Angerri i Feu, Associació de Mentors i Emprenedors
Cecília Bosch i Nuri, Fundació Escó
Joan Comas i Basagañas, Acció Solidària Contra l'Atur
Maria Estrany i Gari, Fundació Trini Jove
Francesca Ferrari i Rebull, Associació Catòlica Internacional de Serveis
Maria Furriol i Teixidó, Consell Nacional de Dones d'Espanya
Laura García i Soria, Filles de la Caritat
Esther Henar i Pérez, Associació Benestar i Desenvolupament
Glòria Heranz, Direcció General d'Economia Cooperativa, Social i d'Autoocupació, Generalitat de Catalunya
Aurora Mahedero, Bona Voluntat en Acció
Jorgina Martínez, Fundació Formació i Treball
Ramon Noró i Camats, Fundació Arrels
Montserrat Pelegrí i Rossell, Associació CÍVIC Iniciatives Socials i Ocupació
Rosa Romeu i Tarragona, Fundació Catalana de l'Esplai
Lluís Toledano i Gaju, Institut de Reinserció Social (IRES)
Josep M. Trullàs i Graells, Fundació Acció Solidària Contra l'Atur
Pilar Villagrasa, Institut de Reinserció Social (IRES)
Francisco Villarrasa i Romero, Fundació Engrunes

Invitats i invitades per a temes específics

Ricard Gomà i Cardona, segon tinent d'alcalde d'Acció Social i Ciutadania i president del Consell Municipal de Benestar Social

Tal i com es va acordar en la primera sessió de treball de 2009, les propostes del grup d'aquest any se centren en la necessitat de prendre mesures de reacció a curt termini davant la crisi econòmica. Les propostes de tipus estructural i sobre polítiques públiques a mig i llarg termini ja van ser discutides i presentades en el procés d'elaboració del Pla d'acció contra la pobresa.

En les sessions de treball realitzades entre el març i el maig de 2009 i recollint una proposta de la FAVB, s'ha iniciat un treball de compartir un primer coneixement o aproximació a la realitat dels impactes de la situació de crisi econòmica en els ciutadans/es per tal de poder apuntar i proposar algunes mesures de xoc i d'urgència per fer-hi front.

En una primera fase el grup de treball ha sistematitzat les percepcions quotidianes de les persones professionals de les entitats que treballen directament en l'atenció de col·lectius en situacions de vulnerabilitat. A partir de l'observació directa i del posterior debat en la sessió de treball del maig, podem apuntar les següents tendències:

- Hi ha un augment generalitzat de la demanda dels serveis oferts per les entitats.
- No es detecten canvis significatius en la situació de les persones en situacions d'exclusió consolidada o de pobresa extrema. Els efectes de la crisi es fan sentir en el mercat laboral, per això entre les persones que porten temps excloses del mercat laboral la situació no és diferent de la del 2007.
- Les entitats que ofereixen formació ocupacional i/o programes d'inserció laboral estan rebent moltes més demandes de les que poden atendre.
- El perfil de les persones que demanen suport per a la integració laboral està

canviant. Fins al 2008 s'atenien persones amb un nivell educatiu molt baix o nul. Des de fa poc més d'un any, s'estan incrementant les persones ateses amb certa preparació professional i acadèmica.

- Han aparegut perfils inèdits fins abans d'iniciar-se la crisi: persones o unitats familiars que, tot i disposar d'habitatge de propietat, necessiten ajuda de les entitats o de l'administració per accedir a béns bàsics. Davant un descens dels ingressos, aquestes famílies han de dedicar els seus recursos a fer front al deute contret per comprar l'habitatge i no els queda suficient per cobrir les seves necessitats.

Un altre aspecte que s'ha començat a treballar i que s'haurà de concretar en les primeres sessions de treball del curs 2009-2010, és la proposta de recollida d'indicadors per a l'elaboració d'un sistema d'informació que permeti disposar de dades actualitzades periòdicament sobre la situació social de la ciutadania de la ciutat, amb especial atenció en l'impacte de la crisi sobre la població en risc i en situació d'exclusió a la ciutat. El llistat d'indicadors permetrà fer un seguiment de la situació socioeconòmica de la població de Barcelona. I caldrà concretar:

1. els indicadors
2. la periodicitat de les dades
3. el nivell de concreció territorial

Propostes

Una preocupació de les entitats del grup ha estat que les accions urgents o de xoc allunyin les administracions públiques i el tercer sector d'una perspectiva preventiva i comunitària de la lluita contra la pobresa. Tenint sempre present aquesta inquietud, el

grup de treball concreta les següents propostes d'actuació enfront les problemàtiques socials derivades de la crisi, distingint les mesures generals i de més llarg abast, de les mesures més immediates i concretes.

Les **línies d'actuació més general i de més llarg abast**, que s'haurien d'impulsar alhora o acompanyant les mesures més urgents, són:

- Aprofundiment en la transversalitat i la coordinació entre serveis i entitats.
- Promoció de projectes que facilitin la conciliació de la vida familiar i la vida laboral a les dones, en especial les mares soles. Aquestes mesures tindrien una doble finalitat: oferir als infants de 0 a 3 anys escoles bressol de qualitat i un entorn de socialització que realitzi una taxa preventiva de l'exclusió social, i facilitar la incorporació laboral de les mares.
- Creació d'un parc d'habitatges protegits.
- Intervenció global en els habitatges sobreocupats.
- Promoció de l'enfocament comunitari de la lluita contra la pobresa i la coresponsabilitat en els processos preventius de l'exclusió social. És imprescindible donar a conèixer les bones pràctiques existents i crear espais que permetin compartir el coneixement en aquesta matèria.

Les **mesures urgents i/o de xoc** proposades són:

- Disposició de mitjans per fer efectiva una finestra única per als serveis socials. Increment i optimització dels recursos per a la formació i assessorament per a persones que es troben en situació de crisi per primera vegada (assessorament legal, economia domèstica, recursos i circuits

d'accés) a través d'un sistema centralitzat d'informació de primer nivell i d'orientació.

- Ampliació de les ajudes econòmiques destinades a conservar l'habitatge i evitar els desnonaments. La intervenció social sobre persones sense sostre és més cara i més traumàtica que la intervenció preventiva.
- Establiment d'una taxa turística, la recaptació de la qual es destini a la lluita contra la pobresa.
- Oferta d'exempcions fiscals a les empreses que contractin persones en risc d'exclusió.
- Increment dels ajuts d'urgència temporals en forma de subsidis econòmics, habitatge o productes alimentaris (menjadors, beques i tiquets per als comerços). Aquestes mesures han d'evitar promoure la mendicitat o el paternalisme i han d'estar encaminades a impedir el desarrelament social de les persones en risc. Ajudes econòmiques per pagar escoles bressol.
- Comunicació apropiada de la situació social dels col·lectius més desfavorits de la ciutat. Desenvolupament d'un treball de sensibilització ciutadana que promogui la solidaritat i que desmenteixi els tòpics que generen conflictivitat social. Cal transmetre que la pobresa pot afectar a tothom i que requereix una reacció comunitària i solidària.
- Aprofitament de les noves borses de treball que, a través de la contractació pública, puguin oferir col·locació a persones aturades. Per exemple: tècnics/ques dels PIAD, tècnics/ques dels sectors de serveis socials derivats de la Llei de dependència, tècnics/ques del tercer sector, tècnics/ques d'atenció a la infància...

Grup de treball sobre SALUT

Composició del grup

Coordinador

Andreu Segura i Benedicto, expert

Secretàries tècniques

Pilar Solanes i Salse, secretària
Elena Mas i Viale, secretària adjunta

Participants

Representants de les entitats membres del Consell

Lídia Albert i Siles, Fundació “la Caixa”
Berta Clemente, Consell de la Joventut de Barcelona
Júlia de Miguel Izquierdo, Creu Roja de Barcelona
Toni Dedeu i Baraldés, Grup Municipal ERC
Oriol Gil Badenes, Consell de la Joventut de Barcelona
Marcel·la Güell i Cid, Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona
Joan Guix i Oliver, expert
Montserrat Palanques i Guasch, Federació Catalana de Voluntariat Social
Josep Manuel Picas i Vidal, Grup Municipal PSC
Carmen Rodrigo Larrucea, Col·legi d'Advocats de Barcelona
Assumpció Roset, Grup Municipal CiU
Oriol Roura, i Fornells, Col·legi Oficial d'Infermeria de Barcelona
Susana Sánchez i Pérez, Grup Municipal PSC
Joan Ramon Villalbí i Hereter, expert

Tècnics i tècniques municipals

Antoni Barbarà i Molina, Regidoria de Salut Pública de Barcelona
Marta Giralt i Maldonado, Direcció de Joventut de la Regidoria de Dona i Joventut
Yolanda González, Consorci d'Educació de Barcelona
Elisenda Ortega i Robert, Acció Social i Ciutadania
M. Eugènia Sánchez i Carreté, Regidoria de Salut Pública de Barcelona
Maribel Ujeda i Cañete, Divisió de Serveis Personals del Districte de l'Eixample

Representants d'altres entitats

Cristina Carlota Busquets, Fundació Lliga Catalana d'Ajuda Oncolliga
Josep Dalmau i Nolla, Consell de Salut del Districte de Sant Martí
Maria Estrada i Campmany, Col·legi de Farmacèutics de la província de Barcelona
Josep Eduard Figuerola i Ferrer, Associació Catalana de Malalts Epilèptics
M. Rosa Lunas i Masnou, presidenta de FOCAGG i d'ACFUC
Josep Martí i Valls, CAPS
Francisco Nebot i Genaro, AAVV Porta
Maribel Pérez i López, Actua
Cristina Rodríguez i Caba, Col·legi de Farmacèutics de la província de Barcelona
Rosa Ros i Rahola, Centre Jove d'Anticoncepció i Sexualitat
Roser Rovira, Associació Catalana de Malalts Epilèptics
Carme Sabater i Sánchez, coordinadora d'Usuaris de la Sanitat
Núria Terribas, Institut Borja de Bioètica (URL)
M. Gràcia Tort, Consell de Salut del Districte d'Horta-Guinardó
Anna Varderi i Casas, Fundació Oncològica Infantil
Enriqueta Villavechia

Invitats i invitades per a temes específics

Jaume Estany, adjunt a la Gerència del Consorci Sanitari de Barcelona
Anna García i Altés, Agència de Salut Pública de Barcelona
Amando Martín Zurro, codirector del Pla d'Innovació d'Atenció Primària i Salut Comunitària del Departament de Salut de la Generalitat de Barcelona
Andreu Segura i Benedicto, coordinador del grup de treball sobre Salut
Jordi Sunyer i Deu, codirector del Centre de Recerca d'Epidemiologia Ambiental (CREAL)
Joan Ramon Villalbí i Hereter, adjunt a la gerència de l'Agència de Salut Pública de Barcelona
Corinne Zara, directora de Farmàcia de la Regió Sanitària de Barcelona

Enguany, el grup de Salut ha continuat aprofundint la línia encetada el curs passat sobre els determinants de la salut i la utilització profitosa dels serveis sanitaris, però hem introduït també la participació en salut i per tant el paper actiu que ha d'emprendre la ciutadania. D'aquest curs, cal destacar la voluntat del grup d'estar atent i fer-se ressò de les noves necessitats, preocupacions i interessos en qüestions sobre la salut i, per tant, de la capacitat d'abordar temes emergents i d'actualitat –com ha estat el cas del posicionament sobre la vacuna del virus del papil·loma humà– amb l'agilitat i promptitud necessària quant a l'actuació propositiva del grup i del Consell. A continuació resumim el treball realitzat pel grup al llarg de les diferents sessions d'aquest curs, destacant-ne les idees més rellevants que han sorgit.

A la primera sessió vam comptar amb la participació de la Dra. Anna García Altés, que va fer la **Presentació de l'Informe de Salut de Barcelona 2007**, i es va decidir també la programació del curs.

A la segona sessió es va treballar el tema **Consideracions entorn la inclusió de la vacunació contra el virus del papil·loma humà**, a càrrec del Dr. Andreu Segura Benedicto.

En aquesta sessió es van debatre diversos aspectes relacionats amb la inclusió de la vacunació contra el virus del papil·loma humà al calendari oficial. A més, vam rebre una informació genèrica sobre aquest virus (tipus o classificació, transmissió...) i algunes dades de freqüència de casos o infecció a diferents països, de la mortalitat que provoca el càncer de cèrvix, etc. També es van tractar algunes incògnites sobre la vacuna: possibilitat de reaccions adverses, eficàcia a llarg termini i altres aspectes clau com són la relació cost-oportunitat, el preu de la vacuna, els guanys o beneficis que

suposa la vacunació i les pèrdues, les qüestions ètiques...

Al final es van plantejar unes consideracions per a l'Ajuntament, per tal d'avançar en la construcció de propostes d'actuació:

- Què pot fer l'Ajuntament?
- Quina és la incidència i la mortalitat a Barcelona?
- S'avalua la qualitat de la prevenció secundària?
- Quina informació es facilita? Es pot millorar?
- Es disposa d'un programa de prevenció global? Es pot fer?

De forma molt resumida s'apunten algunes de les principals consideracions que se suggereixen per plantejar futures intervencions:

- Cal promoure des de la política pública la seva funció educadora vers la població, amb assessorament per part de tècnics i amb dedicació de recursos econòmics. Cal emprendre accions o mesures de foment d'hàbits saludables dins d'una cultura de consum sanitari indiscriminat, que porta molta gent als serveis sanitaris alhora que incrementa la medicalització i la dependència exagerada.
- S'insisteix molt en la idea de garantir l'objectivitat de la informació que es dona amb relació al virus del papil·loma humà, i més concretament sobre la vacunació.
- Es veu necessari insistir i acompanyar més la mesura de la vacunació amb accions informatives, per als joves, per a les famílies i per a la ciutadania en general. És important no crear alarma social i aprofitar els espais o taules participatives que existeixen, com per exemple els consells de salut de districtes, per abordar aquest tema, donar informació clara i poder debatre.

- Respecte als joves cal treballar molt més la idea de la importància de l'ús de preservatius en les relacions sexuals, com a principal element de prevenció.

Del debat sorgeix la iniciativa de consideració de fer les propostes en aquell moment i no esperar al final del curs en el decurs del Plenari del Consell Municipal de Benestar Social, atesa la necessitat que les actuacions relacionades amb la vacunació fossin oportunes. Per aquest motiu es va acordar l'elaboració d'un document on es reflectia el posicionament del grup i les seves propostes, i es va presentar a la reunió de la Permanent del Consell del dia 18 de febrer de 2009, per tal que s'aprovés i es fes arribar a les autoritats sanitàries i educatives pertinents. El document està incorporat a les propostes finals del grup que es presenten a l'apartat de propostes d'aquest informe.

A la tercera sessió, el tema tractat va ser **La prestació farmacèutica: anàlisi i contribucions en la seva normalització**, amb la participació de la Dra. Corinne Zara, directora de Farmàcia de la Regió Sanitària de Barcelona.

En aquesta sessió es tracta el tema de l'ús de medicaments per part de la població i de com es pot contribuir a la racionalització de l'ús de medicaments des de l'administració, insistint en la idea o qüestió fonamental de la coresponsabilització del ciutadà.

Existeix un ús molt elevat de medicaments per part de la ciutadania, associat a unes expectatives molt altes sobre els beneficis del medicament. Espanya és un dels països que se situa en la franja alta de despesa farmacèutica de l'OCDE, i té poca tradició d'un ús més responsable dels medicaments.

Els àmbits d'intervenció que es proposen des de l'Administració per tal d'aconseguir avenços són millorar la comunicació i la

informació (butlletí electrònic per conèixer l'opinió dels professionals en el qual els usuaris també puguin entrar-hi), millorar la qualitat de la prescripció (preocupació pel tema dels polimedicats en la població més gran de 64 anys), millorar l'eficiència de la prescripció farmacèutica (ús de medicaments genèrics) i per últim millorar la seguretat (la implantació de la recepta electrònica permetrà prevenir errors de medicació).

La recepta electrònica és una eina potent i tecnològicament és un projecte complex; es preveu que el novembre de 2009 arribi a tota la ciutat de Barcelona. Implica un canvi cultural important per al ciutadà, ja que aquest tindrà un pla terapèutic i no una recepta, i permetrà una detecció de problemes més immediata. Quedaran registrats al sistema els problemes que hagi tingut el pacient amb la medicació. S'assenyala la preocupació per com la ciutadania entrarà en aquest discurs i per si realment ajudarà a reduir els excedents de medicació. És necessària la col·laboració de la ciutadania (si no es necessita medicació, no cal recollir-la), i és un tema poc previst.

Es conclou per últim que és necessari aconseguir i treballar en la línia de la coresponsabilitat del ciutadà, del foment d'hàbits saludables, de la col·laboració per a la correcta utilització dels medicaments i de la reducció dels excedents de medicació.

La quarta sessió es va dedicar al tema **L'atenció primària de salut: dels problemes a la innovació**, amb la participació del Dr. Amando Martín Zurro, codirector del Pla d'innovació d'atenció primària i salut comunitària del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya.

En aquesta sessió es va tractar la nova reforma o reorientació del model d'atenció primària de salut, perquè el model actual es va dissenyar al començament dels anys 80.

Ara és una oportunitat per reconsiderar el model partint de noves premisses, buscant canvis qualitatius i no solament de millora de l'orientació i continguts actuals. Es vol avançar d'un sistema centrat en les estructures i demandes cap a un sistema centrat en els problemes i les necessitats. Per això cal combinar estratègies a mig i llarg termini amb altres que abordin els problemes immediats de l'assistència diària.

Actualment hi ha un context de problemes emergents (envelliment, dependència, immigració) que necessiten respostes noves, i cal que el sistema hi doni respostes més eficients i de més qualitat.

Hi ha un problema important de finançament insuficient i amb criteris inadequats que requereix d'accions com la revisió d'aquest sistema de finançament (actualment es prima més el finançament de l'atenció hospitalària que no pas el de l'atenció primària) i cal també una racionalització del finançament (no és un estalvi) amb l'objectiu d'abordatge de les necessitats de salut de la població.

Respecte a la salut pública i la salut comunitària, cal que s'integrin els serveis i recursos assistencials clínics i de salut pública amb una orientació comunitària i que hi hagi complicitat entre la població i els polítics. Cal generar un equilibri entre les actuacions tecnològiques i les comunitàries i s'ha de fer sanitat transversal i no vertical en l'atenció primària i anar cap a una salut pública.

Un altre element és la centralització de la gestió. Si el sistema sanitari es descentralitza en governs territorials de salut, cal avançar també cap a la descentralització de les grans decisions.

Una preocupació del Pla d'innovació són els professionals. Cal tenir uns professionals adequadament motivats i implicats que

tinguin els recursos que necessiten per treballar i cal cuidar els professionals.

Un últim aspecte que cal considerar són els sistemes d'informació i registre. La integració de serveis requereix fer compatible sistemes d'informació per tal d'obtenir la informació que realment es necessita.

El Pla d'innovació d'atenció primària i salut comunitària es fonamenta en dos eixos, les persones i els recursos. Les persones enteses com a ciutadans, i també els professionals, constitueixen el centre del Pla. I els recursos, que inclouen l'organització del sistema, els instruments de finançament, els tecnològics i l'avaluació.

Apareix un concepte nou, el de la "comunitat sanitària local", que aglutina els serveis que treballen en un territori. I un nou instrument: la cooperació i el pacte. El ciutadà es contempla com una figura amb una participació més informada, amb més capacitat de decisió. El canvi de fons que es pretén és passar de l'atenció primària a la salut comunitària.

A la cinquena sessió es tracta el tema dels **contaminants ambientals i la salut**, amb dues intervencions. La primera sobre la Vigilància de la contaminació a la ciutat de Barcelona: aire, aigua i aliments, amb la participació del Dr. Joan Ramon Villalbí, adjunt a la Gerència de l'Agència de Salut Pública de Barcelona i la segona amb el debat sobre Els efectes sobre la salut de la contaminació atmosfèrica: el cas de Barcelona, amb la participació del Dr. Jordi Sunyer, codirector del Centre de Recerca d'Epidemiologia Ambiental (CREAL).

La vigilància de la contaminació a la ciutat de Barcelona i la consideració dels instruments de prevenció i de control de la salut pública abasta aspectes com el compliment de la regulació, el control i sistemes de vigilància que s'implementen,

els sistemes de recollida, la documentació, etc. A la ciutat de Barcelona l'Agència de Salut Pública té un paper rellevant en els temes de la vigilància de l'aigua, l'aire i els aliments.

Quant a la regulació, s'ha augmentat molt el control com a conseqüència de l'existència de normatives europees. Hi ha molta capacitat d'investigació i recerca, que a la llarga té efectes en la regulació, però també són importants altres aspectes com la factibilitat de les mesures reguladores. La regulació planteja novetats pel que fa als aliments i als contaminants ambientals.

Amb relació als efectes sobre la salut de la contaminació atmosfèrica, s'ha investigat per tal de poder quantificar els riscos associats a aquest fenomen i poder fer així polítiques sanitàries de neteja de l'aire.

La contaminació atmosfèrica és el repte ambiental més important que s'ha d'afrontar, perquè en disminuir-la millora la salut de les persones. Les intervencions basades en les polítiques de neteja de l'aire disminueixen la contaminació atmosfèrica i tenen efectes positius en la salut. A la ciutat de Barcelona tenim un problema d'excés de contaminació per partícules en suspensió i per òxids nitrosos, i per això és necessari fer intervencions o polítiques de neteja de l'aire. Es planteja que si s'arribés a aconseguir els nivells que recomana l'OMS en temes de regulació de l'aire, els beneficis que s'aconseguirien sobre la població són entre d'altres: la reducció del nombre d'ingressos hospitalaris, la disminució del nombre de bronquitis cròniques en un 25%, etc. Els problemes o causes de la contaminació de l'aire a Barcelona són principalment el trànsit, però també el Port, l'aeroport, i algunes indústries (més de la meitat de la contaminació per partícules vénen del trànsit). No és un tema que es pugui abordar de forma aïllada a la ciutat, perquè

l'atmosfera és compartida amb altres municipis veïns. El més important a curt termini es reduir l'ús de vehicles, pel que cal millorar els mitjans de transport de masses (metro, rodalies, tramvia...) i abordar també el transport de mercaderies, que ara es fa majoritàriament amb camions.

Per concloure, es recalca la idea de la necessitat imperiosa d'emprendre polítiques de neteja de l'aire per tal de reduir la contaminació atmosfèrica de la ciutat de Barcelona, i instar l'Ajuntament a tenir un paper més proactiu i decidit en aquesta matèria, és a dir, exercint un lideratge clar. Es recomana insistir en l'aplicació del model de reciclatge i reducció de residus, i per tant revisar o replantejar mesures com la creació de grans incineradores de residus.

A la sisena sessió, el tema tractat va ser **Participació en salut**, amb la intervenció d'Isabel Ribas i Seix, delegada de Salut de l'Ajuntament de Barcelona.

En aquesta sessió es tracta el tema de la participació en l'àmbit de salut promoguda des de l'Ajuntament de Barcelona. El marc principal de referència és el Pla d'actuació municipal (PAM), com a expressió de la voluntat política d'aquest govern, que ha de portar a terme uns compromisos electorals i fer-ho d'una manera compartida i deliberativa. Amb relació a l'àmbit de la salut es destaca l'objectiu recollit en el PAM: "Fomentar la participació com a condicionant de salut a través d'òrgans reals de participació, amb la ciutadania organitzada, els professionals i amb la població en general".

La participació en salut a la ciutat de Barcelona es porta a terme des d'una diversitat d'estructures participatives: Jornades de Participació en Salut Pública, grups de treball del CMBS (Salut i Drogodependències), consells de salut de districte, Consell de Salut de Barcelona, la

salut en els plans de desenvolupament comunitari, altres activitats municipals (engloba moltes i diverses actuacions que es realitzen en els territoris com La Quinzena de la Salut de la Gent Gran, activitats de salut de les dones dels consells de dones, etc.), salut comunitària a l'atenció primària de salut (Xarxa AUPA...), i la Xarxa de Famílies Cuidadores.

La participació representa o implica un dret de la ciutadania a l'hora de participar en la planificació dels serveis i en la definició i disseny de polítiques sanitàries, i una obligació dels serveis públics de retre comptes de la seva gestió. Una manera de formular les polítiques socials que esdevé estratègic per a la governança; una necessitat de coresponsabilitzar els ciutadans/es sobre la seva salut; un reconeixement de les organitzacions cíviques, les d'ajuda mútua i les de la ciutadania en general com a portaveus fonamentals de la comunitat en matèria de salut i com agents de canvi per a millorar els índexs de salut de la comunitat; un procés de treball conjunt de polítics/ques, tècnics/ques i ciutadans/es amb l'objectiu d'incrementar els nivells de salut de la població; i una cultura, una manera de fer les coses, basada en la deliberació i la inclusió de les diferents opinions i realitats.

Es planteja que els consells de salut dels districtes han de ser un òrgan de participació que cal potenciar atesa la seva posició estratègica de proximitat. I s'ha de donar un procés de compartir experiències i resultats, és a dir, facilitar un cert benchmarking.

Propostes

Per una utilització raonable i més segura dels medicaments

- Promoure la figura del farmacèutic comunitari que existeix a altres països, com a professional que no es limita a la venda de fàrmacs, sinó que dóna altres serveis de promoció de la salut i prevenció de la malaltia, facilita informació, orienta i fa tasques d'educació sanitària respecte al bon ús dels medicaments. Cal promoure un acord o conveni entre el Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya i el Col·legi de Farmacèutics, que reguli la prestació de serveis.
- Demanar a l'Ajuntament de Barcelona que vetlli i promogui en matèria de prestació farmacèutica, especialment en els centres sanitaris amb els quals té major relació, intervencions que ajudin a millorar la comunicació i la informació, la qualitat de la prescripció, l'eficiència de la prescripció farmacèutica i la seguretat.
- Demanar al Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya que articuli mecanismes per gestionar la prescripció dels medicaments, és a dir, fer el seguiment d'aquesta prescripció a través dels professionals que consideri més oportuns (professional d'infermeria, etc.), i a l'Ajuntament que prengui mesures en aquells centres sanitaris amb els quals té una major relació.

Per avançar cap a un model de salut comunitària

- Es demana a l'Ajuntament de Barcelona que vetlli i promogui en les àrees bàsiques de salut que gestionen organitzacions amb les quals té major relació la reorientació del sistema sanitari cap al nou model de salut comunitària.
- Per tal d'incidir en el desenvolupament i concreció dels objectius del nou model de salut comunitària, cal donar paper als consells de salut territorials perquè fomentin la participació de ciutadans i entitats i de professionals d'altres disciplines, no només les sanitàries.
- Donar valor i buscar mecanismes que permetin articular la tasca que realitzen les organitzacions o entitats de salut sense afany de lucre, per tal d'integrar-les o articular-les en el sistema de salut comunitària.

Per reduir la contaminació ambiental i els seus efectes nocius per a la salut de les persones

- Es demana a l'Ajuntament de Barcelona que emprengui el lideratge i desenvolupi més iniciatives per a la prevenció dels efectes adversos de la contaminació ambiental. Les mesures de reducció de trànsit que s'estan fent a la ciutat i a la regió metropolitana són positives i necessàries, però es demana que s'intensifiquin i alhora que també es prenguin mesures per reduir el flux de camions cap al Port i els polígons industrials, afavorint el transport de mercaderies per FFCC, perquè els transports pesants són un element que provoca molta contaminació a la ciutat. També cal millorar la recollida de residus i el funcionament dels vehicles de recollida d'escombraries i de neteja de la ciutat.

- L'ampliació i millora del metro, trens de rodalies i tramvia són mesures que tenen un impacte positiu en la salut i que cal potenciar, acompanyant-les de més mesures que desincentivin l'ús de vehicles de motor.
- Cal impulsar i dissenyar campanyes de difusió potents, amb lemes clars i directes, com per exemple "Barcelona respira", perquè la ciutadania es conscienciï de la importància i magnitud del fenomen de la contaminació i les seves repercussions nocives per a la salut. D'aquesta manera es contribuirà a visibilitzar i avançar en la percepció dels riscos que suposa la contaminació per a la salut.

Per promoure la participació en salut

Es proposa que des dels consells de salut de districtes es faci el tractament i seguiment dels determinants de la salut en general, per exemple de la contaminació atmosfèrica i les seves repercussions sobre la salut.

- Promoure l'impuls i consolidació dels consells de salut de districtes en tots els districtes de la ciutat, per tal que esdevinguin òrgans de participació amb una visió i tractament ampli dels temes de salut (no només la vessant assistencial) i dotar-los dels mecanismes operatius necessaris (metodologies de treball, reglamentació, etc.) per fer efectiva la seva consolidació i eficàcia.
- Demanar que es reforcin els espais de participació en salut en el sistema sanitari i que aquests espais permetin una participació activa més que una participació formal o burocràtica.
- Reformar o modificar el Consell de Salut del Consorci Sanitari de Barcelona (composició, nomenclatura...) per tal de

possibilitar que els ciutadans/es hi estiguin més representats.

- Demanar a l'administració competent en matèria de salut que prioritzi la línia de treball o d'intervenció amb els ciutadans, per tal de fer efectiva la idea de la coresponsabilitat en pro de la millora de la salut i fomentar la pràctica d'hàbits saludables.

En aquesta línia cal aprofitar l'oportunitat que poden representar les entitats o agents associatius que participen en els consells de salut territorials per desenvolupar rols de "ciutadans actius" en les seves entitats.

- Impulsar i fer accions polítiques en l'àmbit de la salut comunitària per facilitar i promoure que les persones adoptin comportaments saludables, i aminorar els efectes dels determinants socials o comunitaris que influeixen en els comportaments de les persones amb relació a la seva salut.

I per finalitzar, transcrivim les propostes o recomanacions que el grup de Salut va presentar amb relació a la implementació de la vacuna del virus del papil·loma humà.

Sobre la vacuna del virus del papil·loma humà

El grup de Salut del Consell Municipal de Benestar Social de l'Ajuntament de Barcelona ha revisat el procés d'incorporació de la vacuna del virus del papil·loma humà (VPH) al calendari vacunal de les diferents comunitats autònomes i les seves implicacions. A Barcelona, com a la resta de Catalunya, s'ha iniciat la vacunació a les nenes de 6è curs d'educació primària (11-13 anys) a les pròpies escoles.

El grup de Salut conclou que aquesta vacuna tindrà probablement un rendiment

sanitari relativament modest, que trigarà més de 30 anys a fer-se notar. Consta que el seu cost econòmic és considerable. Comprova que gairebé tots els països desenvolupats d'Europa i Amèrica del Nord han incorporat la vacuna (malgrat algunes crítiques d'experts), i que en canvi, no s'aplicarà gaire als països d'Amèrica Central i del Sud, d'Àsia i d'Àfrica, que concentren la major mortalitat i incidència causada pel VPH a través del càncer de coll d'úter. Tot i així, la probable aparició de noves vacunes que incorporin més soques del virus podria millorar el rendiment de la vacuna en el futur.

La decisió del Departament de Salut de centrar la vacunació a 6è de primària es justifica perquè la infecció pel VPH es concentra en el període d'inici de les relacions sexuals, la vacuna no és útil si ja s'ha produït la infecció, i en aquesta edat és molt improbable que s'hagin iniciat les relacions sexuals i per tant, la infecció pel VPH. Les nenes més petites poden ser vacunades en anys successius. No sembla justificable per ara estendre la vacunació a edats més avançades, tot i que les famílies poden optar per fer-ho individualment, finançant-ho amb recursos propis (aquelles que disposin de recursos econòmics suficients, atès l'elevat cost de la vacuna). Tot i això, es constata que aquest tema genera angoixes i preocupacions, i que circulen recomanacions i propostes contradictòries generades per diversos professionals sanitaris entorn de les famílies que caldria corregir.

En aquest sentit considerem que caldria informar apropiadament a la família i a les nenes vacunades per tal d'evitar una sensació de falsa seguretat a través de la vacuna sobre el càncer de coll d'úter i sobre altres infeccions de transmissió sexual. La vacuna no és una panacea universal. El fulletó editat pel Departament de Salut

sembla raonable, però podria complementar-se amb més informació que dimensionés correctament la situació envers a les formes de prevenció d'aquest tipus de càncer i els efectes de la vacuna. Es recomana que la informació que pugui promoure tant l'Ajuntament com el Departament de Salut remarqui que la prevenció més bàsica, especialment en els joves, és l'ús del preservatiu.

El grup de Salut considera important que en el marc d'aquesta política vacunal s'avaluïn també les dimensions del problema del càncer a la ciutat i la seva prevenció, especialment el càncer de coll d'úter i les citologies de cribratge. El grup demana que l'adopció de noves accions preventives se sustebti en valoracions rigoroses i en un debat social més ordenat i ampli.

Per aquestes raons el grup de Salut insta a la Presidència del Consell a recollir aquestes preocupacions i consideracions, i a fer-les arribar als responsables de Salut i Educació de l'Ajuntament, la Generalitat, i als Consorcis Sanitari i d'Educació de Barcelona, així com als òrgans de participació de salut i educació a la ciutat, cobrint els diversos districtes, i altres parts implicades en l'àmbit de la dona i joventut. I es demana que des de l'Ajuntament es prengui un paper proactiu, en tot allò que pugui estar al seu abast.

INSTITUT MUNICIPAL DE PERSONES AMB DISCAPACITAT

L'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat és un organisme autònom de l'Ajuntament de Barcelona, creat l'any 1989 a partir de la fusió del Patronat Municipal de Disminuïts Físics i del de Disminuïts Psíquics. Té com a missió impulsar i facilitar polítiques municipals per a l'accessibilitat, entesa en un sentit ampli, d'accés de les persones amb qualsevol tipus de discapacitat a les activitats, serveis, espais i en definitiva a la vida de la ciutat, i per tant, no solament com a possibilitat de desplaçament, sinó també com a possibilitat d'accedir-hi i de gaudir-ne com a part del conjunt de la ciutadania.

L'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat, a més de la seva activitat de prospectiva i planificació, de prestació de serveis d'atenció directa, i de promoció i suport a actuacions per a la igualtat d'oportunitats de les persones amb discapacitat (auditiva, física, intel·lectual, malaltia mental o visual), també promou comissions de participació per a temàtiques específiques d'interès per al sector de persones amb discapacitat.

El Consell Municipal de Benestar Social recull les propostes que presenta l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat, tot reconeixent a aquest organisme autònom municipal la seva funció de promotor de la participació ciutadana d'aquest sector de ciutadans i ciutadanes de Barcelona.

Les comissions de participació de temàtiques específiques

Les comissions de l'Institut estan presidides per un/una representant de les persones amb discapacitat del Consell Rector de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat. La coordinació i secretaria recau en tècnics/tècniques de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat i en formen part entitats i associacions de

persones amb discapacitat de la ciutat i tècnics especialistes en el tema concret de cada comissió. Els objectius de les comissions són proporcionar i rebre informació, elaborar i presentar propostes, debats, campanyes, etc. i fer el seguiment de les actuacions municipals en temes d'interès per al col·lectiu.

Actualment existeixen cinc comissions presidides per: Informació i Comunicació, Belén González i Herrero; Transport, María José Vázquez i Arias; Urbanisme, Pilar Díaz i López; Habitatge i Domòtica, Carme Riu i Pascual, i Llei de serveis socials i Llei de promoció de l'autonomia personal i d'atenció a les persones amb dependència, Alícia Vélez i Ortiz.

La coordinació i secretaria són a càrrec dels tècnics/tècniques de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat, Fidència Foz, Agustí Pujol, Yolanda Anguita, Guillermo Hurtado, Gabriel Barbeta i Ferran Urgell.

Entitats participants

Acció Psoriasi; ASPAYM Catalunya; Associació Barcelonina de Pensionistes de l'ONCE; Associació Catalana d'Afectats de Cistitis Intersticial; Associació Catalana d'Atàxies Hereditàries; Associació Catalana de Cecs i Disminuïts Visuals, ACCDV; Associació Catalana de Malalts de Huntington; Associació Catalana d'Hemofília; Associació Catalana La Llar de l'Esclerosi Múltiple; Associació Catalana per a la Integració del Cec, ACIC; Associació Catalana per a la Promoció de les Persones Sordes, ACAPPS; Associació Catalana per al Parkinson; Associació Catalana pro Persones Sordcegues, APSOCECAT; Associació Centre d'Higiene Mental de les Corts; Associació d'Afectats de Còlon Irritable de Catalunya; Associació d'Amputats Sant Jordi; Associació de Disminuïts de Sants-Montjuïc; Associació de Lluita contra la Distònia a Catalunya,

ALDEC; Associació de Paràlisi Cerebral
 ASPACE; Associació de Persones
 Dependents de Nou Baris; Associació de
 Malalties Neuromusculars de Catalunya,
 ASEM; Associació Esclat; Associació Espina
 Bífida; Associació Familiar d'Ajuda al
 Poliomielític, AFAP; Associació Jo Existeixo;
 Associació Nacional per a Problemes del
 Creixement, CRECER; Associació Pares de
 Malalts Mentals, DAU; Associació taller
 ocupacional ARIADNA; Associació
 d'Implantats Coclears d'Espanya, AICE;
 Associació per a la rehabilitació del malalt
 psíquic, AREP; Centre de Recursos ASPACE;
 Centre d'Higiene Mental de les Corts;
 Confederació d'Entitats Col·laboradores amb
 el Minusvàlid, ECOM; Coordinadora de les
 Corts; Créixer Catalunya; Dones no
 Estàndards; Escola Especial PAIDEA; Escola
 Guimbarda; Escola Moragas; Federació
 APPS; Federació Catalana de Familiars de
 Malalts Mentals, FECAFAMM; Federació
 Catalana de Pares de Nens Sords i Sordcecs,
 FECAPANSIC; Federació d'Associacions de
 Veïns i Veïnes de Barcelona, FAVB;
 Federació de Centres Especials de Treball de
 Catalunya; Federació de Sords de Catalunya,
 FESOCA; Federació Plataforma d'Entitats de
 Persones amb Discapacitat de les Corts;
 FEMAREC; Fraternitat Cristiana de Malalts i
 Minusvàlids, FRATER; Front de Solidaritat
 amb els Disminuïts Físics; Fundació Catalana
 per a la Paràlisi Cerebral; Fundació Catalana
 Tutelar ASPANIAS; Fundació de Cecs
 Manuel Caragol; Fundació en Salut Mental
 CPB; Fundació Hospitalitat Mare de Déu de
 Lourdes; Fundació Jacinta Sastrada;
 Fundació Malalts Mentals de Catalunya;
 Fundació Privada AMIBA; Fundació Privada
 Catalana Tutelar de Discapacitats Psíquiques;
 Fundació Tallers de Catalunya; GAEM, Grup
 d'Afectats d'Esclerosi Múltiple; GESIS,
 GESISDOS; Grup Corporatiu TEB; ILLESCAT;
 L'Alba, centre especial, UME; Lliga
 Reumatològica Catalana; Minusvàlids
 Associats pel Transport Adaptat, MATA; Nexe

Fundació; Oficina de Vida Independent;
 Organització Nacional de Cecs Espanyols,
 ONCE; Plataforma en Defensa del Servei
 Porta a Porta; SINIA; Taller el Xop, CCL;
 Taller Escola Barcelona; Unió de Persones
 amb Discapacitat de Catalunya, UPDISCAT;
 Vocalies de persones amb discapacitat de les
 AAVV de Sant Martí, Horta, sud-oest del
 Besòs, Barceloneta, Porta, Gran Via-
 Perú/Espronedda, Esquerra de l'Eixample i
 Sants Montjuïc; Associació de Persones amb
 Discapacitat de Nou Barris; Col·lectiu Papàs
 de l'Àlex; Associació d'Usuaris de Gossos
 Pigall de Catalunya, ASENDI Nou Barris.

Tècnics i tècniques de serveis i departaments de diferents administracions

Pedro Barbeito, secretari tècnic del grup de
 treball de Millora de l'Accessibilitat de
 l'Ajuntament de Barcelona

Ignasi Gustems, cap de la Secció
 d'Accessibilitat de l'Àrea d'Infraestructures
 de la Diputació de Barcelona

Mercè Martínez, tècnica de Barcelona
 Informació de l'Ajuntament de Barcelona

Albert Piqué, responsable de Política Social
 de Transports Metropolitans de Barcelona

Raül Casas i Velo, responsable de reputació
 corporativa de TMB

Antoni Rodríguez, CREDAC Pere Barnils

Josep Rodríguez, Consorci de Serveis
 Socials de Barcelona

Joaquim Pascual, director de serveis tècnics
 del Patronat Municipal de l'Habitatge de
 Barcelona

Invitats/des per a temes específics

Sílvia Navarro, directora Tècnica d'Acció
 Social de l'Ajuntament de Barcelona0

Jordi Sánchez i Masip, Direcció d'Acció Social de l'Ajuntament de Barcelona

Lluís Batlle i Bastardas, cap del Departament de Serveis Socials Bàsics de l'Ajuntament de Barcelona

Mario Santamaria, responsable de projectes tecnològics de TMB

Carme Blasi, coordinadora de la Xarxa d'oficines d'habitatge

Esther Ródenas, directora tècnica del Registre de sol·licitants d'habitatges amb protecció oficial de Barcelona

Ramon Nicolau, Comissionat de l'alcaldia per a la participació ciutadana

Xavier Patón, director de Comunicació i Participació del Sector d'Urbanisme

Jordi Castelló, director de l'oficina tècnica de la Diagonal

Xavi Moreno, tècnic del Sector d'Urbanisme

Principals temes tractats i propostes

Informació i comunicació

S'ha aprovat el document Bones pràctiques sobre teatre accessible, consensuat amb les entitats que formen part de la comissió. Aquest document, que recull les condicions i requeriments necessaris per fer una representació accessible, s'ha fet arribar als responsables de cultura i s'està fent arribar als principals operadors teatrals de la ciutat.

També s'han treballat i consensuat les normes d'accessibilitat en documents escrits per tal que puguin ser accessibles per a tothom. A part de considerar el tipus i mida de la lletra i els contrastos de colors, també es recomana que s'editin exemplars amb formats

alternatius per a les persones invidents, com ara en braille o en format sonor.

És necessari que tots els serveis de l'Ajuntament que tenen atenció o informació telefònica tinguin una alternativa per a les persones amb discapacitat auditiva, la qual pot ser un correu electrònic o telèfon amb sms. Aquestes alternatives han de sortir publicades en qualsevol material de difusió on es faciliti un telèfon com a mitjà per obtenir més informació.

S'ha dut a terme una valoració de la situació dels museus de la ciutat i s'ha conclòs que els de titularitat pública han quedat per darrere d'alguns privats en la incorporació de mesures d'accessibilitat per a tothom. La majoria han solucionat les traves i barreres arquitectòniques, però continuen essent inaccessibles per a les persones amb discapacitat sensorial.

Les propostes són:

- Millorar les condicions d'accessibilitat als teatres, amb la instal·lació de pantalles situades en els llocs adients i subtitulacions que compleixin les mesures de qualitat requerides. Cal una millora tècnica dels aparells d'audiodescripció.
- Que l'Ajuntament de Barcelona compleixi amb les mesures d'accessibilitat per a persones amb discapacitat visual en tots els productes que editi i que, en aquells que tenen un interès especial, s'ofereixin formats alternatius com ara el sonor i/o el braille.
- Que tots els serveis municipals que tinguin servei d'informació i atenció telefònica ofereixin canals de comunicació alternatius per a les persones amb discapacitat auditiva, com ara correu electrònic, sms o fax, i en facin la difusió adient.
- Es reclama el compliment de la Ley 27/2007 por la que se reconocen las

lenguas de signos españolas y se regulan los medios de apoyo a la comunicación oral de las personas sordas, con discapacidad auditiva y sordociegas, de manera que es facin accessibles els serveis, actes públics, vídeos promocionals, etc., així com la informació audiovisual que edita l'Ajuntament.

- Es demana que l'Ajuntament de Barcelona presenti un pla de millora de l'accessibilitat dels museus de la ciutat. D'altra banda, es fa petició expressa que els nous espais museístics que es preveu construir a la ciutat contemplin tots els criteris d'accessibilitat que permetin gaudir-ne en igualtat de condicions a tota la ciutadania.
- Es demana, en compliment de la legislació vigent, que totes les webs de l'Ajuntament de Barcelona i les finançades amb fons públics siguin accessibles.

Transport

Treballa per promoure l'accés de les persones amb discapacitat al sistema públic de transport regular i fomentar-ne el seu ús.

Amb l'objectiu de promoure una accessibilitat integral, i una vegada la ciutat disposa de tota la flota d'autobusos de pis baix, s'han iniciat les actuacions per millorar l'accessibilitat a les parades i al seu entorn per tal de facilitar l'embarcament. Aquest pla de parades vol adaptar de manera progressiva i integral totes les parades de bus de la ciutat. S'ha acordat fer un seguiment d'aquestes obres, amb la programació de visites conjuntes de tècnics i representants de les entitats participants de la comissió.

Al darrer plenari del Consell, vam fer esment de l'estudi Gaps accessibles per a cadires de rodes: Estudi del paràmetres d'accessibilitat per a usuaris de cadira de

rodes en el GAP que hi ha en l'embarcament al tren. Aquest any, en aplicació dels resultats d'aquest estudi, s'han fet actuacions de recrescudat d'andanes a diferents estacions de la ciutat. Membres de la comissió han realitzat dues visites per provar aquesta mesura que facilita l'embarcament al tren a les persones usuàries de cadires de rodes. El parer ha estat positiu, encara que es demana treballar tècnicament per eliminar el GAP.

Es continua avançant en la implementació de sistemes d'informació a l'usuari, accessibles per a persones amb discapacitat auditiva i visual. En l'actualitat, 17 línies d'autobusos disposen del sistema d'informació a l'usuari (SIU) que anuncia, a l'interior del bus, de manera visual i sonora, la propera parada i identifica, mitjançant un altaveu extern, la línia i destinació del vehicle. Així mateix, s'ha començat a instal·lar el sistema de pantalles d'informació a l'usuari (PIU), actualment disponible en 21 parades, que ofereix informació visual i sonora sobre el servei.

Representants d'entitats de persones amb discapacitat visual de la comissió han participat, amb tècnics responsables del projecte, en la realització de proves d'aquests sistemes i han fet aportacions per a la millora del seu funcionament.

Es posa de manifest la necessitat de trobar fórmules que promoguin un bon ús de les places d'aparcament reservades per a persones amb mobilitat reduïda i de la targeta d'aparcament.

S'ha informat del funcionament i evolució del Servei Públic de Transport Especial (servei complementari per quan no hi ha transport públic regular accessible). A proposta de la comissió, es va crear un grup de treball que tracta especialment la millora de la gestió del servei i les modificacions de la seva normativa d'ús.

Les propostes són:

- Que es doni un impuls a la implantació dels sistemes d'informació a l'usuari a tota la xarxa d'autobusos i parades de la ciutat.
- Continuar l'estudi de solucions a la problemàtica del Gap al metro, amb l'objectiu d'assolir una cota zero que permeti l'accés autònom a tots els usuaris de cadira de rodes.
- Es demana que es compleixi el pla de parades de bus.
- Aplicar millores en la gestió i el funcionament del Servei Públic de Transport Especial així com en l'accessibilitat del transport regular.
- Que l'Ajuntament promogui accions per al bon ús de les places d'aparcament reservades per a persones amb mobilitat reduïda i de la targeta d'aparcament.

Urbanisme

L'objectiu d'aquesta comissió se centra en el foment de l'autonomia de les persones amb discapacitat a l'hora d'accedir i fer ús dels espais públics i entorns urbanístics i arquitectònics de la ciutat.

S'ha dut a terme la campanya Via lliure a l'accessibilitat amb l'objectiu d'aconseguir una millora en l'accessibilitat de la via pública a través d'una disminució de la ocupació il·legal i abusiva de les voreres. La campanya ha volgut sensibilitzar els propietaris d'establiments comercials sobre la necessitat de deixar lliure d'obstacles l'itinerari de vianants. S'ha treballat conjuntament amb els districtes i amb la direcció executiva dels Serveis d'Inspecció interessats per l'efecte sensibilitzador de la campanya com a recurs previ i facilitador de la seva posterior intervenció.

Com a conseqüència de la preocupació recollida a la comissió amb relació a la manca d'accessibilitat a les exposicions, salons i actes efímers que es realitzen a la ciutat, s'ha iniciat l'elaboració del document Criteris d'accessibilitat en esdeveniments. La necessitat de millorar l'accés i maniobra interior dels WC químics adaptats és una de les intervencions que es considera prioritària.

La renovació de la xarxa de semàfors de la ciutat comportarà la implantació d'un nou model de semàfor que incorporarà el senyal acústic. Aquest és un element clau per a la consolidació d'itineraris adaptats a la via pública que facilitin la mobilitat de les persones amb discapacitat visual.

L'elevat nombre d'obres en vies i espais públics de la ciutat fan necessària la creació d'itineraris alternatius adaptats que permetin desplaçar-se sense traves ni barreres. S'ha proposat la creació d'una base de dades que puguin consultar els ciutadans per conèixer les afectacions sobre la via pública que comporten les obres de llarga durada.

S'ha acordat fer un recull de propostes per fer-les arribar als responsables del procés participatiu de la reforma de la Diagonal; l'objectiu és que aquesta remodelació incorpori tots els criteris d'accessibilitat necessaris perquè totes les persones, més enllà de les seves limitacions funcionals, puguin fer-ne ús i gaudir-ne amb autonomia.

Les propostes són:

- Que l'Ajuntament tingui especial cura en la millora de l'accessibilitat física i comunicativa en els espais i edificis municipals públics.
- Que es vetlli pel compliment de la normativa vigent d'accessibilitat i es fomenti el control i seguiment d'aquesta, especialment en el moment d'atorgar les

llicències d'obertura a locals d'ús públic, i en el moment del lliurament de l'obra pública.

- Que s'agilitzi el procés d'instal·lació a tota la ciutat dels nous models de semàfors acústics i es doni un impuls a la creació d'itineraris adaptats a la via pública per a persones amb discapacitat visual.
- Que es vetlli pel bon ús de l'espai públic (carrers, places, etc.) i es controli l'ús abusiu de les voreres per part de comerciants.

Habitatge i domòtica

La Llei del dret a l'habitatge i el Pacte Nacional per l'Habitatge obren un nou marc normatiu que fa del dret a un habitatge digne i adequat un dels pilars d'integració i cohesió social de la ciutadania.

És en aquest nou marc que s'ha elaborat el Pla d'habitatge de Barcelona 2008-2016, en el qual, per primera vegada, s'ha elaborat un programa específic destinat a persones amb discapacitat, més enllà de la reserva específica i mínima del 3% que detalla la legislació per a persones amb discapacitat i mobilitat reduïda.

Des de la comissió s'han realitzat aportacions a aquest Pla i s'han introduït esmenes al llarg del procés d'elaboració, amb l'objectiu final de deixar reflectides les necessitats específiques del col·lectiu. També s'han fet aportacions al Registre de sol·licitants d'habitatge amb protecció oficial de Barcelona.

Cal destacar les aportacions i la implicació de les entitats de persones amb discapacitat intel·lectual i trastorn mental a l'hora d'elaborar propostes en un àmbit com és el de l'accés a l'habitatge de promoció pública, on fins ara no eren participants. Cal apuntar que el Pla recull la possibilitat que les

persones jurídiques accedeixin, mitjançant convenis específics, a habitatges amb protecció oficial. Aquesta via facilita la incorporació a l'habitatge públic d'un sector de població fins ara aliè a aquesta possibilitat.

Cal que tots els habitatges, públics i privats, compleixin les condicions d'accessibilitat i mobilitat interior que facilitin l'accés i el desplaçament per l'interior a persones amb mobilitat reduïda sense haver de fer obres de difícil execució i cost elevat. La recent aprovació del Decret 55/2009, sobre les condicions d'habitabilitat dels habitatges, obre la via normativa per assegurar que aquest objectiu s'assoleixi.

Es posa de manifest la necessitat d'incorporar i fomentar l'ús d'ajuts tècnics, destinats a facilitar i habilitar la realització d'activitats de la vida quotidiana amb el major grau d'autonomia per a la persona. Des de la comissió es treballa en la redacció d'un document que incorpori un seguit de requeriments tècnics i domòtics que es puguin implementar d'origen en els habitatges amb protecció oficial.

Les propostes són:

- Que es faci un seguiment del desplegament del programa específic per a persones amb discapacitat que incorpora el nou Pla d'habitatge de Barcelona 2008-2016.
- Apostar per la incorporació de la domòtica i dels ajuts tècnics com a mitjà per facilitar la vida autònoma de la persona a la seva llar.
- Vetllar pel compliment dels criteris d'accessibilitat arquitectònica a tots els edificis i per l'adaptació dels seus habitatges.

Llei de serveis socials i Llei de promoció de l'autonomia personal i d'atenció a la dependència

S'ha fet una única reunió d'aquesta comissió amb l'objectiu de conèixer la situació de l'aplicació de la Llei de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència, a la ciutat de Barcelona.

Per part dels representants de l'Àrea d'Acció Social i Ciutadania i del Consorci de Serveis Socials s'han ofert dades del nombre de sol·licituds rebudes, valorades i els PiA realitzats, així com dades de gènere i per grups d'edats. Amb aquestes dades es podria concloure que aproximadament un 13% del total de sol·licituds presentades corresponen a persones amb discapacitat.

També es donen dades del grau reconegut i dels PIA realitzats, i s'informa dels serveis previstos en el catàleg i dels que estan disponibles actualment. Les prestacions que estableix la llei són bàsicament tres: per a cuidadors familiars no professionals, per a assistent personal, i prestacions vinculades a serveis.

La majoria recullen la prestació de cuidadora no professional, i un 19% d'aquests també demanen un servei de centre de dia o de teleassistència. Aquest és el perfil principal.

S'entra en una anàlisi més detallada de la prestació d'assistent personal i en quins casos es preveu que es pot contemplar.

Les entitats mostren la preocupació de les persones i/o famílies que porten un any esperant l'elaboració dels PIA i encara no han tingut cap comunicació al respecte. En aquest sentit, es considera que falta informació.

Preocupa molt el fet que hi ha famílies de les quals s'ha perdut l'expedient i que es troben que tot el procés es comptabilitza

des de la segona vegada que ho demana i no pas des de la primera.

També es posa de manifest la poca preparació dels professionals encarregats d'elaborar els PIA respecte al món de la discapacitat i especialment en infants pluridiscapacitats. I també la necessitat d'elaborar barems especials per a persones amb trastorn mental, ja que el nivell i tipus de dependència que es requereix per accedir a alguns serveis fa que aquest col·lectiu no hi pugui accedir.

Les propostes són:

- Més agilitat en tot el procés de tramitació i concessió de la prestació o servei, així com millores organitzatives que garanteixin que no s'extravia cap expedient.
- Ampliació dels motius de concessió de l'assistent personal i que no estigui forçosament vinculat a un àmbit laboral o d'estudis, també per a les activitats de la vida diària.
- Millorar la formació i coneixement de la discapacitat en tots els professionals que intervenen, des dels que elaboren el PIA, fins als que presten serveis o els professionals dels serveis d'atenció domiciliària.
- Que en l'elaboració del PIA es tingui en compte l'opinió de l'interessat/da i no únicament els recursos disponibles, com es fa ara.

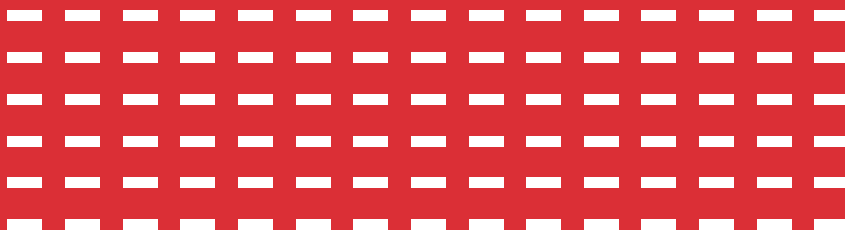
Atès el retard en l'elaboració de la nova normativa de la Generalitat de Catalunya, és una proposta comuna de les diverses comissions que l'Ajuntament insti a la Generalitat a donar l'impuls definitiu per a la redacció de la reforma de la Llei d'accessibilitat de Catalunya i que en la redacció de la mateixa es tinguin en compte les aportacions fetes des de les comissions de participació de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat.

Annexos

Annex 1

Declaració institucional sobre pobresa

La Barcelona social fa front a la crisi i a l'exclusió

La lluita contra la pobresa i l'exclusió social és garantia per a un desenvolupament humà just i sostenible

Les organitzacions que integrem l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva estem compromeses a coordinar els nostres esforços en favor d'una ciutat cohesionada. Som conscients que la **Barcelona social** que volem és una construcció col·lectiva que implica el conjunt de la ciutadania, el teixit social i el govern municipal.

El juny del 2008 ens vam dotar d'un marc estratègic compartit, a partir del qual definim les nostres línies d'acció per tal de sumar esforços i continuar treballant per una Barcelona inclusiva i solidària. Una de les bases del marc estratègic és entendre la cohesió social com a factor constituent d'un model de desenvolupament socialment just i sostenible.

Coincidint, un any més, amb el **Dia Internacional de Lluita contra la Pobresa**, en aquests moments de crisi econòmica ratifiquem aquesta perspectiva, i considerem que les polítiques públiques d'inclusió i el treball en xarxa amb els actors socials són pilars fonamentals per seguir construint una Barcelona compromesa amb el benestar de tothom, per tres raons principals:

- Les polítiques de cohesió s'orienten a prevenir dinàmiques de fractura social i a actuar contra les desigualtats per tal de contribuir a l'objectiu d'una ciutat

on totes les persones puguin desenvolupar amb autonomia i en igualtat de condicions els seus projectes de vida.

- Les polítiques d'inclusió s'orienten a crear vincles de solidaritat, convivència i enfortiment comunitari, valors que són cabdals per a les estratègies de participació, treball cooperatiu i corresponsabilitat del teixit social i la ciutadania en la construcció col·lectiva de la ciutat.

- La creació i millora permanent dels equipaments, serveis i prestacions socials genera confiança i seguretat en les persones davant la vulnerabilitat i els riscos. Alhora, el conjunt d'estratègies socials han d'incidir en l'activació i l'enfortiment de les capacitats humanes, elements claus per a una ciutat creativa i dinàmica.

En conseqüència, volem expressar el nostre desacord amb aquelles posicions que sostenen que la cohesió social només és possible si deriva, més o menys directament, de la simple lògica del creixement econòmic. Aquesta idea ha estat clarament *qüestionada pels fets*, atès que el cicle expansiu dels darrers anys no s'ha traduït en una reducció de les desigualtats ni de les taxes de pobresa. Però també és *moralment inacceptable*, perquè subordina la igualtat i el benestar de les persones al benefici econòmic, i

admet que els sectors més vulnerables puguin pagar les conseqüències en una conjuntura de crisi.

Barcelona té un altre model de resposta a la crisi, i volem demostrar que és possible i que es tradueix en fets. Un model que aposta per enfortir les polítiques d'inclusió social, per mantenir les inversions públiques en equips, i per impulsar una economia diversificada, creativa i sostenible.

Reconeixem que la crisi té bases estructurals i que les seves dinàmiques són de caràcter global. Creiem, per tant, que calen respostes estructurals i globals: una economia internacional públicament regulada i un estat de benestar clarament enfortit. En aquest context, però, no renunciem a l'aspiració que Barcelona esdevingui un referent de ciutat que fa de la cohesió social el motor del seu desenvolupament, i de la participació i el treball en xarxa amb la ciutadania les claus de volta per afrontar els reptes de la inclusió i el benestar.

Al llarg dels últims cinc anys, Barcelona ha fet un esforç important en matèria de polítiques actives d'inclusió social. Alguns indicadors clau sintetitzen les dimensions d'aquest esforç:

- A Barcelona, la despesa pública en serveis i programes vinculats a la inclusió social ha experimentat, entre 2004

i 2008, una dinàmica d'expansió sostinguda, i ha acumulat al llarg d'aquest període un augment global del 88,13%. Entre 2007 i 2008, l'increment de l'esforç municipal en matèria d'inclusió ha estat del 24,7%.

- Alhora, l'enfortiment de les polítiques públiques ha anat acompanyat d'una aposta clara pel suport a les entitats, el treball cooperatiu i l'acció comunitària: 397 entitats adherides a l'Acord Ciutadà; 6 xarxes d'acció en funcionament; 16 plans comunitaris; 39 bancs d'intercanvi solidari, i el 86% més de recursos en convenis d'inclusió.

- Les organitzacions socials han protagonitzat també un creixement important en termes d'activitat i impacte sobre la realitat. Al llarg dels últims dos anys, el volum d'atenció de les entitats a col·lectius en risc d'exclusió ha experimentat un augment del 29%.

L'increment dels recursos econòmics vinculats a polítiques de cohesió social i l'enfortiment del treball amb les entitats no són finalitats en si mateixes. *Són estratègies orientades a satisfer les necessitats bàsiques dels col·lectius més vulnerables de la ciutat, a prevenir fractures socials, a atendre les situacions d'exclusió i a possibilitar itineraris d'inclusió per a tothom.*

El recull de dades annex mostra la capacitat creixent d'oferir respostes i cobertura, en clau de proximitat, a persones i col·lectius vulnerables a processos d'exclusió social que es manifesten a la ciutat.

Avui podem afirmar que les polítiques públiques d'inclusió social i el treball en xarxa amb les entitats han estat a Barcelona un factor de cohesió i solidaritat indubtable. En conjunt, una despesa global de 112,5 milions d'euros el 2008 ha fet possible que més de 110.000 persones vulnerables no estiguin avui en situació d'exclusió social, es trobin ateses i vinculades a trajectòries d'inclusió. I que, per tant, es trobin en millors condicions per afrontar les dificultats del període de crisi.

Però més enllà de l'impacte social de la tasca realitzada els darrers anys, l'Ajuntament de Barcelona i les organitzacions vinculades a l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva volem refermar el nostre compromís amb el dret de tothom a la inclusió. I volem fer-ho, explícitament, en temps de crisi econòmica. En concret, manifestem cinc compromisos bàsics de cara a l'any 2009:

■ **1** l'elaboració i aprovació d'un pressupost municipal de fort contingut social, que s'haurà de concretar per

mitjà d'un increment de la despesa vinculada a polítiques d'inclusió per sobre del 15% respecte de la quantitat que s'hi ha destinat el 2008.

■ **2** l'elaboració participativa i aprovació d'un programa d'acció contra la pobresa (PACP) tal com estableix el PAM 2008-2011, i com a desplegament del Pla municipal per la inclusió social. El PACP haurà d'enfortir els dispositius d'inclusió social adreçats a les persones en situació de vulnerabilitat econòmica.

■ **3** el desplegament del conjunt de compromisos de les organitzacions socials i municipals que configuren el mapa d'accions del Marc estratègic per l'acció social de Barcelona.

■ **4** l'enfortiment del suport a les entitats, el treball en xarxa i l'acció comunitària com a mecanismes de construcció col·lectiva de la ciutat inclusiva i solidària. En concret, assumim el compromís d'arribar, en el període 2009-2011, a 10 xarxes d'acció per a la inclusió, i a 25 plans de desenvolupament comunitari.

■ **5** l'enfortiment del lideratge internacional de Barcelona, amb el compromís d'impulsar, des de la presidència de la Comissió d'Inclusió Social i Democràcia Participativa de CGLU, les polítiques d'inclusió com a eix

vertebrador del municipalisme global,
vinculant les ciutats amb els Objectius
del Mil·leni de Nacions Unides.

Avalats pels resultats, l'Ajuntament
de Barcelona i les entitats socials
refermem, en moments de crisi econò-
mica, el nostre compromís d'acció
i de treball compartit en la direcció
d'una Barcelona que volem més
inclusiva i solidària. Una Barcelona,
com s'expressa al marc estratègic de
l'Acord Ciutadà, que volem cohesiona-
da, creativa, convivencial, cooperativa
i comunitària.

Barcelona, 17 d'octubre de 2008.
Dia internacional de lluita contra la pobresa

El Compromís per la Inclusió Social: Recull de Dades

Evolució dels recursos econòmics vinculats a polítiques d'inclusió social

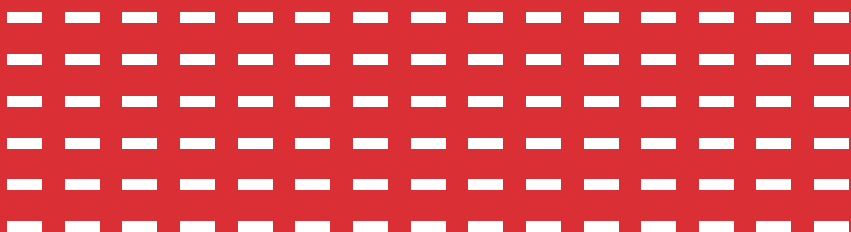
	2004	2007	2008
■ Serveis socials bàsics	40.759.164	55.468.567	71.183.296
■ Serveis socials d'atenció domiciliària	9.154.489	16.831.067	28.446.688
■ Servei de teleassistència	583.104	1.865.758	2.102.100
■ Serveis d'atenció a la infància i l'adolescència	4.039.392	6.143.387	9.075.555
■ Serveis d'atenció a persones amb discapacitat	3.996.548	5.379.413	6.398.284
■ Serveis d'atenció a persones immigrants	5.717.007	8.220.180	8.955.000
■ Serveis d'atenció a persones sense sostre	5.718.557	14.581.859	16.908.084

Evolució del treball en xarxa i la participació social en polítiques d'inclusió

	2004	2008
SUPORT A ENTITATS I TREBALL EN XARXA		
■ Despesa en convenis d'inclusió amb entitats socials	1.529.545	2.883.436
■ Entitats signants de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva	-----	397
■ Xarxes de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva	-----	6
ACCIÓ COMUNITÀRIA		
■ Plans de desenvolupament comunitari	7	16
■ Accions comunitàries d'intercanvi i solidaritat	16	39
■ Agents socials implicats en accions comunitàries	151	362

Persones socialment vulnerables ateses en els dispositius d'inclusió a Barcelona

	2004	2007	2008
■ Persones en risc d'exclusió ateses als serveis socials bàsics	39.456	44.943	50.560
■ Persones ateses als serveis socials d'atenció domiciliària	5.397	9.833	11.865
■ Persones fràgils amb servei municipal de teleassistència	4.373	30.024	40.578
■ Persones vulnerables en itineraris d'inclusió laboral	3.916	5.364	6.168
■ Persones en risc d'exclusió ateses en serveis d'accés/suport a l'habitatge	834	3.971	11.471
■ Persones nouvingudes ateses en serveis d'acollida i interculturalitat	21.358	26.580	28.314
■ Infants en risc atesos en serveis de protecció i acció socioeducativa	6.377	7.931	8.555
■ Persones sense sostre ateses en serveis d'acollida	1.712	4.010	4.799

Annex 2

Acta de la reunió de deliberació del jurat del Premi del Consell Municipal de Benestar Social

ACTA DE LA REUNIÓ DE DELIBERACIÓ DEL JURAT DEL PREMI CONSELL MUNICIPAL DE BENESTAR SOCIAL ALS MITJANS DE COMUNICACIÓ 2008

A la seu del Col·legi de Periodistes de Catalunya, a les 14:30 hores del dia 4 de desembre de 2008, es reuneix el jurat del premi del Consell Municipal de Benestar Social als Mitjans de Comunicació 2008, que compta amb les modalitats de premsa, ràdio, televisió i internet.

HI SÓN PRESENTS:

Com a president, l'Im. Sr. Ricard Gomà i Carmona, Segon Tinent d'Alcalde d'Acció Social i Ciutadania de l'Ajuntament de Barcelona i president del Consell Municipal de Benestar Social.

Membres vocals:

- Sr. Luís Miguel Luna i Bergés, cap àrea de comunicació de *Càritas Diocesana de Barcelona*, membre delegat per part del Sr. Jordi Roglà de Lew, director de *Càritas Diocesana de Barcelona*.
- Sra. Mercè Torres i Fuentes, vicepresidenta de *Creu Roja a Barcelona*, membre delegada per part del Sr. Josep Marquès i Baró, president local de la *Creu Roja a Barcelona*
- Sra. Eva Fernández i Lamelas, presidenta de la *Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona*
- Sr. Miquel Tresseras i Majó, degà de la *Facultat de Ciències de la Comunicació Blanquerna de la Universitat Ramon Llull*
- Sr. Salvador Alsius i Clavera, degà de la *Facultat de Ciències Socials i de la Comunicació de la Universitat Pompeu Fabra*
- Sr. Francisco Martín i Villodres, vicedegà de la *Facultat de Ciències de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona*, membre delegat per part del Sr. Josep M. Blanco i Pont, degà de la *Facultat de Ciències de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona*

- Sr. Josep Carles Rius i Baró, degà del *Col·legi de Periodistes de Catalunya*
- Sr. Jordi Serra i Llena, Cap de Programes de *Televisió de Catalunya*, com a vocal per a la modalitat de televisió
- Sr. Antonio Franco i Estadella, assessor del *Grup Zeta*, com a vocal per a la modalitat de premsa
- Sr. Josep Maria Martí i Martí, director de les *emissores SER-Catalunya*, com a vocal per a la modalitat de ràdio

La secretaria del jurat està constituïda per la Sra. Pilar Solanes i Salse, secretària del Consell Municipal de Benestar Social, i per la Sra. Elena Mas i Viale, secretària adjunta del Consell Municipal de Benestar Social. També assisteix el Sr. Carles Gil i Miquel, coordinador de consells de participació social.

El jurat valora positivament aquesta setzena edició del Premi Consell Municipal de Benestar Social als Mitjans de Comunicació 2008 instituït pel Consell Municipal de Benestar Social de l'Ajuntament de Barcelona, que té per finalitat reconèixer, promocionar, estimular i divulgar una millor informació i bon tractament dels problemes socials a la ciutat.

Enguany s'han presentat 66 treballs, emesos per 34 mitjans diferents. Dels treballs presentats, 22 són de la modalitat de premsa, 9 de ràdio, 25 de televisió i 10 d'Internet.

El jurat, com a resultat de les seves deliberacions, ACORDA atorgar el veredicta següent:

- **MENCIÓ ESPECIAL** en la modalitat d'**INTERNET** a l' **ASSOCIACIÓ SOLIDARITAT I COMUNICACIÓ (SICOM)**, per la pàgina web www.sicom.cat. Es reconeix la trajectòria professional i la dedicació del Sr. Siscu Baiges pels temes de la solidaritat i la cooperació, així com l'interès social de www.sicom.cat. És una web que fa un bon abordatge en l'àmbit de la cooperació internacional, i posa de relleu els conflictes que hi ha en països pobres, i l'acció humanitària i de pau que s'hi realitza.
- **PREMI** en la modalitat d'**INTERNET** a l' **ASSOCIACIÓ DE BIPOLARS DE CATALUNYA**, per la pàgina web www.bipolars.org. Es valora molt positivament oferir les noves tecnologies com a recurs per a les persones que pateixen trastorns bipolars, així com als seus familiars. És un web d'accés fàcil i amb un disseny clar i que ofereix recursos. I es destaca que és una bona iniciativa telemàtica, que dona a conèixer i difon una temàtica de salut mental.

Abans d'ennunciar els treballs o reportatges premiats en la modalitat de televisió, el jurat vol fer menció pública o esment de dos reportatges pel seu especial interès, tot i no haver estat premiats: l'un, el programa "tot Un món", per l'esforç important que representa de desmuntar tòpics entorn la immigració i l'altre, el reportatge "Raval sí", perquè es tracta d'un bon reportatge realitzat per estudiants.

- **MENCIÓ ESPECIAL** en la modalitat de **TELEVISIÓ** a **TELEVISIÓ DE CATALUNYA, SA** (TV3), pel reportatge **Anatomia del Raval (Programa 30 Minuts)**. Es valora molt favorablement el bon tractament informatiu d'una experiència o intervenció en l'àmbit sanitari del barri del Raval, així com l'abordatge del tema de la soledat de les persones grans amb malalties cròniques. És un documental de temàtica social realitzat amb molta professionalitat.

- **PREMI** en la modalitat de **TELEVISIÓ** a **TELEVISIÓ DE CATALUNYA, SA (TV3)**, pel reportatge **Sexe per dret** (del Programa **Entre Línies**). Es valora molt positivament la manera de tractar el tema del sexe i la maternitat en el col·lectiu de les persones amb discapacitat. És una idea original i es destaca la naturalitat i la tendresa amb que s'ha abordat el tema. El reportatge està molt ben construït tant des del punt de vista tècnic, com d'idea o conceptual, amb un guió molt ben resolt.
- **MENCIÓ ESPECIAL** en la modalitat de **RÀDIO** al Programa "**Gent Gran**" de **Ràdio 4 de Ràdio Nacional d'Espanya, SOCIEDAD MERCANTIL ESTATAL RNE**. Es valora molt favorablement la finalitat social d'aquest programa que promou la visibilitat del col·lectiu de la gent gran, que és un col·lectiu que no té gaire protagonisme en els mitjans de comunicació. El programa realitza un tractament ampli i variat de temes i posa en valor temàtiques o experiències de les persones grans. Fomenta la participació de les persones grans i es valora l'oportunitat que representa el poder donar veu a les persones que no tenen massa veus.
- **PREMI** en la modalitat de **RÀDIO** al reportatge "**De cap i de nou**" de **Ràdio Estel, FUNDACIÓ MISSATGE HUMÀ I CRISTIÀ**. Es valora molt positivament la qualitat, objectivitat i l'enfoc seriós en la presentació de la temàtica dels trastorns mentals. Es tracta d'una obra sòlida, d'un programa unitari o treball continuat, que té una finalitat educativa i de sensibilització. Formalment està molt bé, aporta un recull de fragments de programes amb la participació de molts professionals i testimonis. I es valora que tracta un tema d'actualitat, que va en augment i és un reflex de la realitat d'avui en dia.

- **MENCIÓ ESPECIAL** en la modalitat de **PREMSA** al reportatge “**Drogues: consum i prevenció**”, publicat a la Revista Estris, de la **FUNDACIÓ PERE TARRÉS**. Es valora molt favorablement l'enfoc d'aquest reportatge, que fa una bona presentació del tema de les drogues, des d'un punt de vista poc tòpic o desmitificador. Va adreçat a un públic molt jove i es destaca que és un tipus d'iniciativa que té la gràcia de suggerir debats sobre la problemàtica de les drogues. I posa l'èmfasi sobre el treball en xarxa entre les diferents entitats que treballen per a l'educació i el lleure en l'àmbit dels infants i dels joves.
- **PREMI** en la modalitat de **PREMSA** a **MERCÈ MIRALLES i EXPÓSITO**, pel reportatge “**A les fosques, i en silenci**”, publicat a la **Revista Presència**. Es valora molt positivament aquest reportatge que presenta una situació límit o d'aïllament, la de les persones sordcegues, tractat d'una forma molt explicativa, amb molta naturalitat i sense dramatismes, que defuig les posicions paternalistes. És un reportatge periodístic molt complert, que aconsegueix el triple efecte de donar una bona informació, aportar dades i alhora presentar experiències o reportatges de situacions.

Es valora la seva objectivitat i qualitat comunicativa. I es destaca la professionalitat de la seva autora.

Per últim, el jurat també vol fer explícit un reconeixement a la Revista Presència, com a mitjà periodístic, per la seva fidelitat i implicació en el tractament de les temàtiques socials.

De tot l'esmentat s'estén la present acta que aproven i signen el president, vocals i la secretaria d'aquest jurat:

Im. Sr. Ricard Gomà i Carmona

Sr. Luís Miguel Luna i Bergés

Sra. Mercè Torres i Fuentes

Sra. Eva Fenández i Lamelas

Sr. Miquel Tresseras i Majó

Sr. Salvador Alsius i Clavera

Sr. Josep Carles Rius i Baró

Sr. Jordi Serra i Llena

Sr. Antonio Franco i Estadella

Sr. Francisco Martín i Villodres

Sr. Josep Maria Martí i Martí

Sra. Pilar Solanes i Salse

Sra. Elena Mas i Viale

Annex 3

Bases del Premi del Consell Municipal de Benestar Social als Mitjans de Comunicació 2009

Barcelonasocial

S
I

Convocatòria 2009

**Premi del Consell Municipal de Benestar
Social als Mitjans de Comunicació**

Jordi Hereu
Alcalde de Barcelona

Des d'aquestes línies vull animar-vos a concursar al Premi del Consell Municipal de Benestar Social als Mitjans de Comunicació, instaurat l'any 1993 per reconèixer l'aposta que fan molts professionals, mitjans i organitzacions per les temàtiques socials.

Aquest un exemple més del que volem dir quan afirmem que a Barcelona el més important són les persones. Tot allò que afecta els ciutadans i ciutadanes de Barcelona no ens és aliè i és important que es conegui, que sigui visible. Per això volem, amb aquest guardó, donar-vos les gràcies a tots aquells que ho feu possible ja sigui a través de la premsa, ràdio, televisió o Internet.

Un cop més, el meu més sincer agraïment per ajudar-nos a construir la Barcelona cohesionada, inclusiva i solidària que tots desitgem.

Ricard Gomà
Tinent d'Alcalde
d'Acció Social i Ciutadania
i president del Consell
Municipal de Benestar Social

El Consell Municipal de Benestar Social, òrgan consultiu i de participació creat l'any 1988, és l'impulsor del Premi del Consell Municipal de Benestar Social als Mitjans de Comunicació. Aquest Consell, que actualment agrupa més de cent quaranta entitats socials i institucions ciutadanes, ha vetllat per incorporar-hi la màxima pluralitat d'entitats, associacions i agents socials de la ciutat. Així doncs, el Consell ha volgut que hi participessin els agents que intervenen en el món de la comunicació, la tasca informativa dels quals contribueix a explicar la nostra realitat més propera i quotidiana.

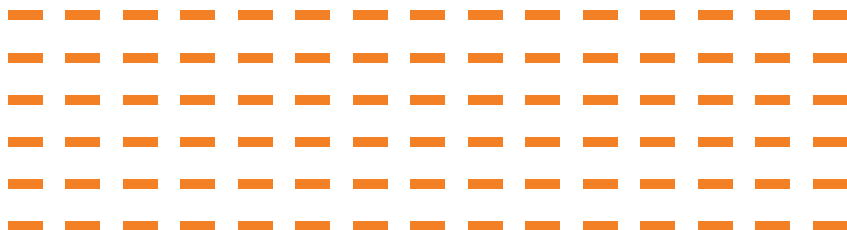
Volem que l'Acció Social de Barcelona compti amb un marc comú d'actuació en el qual cada agent social aporta els seus objectius i les seves actuacions, per aconseguir una acció compromesa, de manera col·lectiva i compartida, per fer una Barcelona més cohesionada i més inclusiva.

Des del convenciment que el vostre treball crea complicitats mútues per contribuir a fer una ciutat més diversa, inclusiva i solidària, us animo a participar en l'edició 2009 del Premi del Consell Municipal de Benestar Social als Mitjans de Comunicació.

Bases generals

- 1 El Consell Municipal de Benestar Social, en sessió plenària de l'1 de juliol de 1992, va aprovar la creació del Premi Consell Municipal de Benestar Social als Mitjans de Comunicació, amb l'objectiu d'estimular, promoure i incentivar una millor informació i un millor tractament dels temes socials en els mitjans de comunicació. Per això es convoca el premi en les modalitats següents: premsa, ràdio, televisió i Internet.
- 2 L'alcalde de Barcelona designarà les persones que constituïran el jurat del premi, que estarà format per membres del Consell Municipal de Benestar Social i per persones professionals del treball social i de la comunicació. Actuarà, com a secretaria del jurat, la secretaria del Consell Municipal de Benestar Social.
- 3 Poden concórrer a aquest premi les persones físiques o jurídiques, públiques o privades, que reuneixin els requisits establerts per les bases d'aquesta convocatòria.
- 4 Les persones que hi optin han de presentar les seves propostes al Registre General de l'Ajuntament de Barcelona, indicant-hi a quina modalitat del premi opten.
- 5 Així mateix, qualsevol membre del jurat, per iniciativa pròpia, pot proposar candidatures als premis.
- 6 Els premis s'atorguen per majoria de vots o poden ser declarats deserts a criteri del jurat i en cap cas seran divisibles.
- 7 Si alguna de les persones membres del jurat no pot assistir a la reunió, pot emetre el seu vot per escrit i trametre'l al president o presidenta.
- 8 El termini d'admissió de treballs acaba el **31 de juliol de 2009**.
- 9 El veredict, que és inapel·lable, es farà públic abans del 31 de desembre de 2009, en el decurs d'un acte públic, la data i el lloc del qual s'anunciaran oportunament.
- 10 Els treballs presentats que no resultin premiats es poden recollir en el termini de tres mesos a partir de la proclamació del veredict del jurat.
- 11 Les persones premiades poden acceptar el premi o bé proposar que l'import sigui atorgat a una entitat sense afany de lucre, de caràcter social o cultural.

Bases específiques

1 Es consideren optants a aquest premi tots els articles, les sèries d'articles i els reportatges de caràcter informatiu i divulgatiu en l'àmbit del benestar social de Barcelona publicats entre l'1 d'agost de 2008 i el 31 de juliol de 2009 en publicacions periòdiques. També es consideren optants a aquest premi les propostes de persones amb una trajectòria personal significativa en l'àmbit de la premsa i el benestar social a Barcelona.

2 Presentació:

Propostes d'articles i reportatges: s'han de presentar signades per l'autor o l'autora, o per la direcció del mitjà de comunicació que hi opti, i s'han d'acompanyar de nou exemplars o fotocòpies de cada article, sèrie d'articles o reportatge, amb l'autorització per escrit per a la seva reproducció o difusió en el cas que siguin premiades i el compromís de fer públic, en els seus canals d'informació, que han estat guardonades amb el Premi Consell Municipal de Benestar Social als Mitjans de Comunicació.

Propostes relatives a la trajectòria professional d'una persona significativa en l'àmbit de la premsa i el benestar social a Barcelona: cal lliurar una autorització per escrit de la

persona proposada per a la reproducció o difusió, en el cas que sigui guardonada, i —si s'escau— el compromís de divulgació per part dels propositants; també cal lliurar nou exemplars o fotocòpies d'una presentació per escrit en la qual es justifiqui la proposta.

3 Si la proposta es fa en nom de persones físiques amb relació laboral amb persones jurídiques, cal aportar una manifestació de l'autor o l'autora fent constar que l'obra ha estat realitzada en virtut de la relació laboral (en aquest cas, el premi s'atorgarà a la persona jurídica), o un document de cessió d'explotació de la modalitat entre la persona jurídica i l'autor o l'autora a favor d'aquest/a.

4 La dotació del premi és de 6.010,12 €.

5 El jurat es reserva la possibilitat d'atorgar una menció especial amb una dotació econòmica de 1.502,53 €.

la

1 Es consideren optants a aquest premi tots els programes de ràdio de caràcter informatiu i divulgatiu en l'àmbit del benestar social de Barcelona emesos entre l'1 d'agost de 2008 i el 31 de juliol de 2009. També es consideren optants a aquest premi les propostes de persones amb una trajectòria personal significativa en l'àmbit de la ràdio i el benestar social a Barcelona.

2 Presentació:

Propostes de programes de ràdio: s'han de presentar signades per l'autor o l'autora, per la persona responsable de l'equip, o per la direcció del mitjà de comunicació que hi opti, i s'han d'acompanyar de nou còpies de cada programa en format CD, amb l'autorització per escrit per a la seva reproducció o difusió en el cas que siguin premiades, i el compromís de fer públic, en els seus canals d'informació, que han estat guardonades amb el Premi Consell Municipal de Benestar Social als Mitjans de Comunicació.

Propostes relatives a la trajectòria professional d'una persona significativa en l'àmbit de la ràdio i el benestar social a Barcelona: cal lliurar una autorització per escrit de la persona proposada per a la reproducció o difusió, en el cas que sigui

guardonada, i —si s'escau— el compromís de divulgació per part dels proposants; també cal lliurar nou exemplars o fotocòpies d'una presentació per escrit en la qual es justifiqui la proposta.

3 Si la proposta es fa en nom de persones físiques amb relació laboral amb persones jurídiques, cal aportar una manifestació de l'autor o l'autora fent constar que l'obra ha estat realitzada en virtut de la relació laboral (en aquest cas, el premi s'atorgarà a la persona jurídica), o un document de cessió d'explotació de la modalitat entre la persona jurídica i l'autor o l'autora a favor d'aquest/a.

4 La dotació del premi és de 6.010,12 €.

5 El jurat es reserva la possibilitat d'atorgar una menció especial amb una dotació econòmica de 1.502,53 €.

1 Es consideren optants a aquest premi tots els programes de televisió de caràcter informatiu i divulgatiu en l'àmbit del benestar social de Barcelona emesos entre l'1 d'agost de 2008 i el 31 de juliol de 2009. També es consideren optants a aquest premi les propostes de persones amb una trajectòria personal significativa en l'àmbit de la televisió i el benestar social a Barcelona.

2 Presentació:

Propostes de programes de televisió: s'han de presentar signades per l'autor o l'autora, per la persona responsable de l'equip o per la direcció del mitjà de comunicació que hi opti, i s'han d'acompanyar de nou còpies de cada programa en format DVD, amb l'autorització per escrit per a la seva reproducció o difusió en el cas que siguin premiades, i el compromís de fer públic, en els seus canals d'informació, que han estat guardonades amb el Premi Consell Municipal de Benestar Social als Mitjans de Comunicació.

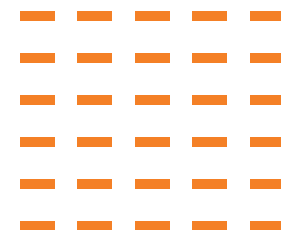
Propostes relatives a la trajectòria professional d'una persona significativa en l'àmbit de la televisió i el benestar social a Barcelona: cal lliurar una autorització per escrit de la persona proposada per a la reproducció o difusió, en el cas que sigui

guardonada, i —si s'escau— el compromís de divulgació per part dels proposants; cal lliurar també nou exemplars o fotocòpies d'una presentació per escrit en la qual es justifiqui la proposta.

3 Si la proposta es fa en nom de persones físiques amb relació laboral amb persones jurídiques, cal aportar una manifestació de l'autor o l'autora fent constar que l'obra ha estat realitzada en virtut de la relació laboral (en aquest cas, el premi s'atorgarà a la persona jurídica), o un document de cessió d'explotació de la modalitat entre la persona jurídica i l'autor o l'autora a favor d'aquest/a.

4 La dotació del premi és de 6.010,12 €.

5 El jurat es reserva la possibilitat d'atorgar una menció especial amb una dotació econòmica de 1.502,53 €.

1 Es consideren optants a aquest premi totes les iniciatives de caràcter informatiu, divulgatiu i/o de promoció de projectes en l'àmbit del benestar social de Barcelona, dissenyades expressament per a Internet i que estiguin posades al dia regularment, en el període comprès entre l'1 d'agost de 2008 i el 31 de juliol del 2009. També es consideren optants a aquest premi les propostes de persones o d'organitzacions amb una trajectòria significativa en l'àmbit d'Internet i el benestar social a Barcelona.

2 Presentació:
Iniciatives d'Internet: les propostes s'han de presentar signades per l'autor o l'autora, per la persona responsable de l'equip o per la direcció de la iniciativa, i s'han d'acompanyar de la comunicació per escrit de l'enllaç que la identifiqui, amb l'autorització —també per escrit— de la seva reproducció o difusió en el cas que siguin premiades, i el compromís de fer públic, en els seus canals d'informació, que han estat guardonades amb el Premi Consell Municipal de Benestar Social als Mitjans de Comunicació.

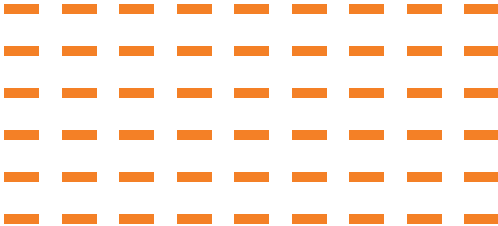
Propostes relatives a la trajectòria professional d'una persona o organització significativa en l'àmbit d'Internet i el

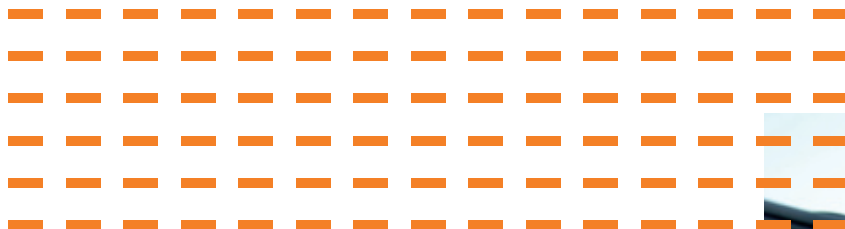
benestar social a Barcelona: cal lliurar una autorització per escrit de la persona o organització proposada per a la reproducció o difusió, en el cas que sigui guardonada, i —si s'escau— el compromís de divulgació per part dels propositants; cal també lliurar nou exemplars o fotocòpies d'una presentació per escrit en la qual es justifiqui la proposta.

3 Si la proposta es fa en nom de persones físiques amb relació laboral amb persones jurídiques, cal aportar una manifestació de l'autor o l'autora fent constar que l'obra ha estat realitzada en virtut de la relació laboral (en aquest cas, el premi s'atorgarà a la persona jurídica), o un document de cessió d'explotació de la modalitat entre la persona jurídica i l'autor o l'autora a favor d'aquest/a.

4 La dotació del premi és de 6.010,12€.

5 El jurat es reserva la possibilitat d'atorgar una menció especial amb una dotació econòmica de 1.502,53 €.

Barcelona inclusiva i solidària

Més informació:

www.bcn.cat

www.bcn.cat/consellbenestarsocial

93 413 26 57 / 60

cmbs@bcn.cat

Establiment: 0,45 €, Cost/min: 0,06 €
Tarificat per segons. IVA inclòs
Horari: de dilluns a diumenge
de 8 a 24 h

Annex 4

Aportacions del grup d'Infància a la proposta de Llei d'infància de Catalunya

PROPOSTES DEL GRUP D'INFÀNCIA DEL CONSELL MUNICIPAL DE BENESTAR SOCIAL DE BARCELONA A L'AVANTPROJECTE DE LLEI DELS DRETS I OPORTUNITATS DE LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA

D'acord amb el procediment d'informació pública convocat el 20 de gener de 2009, el grup d'infància del Consell de Benestar Social de Barcelona vol fer arribar les següents apreciacions i propostes:

Per una banda volem fer constar la satisfacció que finalment es procedeixi a iniciar el procediment que haurà de dur a l'aprovació definitiva d'una nova Llei d'infància que ha estat aturada en diverses ocasions. Tanmateix volem manifestar que s'hagués preferit que la Llei contemplés una unificació legislativa plena pel que fa a totes les normatives d'interès als Drets dels infants i adolescents i no s'hagués fragmentat amb una part que s'ha traslladat al Llibre II del Codi Civil de Catalunya relatiu a la persona i la família que ja ha iniciat el procés de debat parlamentari.

Pel que fa a l'articulat i contingut de la Llei volem manifestar el següent:

Article 14.- Foment i suport de les activitats intergeneracionals. El contingut de promoció de les relacions intergeneracionals que contempla aquest article hauria de fer-se des d'una visió més participativa dels propis infants ja que el voluntariat social es dóna tan des de la gent gran cap als infants i adolescents com des d'aquests cap a la gent gran.

Article 24.- Actuació de les administracions públiques. Tot i que hi ha d'altre articulat que va refermant la deguda cura sobre la protecció de les dades personals dels infants i les seves famílies caldria donar un redactat al punt 2 sobre la cessió de dades entre administracions més garantista d'aquesta protecció.

Article 29.- El/La defensor/a dels drets de la infància i l'adolescència. Seria convenient assegurar la figura del Síndic de Greuges per a la Defensa dels Drets dels infants i si més no assegurar-ne la figura de l'adjunt (eliminant el "si escau")

Article 37.- Responsabilitat en la criança i la formació. En el punt 3 caldria utilitzar en comptes del concepte de "famílies monoparentals" el de família d'un sol membre o un sol progenitor ja que normalment més que monoparentals són monomarentals.

Article 39.- **Mediació.-** Aquest article ha de contemplar i assegurar la participació activa dels infants com actors en els processos de mediació familiar.

Article 131.- **Centres o unitats d'educació intensiva.-** Si realment fos necessari aquest tipus de centres que restringeixen de forma molt directe la llibertat de moviments dels infants i adolescents i conseqüentment conculca drets fonamentals, caldria que fos amb la intervenció de l'autoritat judicial i no únicament comunicació a la fiscalia.

Annex 5

Normes reguladores del Consell Municipal de Benestar Social

Normes reguladores del

CONSELL MUNICIPAL DE BENESTAR SOCIAL

Normes reguladores aprovades de forma definitiva pel Consell Plenari de l'Ajuntament de Barcelona el 16 de setembre de 1988 amb les modificacions aprovades pel Consell Plenari de l'Ajuntament de Barcelona el 7 de desembre de 1988.

Capítol I. Disposicions generals

Article 1r

1. El Consell Municipal de Benestar Social és un òrgan de participació sectorial, creat de conformitat amb el que preveuen els articles 12 de les Normes Reguladores de la Participació Ciutadana, i 59 i 60 de la Llei Municipal i de Règim Local de Catalunya.
2. Aquest Consell es crea amb la voluntat de l'Ajuntament de contribuir, en l'àmbit de Benestar Social, al compliment del mandat de l'art. 9.2. de la Constitució Espanyola, que atribueix als poders públics l'obligació de promoure les condicions perquè la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en els quals s'integra siguin reals i efectives, de remoure els obstacles que n'impedeixin o en dificultin la plenitud, i de facilitar la participació de tota la ciutadania en la vida política, econòmica, cultural i social.

Article 2n

El Consell Municipal que es crea és l'òrgan consultiu i de participació de l'àmbit de Benestar Social en totes les qüestions referents a les seves competències, i en ell s'integraran les persones que ocupen la presidència dels altres consells sectorials de les diferents àrees de l'àmbit.

Article 3r

El Consell Municipal de Benestar Social té per objecte:

- a) Estudiar i emetre informes sobre els temes que consideri d'interès per a l'àmbit de Benestar Social.

- b) Potenciar la coordinació entre les Institucions que actuen en el camp del Benestar Social.
- c) Concertar actuacions amb les entitats que treballen en el camp del Benestar Social a la Ciutat.
- d) Analitzar críticament la situació que en el marc del Benestar es generi a la Ciutat, així com les actuacions que s'hi duen a terme.
- e) Promocionar iniciatives relacionades amb els estudis i anàlisis derivats de les situacions estudiades.
- f) Informació, debat i difusió de les qüestions relatives a la qualitat de vida de la Ciutat.

Article 4t

1. Atesa l'amplitud del Benestar Social, el Consell iniciarà la seva actuació en aquells camps en els quals no existeixin, en l'actualitat, unes vies de participació estables. Tanmateix, el Consell procurarà articular les actuacions ja iniciades.
2. Des del Consell es fomentarà l'enfortiment de la societat civil barcelonina i en particular el seu moviment associatiu en totes les seves manifestacions de progrés, consolidant la nova relació entre l'Ajuntament i els moviments socials.

Article 5è

Els camps on el Consell iniciarà la seva actuació seran:

- a) La promoció del Benestar Social a la ciutadania de més de 65 anys.
- b) Desenvolupament de mesures perquè les dones s'integrin a la població activa i a tots els àmbits de la vida social.

- c) Aprofitar la introducció de noves tecnologies en la societat, per tal que la ciutadania sigui usuària activa, formant-se així com a persones i adquirint un paper protagonista en la societat.
- d) Aprofundiment de l'acció sobre el medi ambient i la seva relació amb el conjunt del Benestar Social i en particular amb el desenvolupament econòmic.
- e) Orientació de les actuacions cap a una política superadora de la nova pobresa urbana.
- f) Orientació de la política cultural envers el reequilibri territorial del desenvolupament urbà, per tal de revitalitzar les zones culturalment deprimides, incentivar i donar suport a la cultura viva i facilitar el treball de les persones creadores i la seva difusió.
- g) Creació d'un espai comú a les entitats que treballen en el desenvolupament de les tasques d'ajut a les persones refugiades i, en general, a les persones estrangeres que arriben a Barcelona.
- h) Aprofundiment de la coordinació dels diferents àmbits d'actuació implicats en la promoció de polítiques de prevenció de la delinqüència.
- i) Canalització i suport de les propostes sectorials elaborades pels Consells o Patronats Municipals, l'activitat dels quals tingui per objecte la participació ciutadana, l'atenció a les persones amb discapacitat, l'educació, la joventut i els esports, sense que aquesta enumeració tingui caràcter limitatiu.
- j) Promoció i suport de les accions voluntàries de la ciutadania en el conjunt de la ciutat.

Capítol II. Organització i funcionament

Article 6è

El Consell podrà funcionar en *plenari* o a través d'una *comissió permanent*.

Article 7è

1. Integren el plenari del Consell Municipal de Benestar Social:

- a) L'alcalde o alcaldessa i els tinents i tinentes d'alcalde i regidors i regidores que l'alcalde designi fins un nombre de 10, que representaran proporcionalment els grups polítics de la corporació.
- b) Representació dels *consells sectorials municipals i/o de participació*.
- c) Representació d'*entitats socials* fins un nombre de 5.
- d) Representació de les *associacions empresarials i gremials, i de les centrals sindicals* fins un nombre de 8.
- e) Representació de l'*àmbit universitari i professional* fins un nombre de 10.
- f) Representació de l'*obra social de les caixes d'estalvi* fins un nombre de 3.
- g) Representació de la *judicatura i fiscalia* fins un nombre de 3.
- h) Les *Oficines del Servei d'Ocupació Català*, amb un representant.
- i) L'*Arquebisbat de Barcelona*, amb un representant.

j) *Persones expertes* o de reconegut prestigi en l'àmbit d'activitat del Consell fins un nombre de 10.

2. Per resolució del seu president els membres del Consell es podran ampliar amb la representació de més entitats i persones expertes o de prestigi reconegut.

Article 8è

La presidència del Consell correspon a l'alcalde de Barcelona, i la vicepresidència al tinent o tinenta d'alcalde o regidor o regidora que designi el president o presidenta. La secretaria del Consell ho serà al mateix temps tant del plenari com de la comissió permanent.

Article 9è

El Consell aprovarà per al seu funcionament un reglament intern.

Article 10è

1. La comissió permanent estarà integrada pel president i per 18 membres més designats per ell mateix entre els que integren el Consell, d'acord amb les proporcions següents:

a) 4 membres de l'Ajuntament.

b) 3 de les *entitats socials*.

c) 4 representants de les *associacions empresarials i gremials, i de les centrals sindicals*.

d) 3 representants de l'*àmbit universitari i professional*.

e) 1 representant de l'*obra social de les caixes d'estalvi*.

f) 3 membres del grup de *persones expertes* o de reconegut prestigi en l'àmbit d'activitat del Consell.

2. El vicepresident o vicepresidenta del Consell podrà presidir la comissió permanent per delegació del president o presidenta.

Article 11è

El Consell disposarà d'una secretaria tècnica, amb les funcions pròpies d'un òrgan auxiliar de suport tècnic i administratiu.

Annex 6

Composició del Consell Municipal de Benestar Social

President

Jordi Hereu i Boher
Alcalde de Barcelona

President delegat

Ricard Gomà i Carmona
Tinent d'alcalde d'Acció Social i Ciutadania

Secretàries

Pilar Solanes i Salse
Secretària (fins el maig de 2009)

Imma Miret Nicolazzi
Secretària

Elena Mas i Viale
Secretària adjunta

Membres representants de la Corporació Municipal

Montserrat Ballarín Espuña
Regidora del Grup Municipal PSC

Sara Jaurrieta i Guarner
Regidora del Grup Municipal PSC

Immaculada Moraleda i Pérez
Regidora del Grup Municipal PSC

Isabel Ribas i Seix
Delegada de Salut Pública Grup Municipal ICV-EUiA

Ester Capella i Farré
Regidora del Grup Municipal ERC

Maite Fandos i Payà
Regidora del Grup Municipal CiU

Mercè Homs i Molist
Regidora del Grup Municipal CiU

Gerard Ardanuy i Mata
Regidor del Grup Municipal CiU

Àngels Esteller i Ruedas
Regidora del Grup Municipal PP

Glòria Martín i Vivas
Regidora del Grup Municipal PP

Representants dels consells sectorials municipals i/o de participació

Huma Jamsed
Vicepresidenta del Consell Municipal d'Immigració de Barcelona

Fuad Saou
Representant del Consell de Joventut de Barcelona

Josep Muñoz i Puerta
Representant del Consell Assessor de la Gent Gran

Pere García i Giménez
Vicepresident del Consell Municipal del Poble Gitano de Barcelona

Representants d'entitats socials

Francesc Borrell i Mas
President de la Fundació Família i Benestar Social

Jordi Morató i Aragonés
Federació d'Associacions de Mares i Pares d'Alumnes de Catalunya

Eva Fernández i Lamelas
Presidenta de la Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona

Josep Marquès i Baró
President de Creu Roja de Barcelona

Arcadi Oliveras i Boadella
President de Justícia i Pau

Oriol Pujol i Humet
Director-gerent de la Fundació Pere Tarrés

Jordi Roglà de Leuw
Director de Càritas Diocesana de Barcelona

Joan Soler i Martí
Secretari de l'Associació per a les Nacions Unides a Espanya

M. Assumpció Vilà i Planas
Presidenta de la Federació Catalana de Voluntariat Social

Representants de les associacions empresarials i gremials i de les centrals sindicals

Àngel Crespo

Representant de CCOO

Raquel Gil Eiroá

Representant de la UGT

José Miguel Beneroso Pérez

Representant del Foment del Treball Nacional

Pepa Muñoz Quintana

Representant de la Confederació de Cooperatives de Catalunya

Pere Llorens i Lorente

Representant del Consell de Gremis de Comerç, Serveis i Turisme de Barcelona

Representants de l'àmbit universitari i professional

Rosa M. Carrasco i Azemar

Representant del Consell Social de la Universitat de Barcelona

Alícia Granados Navarrete

Representant del Consell Social de la Universitat Autònoma de Barcelona

Juan Antonio Gómez Luque

Representant del Consell Social de la Universitat Politècnica de Catalunya

Núria Basi i Moré

Presidenta del Consell Social de la Universitat Pompeu Fabra

Miquel Bruguera i Cortada

President del Col·legi Oficial de Metges de Barcelona

Josep Carles Rius i Baró

Degà del Col·legi de Periodistes de Catalunya

Joan B. Casas Onteniente

Degà del Col·legi d'Economistes de Catalunya

Mariona Creus i Virgili

Presidenta del Col·legi Oficial d'Infermeria de Barcelona

Sílvia Giménez i Salinas

Degana de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona

Joan Vallvé i Ribera

Degà del Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya

Anna Parés i Rifà

Degana del Col·legi de Doctors i Llicenciats en Ciències Polítiques i Sociologia de Catalunya

M. Pilar Puig i Giner

Presidenta del Col·legi Oficial de Treball Social i Assistents Socials de Catalunya

Lluís Comerón i Graupera

President de la Demarcació de Barcelona del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya

Jaume Almenara i Aloy

Degà del Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya

Representants de l'obra social de les caixes d'estalvi

Narcís Serra i Serra

President de Caixa Catalunya

Marc Simón i Martínez

Fundació "la Caixa"

Representants de la Judicatura i Fiscalia

María Dolores Balibrea Pérez
Magistrada de l'Audiència Provincial de Barcelona

Neus Pujal i Sánchez
Fiscal del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya

Servei d'Ocupació de Catalunya

Joan Josep Berbel i Sánchez

Arquebisbat de Barcelona

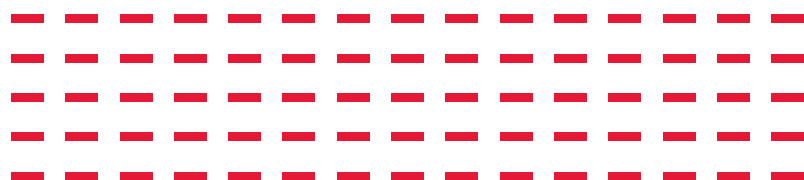
Mn. Salvador Bacardit i Fígols

Observadora

Francesca Masgoret i Llardent

Experts i expertes

Ismael Blanco i Fillola
Cristina Brullet i Tenas
Judith Cobeña i Guàrdia
Jose Fernández i Barrera
Joan Guix i Oliver
Rafael Manzanera i López
Josep Miró i Gelabert
Teresa Montagut i Antolí
M. del Carme Olivé i Ferrer
Mercè Pérez i Salanova
Albert Recio i Andreu
Josep Ribera i Pinyol
Neus Roca Cortés
Albert Sales i Campos
Andreu Segura i Benedicto
Víctor Soler i Sala
Teresa Torns i Martín
Carme Trilla i Ballart
Joan Ramon Villalbí i Hereter

Barcelona inclusiva i solidària

